مان جي مُئس پنڌ ۾

سهيڙيندڙ
رڪيل موراڻي

ثقافت کاتو
حڪومت سنڌ

مان جي مُٺِ پنڌ ۾

(محترمه بينظير ڀٽو شهيد کي منظوم ڀيٽا)

سهيڙيندڙ
رڪيل مورائي

ثقافت کاتو حڪومت سنڌ
ڪراچي. 2010ع

ڇپائيندڙ جا حق ۽ واسطا قائم

ڪتاب جو نالو:	مان جي مٽس پنڌ ۾
موضوع:	شاعري
سهيڙيندڙ:	رڪيل مورائي
پهريون ڇاپو:	2010ع
ڪمپوزنگ:	امتياز انصاري
ڪمپيوٽر لي آئوٽ:	نديم احمد سولنگي
ڇپيندڙ:	سنڌيڪا اڪيڊمي، ڪراچي فون: 021_32737290
ڇپائيندڙ:	شمس جعفراڻي سيڪريٽري ثقافت کاتو حڪومت سنڌ
قيمت:	500/= رپيا

ڪتاب حاصل ڪرڻ لاءِ
ثقافت کاتو بوڪ شاپ
سامهون ايم پي اي هاسٽل
سر غلام حسين هدايت الله روڊ
ڪراچي 74400
فون: 021_99206063

فهرست

پبلشر نوٽ 13

سهيڙيندڙ جو نوٽ 15

شمشير الحيدري

وائيءَ ڪيو ورجاءُ 21

شمشير الحيدري

ڪينجهر جي اڪيلي ڪونج 22

قمر شهباز

اڃا ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟ 23

قمر شهباز

تير 26

تاجل بيوس

جئري رهندينءَ تون جهانَ ۾ 27

تاجل بيوس

شهيد بينظير کي خراج 28

تاجل بيوس

ملير جي مارئيءَ کي خراج 29

يوسف شاهين

بي مثل - بينظير 31

يوسف شاهين

سنڌ سُڏڪن ۾ 38

تاج بلوچ

اڏمو 39

علي بابا

اوينيور ڌرتيءَ جي گهنگهور عورت! 41

نواز علي شوق

بينظير جي شهادت تي 47

مرتضيٰ ڏاڏاهي

شهيد راڻي بينظير لاءِ عقيدت جا گل 48

احمد خان مدهوش

هڻ هڻ بينظير 50

شيخ عبدالحليم جوش

بينظير آئي ۽ هلي ٻروئي 52

شيام جئسنگهاڻي

ننڍي واپس موٽي وئي 54

سليمان سولنگي

هيٺي پاڻ وهيٺي 55

سليمان سولنگي

يوم الحساب 56

غلام نبي "گل"

جمهوريت جي سرواڻ 57

عبدالغفار تبسم

ڪروڙين دلين منجهه وسندڙ سنڌياڻي 59

هدايت بلوچ

پلئو ونبا - پلئو ونبا 67

تاج جويو

هوءَ نه هيٺي ٿي 70

تاج جويو
لڙڪن پيتا 71

ادل سومرو
سنڌوءَ ڪي سڏڪن هو ٻوڙيو 72

ادل سومرو
هوءَ ڇڏي وئي روشني 74

ادل سومرو
شهيد پيڻ لاءِ خراج 75

ذوالفقار سيال
اي شهيد عوام... 77

سرمد چانڊيو
شهيد محترم بينظير ڀٽو ڪي پيتا 79

سرمد چانڊيو
الوداع اي شهيد النساءِ الوداع 82

سرمد چانڊيو
هاءِ هاءِ بينظير...!! 83

نصير مرزا
سلام بينظير ڪي.... 87

مقصود گل
سنڌ جي راڻيءَ جي شهادت تي....!! 89

سائينداد ساند
پيتا بينظير ڪي 92

علي دوست عاجز
سنڌ ڄائي 94

اسد چاچڙ
شهيد راڻيءَ کي سلام 95

ج ع منگهاڻي
سنڌ راڻي 96

شبنم گل
ڳڙهيءَ جي گلن جي خوشبوءِ 100

سيف بنوي
شهيد راڻي سلام توتي 102

ملڪ نديم
اسان يتيم ناهيون 104

ملڪ نديم
سنڌ ڄائي شهزاديءَ ڪي قتل ڪرائڻ تي 106

ملڪ نديم
چاليهي تي چوڪيدار 107

وسيم سومرو
تي شهيدن جي ديس جي راڻي 109

حسن درس
درتي ڦاٽي ڏوڙ اُڏاڻي 110

احمد سولنگي
نئين روايت 112

اياز جاني
نئين شامِ غريبان 115

سعيد ميمڻ
جيئاريو جنهن قوم کي 116

محمد علي پٺاڻ
هجين ها جي زنده 117

انور ابڙو
سنڌ جي ڌيءَ 118
سنڌ مٽي ۾ خاڪ وڌي 120

ايوب کوسو
شهيد بينظير ڀٽو کي سلام 121

امر ساهڙ
پنکيءَ جي پيءُ کي چئجان! 123
ستار رند
درد بينظير آهي 127
فياض ڏاهري
لهوءَ جي سرخ لالائي.... 131
فياض ڏاهري
درد جو رشتو 132
فياض ڏاهري
سفاڪ عهد 133
بخشل باغي
ستاويهين ڊسمبر! 134
ستار سَندر
موت ويو اغوا ڪري 136
عزيز گوپانگ
پرديسياڻي ڀيڻ جو سنديس! 137
عزيز گوپانگ
خوشبو ڪڏهن مري نٿي! 140
فياض چنڊ ڪليري
اسان سڀ يتيم ٿي وياسين....!! 145
فياض چنڊ ڪليري
امن، جنهن جو نانءُ آهي بينظير...! 148
فياض چنڊ ڪليري
شهيد جمهوريت کي ڀيٽا 151
فياض چنڊ ڪليري
مات ڏني وئي موت کي 153

ادل سولنگي
سنڌ راڻي بينظير-راڄ راڻي بينظير 155
ادل سولنگي
جنهن کان موت به هارائي ويو 157
مسرور پيرزادو
اڪ اڪ مان لڙڪ پئي لڙيا 160
امداد سولنگي
ڌرتيءَ جي عظيم ڌيءَ کي ڀيٽا 161
امر پيرزادو
تو روشني آندي هئي 162
نفيس احمد ناشاد
نذرِ بينظير شهيد 163
حفيظ باغي
پنڌيءَ جي سرءُ 164
اشرف پلي
بينظير 165
حاجي ساند
ماتم ٿي ڪري ڌرتي! 167
نصير سومرو
قيامت جي گهڙي 169
عبدالمجيد آس ٻبر
جيئڻ اڄي ٿو مرڻ اڄي ٿو 170
مفتون ڪورائي
سنڌ جي اي سورمي! 172
. بر سومرو
...ظير جي ياد ۾... 173

5

سورج سجاولي
ادي او بينظير توتي الله جون رحمتون 174

سلطانه وقاصي
اي سچ! اڄ تون نه ايرجان! 180

رخسانه پريت چنڙ
سچ خود بينظير آهي 182

گلشن لغاري
شهيد بينظير ڀٽو کي نظم جي ڀيٽا 185

حميره نور
ارپنا 187

حميره نور
تون زنده آن 188

مريم مجيدي
قلم جو ماتم 189

مريم مجيدي
ديس جي اٿين سورمي 192

زيب نظاماڻي
جيئي جيئي بينظير 194

زيب نظاماڻي
بينظير جي وڇوڙي جي پيڙا 196

زيب نظاماڻي
شهيد جي ڌيءَ شهيد 199

منظور منگي
مهراڻ جي راڻيءَ جي ڪهاڻي 200

سڪندر "آه"
نوحو بينظير جو! 203

خطائي ٽيهو
تو صدين تائين جيءُ ورتو 204

غلام عباس پنيرو
اڄُ ته ڪو ماتم ڪجي 206

غلام عباس پنيرو
ٿي امر تاريخ وئي 207

عبدالحفيظ قريشي
موٽي ايندي بينظير 209

عبدالحفيظ قريشي
هوءَ سُهائين جي شهزادي ايندي وري!! 210

قاضي منظر حيات
وري رت سان اڀ هي ڳاڙهو ٿيو 216

امتياز عادل سومرو
ڀٽائيءَ جيوا منهنجي واڻي مري وئي!! 218

عاجز جمالي
تنهنجي مانءَ شان تي سوين سرخ سلام 220

گدا تڪڙائي
سنڌ جي راڻي شهيد بينظير ڀٽو 221

ڊاڪٽر عبدالخالق "راز" سومرو
تنهنجي عظمت کي سلام 224

سليم چنا
امان 227

سليم چنا
مهراڻ جي راڻي 230

سليم چنا
سنڌ راڻي 231

پروفيسر اختر مرزا

مادر جمهوريت 232

سيد عبدالغفور شاهه

شهيد بينظير کي سلام 234

سيد عبدالغفور شاهه

سنڌياڻي سنڌ جي جائي آ 235

سيد عبدالغفور شاهه

سنڌ روئي ٿي 236

سيد سلطان شاهه ساقي

سنڌ وطن جي شهزادي 237

شميد سومرو

نوحو 238

يوسف لغاري

شهيد ٿي نياڻي 239

مرزا فتح علي بيگ "شاهد"

بينظيرا 240

نصرت لاشاري

تون ڪڏهن به مرڻي ناهين! 242

مهرالنساءِ لاڙڪ

آ هيلُ به تنهنجي گونج اچا 246

امداد سومرو

جڏهن موت اسان جي واديءَ ۾ داخل ٿيو 248

قاضي اياز مهيسر

شهيدن جي علمدار 257

مختيار جاگيراڻي

خوشيون ساڻ ڪٽي وئي 259

محمد "مارو" خشڪ

قاتل پڪڙي ڦاهي چاڙهيو 260

اياز امر شيخ

بينظير الوداع! 261

اياز امر شيخ

مظلوم سنڌ 262

ضياءُ شاهه

خواب ناهن مرندا 264

ضمير لاڙڪ

مالڪ! هُن جي چهري کي روشن رکُ 265

خالد راڄپر

تووجي ديس کهڙو وسايو امان! 266

بادل لڙا

محترم بينظير ڀٽو جي نالي 267

فقير محمد ڏول

ڀيڻ هئي، ڀيڻ هئي 268

عبدالرحمان سيال

شهيد بينظير ڀٽو کي ڀيٽا 270

افضل سولنگي

بلاول بينظير آهي! 271

افضل سولنگي

مان زنده آهيان 272

سميع ساجد جوڻيجو

سنڌ راڻي 273

ملهار سنڌي

محترم بينظير ڀٽو جي ياد ۾ 275

ملهار سنڌي
سنڌ راڻي بينظير 278
نويد سنڌيلو
شهادت بينظير جي 279
خواجه ذوالفقار
سنڌ جي نياڻي 282
سجاد مهر
بينظير ڀٽو جي نالي؟ 285
ستار سروهي
شهيد راڻي کي لفظن جي ڀيٽا 286
واحد پارس هيسباڻي
يتيم ديس ٿي ويو! 289
وفا برڙو
شهيد ڀٽو جي بهادر نياڻي 290
ارشاد لغاري
ڀٽائيءَ جو گيت 293
دانش اياز سومرو
سا ڀيڻ اسان کان وڇڙي وئي 297
مختيار شيخ
جمهوريت جي امام جو قتل 298
غني غمدل
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي 300
عبدالحق ساريو
ستاويهين ڊسمبر! 302
وحيد سمون
ڪائنات ٿي تڙپي 304

نسيم بخاري
سنڌ سوڳوار آ 305
امتياز عالم
عجيب احترام آ 306
امداد حسين هيسباڻي
چوتم هو بينظير هئي 307
منصور مگسي
قاتل 308
فراخ جانوري
او بهادر بينظير! 309
اڪبر ڪرل
شهيد محترم جي ياد ۾ 310
ڊاڪٽر جئپال چابڙيا
تنهنجي تڏي تي! 312
حيدر ملاح
سنڌ ڄائيءَ شهيد کي ڀيٽا 314
مسيح
هر دور آ شهادتون.....!؟ 317
مسيح
ڪيڏاري سنڌيون هوائون 319
فرخ جوڻيجو
ڀٽائي جون اکيون ڀنل آهن 321
لياقت مولائي ملاح
شهيد ڀيڻ بينظير کي ڀيٽا 322
واحد سومرو
راڻي راڄ رناري وئينءَ 324

امير منڊرو
ڌرتيءَ ڌياڻي 328
گوهر گل گورڙ
اي بنت حوا!.... اي بنت حوا!... 330
گوهر گل گورڙ
ٿيو نقصان آ سنڌ جو. 332
شڪستا مزاري
مذاق جي انتها 334
صنم پروين ڀٽو
نعرو حق جو 336
ڪاظم امير بخاري
شهيد ٿي سنڌ جي راڻي 337
غمگين نوحاڻي
واديءِ مهراڻ جي راڻي 339
عبدالرحمان لنڊ
ڪيڏارو ڪير لکندو؟ 340
وفا ايم نواز جمالي
شهيد بينظير ڀٽو زنده آ 341
سيد غضنفر علي راجا
شهيد بينظير ڀٽو کي ڀيٽا 343
علي ڏنو شر
اڻ ليا اڻو 345
جاويد شيخ
ڳڙهي خدابخش جي بي بها مٽي 347
حافظ عطاءَ الله گهوٽو
شهادت سان پنهنجي ڪئي هن پڇاڻي 349
اياز مشوري
پنڪيءَ جي شهادت 350
اسماعيل خاصخيلي
محترمه بينظير شهيد جي ياد ۾ 351
آتش پنهيار
شهيد بينظير کي ڀيٽا 355
امداد سروري آراضي
سنڌ جي شهيد راڻي 357
سرور گورائي
27 ڊسمبر 2007ع 359
غلام سرور
سنڌ جي مارئي 360
شبير پاتائي
شهيد راڻيءَ جو وڇوڙو 361
عاطف حسين ٻگهيو
ڀٽائيءَ جي تحرير 363
عاطف حسين ٻگهيو
ڀٽائيءَ جي سورمي 364
ستار بخش وساڻ
مان سڀ ڄاڻان 365
رام بابو
او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل 367
آغا خان چانڊيو
شهيد راڻيءَ کي ڀيٽا 369
امداد جسڪاڻي
درد ۽ غم جي ڪهاڻي بينظير 371

حاڪم علي ناريجو	
بينظير ڪي پيتا	373
جمال پنھور	
شھيد بابا جي ھٿي نشان بينظير	375
شير عالم گبول	
قھر پوندو قاتلن تي...	377
خرم سومرو	
ھوءِ واقعي بہ بينظير ھئي	379
پروفيسر علي حسن خاصخيلي	
سنڌ راڻي جي نانءِ	381
پروفيسر علي حسن خاصخيلي	
اندر ۾ آگ ٻرڻي آ	383
ڪوي حسن	
شھيد لاءِ نظم	384
عاجز ٻچل ميمڻ	
شجاعت ھُئي بينظير	38
عاجز نوحيپوٽو	
ڪري ويئي جدائي	387
شھيد شيخ	
سگنڌ جو قتل	389
امتياز حسين نوحيپوٽو	*390*
ستاويھہ ڊسمبر	390
امتياز حسين نوحيپوٽو	
ٻڌي جي ڄائي	391
علي حسن عباسي لطيفي	
اي سنڌ راڻي الوداع...!!	392
انور سانول	
سنڌ ڄائيءَ جي ھڪڙي ڪھاڻي ٻڌو	393
انور سانول	
صدائون ديس وارن جون	394
ولي محمد ٻٽي	
رُنو جڳ جھانُ	395
گل شير گل راھمون	
ھا سنڌياڻي ھئي	396
مرتضيٰ مشوري	
راڻيءَ جا قاتل تا گھرجن	398
ساگر امير مختيار شر	
ڪاڪ جي ڪونل	399
قائم الدين پيرزادو	
ھوءَ ڪڪر ڄانو قوم جي ھئي...	401
شبير لوڌرا	
ڄائي سنڌ جي ھئي بينظير ڀٽو	402
دلشاد خاصخيلي	
تنھنجي سنڌ نڌڪي ناھي	403
فقير امداد چانڊيو	
ڪنھن ڪان پڇون؟	405
خليل احمد گبول	
آھون، دانھون سڏڪا آھن	406
غلام مصطفيٰ پنھور	
شھيد سنڌ راڻي	407
مور مغيري	
تون سنڌ جي زينت ھئينءَ	408

ذوالفقار ڀٽ

ذرتي لاءِ اعزاز 412

حميد مهراڻوي

اڄ ويڙهو آويران ٿيو 414

عاجز ڪوڪر

دشمن لئہ جڻ تير هئي 420

آزاد انور حسين مهر

هنجون هاري سنڌڙي 421

محمد صفدر ٺٽوي

سياست بينظير جي 422

عليم چنو

پيڻ بينظير کي ارپنا 423

خاور قبولائي

نياڻي موٽي آ 424

امر انصاري

جام شهادت پيتو جنهن 425

شوڪت شيخ

شهيد بينظير ڀٽو 426

بيخود بلوچ

وڻ وڻ رنو واڻ جو.... 427

بيوس چانڊيو

شهيد ٿي وئي 429

شوڪت ميمڻ

تون بينظير تون بينظير 430

فرحت نور

هوءَ ويس مٽائي ورٽي آهي 432

نذير ناز

شهيد راڻي 433

انور ساگر ڪانڌڙو

سنڌڙيءَ جي راڻي 436

امتياز موهن

27 ڊسمبر گلابي راڻيءَ جي شهادت 438

عظيم آديسي

بيگناهه هئي بينظير 439

زخمي چولياڻي

نہ جهڪي ظالم اڳيان 440

احمد نواز ڏاهري

ڪٿي اڄ آ راڻي 441

نورالدين نفيس

شهيد راڻي کي خراج 445

رضا آڪاش خاناڻي

توکي پيئي سنڌ ساري 447

اداس سنڌيلو

ڇو قتل ڪيو ٿوَ ظالمو؟ 449

ملڪ وحيد

وڇوڙو سنڌ راڻيءَ جو 451

صغريٰ سرهاڻ گل

سلام 453

غزل ملاح

هر منظر سُڃ لڳي ٿو 454

عبدالجبار ”عاجز“ منگي

شهيد سالار 456

مخمور مهيري

شمع جمهوريت ٻاري ويئي! 457

ثمينا بلوچ

منهنجي شهيد ڀيڻ نماڻي 460

عبدالرحيم عزمي

عقيدت جا گل 463

بابر علي گڏاڻي

شهيد جمهوريت 464

ميوو خان حاجاڻو

ذوالفقارا تنهنجي نياڻي 465

ارشاد سعيد عباسي

باوفا سنڌ جي جائي 466

روشن شيخ

مستقبل ڳوڙها ڳوڙها 468

رياض راهي

سنڌ جائي بينظير 469

فوزيه بانو

درد جي ڪٿا 471

نبيله

اٿي رائو ريل 473

شهناز بلوچ

منهنجو عڪس 475

وفا الهڏنو چانڊيو

انصاف ڪر هِن سان 476

وفا غلام نبي اڄڻ

سنڌ جي راڻي الوداع.... 477

محمد جوکيو

اي بينظير 480

ڪاظم امير بخاري

سنڌ جي نياڻي 482

زبيده شورو

حياتيءَ جو عڪس 483

نظر حسين ملاح

ڀيڻ منهنجي بينظير 484

رکيل مورائي

زندگيءَ جي فتح 485

الحاج شاهنواز ”مسافر“

شهيد بينظير ڀٽو (سوانح عمري) 486

پبلشر نوٽ

ثقافت کاتي حڪومت سنڌ کي اهو اعزاز حاصل رهيو آهي تہ ان سنڌ جي ثقافت کي نہ صرف هٿ وٺرائي آهي بلڪ سنڌي ادب جي ترقي ۽ ترويج لاءِ عملي اقدامات ڪيا آهن. هٿ جي هنرن جي تحفظ ۽ هنرمندن جي حوصلا افزائيءَ سميت سنڌي علم، ادب ۽ تحقيق جي ڏس ۾ ڪم ڪندڙ شخصيتن ۽ سنڌ سان لاڳاپيل عالمي پائي جي مدبرن، دانشورن ۽ محققن کي خراج پيش ڪرڻ لاءِ مختلف پروگرام منعقد ڪيا ويا آهن. ثقافت کاتي طرفان سنڌ جي صوفياءَ ڪرام سان گڏوگڏ عالمن، دانشورن ۽ فاضلن جي پيغام ۽ فڪر کي عام ڪرڻ لاءِ ڪيترائي ڪتاب شايع ڪيا ويا آهن.

شهيد محترمہ بينظير ڀٽو پڻ انهن شخصيتن منجهان هڪ آهي. جنهن جو فڪر ۽ ڪردار عالمي پائي جو رهيو آهي. سندس مدبراڻي شخصيت جتي پوري دنيا کي پنهنجي ڏاهپ ۽ فهم سان متاثر ڪيو آهي اُتي سندس اوچتي وڇوڙي پڻ دنيا تي پنهنجا گهرا نقش ڇڏيا آهن. جنهن جو ثبوت هزارن جي تعداد ۾ لکيل اُهي مضمون، مقالا، تاثر، رپورٽون، شاعري ۽ ڪتاب آهن، جيڪي سڄي دنيا ۽ دنيا جي مختلف ٻولين ۾ شايع ٿيا ۽ ٿي رهيا آهن.

عالمي پائي جي هن بلند ڪردار دانشور ۽ سنڌ جائي ڏاهي شهيد محترمہ بينظير ڀٽو کي خراج پيش ڪرڻ لاءِ هن ٻوليءَ ۽ خطي جي ماڻهن بہ وسان ڪين گهٽايو ۽ مختلف انداز سان ڪيس ڀيٽا پيش

ڪئي. سنڌ جي تخليڪارن شاعريءَ جي مختلف صنفن ۾ مختلف وقتن تي محترمہ بينظير ڀٽو کي جيڪا ڀيٽا پيش ڪئي، ان کي گڏ ڪري ڇپائڻ لاءِ ثقافت کاتي جي متحرڪ وزير محترمہ سسئي پليجو صاحبہ خواهش ظاهر ڪئي. سنڌ جي نوجوان اديب محترمہ رکيل مورائيءَ ان سڄي ڪم کي سهيڙي ڪتابي صورت ڏني آهي جڏهن تہ ان جي نظرثانيءَ جون سموريون ذميواريون کاتي جي ڊائريڪٽر، ڊاڪٽر محمد علي مانجهيءَ سرانجام ڏنيون آهن. ثقافت کاتي لاءِ هيءَ ڳالهہ باعث فخر آهي تہ هيءَ ڪتاب شهيد راڻي محترمہ بينظير ڀٽو جي 57هين جنم ڏينهن جي موقعي تي پڌرو ڪيو پيو وڃي. هي خراج آهي اُن عظيم شخصيت کي جنهن جي تدبر ۽ ڏاهپ جو دنيا اعتراف ڪري ٿي. اميد آهي تہ پڙهندڙ پڻ انهيءَ اتساهہ ۽ عقيدت سان هن ڪتاب کي پنهنجي مطالعي جو حصو بڻائيندا.

ڪراچي
21 مئي 2010ع

شمس جعفراڻي
سيڪريٽري
ثقافت کاتو
حڪومت سنڌ

سهيڙيندڙ جو نوٽ

محترمہ بينظير ڀٽو ننڍي کنڊ جي وڏن ليڊرن، مدبرن، اڪابرن ۽ روشن خيال سياستدانن ۾ هڪ اهم نالو پر سندس شهادت جو غم ۽ ڏک سيني کنڊن کي ڏکوئي ويو. موجوده وقت ۾ دنيا ۾ شايد ئي ڪو اهڙو اڪابر، ڏاهو، سوچيندڙ شخص هجي، جنهن جا سندس شهادت تي نيڻ نہ پُسا هجن. هونئن هن ننڍي کنڊ جي نڌڻڪائيءَ جو داستان ئي عجيب آهي. ويهين صديءَ ۾ جيترا ڏک هن کنڊ ڏٺا آهن، اوترا ٻن مهاڀاري جنگين کي ڇڏي دنيا شال ئي ڏٺا هجن.

۽ وري هيءُ ننڍي کنڊ جو ننڍڙو بنهہ ننڍڙو ديسُ، جنهن جي وچ مان سنڌو ندي وهي ٿي ۽ جنهن دنيا کي پنهنجي وس ۽ وِتَ کان وڏا سياسي اڳواڻ ڏنا، شهيد ذوالفقار علي ڀٽو ۽ شهيد بينظير ڀٽو انهن منجهان بہ اهم ۽ نمايان نانءَ. هي ننڍڙو ديس اڌ صديءَ کان بہ ٿوري عرصي ۾ هڪ ئي گهر جا بہ وڏا اڳواڻ وڃائي ويٺو ۽ ڪجهہ بہ ڪري نہ سگهيو. شايد اهو سچ آهي تہ هن ديس ۾ رهندڙ ماٺهو ڏک پسند آهن. جو هو وڏي ۾ وڏي ڏک کي بہ سهي ويندا آهن ۽ ايئن هو تازي پنهنجي شهيد ٽيل ڀيڻ جي ڏک کي بہ سهي ويا. ممڪن آهي تہ اها سڀ وقتي هجي ۽ سندن اندر ۾ دکندڙان دک

جي آڳ ڪڏهن پڙڪو ڪائي ٻري پوي. اهو احساس مون کي هن ڪتاب کي وري وري پڙهندي شدت سان محسوس ٿيو آهي.

هونئن لطيف فن جي ڪنهن به شاخ ۾ اظهاريل وارتائون ان فنڪار جي شخصيت سان گڏ، سندس ملڪ ۽ ان جي ماڻهن، سندس ڳوٺ جي ڳلين ۽ شهر جي رستن جون وارتائون به هونديون آهن اهو نه وسارڻ گهرجي.

شاعري فنِ لطيف (Fine Art) جي هڪ سگهاري شاخ آهي. تنهن ڪري ان ۾ اظهار ڪيل احساس دنيا جو سگهارو ترين اظهار آهي، جيڪو شايد ٻئي ڪنهن به آرٽ ۾ ممڪن نه هجي. ادب جي حوالي ۾ اهو به قبول ڪيو ويو آهي ته، نثر دماغ سان لکيو ويندو آهي ۽ نظم دل سان لکيو ويندو آهي. انهيءَ ڪري مان سمجهان ٿو ته هيءَ ڪتاب دلين جو داستان آهي.

اهو سچ آهي ته ويجهي ماضيءَ ۾ منهنجي شعوري عمر ۾ بينظير ڀٽو صاحبه جي شهادت اهڙو سانحو آهي، جنهن کي شايد اسان جو نسل ته سڄي ڄمار وساري نه سگهندو پر هن سانحي کي ايندڙ ڪيترا نسل به وساري نه سگهندا. ۽ ٻيو اهو ته هن سانحي تي دنيا جي الڳ الڳ ٻولين ۾ خاص ڪري انگريزي، اردو ۽ سنڌي ٻوليءَ ۾ ايترو ته لکيو ويو آهي، جنهن جو اڳ مثال ملڻ مشڪل آهي. جتي گهڻو لکيو ويو آهي، اتي گهڻو ڇپيو به ويو آهي، پوين ٻن سالن ۾ محترمه بابت مٿي ڄاڻايل ٻولين ۾ ڳڻپ کان ٻاهر ڪتاب شايع ٿيا آهن ۽ مسلسل ٿي رهيا آهن. پر هيءَ ڪتاب هڪ منفرد ڪتاب آهي، جنهن ۾ فقط دلين جو اهو اظهار آهي جيڪو دلين ۾ درد پيدا ٿيڻ کان پوءِ ڳوڙهن جي صورت ۾ اکين جون ڀنڀٽيون پسائي ويو هئو.

هن ڪتاب ۾ اهي سڀ پيٽائون آهن جيڪي دلين مان دانهن جي صورت ۾ نڪتيون هيون ۽ جن جو عمل اڄا تائين جاري آهي. جيتوڻيڪ هيءَ ڪتاب هڪ سياستدان کي پيٽا آهي، پر ڪتاب ۾ ڪا بہ سياست نہ آهي ۽ جيڪو ڪجهہ هن ڪتاب ۾ نظمن جي صورت ۾ آهي، اهو آهي پيارن ڏک، غصو ۽ ڪجهہ ڳوڙها، جيڪي، هر تخلقيڪار پنهنجي شهيد اڳواڻ کي پيٽا طور آڇيا آهن. ڏنو وڃي تہ سور جو سوين صورتون آهن ۽ هيءَ ڪتاب انهن مان هڪ صورت آهي. هيءَ ڪتاب منهنجي ٻن سالن جي لڳاتار محنت ۽ سهيڙ جو ثمر آهي، جنهن جي ڇپجڻ تي فطري طور مون کي بيحد خوشي ٿي رهي آهي، مرتب طور مون هنن پيٽائن ۾ ڪا بہ پاسخاطري نہ ڪئي آهي. مون کي احساس آهي، ان ڪري اها وضاحت ضروري ٿو سمجهان تہ مون ڪجهہ نظم اهڙا بہ ڏنا آهن، جن ۾ شاعراڻيون گهرجون پوريون ڪيل نہ هيون پر جيئن تہ مان پهريائين چئي آيو آهيان تہ جيئن، تہ اهي پيٽا هئا ۽ ان پيٽا پويان جيڪا معصوم دل روئي رهي هئي، اها مون لاءِ شاعري جي فن کان وڌيڪ اهم هُئي، جيئن تہ هن ڪتاب ۾ شامل نظم هر تخليقار جي دل جي دانهن هُئي ان ڪري مون اهي شامل ڪيا آهن. ممڪن حد تائين منهنجي ڪوشش هئي تہ نظم هٿ ڪري سگهان پوءِ بہ ڪي نظم رهجي ويا هوندا، جن تائين منهنجي رسائي نہ ٿي سگهي هوندي. ايئن گهڻو ڪجهہ ميڙيندي، ڪجهہ رهجي بہ ويندو آهي، اهو اوس ٿيڻو آهي.

سنڌ حڪومت جي ثقافت واري کاتي جي سيڪريٽري سائين شمس جعفراڻيءَ هن ڪتاب ڇپائڻ ۾ بيحد دلچسپي ورتي آهي مان سندس ٿورائتو آهيان، پنهنجي دوست ثقافت کاتي جي ڊائريڪٽر ڊاڪٽر محمد علي مانجهيءَ مڪمل سهڪار ڏنو جنهن

لاءِ پڻ مان سنڌس ٿورائتو آهيان، سدائين جيان پنهنجي دوست تاج جوئي جون صلاحون ڪتاب کي سهڻو بڻائڻ ۾ ڪم آيون.

مان سمجهان ٿو تہ هيءُ ڪتاب محترمہ بينظير ڀٽو کي سنڌس ستونجاهين جنم ڏينهن تي هڪ اهڙي ڀيٽا آهي جيڪا ڪيس سنڌس ديس واسين پاران ڏني وئي آهي، هيءُ ڪتاب ان ڳالھ جي گواهي آهي تہ هوءَ هن ديس جي دلين ۾ وسي ٿي ۽ سدائين لاءِ هن ديس جي دلين ۾ ڌڙڪندي رهندي.

رڪيل مورائي

ڪراچي.

28 مئي، 2010ع

مان جي مُئس

وائيءَ ڪيوورجاءُ

ڪربل جي ميدان جو عجب سڌ سماءُ،
تند ڪتاري ڪنڌ ۾ جڏهن ٿيو پرچاءُ،
ڪنڌيءَ تان فرات جي، اُيريو هي پڙلاءُ،
پسي تيغن تاءُ، ڪو آهي جو مدد ڪري.

امامن جي ڪالهہ جو اج بہ اهو پرياءُ،
"هل من ناصر أنصرنا"، وائيءَ ڪيو ورجاءُ،
ڪنڌيءَ تان سنڌوءَ جي، اچي ساڳيو ساءُ،
آهي ڪوئي ياءُ، ڪري مدد بينظير جي.

ڪينجهر جي اڪيلي ڪونج

زبان گونگي،
اکين ۾ ڳوڙها،
ڪنن ۾ گولين جي گونج آهي:
هي ڪير آڪاس ڏي اُڏامندو
اُداس صدين جي سونجهه آهي!

هوا ۾ بارود جي ڌماڪن جي تيز بدبو،
گهٽين ۾ بيهوش آهي خوشبو:
سڄي شهر جي دلين دماغن ۾ ساهه سينن ۾ مونجهه آهي

امن جو ڳيرو صبح سواري،
اُڏامندو سنڌوءَ جي پٽي ڪناري:
انڌيري اڌ رات جو ٻُريا ٽي جي سڏ پڙاڏا،
اُهي اُمالڪ الوپ ٿي ويا:
وڇوڙي پنهنجي ولڙ کان مڪار مارين بيقصور ماري
اڪيلي ڪينجهر جي ڪونج آهي!

✵

اجا ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟

اجا ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟
اجان ڪيترا؟
اسان جا هي سندر سُهڻا ۽ مُهڻا
۽ ڳڀرو جوان
اوهان جي بکايل نگاهن جو
بک ٽيندا رهندا؟
اجا ڪيترا
مائرن، ڀينرن ۽ ڌيئرن جا سهارا
اُجارا ٻُڪارا،
ڏامر جي ميري ۽ کهري
۽ اڌڙيل بدن کي
پنهنجو خون هاري، ڏتاري، اجاري،
پنهنجي مختصر، بي وس ۽ بي رس
۽ اڻيٺي حياتيءَ کي
پوئين پهر جيئڻ گذاري،
تڙپي ۽ ڦتڪي
۽ وڙڪي ۽ سڙڪي،
اوهان جي خوشين لاءِ مرندائي رهندا؟
اجا ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟

چئو ڪيترا؟
اسان وٽ تہ لاشن جو ڪاٿو ئي ڪونهي!
اسان وٽ گهڻائي زندهہ لاش آهن،
جي "تنظيم، اتحاد ۽ ايمان" جي پيڙهہ ۾
ڪنيل ڪُڪري ۽ واري ۽ بجري
۽ گارو ٿيڻ لاءِ
هر پل هر دم تيار آهن،
ونگار وهندا.
اسان وٽ تہ لاشن جا انبار آهن!
چئو ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟
اسان وٽ گهڻائي
مايوس، مفلس، واندا ۽ ماندا
۽ بيزار بيڪار لاشا بہ موجود آهن:
گولن ۽ گولين ۽ بندوق جي باهہ ۾
اوهان جي انگل تي
سڙي جان ڏيندا.
نہ ڪڇندا نہ پڇندا،
نہ چُرندا نہ سُرندا،
نہ ڪا آهہ ڀيندي، نہ ئي دانهن ٿيندي،
نہ انصاف گُهرندا.
چئو ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟

هي سنڌي،
جي سنڌڙيءَ ڪان اڻ ڄاڻ آهن،
هي سادا، جي سئودو سکيا ئي نہ آهن،
هي جيئرا جنازا جواني ڇا ڄاڻن؟

انهن کي حياتي ڪيئن راس آئي؟
انهن جي جواني تابوت ۾ بند
آئي ڪي آئي،
اجها ٻاڻ آئي،
اسان وٽ تہ لاشن جا انبار آهن،
چئو ڪيترا لاش گهرجن توهان کي؟

تير

تنهنجيءَ اياڳيءَ بندوق مان،
نڪتل هوءَ گولي.
منهنجي اندر جي،
نظر جي، جگر جي،
هُن پار اتري تہ وئي آ،
هر جيءَ جي آس وڪري تہ وئي آ،
۽ تارن پري رات گذري بہ وئي آ،
تون پنهنجو فڪر ڪر!
اي آمر ۽ جابر ۽ قاتل ۽ ڪانئر!
تون پنهنجو فڪر ڪر،
تون پنهنجو فڪر ڪر تہ ان تير کي
ڇا ڪندين،
جو اڏندو اچي ٿو
۽ ان ٻيڙي جو ڇا ٿيندو
جو ٻڏندو وڃي ٿو؟

جئري رهندينءَ تون جهانَ ۾

بينظير منهنجي پيڻ!
جئري رهندينءَ تون جهانَ ۾
تنهنجي فڪر، فراق ۾
نہ تا سڪن هي نيڻ.
جئري رهندينءَ تون جهان ۾
توکي سدائين سنڌ ۾،
سارينداِ رهندا سيڻ.
جئري رهندينءَ تون جهانَ ۾
ٻڍا گهوٻاتا، گوليون،
آوَسِ اسان جا ويڻ.
جئري رهندينءَ تون جهانَ ۾

شهيد بينظير کي خراج

(1)

سالڪ، سياڻي، برحقُ بينظير هئي.
وائي شاهه لطيف جي، سنڌوءَ جو پاڻي،
ٻڃي وئي جا بهشت ۾ جيجل جوڳياڻي،
حورون چمندس هٿن کي، ڄاڻي، سُڄاڻي،
ساري جنهن کي سنڌ جي، ٺٽي مڪلي، مياڻي،
سهڻي، مارئي، سسئي، نوري نماڻي،
صنم، خوشبوءِ، منڻ ۽، نصرت نياڻي،
سمو جوکيو راڇپر، چنو چنڊاڻي،
روئي ڦڙا رت جا، ٿو ٽنيو تيغاڻي،
سليم، نديم، عبدالحق، اوني، آرياڻي،
ڳوٺ اعتبار خان جو شوڪت، شاهاڻي،
بيوس ٻڌبي بهشت ۾ جا راڻين جي راڻي،
اصل آڪاڻي، رهندي سونهاريءَ سنڌ جي.

(2)

بيشڪ بينظير، سهارو هئي سنڌ جو.
خوشبوءِ سنڌ ساٿيهه جي، ڳالهين جي ڳهير،
ڪڏهن ٻڌي جا ڪينڪي، انا جي اسير،
هئي آوَسِ اخلاق ۾ فيضيونڊ، فقير،
بيوس هوندي بهشت ۾ سنڌڙيءَ جي سفير،
پارس جهڙي پيءُ سان، ملندي ماهه منير،
برحق باضمير، رهندي جوت جهان جي.

ملير جي مارئيءَ کي خراج

سالڪ سنڌ راڻي، مارئي ملير جي.
وائي شاهه لطيف جي، نانڪ جي ٻاڻي،
متي وَڏِ ماڪيءَ کان، مکڻ جي چاڻي،
سانڍي رکي جنهن ساهه ۾ پرت پُراڻي،
اڄان جنهن جي آس جي، آڳ نه اُجهاڻي،
وئي ڪري ويران جا، هالا، هالاڻي،
ساري جنهن کي سنڌ جي تي، نصرت نياڻي،
خوشبوءِ، صنم، سيما ۽ نوري نماڻي،
ڪيري ڪنهن نه "ڪين" ۾ هاڪ حميراڻي،
ڪيري ڪنهن "ڪين" ۾ ڏَرِ جي ڏياڻي،
پسندي پنهنجي پيءُ ڪي، اوس آرياڻي،
اصل آ ڪاڻي، رهندي سنڌ ساڻيهه جي.

فاني ڙي، فاني، دنيا انا جو اولڙو.
وڃايم ويساهه ۾ جوت جسماني،
پائر، پارس پونءِ جا ۽ جکرو جاني،
ملندو جن جو مشڪل سان، سنڌ ۾ ڪو ثاني،
برحق بينظير جا، لائق، لاثاني،
رهي جن لئي رات ڏينهن، ڏهاڳڻ ڏاني،
لکي لاڙڪاڻي جا، غازي، گياني،
راحت ڪسي ويا روح جي، حالت ترخاني،

ڪر ڪسڪائي ويا سنڌ جو مکڻ مثاني،
بيوس هوندا بهشت ۾ نرمل، نوراني،
ڪيري پئي ڪين ۾ هيبت حيراني،
ملي شال مٽي ڪي، عامل امڪاني،
ڪندي سوايو سون ڪان، طلب تاباني،
ڪندو پارس لوهه کي، آئت انساني،
ڪندو پارس لوهه کي، سايو سُبحاني،
مون پڻ آهِه نصيب تي، ڪوڙر ۾ ڪاني،
منهنجي مزماني، برحق ٿيندي بهشت ۾.

بي مثل- بينظير

لڪان تہ ڪيئن لڪان، لفظ ليلائين.
سُڏڪا سِٽَ پري، اکر آلاپين،
پاتاڙيو ياڏائين، جي اوريان حالُ اندرَ جو.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، سُڏڪا سِٽَ پري.
يوسفُ حالُ دل جو ڪري تہ ڪيئن ڪري،
ياڪر منجهہ پري، اکر ڏين اوچنگارون.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، سُڏڪا پري سِٽَ.
ڏاڍا، ڏونگر، ڏهلا، مڙوئي سڏائين مِٽَ،
ڏيئي پاراتا پِٽَ، تين دعاڳي دَرَ تي.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، احوالُ اڙانگو.
جن ناه سِرَ سانگو سي هلن پيلهہ مون سين.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، لفظ لفظ للڪارَ.
قلم پورا ڪري، ڪٽي تيغ ترارَ
هٽي نعرا پُچن پارَ ڏي اُهڃاڻ آزاديءَ جا.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، لفظ لهٽيدارَ.
هيءَ متي، هي مارڳُ، هي پَٽَ پالٽهارَ
ڪن پل پل هيءَ پچارَ قرض لاهِ هن ڪيچ جو.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، لفظ لفظ لوري،
هيءَ امڙ، هيءَ جيجل، هي سانئڻ سڳوري،
پڏي ٻانهون چوي سدوري، ننڍڙا! ٿڃ نياءِ.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، احوالُ اُتاهون.
سوريءَ مٿي موهجي، لڏيون جن لانئون،
ويندي چياڻون، اي وٽج واڻ وڏاندري.

لڪان تہ ڪيئن لڪان، احوالُ اڏورو.
آزادي انصاف، ڏي پيغام پورو،
ٿي نئون نڪورو، ڦاٽُ ڪاءِ تہ ڦَٽَ چُٽن.

لڪڻ ڪاڻ لاڏا، مون وڏا وس ڪئا.
اڪر سڀ اُڏامي، وٽان مون ويا،
ڪي اهڙا ڪيس ٿيا، ٻري هن ٻنيور ۾.

لڪڻ ڪاڻ لاڏا، مون وڏا ڪئا وَس.
جُڙيا تنين جَس، جي ڪاتب ٿيا لوح قلم جا.

الا ڪهڙيءَ ڪاڻ، مُلڪ مڙوئي ماندا ڻ.
آڏا اُبتا حاڪمُ، حُڪمَ هلائي هاڻ،
جو ڪنيو هلي ساڻ، ابليس اندر ۾.

هر ڪنهن سُس پُس، هر ڪو سورَ سلي.
ظالم جابر ڪي، ڪو تہ هاڻ جهلي،
جو ڪنيو ساڻ هلي، ابليس اندر ۾.

هر ڪنهن سُس پُس، هر ڪو سلي سورَ.
هت قاضي ڪوٺايو ڪانئر ڪن ڪلورَ.
سپ پڇائين پور، ڪيئن آجا ٿين آنگڙا.

آجا ٿين انگ، سَپَ جي آسَ اِيا.
ڪين گهرجن مون، ٻيلي ڏَسَ ٻيا،
هاڻ هر ڪنهن ڳالهرِاها، حقُ نہ ڇڏٽو هيڪڙو.

حقُ نہ ڇڏٽو هيڪڙو، توٽي ڪن ٽِر ٽِر،
اها ٿان ٿان ۾ ٽِر ٽِر، لهندي نيٺ لوڪ ٿان.

آجا ٿين انگ، سپ جي اِها آسَ،
ورد، وظيفا، واسَ، ڪيان اُن گهڙيءَ لئہ.

آجا ٿين انگ، سپ ڪي اها تات،
ان ري وائي وات، ڪا وري ڪينڪي.

آجا ٿين انگَ، شل! اهڙو واءُ وري،
هر ڪو ڳالهہ ڪري، وڃايل وجود جي.

آجا ٿين انگ، شل! اهڙو وري واءُ،
آهي سنجهہ سُياءُ، آسَ اِهائي هيڪڙي.

آجا ٿين انگ، هر ڪو چوي هاڻ.
ٻارودي ٻوٽن جي، ڪيڏي ڪومَ ڪاڻ،
سي سِرَ ڪٽي ساڻ، ويندا ڄاڻ وڃائجي.

هاڪاندا هُل ڪري، ڪو سورَ ڪٺي ساڻ.
آڏو ٿي عامَ ڪي، پڏائي پاڻ،
وڏا ڏيئي وَڏَ، ڪري رتو ڇاڻ،
ائين هلائي هاڻ، بادشاهي بوٽ جي.

بادشاهي بوٽ جي، واڄٽ وڄايا.
پرهَ تان نہ ڦُٽي، اهڙا حڪم هلايا،
پوءِ رڙي پڇي رايا، ڇو آهِہ تات وچڻ جي.

بادشاهي بوٽ جي، ڏڙ ڏڙ آهِہ ڏوڙ
ڪُتي ڪوڙ ڪُشتا ناهين "طاقت" جا.

هيڪاندا هُل ڪري، اتياري آزارَ.
ڏڪوئي ڏيهہ ڪي، ائي پهر اپارَ
ڪري حيلا هزار، بچائي بادشاهي بوٽ جي.

هيڪاندا هُل ڪري، ڪو هاتڪُ هچاري.
ماري مومل ڪي، ڇوي "مون نہ ماري"،
پوءِ بار ڪٺي باري، لڪو بدبخت بوٽ ۾.

لُڙڪ لُڙڪ لوڪُ، وڻ وڻ واويلا.
هلي آءُ هيڪر، هلن تان نہ حيلا،
هي مارڳُ، مَتا ميلا، راهَہ تڪن توهجي.

شهادت شاهاٽي، پينر! آهي پلي.
اُتم ريت اباٽي، توءِ پينگهن منجهہ پلي،
پوءِ آئي پاڻ هلي، ٿي مقابل موت ڪي.

لُڙڪ لُڙڪ لوڪُ، در در ٿيون دانھون.
ڪو املُ اڪابر، ويو وتائون،
ڪي رويو پچن راھون، ڪي سُڏڪيو سَڏڪن.

ايءَ ريت اباڻي، تہ ڪيڏي ناھِہ ڪاڻ.
ڏکئي ھن ڏيھہَ جا، پوءِ سورَ ڪٺي ساڻ،
پيھي ھلي پاڻ، ٿي مقابل موت کي.

ڪيڏي ناھي ڪاڻ، ايءَ ريت اباڻي آھي.
مرڻ جيئڻ جا مامرا، سُڏڪيو سمجھائي،
تہ ڪو ڏونگر ڏھڪائي، ڪو آجا ڪري انگڙا.

موت آھِہ برحق، سورھيہ چيو صليب تي.
ابتدا انا الحق، انتھا الحمد سين.

الوداع الوداع، لوڏي ھَٿ چيائين.
مارن سين منھنجو رھي، رھي ساٿُ سدائين،
پوءِ ويھي لکيائين، وصيت وڃڻ جي.

ويھي لکيائين وصيت، تہ لکيو تان نہ ٽري،
حڪم ٿيو ھلڻ جو ھاڻ ساعت ڪيئَن سري،
پوءِ پاڻا پنڌ ڪري، ٿي مقابل موت کي.

امالڪ ڪا ڳالھہ ڳري، آئي پٽ پرانھون.
بينظير، بينظير، دَرِ دَرِ ٿيون دانھون،
لڳي اٿيو لوڪ، ووڙيندي واھون،
ڪي رُنا، ڪي رَڙيا، ڪِنين ڪيون آھون.
ڪن پٽيو پليت کي، ڀيئي ڪٺي ٻانھون،
ڪن ميڙجي مٿانھون، ڏني باھہ ڀنڀور کي.

ڪا تہ راهہ نجات جي، پيلي پڌايو.
قضيو ڪربلا جو چو ويرين ورجايو،
چو انمول اُتاهون، ڪنڌ ڪيرايو
پوءِ هنڌ هنڌ هُلايو هاڻ حق نہ رهيو هٿهين.

راڄ راڻيءَ ڪاڻ، هر ڪو پڇي هاڻ.
سا جيجل، سا امڙ، سا عاقل، سا اڳواڻ،
جا بي مثل، بينظير، هئي اسان ساڻ،
الله انهيءَ آڻ، هيڪر هن پوڻ تي.

راڄ راڻيءَ ڪاڻ، سڀ واتون واجهائين.
ايندي جاڻ ايندي، ائين روح ريجهائين،
ڪي سُڏڪي سَڏ ڪن، ڪي اکيون وڇائين،
ڪي ڏئي اوچنگارون، پاڻئون پرچائين،
ڪي وَر ور ورجائين، ان الله مع صابرين.

راڄ راڻي، هيرن هاڻي، سا سوڍل سياڻي،
جا سنڌ جائي، سورن ساماڻي، جا نرمل نياڻي،
تنهن منزل اُها ماڻي، جا ڪنهن ڪنهن نصيب تي.

هيءَ جان قربانُ، جيجل تو مٿانءَ،
سبق شهادت جو سکيو تو وٽانءَ،
ڪٺي تنهنجو نانءَ، جنگ رهندي جاري.

جنگ رهندي جاري، ايءَ پولي پڌايون.
جا اٿياري عام ڪي، سا تندُ تپايون،
پائي حق پلئہ ۾، ڪي ميڙا مچايون،
ائين واڳ ورايون، وري هن وطن جي.

جنگ رهندي جاري، تکا ڪٽي تير.
لاهبا لوڪ تان، زوريءَ جا زنجير،
پڄائبا هن پونءَ تان، سڀ بندا بي پير،
ڪندا هادي ۽ حمير، هاڻ هڪ هڪاٽي.

جنگ رهندي جاري، جاسين جُڙي حقُ.
اهو چاڻون تا، آهي موت بر حق،
جو خون ٿيو ناحق، اهو مور نه معاف ڪرڻو.

جنگ رهندي جاري، جاسين حقَ جڙن.
اُهي يار يوسف جا، جي گهاٽي منجهه گهڙن،
مور نه سي مُڙن، ڏسي موت مُقابل.

جنگ رهندي جاري، تان هٽي ڪبو هنڌُ.
وڃ يار يوسف جو پري آهي پنڌُ،
جي ڪڍي ڏين ڪنڌُ، سي تابع ڪن تقدير کي.

سنڌ سُڌڪن ۾

سنڌ سُڌڪن ۾ الااج آهي.
ويچن ڪاڻ واتون، ويٺي واجهائي،
ٻاتاڙيو ٻڏائي، ڪيس ڪانئرن جا.

وڍ جي ورڻ ويا، گهُمن هِت گهوڙا.
اچا ڪين ٻوڙا، سُٽين سَڌَ سنڌ جا.

سنڌ سُڌڪن ۾ آئون اوائي.
نہ ڪچان نہ لچان، نہ وري ڪا وائي،
اهڙي ئي آئي، ساعتَ ٻڏي سندرا.

ڪانئر هن ڪيچ ڪي، ويا والاري،
سنڌ وانهي سور ۾ ٻهہ ٻهہ ٻاڪاري،
پاڻ ئي هٽي پاڻ ڪي، ڪنڌيءَ ڪناري،
لچي، لُڙهي، لَر ڪري، ڳَڙڪيو ڳُوڪاري،
هنڌ هنڌ هاڪاري، تہ ويخ رهيو نہ وَڌجو.

ويچ رهيو نہ وَڌَ جو هينئڙي پون هولَ.
ڪاڏي ويا ڪانڌي، سي آلودا انمولَ،
وجهن جي ولولَ، وڏي ويرين وچَ ۾.

ڳالهہ ڳجهائتي، ويڙهي مون ويئي.
پچان پاڻ ڪان، پاڻا منجهہ پيهي،
چو سورَ سيئي، پلئہ سنڌ پيا.

اُڏمو

هڪڙو اڏمو جو نڙيءَ ۾ اچي اٽڪيو آهي،
نئون ابلاغ ٿو چاهي سو نڌٽڪو اڏمو.
بي حسيءَ جو ڪو حوالو هوندو.
روح سان جسم جي سهڪار ڪي روڪي ٿو پيو
لفظ اڏمي جي جوالا ڪان شناسا آهن.

ظلم ۾ ڏاڍ جي قيدي لفظن،
پنهنجو ويساهه وڃايو ناهي.
اِهي آزاديءَ جي منشور جو نقشو لکندا،
حور جهمور جو چهرو لکندا،
سانحو ڏاڍو المناڪ قبول!
پر هيءَ الفاظ نئين موڙ تي سرموڙ تي بيهي رهندا،
نئين ادراڪ سان نچندي ٽپندي،
لفظ آزاديءَ جي احساس کي ماٽي ويندا.
روشني بڻجي اهي لفظ سيهه رات جو مرتيو لکندا.
اهڙي آدميءَ کي وڏي ساهس سان،
نئين ترتيب ۾ تشڪيل عطا ٿي ويندي،

لفظ وڻشيا جي بدن جيئن ڳڱايل ڪاٺي،
رت جي راند سي ڪيڏي ويندا.
رت بي حس ڪي نوان ڇهڪ عنايت ٿيندا.

سانحو ڏاڍو المناڪ آهي،
رَتُ ليڪن نہ اجايو ويندو.
نئون سورج وري اڀري پوندو
هڪڙو ادمو جو نڙيءَ ۾ اچي اٽڪيو آهي،
نيئن ترسيل ٿو چاهي اهو نڌڙڪو ادمو.

✲

اوينيورڊرٽيءَ جي گهنگھور عورت!

او چنڊ ڪربلا جا!
تو ڇا ڏٺو...؟
منهن ۾ پرٽي مچ، تو ڇا ڏٺو..
۽ تون ڇا ٿو چئين..
سنڌ ۾ اڄ
شهيد جو ميڙو متو آ،
اڳي ڪان ٻه اڳرو
اڳي ڪان ٻه نگرو
نئين سِر
ڳجهاندر ڪا للڪار آهي،
وري سنڌ ۾ اڄ متو آهي ماتام،
وري يزيد سان جهيڙو آ
وري سنڌ ۾ اڄ
شهيدن جو ميڙو متو آ.
”وتواصوبالحق، وتواصوبالصبر“
الامان الامان، ڇڏبو نہ دامن
يا امن يا امان، يا امن يا امان،
ٻاجهہ ٻيلاتي ياڻيان. ٻاجهہ ٻيلاتي ياڻيان.
او چنڊ ڪربلا جا!
چئہ سچ، تو ڇا ڏٺو؟

منهن ۾ برئي مڇ،
تو ڇا ڏٺو؟
ڪجهه تہ ڪچ، ڪجهه تہ پچ،
تو ڇا ڏٺو؟
۽ تون ڇا ٿو چئين
تون ڇا ٿو چئين...

ڏاڍي ڪا ڪاري هئي اها شام،
ڏاڍي ڪا هَچاري هئي اها شام،
صدين تي ڀاري هئي اها شام،
ڇرڪ پريو هوندو موهن جي دڙي،
هڙپا کي لڳي هوندي موت هڏڪي،
ڏاڍو اوچنگاريو هوندو اروڙ،
ڪسي مسي ويو هوندو ڪاهوءَ جو دڙو،
۽ مهر ڳڙهہ
ڀگنيءَ جيان مزي نري ويو هوندو،
پيو هوندو ننگر پارڪر ۾ پٽڪارو،
ويا هوندا ايسٽر آءِ لينڊ جا وڻ وڃي،
پيا هوندا ڪوٽ ڏيجيءَ ۾ ڪرٽ،
ڪريا هوندا ڪنگرا رني ڪوٽ جا،
آمريءَ رت رنو هوندو،
سنڌ جنهن وير ڏنا هوندا پساهہ،
”ڪل نفسن ذائقۃ الموت“، اِيءَ فائق جو فرمان،
الامان الامان...
يا امن يا امان، يا امان...
ٻاجهہ ٻيلاڻي پانئيان، ٻاجهہ ٻيلاڻي پانئيان.

او چنڊ ڪربلا جا!
مون جو ڏٺو سو ڏٺو.
منهن ۾ ٻرئي مچ، تو ڇا ڏٺو؟
۽ تون ڇا ٿو چئين؟
تون ڇا ٿو چئين...
وڏا ڏينهن ٿيا،
ڪنهن فيض کي چيو هو:
”رت جا داڳ
مينهن ڌوئي نہ سگهندو“
رَت تہ ڌوپندو ئي ناهي.
ڇا ڌوئي سگهيا آهيو اوهين،
ڪربلا ڌوئي سگهيا آهيو اوهين،
ڪربلا جو ميدان...
هيءَ لوءِ، هوءَ گوءِ
هيءَ گوءِ، هوءَ لوءِ
رَت ٿهڪندو آ،
رت ٻهڪندو آ،
ٻرندو ٻرندو ۽ ڀڙڪندو آهي رت.
وڏي چڪ چڪيندو آهي شهيدن جو رت.
اپ ڏانهن اڏارون پريندو آ رت.
۽ هوءَ تئونساري،
ڪرڙي ڪيچلي،
پت نہ ڳڙهيس وات ۾
پٽيندي آهي رڳو رت، رڳو رت
۽ هو ڪاڇو
جڻ ڪربلا جو پاڇو.

هوءَ مڪلي، هوءَ مياڻي ۽ هو مليٽان
هو ديبو ۽ هوءَ جنگ شاهي،
هو اروڙ ۽ هو ڏرول جو ميدان.
۽ هو چوڪنديءَ جو شهر خموشان،
سڀ نعرا ٿي نعرا ٿيندا وڃن ٿا،
ڏکڻ جا پڙاڏا اتر ڪان اچن ٿا،
اتر جا پڙلاءَ ڏکڻ ڪان گجن ٿا،
اپرندو الهندو پيا واڪا ٿا ڪن.
او سونهن ديوي!
سچي جو سچو
گونجار جي ويو آ منهنجو وطن.
يا امن يا امان، يا امن يا امان.
ٻاجهه ٻيلاتي ياتئيان. ٻاجهه ٻيلاتي ياتئيان.

او ينيور ڏرتيءَ جي گهنگهور عورت!
او گهنگهور ڌرتيءَ جي ينيور عورت!
روهيڙي جي رت ۾،
تون ڪاڏي هلين آن!
گلابن جي صورت، موتئي جي مورت،
سنڌوءَ آ نهريءَ ۾،
ڇا پسين تون ۽ ڇا ٿي ڏسين؟
ڇا ڏسيو پئي ٿرين ۽ ٻريو پئي ٻرين.
او راڄپوت عورت، او راڄاڻ عورت،
او هارين، اوٺارن، ڏراڙن، لهارن جي عورت!
انهي جي هوائن
جيهو واس تنهنجو،

سکي لاڙڪاڻي،
هو بڻواس تنهنجو.
سنڌ ڇا آهي؟
آهي ڇا مندا...
پنهنجي عورت پٺي ۾
ايڏو وشواس تنهنجو!
مرڻا اڳي
تو مري جي ڏيکاريو.
ڏاڏا جيئاريئي،
پڙ ڏاڏا، تڙ ڏاڏا جيئاريئي،
او راڄپوت عورت، او راڄاڻ عورت!
او مارن، سگهارن، پنوهارن، راءِ ڪنگهارن جي عورت،
او ٻنيپور ڌرتيءَ جي گهنگهور عورت،
او گهنگهور ڌرتيءَ جي ٻنيپور عورت!
ڇپر ڪان ڇُلي آن،
يا اتر ڪان گهلين آن،
اسرار اسراں وڏا ويس تنهنجا،
اقرار اقرار سڀ سينگار تنهنجا،
اکين مر ايڏا ڪامڻ،
ڪنهن لئہ ٻرين ٿي!
ڪهڙو سانگ ساري،
سوريءَ چڙهين ٿي.
هن گهگهہ ڪاريءَ ڪربلا ۾
ڇو ڏوڪي پئي آن،
مڃين ڇو نٿي ۽ مڙين ڇو نٿي...
(مهلائتو ڪي۔ ڪ مهلائتو)

چا اڙانگو سفر تي آسان بڻائين،
جُڙي وچ، مُڙي وچ،
ڪنهن تاري تري وچ،
رُت ناهي مرڻ جي
تون ڪنهن لئہ مرين ٿي.
چا ڏسيو پئي ٿرين،
۽ ٻريو پئي ٻرين،
رُڪ وهنديءَ راند ۾،
ٿي ڳها ڳهائي گهڙين!
ٿرٿلي وجن ٿا، سڀ تنهنجا ويري،
پير ڌرتيءَ تي، جڏهن تون ڌرين ٿي،
او سياچن، پامير، سليمان، ڪيرٿر جي عورت!
او ينيور ڌرتيءَ جي گهنگهور عورت،
او گهنگهور ڌرتيءَ جي، ينيور عورت!

✲

بينظير جي شهادت تي

بيبي بينظير لئه، رُئان راتيان ڏينهن،
اکين منجهان مينهن، وسايم وڏ ڦڙوا!

◆

بيبي بينظير لئه، رنم ساري رات،
"هِنئين ۾ هيهات، سدا شهيد راڻيءَ جي

◆

بيبي بينظير لئه، رئان صبح ۽ شام،
من اندر ماتام، پيڙ بينظير جو.

◆

او ڳڙهي خدابخش جي، تنهنجي مٽيءَ کي سلام.
شهيدن جي سڪ ۾، جت اچي خاص ۽ عام،
صبح توڙي شام، سوين سلامي تنهنجا.

ڳڙهيون هونئن ته گهڻيون، پر هھڙي ڳڙهي ڪٿي،
بيشڪ هن جو ماڻُ مٿي، گيو شهيدن سر ڏئي.

او ڳڙهي خدابخش جي، تون جنت سندي جُوءِ.
عطر ۽ عنبير جي، جت اچي ٿي خوشبُوءِ،
تنهنجي هاڪ ۽ هوءِ، آهي ساري جڳ ۾.

شهيد راڻي بينظير لاءِ عقيدت جا گل

آ وڏو احسان تنهنجو ۽ عنايت بي نظير!
ملڪ و ملت لاءِ تو ماڻي شهادت بي نظير!

هٿ ۾ تسبيح هر دم، پانهن ۾ ضامن امام،
ويئي مولا کي وٺي، تنهنجي عبادت بي نظير!

ڪو نه هو ڪو ڏوهه تنهنجو تون بلاشڪ بي قصور،
قهر ڪڙڪي تن مٿي، جن ڪئي قيامت بي نظير!

سچ ٿي تو سر ڏنو پر سر ڏيڻ سولو نه آهي،
ڪير آهي جو ڪري، اهڙي سخاوت بي نظير!

رات ڏينهان راڄ راڻي، راڄ پيا تولئه روئن،
پيئي ڳڻتين منجهه ڳاري، تنهنجي فرقت بي نظير!

علم توڙي عقل ۾ تنهنجو نه مٽ ڪوئي سُجهي،
ٿي سڄي دنيا مڃي، تنهنجي ذهانت بي نظير!

سنڌياڻي سر مٿان، پوتي نه تو لاٿي ڪڏهن،
واه وا تنهنجي فضيلت ۽ شرافت بي نظير!

ڪو نہ تو آگر ڪٿي، ڪوئي سنڌ ۾ ڪردار تي،
صاف ۽ سُٿري سچي، تنهنجي سياست بي نظير!

تون بهادر باهمت، بي خوف بلڪل بااصول،
توکي سوڀارو ڪيو، تنهنجي صداقت بي نظير!

توکي سارن ۽ نهارن، ساھ ۾ سانديو وتن،
تنهنجا مارو من اندر، تنهنجي محبت بي نظير!

مرتضيٰ جي آ دعا، صبح و مسا تولئہ اِها،
شل ڪري توکي عطا، رب پاڪ جنت بي نظير!

احمد خان مدهوش

هئہ هئہ بينظير

قوم جي تقدير! هئہ هئہ بينظير.
پيءُ جي تصوير، هئہ هئہ بينظير،
پيار جي زنجير، هئہ هئہ بينظير،
ملڪ جي توقير، هئہ هئہ بينظير.

تو ۾ آبائي ڪشش ڪيڏي ڪثير،
ذوالفقاري ذهن تو ۾ ۽ ضمير،
تو ۾ جيجل ماءُ نصرت جو خمير،
مير جي همشير! هئہ هئہ بينظير!

تنهنجي آمد سان هئا، احساس خوش،
واهپا، ويچار خوش، وشواس خوش،
هو سڄو عام خوش ۽ خاص خوش،
ڪنڌ ۾ جيئن ڪير، هئہ هئہ بينظير!

اوچتو ئي سڌ ڪيو توڪي قضا،
ڪربلا پويان اچي وئي ڪربلا،
وئي وطن مان چڄ وسامي آهہ ڪا،
نور جي تنوير! هئہ هئہ بينظير!

واءِ حسرت آ بلوچستان ۾،
ملڪ سارو ويو ٻڏي سنسان ۾،
انڌيا ڇئجي وئي ارمان ۾،
ٿي ڪري ڪشمير، هئه هئه بينظير.

توکي مان عوام جو عاشق چوان،
سنڌ راڻي، دُختر مشرق چوان،
تنهنجي شهرت بي بها برحق چوان،
شان جي تشهير، هئه هئه بينظير!

رتُ ڏنو تو آ، امن جي واسطي،
آشتي آنڌءِ سين جي واسطي،
پر لٽيرن ڪانئرن جي واسطي،
حيدري شمشير، هئه هئه بينظير.

روح جا تو رابطا جوڙي ڇڏيا،
قرب جا تو قافلا جوڙي ڇڏيا،
حوصلن سان حوصلا جوڙي ڇڏيا،
هوش جي تعمير، هئه هئه بينظي!

وَٽُ امينن جي امانت جو انعام،
عاشقيءَ جو ۽ عقيدت جو انعام،
عزم جي ساري امامت جو انعام،
اي نشان تير! هئه هئه بينظير!

توکي مان مدهوش نياڻي ٿو سڏيان،
دل ڏياڻي، روح راڻي ٿو سڏيان،
سمجهه هاڻي ۽ سياڻي ٿو سڏيان،
فهم جي تدبير! هئه هئه بينظير!

بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي

لوڪ کي ڪيترو اداس ڇڏي،
ڪيئي بيحال آسپاس ڇڏي،
نيٺ دنيا ۾ پنهنجو واس ڇڏي،
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

ملڪ ۾ آئي بيوسيلن لاءِ،
بي اجهن لاءِ بيسهارن لاءِ،
ڪيس احساس هو غريبن لاءِ،
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

سوچ جنهن جي تہ روشنيءَ وانگر،
جنهن جي گفتار هئي نديءَ وانگر،
جنهنجي رفتار زندگيءَ وانگر،
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

پنهنجي مقصد کي مان ڏيئي وئي،
ديس کي پنهنجي جان ڏيئي وئي،
درد جو داستان ڏيئي وئي
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

موت کي جيڪا ڏيئي ويئي مات،
ظلم جي رات مان ڦٽي پرڀات،
روشني جي ڇڏي وئي سوغات
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

ڪيس رتبو مليو شهادت جو،
شان جو مان جو ۽ عزت جو،
هي تہ آهي مقام عظمت جو،
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

ڪنهن ٻئي روپ ۾ هلي ايندي،
بينظير آهي، مرڪندي ايندي،
ڪيس احساس هو غريبن جو،
بينظير آئي ۽ هلي بہ وئي.

ننڍي واپس موٽي وئي

منهنجي امان،
جڏهن پاڻي پيئندي هئي،
سنڌو ڏارا_
سندس شفاف گلي مان،
وهندي نظر ايندي هئي.
بينظير آمان،
جڏهن سنڌ واپس موٽي آئي،
تڏهن لڳو
هڪ شهزور ڏارا،
سنڌو ڏارا وهڻ لڳندي
مان پياسو_اوڪڙو
ٻڪ کولي آسائتو ويٺو رهيس،
اوچتو ڌماڪو ٿيو،
وچ ڪري، زمين چيرجي ويئي،
۽ ندي واپس موٽي وئي.

هيٺي پاڻ وهيٺي

قــول ڪيـــل پـــاڙي،
هـــــاڙهي لتـــاڙي،
هيٺــي پــاڻ وهيٺــي.

خــون ڪتــوري، ڪجــري،
متـــــي اگهـــــاڙي،
هيٺــي پــاڻ وهيٺــي.

متي مُنڌ سين جا ڪئي،
جـــتن ڪجـــاڙي،
هيٺــي پــاڻ وهيٺــي.

ڪرندي مُنڌ چڙهي وئي،
اجهــــا ايهـــــاڙي،
هيٺــي پــاڻ وهيٺــي.

وينـدي ويئـي پــاڻ ســين،
صـــديون ســـلهاڙي،
هيٺــي پــاڻ هٺــي.

يوم الحساب

اج وري سڏايا ويا آهيون.
تنهن جي ورسيءَ جي گڏجاڻيءَ ۾
ڪنڌ جهڪائي هليا آيا آهيون.
ڪورٽ جو سڏ آهي...!!
قسم آهي.
لڳ ڪاندارجي ويا آهن.
سُن آهيون...!
شعر پڙهڻ لاءِ چيو ويندو.
سنڌ سان وفاداريءَ جو قسم نامو ڏنو ويندو.
ڪوڙو قسم کڻي —
اکين ڏٺن شاهدن کي.
چڪر ڏئي ٻوليءَ جو—
بچي ويندا سين،
۽ پوءِ رات جو اڱڻ پنهنجي ۾ —
جڏهن چنڊ جي روبرو ٿيندا سين،
سمهي ڪيئن سگهندا سين...!؟
وري تنهنجي ورسيءَ تائين —
اٿين پٿرن تي هلندائي رهندا سين.

جمهوريت جي سرواڻ

جڏهن جمهور جي صورت بڻي آ.
نہ آمر کي اها صورت وڻي آ.

انهيءَ کي موت جي پرواهہ ڪهڙي،
سدائين جنهن جو سِرُ نيزي اُٽي آ.

سلام آ سرخرو ٿيو سِرُ ڏئي جو
تبرڪ ٿي وئي ان جي پٽي آ.

نہ جيڪو ماءُ ڌرتيءَ جو آ ڄائو
اهو بڻجي ويو ڌرتي ڌٽي آ.

مٿيندڙ رنگ دنيا تنهنجي توکي،
اسان کي هڪ رنگي دنيا گهڻي آ.

رهڻ خاموش پڻ هڪ جرم آهي،
اسان جي خاموشي پيو ويو ڪٽي آ.

چئو ٿا اهل ڪو ناهي اوهان وٽ،
تہ پوءِ هيءَ سنڌ جي ڄائي ڄٽي آ.

ڪيو جن سرخ آ سنڌوءَ جو پاڻي،
انهن ڇهرن ڪي وئي سياهي هٽي آ.

ڳجهن جيڪا هٿن گولي هلائي،
ڳجهن تاريخ جي ڳوڙهن ڳٽي آ.

اتر ڪان بيرحم آيون هوائون،
تڙيل تاريءَ مٿان ويو گل ڇٽي آ.

٭

عبدالغفار تبسم

ڪروڙين دلين منجهہ وسندڙ سنڌيائي

او ڌرتيءَ جي ڄائي!
او مٽيءَ جي ڄائي!
تنهنجي رت سان ريٽيل،
سرخ ٽيل هيءَ مٽي،
روئي، سڏڪي، پٽڪي،
گواهي ڏئي ٿي.
تہ ڌرتيءَ کي تنهنجي نسب جي هيءَ پهرين،
يا چئجي تہ پوئين ارپنا پڻ ناهي.
هُو جو ڪالهہ ڦاسيءَ جي ڦندي کي چمندي،
امرتا جي ٻانهن ۾ جهولي پيو هو.
هُو جنهن پنهنجيءَ ريشم کان سهڻي ڳچيءَ ۾
حسين، نرم، بخمل جهڙين آڱرين سان،
جا مرڪي سرڪڻ ڦاهي سوڙهي ڪئي هئي.
سا اڄ پڻ ازل کان ابد ۾ مٽائي،
اجا آمرن کي شڪستون ڏئي پئي.
اصل ۾ آدرش ۽ اهنسا جي عادين،
تنهنجي لڳ لاڳاپن، مزاجن ئي تنهنجي،
گهراٽي کي ايڏي پسارين وڌو هو.
هُو لاڏائو
بي پاڙيا ماٺهو جي ڪنهن پڻ،
مٽيءَ يا مريادا جي خوشبو نہ ڄاڻن،

اهي جي پيٽائيءَ، حمل يا گرهوڙيءَ،
نہ ساميءَ سندو سگ سياڪو سجاڻن.
انهن ئي ويرين،
پنهنجين آدرشي وستين ۾
پستين جون ڪيڏيون نہ ويرانيون آنديون.

تنهنجي پياري پيءَ ڪلھ جو خوشحالين جون،
هن ڌرتيءَ واسين کي نويدون ڏنيون هون.
هُن بارِ ايٽ لا پڙهيل،
ماڻهوءَ جي من ۾
سنگهارن، پنوهارن واري بهتريءَ لئہ،
جو بي انت امنگن ڳڏي ڪر ڪنيو هو.
صدين بعد ڪنهن اهڙي ڏنوان پنهنجي،
گوتم جهڙي گيانيءَ واري عمل سان،
ليڙون ليڙون ٽيل گوڏ گنجيءَ واري کي،
چيهاڙيل، لٽن سان، ننگين پيرين هلندڙ
ڪنهن منشائپ يا ماستريءَ کي ئي پنهنجو
لکيو سمجهندڙ هَرِاَياڻي سنڌيءَ کي،
رئيسن، نوابن، پيرن پئسي وارن،
جي موروثي سڻييءَ سکيءَ زندگيءَ جان،
خوشين کي ماڻڻ ڪاڻ موقعو ڏنو هو.
۽ مخصوص طبقي جي آسودگين مان،
ڪنهن عاميءَ کي پيي ٿورو خصو ڏنو هو.
ڪنڌن ۾ هميشہ ڪليون رکندڙن کي،
سدا ٽنگڻين ۾ تنگيل شخصيتن کي،
مٿيءَ مر هٽي عام محنت ڪشيندڙ
جي عزت ڪرڻ ڪاڻ تلقين ڪئي هئي.

تڏهن يڙڪي، پٽڪي،
ڏمرجي ۽ ڏئونڪي،
انهن خارون کائي اهو طي ڪيو هو
تہ محڪوم، مفتوح، قبيلي جو ماڻهو
جو جَٽ ۽ نہ رنجيت پاڙي جو ماڻهو
سو پورهيت، جيالي ۽ ورڪر جي ڏي تي،
حويلين، قلعن ۽ ايوانن جي حلقن،
کي للڪاري، حيران پريشان ڪري ٿو.

۽ هو جي U.N.O جي اجلاس دوران،
پنهنجي بينڪي راڄ واري خطي جي،
اُچي ڳاٽ واري، گرجدار جانثي،
اڪابر قداور ماڻهو کي،
ايڏين بي ڊپائين ۽ بي باڪين سان،
پنهنجي سامهون بيهي،

جو گنجندي ٻڌن ٿا.
تہ ڳٽين ۾ ايندڙ سين وينلن کي،
هن هاٽڪ، هٺيلي،
جوشيلي مٺان کين،
مارٽن لوٿر جو گمان ٿيڻ لڳي ٿو.
سندن ڪنبٽين ۾ سيٹاندا پون ٿا،
۽ هن، جنهن خارن مان،
ايجنڊا کي ڦاڙي،
چيهاڙي، اڏاري،
دنيا کان پُڳل هن اهم عيوضين جي،
منهن تي، جو مهذب ترين منطقن سان،

دليلن جون دل ڪولي ٽڦڙون هنيون هون.
هن هيڏي ساري،
مجموعي ڪي پڪاري،
ببر شينهن وانگر،
گجي، گرجي، للڪاري،
ساري دنيا جي،
استحصالين کي،
وڃائي ڇيو هو:
”منهنجي ديس جي انگ اگهاڙن ماڻهن جون،
بُکن، افلاسن ۾ ٻبل زندگين جون،
وائيٽ هائوس وارن اشارن تي ڪُڏندڙ
U.N.O يا ان جهڙيون ٻيون سنستائون،
ڪڏهن ٻيي اندازا هٽي ڪو نہ سگهنديون.

وسڪين، برگرن، بي ايم ڊبليوءَ جي عادين،
ڪن ڊانسنگ فلورن تي راتيون ڪٽيندڙ
جوسن، بيئرن ۽ براندين تي پلندڙ
يورو، پائونڊ، ڊالرن جي گهمنڊن تي هلندڙ
معاشي دٻائن ڪان آجيون ٿي رهندڙ
اڃين ڪير جهڙين ڇسين خلقتن ڪان،
ٿي بين، يرقائن، ڪينسرن منجهہ ورتل،
ڏکن جي لڪن ۾ رجي ڪاريون ٿيندڙ
ايشيا، آفريڪا يا سنسار جي ٻين،
ڏيوالو لڪيندڙ قومن جون ڪٿائون،
اٿاهہ غربتن وارين سنگين مفلسين،
بيحالين، بيمارين ۽ فاقہ ڪشين جي،
مسلسل نہ ڪٽندڙ تسلسل جي پيڙا،

المناڪين واريون اونده‌وناڪيون،
ساون بند شيشن جي بلڊنگ ۾ ويٺل،
پاڙيتين تنظيمن جي ڪوڙن تي هلندڙ
جڳاڙين کان ڪڏهين بہ ڪٿجي نہ سگنديون.“
هن پهريون، ها تاريخ ۾ پهريون ڀيرو!
پينٽاگان ۽ ڪريملن جي مڪينن،
ڪي نڳين، ڪوڙائين، ڀٽن معيارن تي،
سنڌائتين چوٽن سان سجائي رکيو هو.
ايشيا جي اونداهي ۾ تابع خطي مان،
ايندڙ عيوضيءَ کي ايڏين جرئتن تي،
سندس جوهري سگهہ ٿيڻ جي سڏن تي،
هن معصوم، قابل ۽ شهزور ماڻهوءَ،
ڪروڙن جي آدرشي ڪردار ماڻهوءَ،
ڪتين، ڪهڪشائن، ستارن کان اُجري،
اڇي صاف ستري مسيحا نما کي،
اونداهن جي سوداگرن گڏجي سڏجي،
سندس حوصلن حشمتن کان ڏهلجي،
پنهنجي پالتوءَ ۽ پٺوءَ کي هُشي ڏئي،
پيشہ ور دروهِن، ڊوهن، رهزنن کان،
ڦاسيءَ گهاٽ تائين پڄڻ کان اڳيئي،
عدالت جي متضاد راين هوندي پڻ،
ٻريلُ، سڄُ اماوس جي گهيرن ۾ آٿي،
هن ٿولي رڳو ايشيا جي ئي نہ پرجڻ،
دنيا جي گولي کي اونداهو ڪيو هو.

پرستارن جي پار واري او راٿي!
ڪروڙين دلين منجهہ وسندڙ سنڌياڻي!

اُن ارڏي، عظيم ۽ اڪابر جي نياڻي!
او نازڪ پري سنڌ ڄائي نماڻي!
جو ڪلهه شاطرن آڏو شينهن ٿي گجيو هو.
جنهن ڪُل ڪوٽ ڪنيائي لرزان ڪيا ها.
جنهن جيون پڇاڻان بہ ڌهڪاءِ ٻڌجي،
غُرورن، گهمنڊن کي تاراج ڪيو هو.
اهو بيو نہ، پر تنهنجو پيارو پپا هو.
ايڏين عظمتن، شهہ زورائين سان جيئندڙ
فاشسٽن ۽ آپيشاهين کي ڏوڙيندڙ
او پنڪي!
سو تنهنجي بابا هٿڻ سان گڏ،
الائي تہ ڪيڏن لکن ۽ ڪروڙن،
سياسين، غير سياسين اميرن، غريبن،
جي پهرين ۽ پوئين حسين التجا هو.

پيرن، پنڊتن، سياسي گرنارين جو
اسم اعظم رکندڙ پُرش پيشوا هو
پر اُن تنهنجي بابا!
۽ لوڪن جي ”ذلفيءَ“
تي جنهن رات قاتل،
راتاهو هڻن ٿا،
اتان اونداهيءَ وتان ئي پو تنهنجي،
انوکيءَ ڪهاڻيءَ جو آغاز ٿئي ٿو.
شاعرن جي شهنشاهہ يٿائيءَ چواڻي:
”سامائينءَ تہ سک ويئہ، سنجرينءَ تہ ساڻي،
پورن ۽ سورن جي پنڌن تي هيڪاڻي،
او پورب جي ڄائي! او گوندر جي گهاڻي!“

تنهنجين پنهن سهٽين اکين جا ستارا،
ٻئي ڪوپا، ٻئي ڪونڊڙ ٻئي ارڏا آسارا،
جن جي هوندي ڪاٽيارا ڪنبندا رهيا پئي.
سي زهرن ۾ شب خون ۾ ماريا ويا تا.
تون پوءِ ٻي رٽن جي سفر منجهه هلندي،
ڪا جهٽ رڪجي، روئي، پٿيهر ڳلن تان،
پنهنجا لڙڪ ڏوئي به وڌندي رهين ٿي.
۽ تنهنجن نه ڪٽندڙ نه ٽٽندڙ ارادن،
فولادي، اٽل، پُرعزم حوصلن کان،
خاڪي وردين، لانگ بوٽن وارن جا،
دهشتگرد تنظيمن ۾ چوڏرين جا،
فاشستن جي پُشتن پناهن تي هلندڙ
لاغر ۽ لوٺيا جسم لرزڻ لڳن تا.
تڏهن تن تنهنجي هئڻ جي دهشتن کان،
ڪنهن خودڪش بمبار ۽ ڪنهن ياڙيتي قاتل،
جي بزدل پٺي جو سهارو ورتو هو.
تون مرڪي، ڪلي الوداع چئي،
او پنڪي!
هزارن، لکن ۽ ڪروڙن کان وڇڙي،
او سارن جي اُپ ڏاريندڙ آوازن ۾،
شهيدن جي اُن پار اُڪري وئي آن،
جِتي ڪربلا جي لتيل قافلي جا،
اجا نقش پا چڻ ته تازا لڳن تا.

ستاويهه ڊسمبر واري واقعي مان،
ڀانئجي ٿو فطرت اجا ٻي يزيديت،
ڪي نندي حُسينيت نکارڻ گهري ٿي.

صرف هن ئي گهر مان شهيدن جي لاشن،
کي هڪ ٻئي جي پويان ڪلها ڏيندي ڏيندي،
لڳي ٿو وفائن جي پيڪر گهراڻي،
ڪان نئين عهد نامي جي گهر ٿي رهي آ!
باطل کي انڌين بيعتن جا نشا ڏئي،
جرنيلن کي سفاڪيت جا ٻلا ڏئي،
وري ڪنهن نئين ڪربلا جي بهاني،
سنڌين جي اڪيليءَ ۽ ارڏيءَ سانئڻ،
جو سر سامراجين کي مطلوب ٿيو آ.
۽ هوءَ بي بي زينب ع جي پيروڪاريءَ ۾
سارا ساٿي، سنگي لٽائڻ ڪان پوءِ بي،
سوئڻ نيل، هڊسن، ٿيمز ير جي وستين،
اٽڪ، سنڌوءَ، ستلج ۽ دجلي جي ڪپرن،
تي رهندڙ ۽ ايندڙ زماني جي خلقن،
کي ويندي وداعي وصيت ۾ چئي ٿي،
”جمهوريت ئي هڪ بهترين بدلو آهي.“

پلئووٺبا- پلئووٺبا

اي ڳڙهي خدابخش!
اي مڙهي خدابخش!
ڳڙهيءَ ڪان هاڻ — ڳڙهه ٽيندي وڃين ٿي.
مڙهيءَ ڪان هاڻ مڙهه ٽيندي وڃين ٿي.
شهيدن جي گرم رت،
توکي گرمائي ڇڏيو آهي.
۽ بزدل قاتلن کي خوب،
شرمائي ڇڏيو آهي.
اهو رَتُ ديس جي مٽيءَ ۾
گڏجي رنگ لائيندو.
اهو داڻو
مٽيءَ ۾ جو مليل آهي،
گهڻائي سنگ آڻيندو.
ڪٽي مان ڪيچ ٿي ويندا،
گهڻا سرويچ ٿي ويندا.
بلاول پنهنجي نالي جيئن،
جهيڙي ۾ ڪڏي پوندو.
۽ ڪوڙن سان اڏيل هي ڪوٽ،
واريءَ جو لڏي پوندو.

ننڍو ڏُلفي وڏو ٿيندو،
ڦڏو ڀي کو ڦڏو ٿيندو.
اهي پرمار قاتل ٻ،
انهن جا سازشي ٽولا،
ڇڏي هي جوءِ
ٻاهر سي ڀڄي ويندا.
سندن ارواح سياست تان،
سدائين لئہ کڄي ويندا.
اڳي گهاٽن ۾ پيڙيائون،
هينئرن گولين سان گهايائون،
ٻ سمجهيائون تہ،
گهاٽن ۾
ٻ گولين سان،
سنڌين جا سر ـ ڪٽي ويندا.
اهي سڀ ياڙتو ياڙيا،
هميشہ لئہ ڇُٽي ويندا.
ائين ناهي ائين ڪونهي،
سيئي گڏجي چئو مون سان،
ائين ناهي ــ ائين ڪونهي،
اُسان سنسار ۾ آهيون،
مگر ڪجهہ وقت سوچن ۾،
ٻڌل ماٺار ۾ آهيون.
جئين آنڌي اچڻ کان اڳ،
سڄو ماحول سڪتي ۾ اچي،
چپ چاپ ٿيندو آ،
اُنهيءَ کان پوءِ جو طوفان ايندو آ.

اهو طوفان ڪوڙن ۾ لٽيرن کي ڪٽي ويندو
انهن کي سمنڊ ۾ داخل ڪري،
ماٺار ۾ ايندو.
انهيءَ ۾ وقت لڳندو پر،
خدا جو سنهن پلٽئو وٺبا،
مٽيءَ جو سنهن پلٽئو وٺبا،
شهيدن جو قسم آهي،
پلٽئو وٺبا، پلٽئو وٺبا.

هوءَ نہ هيٺي ٿي

تـو باهـ لڳـائي جـا، سـا باهـ نـ جهيٺـي ٿـي،
تو ”ٻانهن“ ڀڳي سنڌ جي، سا ٻانهن نـ ڀيٺي ٿـي.

تـو وَس ڪيـا ڏاڍا، جـئن هـوءَ جهُڪـي جـابر!
تـو وارَ ڪيـا ور وَر پـر هـوءَ نـ هيٺـي ٿـي.

تــو لاءِ اڙي آمــر! هــوءَ تيــرُ بڻــي اک جــو
تو ڪين سـٽو اُن کي، جـئن ”پـاڙ وهيٺي“ ٿـي.

✵

لڙڪن پيتا

تـو پـيڙُ جـي مرقـد تـي، مـون چـپ رکيـا آڻـي!
سـپنن جـا سـمورا گُـلَ، رُتِ ـ سـرءُ چـڏيا چـاڻي!

ڪلهہ رَت ۾ لَـتِ پَـتِ ٿي، جنهن وقت پُڳـينءَ گهر ۾
هـر اڪ پُڇـي ويٺـي، هـڪ سـوال، پـرون تـاڻي!

هـوُ خـوش نـہ ٿئي قاتـلُ، هـي خـونُ نـہ سسـتو آ،
هـيءَ رانـد نـہ ٻـاراڻي، تـو ڏيهـہ سـڄو ڄـاڻي!

تـو صـاف ڏسـان چهـرو ”مـوهن“ جـي ”پروهـت“ جـو
تـاريخ جـي ورقـن تـان، ماضـيءَ جـي مٽـي ڇـاڻي!

هُـن ”جهـورِ ڪـراڙي“ ڪلهہ، جـو خـوابُ ڏٺـو ”سَـنَ“ ۾
تعبيـرُ اُنهـيءَ جـو ڏِس! اڄ وقـتُ پيـو آڻـي!

هـيءَ درد ـ ڪٿـا سـاري، مـون تـاج! لکـي رَت سـان،
لـڙُڪن جـي ڏنـي پيتـا، هـن پـونءِ پنـيءَ ـ تـاڻي!

سنڌوءَ ڪي سڏڪن هو ٻوڙيو

اوير مان آواز هو اُڀريو
جنهن ۾ ها طوفان سمايل.
سمنڊ ندين ۽ جهرڻا جنهن ۾،
سورج جا ها ڪرڻا جنهن ۾
چانڊوڪيءَ جا چارا جنهن ۾
جاڳرتا جا نعرا جنهن ۾
ٽرن برن ۾ جيڪو گونجيو
سيني ڪان آواز انوکو
۽ انهيءَ آواز تي هر هنڌ،
هاري ۽ مزدور هزارين،
شاعر ۽ فنڪار مصور ڊوڙي آيا.
۽ گهٻرايا وحشت ڇايا!
انسانن جي احساسن جا انڪاري،
آمر جا ڪي درٻاري
۽ اُنهن پوءِ چار اُٽيا ها سازش جا،
پر ڪير ڪندو آواز ڪي قيدي؟
قاتل ڪو اٽڃاڻ هيو.
جو هن سمجهيو هو:
”شايد اهو آواز مري ويو.
اڄ بہ اهو آواز وطن ۾ گونجي ٿو.

جنهن لئہ درد دلين ۾ جاڳيا،
ڪوٽ منڊ ۾ ماٺهو مونجها،
روهيءَ ۾ پڻ روڄ متو هو.
ماهوئن ۾ ماتم هن جو،
زيتونن جا باغ، انهن ۾
پنڇي بہ چڻ ويا ڪل ها.
پٽ ڏٺيءَ جي پوڻ ۽ هئي پونچال ۾
سچل جي درگاهہ تي جوڳي سڏڪيو هو.
ديس سمورو گهاءِ بڻي پيو
سنڌوءَ ڪي سڏڪن هو ٻوڙيو
راويءَ جي دل ڇاڻي ٿي وئي،
جنهن جي ڪا بہ پڇاڻي ناهي،
هوءَ اهڙي امر ڪهاڻي ٿي وئي،

هوءَ چڏي وئي روشني

ڏرتيءَ جي انسان کي،
نئون درد ڏئي،
هوءَ چڏي وئي روشني.

جاڳرتا جون لوڪ کي،
ڳالهيون چار چئي،
هوءَ چڏي وئي روشني.

چمڙا پوشن ديس ۾
جڏهن ڀات ڪئي،
هوءَ چڏي وئي روشني.

اکين ۾ اتهاس جي،
اڏري ڏوڙ رئي،
هوءَ چڏي وئي روشني.

ڳوڙهن جي درياهه ۾
ٻوڙي جڙ تہ وئي،
هوءَ چڏي وئي روشني.

ڪيڏيون هن جون عظمتون
هاٿي سُڌ پئي ،
هوءَ چڏي وئي روشني.

شهيد پيڻ لاءِ خراج

هـــوءَ جـــا آئـــي ديـــس ۾
زنـــــدگي جـــــا ڳي پئـــــي،
خودڪشـــي اوندهـــ ڪئـــي،
روشـــــني جـــــا ڳي پئـــــي.
۽ صـــدين جـــي ننـــڊ مـــان،
جـــڻ خوشـــي جـــا ڳي پئـــي.
عظمتـــون هـــن جـــون ڏســـي،
دشـــــمني جـــــا ڳي پئـــــي.

*

تنهنجـي لئـ هـر هنـڌ هـٿن ۾
چـــوڏاري گلدســـتا آهـــن.
جـوش ۽ جـذبو جاڳرتـا سـڀ،
سـنڌ راڻـيءَ جـا تحفـا آهـن.
تـــوکي ارپـــڻ لاءِ اســـان وٽ،
ڳوڙها ۽ ڪجهـ سـڏڪا آهـن.
توڪـان پـو ويـران ويـا ٿـي،
ديـس جـا سـارا رسـتا آهـن.

*

هر طرف مايوس ماڻهو
حوصلا ڏيندي وئي.
ڪين ها ڳوڙها سُڪا،
ڪربلا ڏيندي وئي.
ديس جي پُرمار کي،
زلزلا ڏيندي وئي.
ويندي ويندي ڏيهه کي،
ڪا دعا ڏيندي وئي.

اي شهيد عوام...

ڪوئي دنيا ۾ تنهنجو
نہ آهي نظير،
سنڌ راڻي! سدائين
تون آن بينظير!!
اي شهيد عوام!
توکي لک لک سلامُ.
موت تنهنجو
جهالت کي ماري ويو.
ڪوئي سورج،
نئون اُڀاري ويو.
تنهنجي همت، جرئت
۽ عزم، حوصلو
آهي راڪاس، ڏائڻ ۽ ديوَ کي،
سڀ لوڙهي ويو.
ڪوڙ ٻوڙي ويو.
سچ ۽ حق جي،
هن ويڙهاند ۾،
اڄ بہ ساڳيو يزيد،
۽ حسيني فڪر،
ٻول تنهنجا ٻريا،

چڙهه ته هيڪار تي،
تنهنجي مهڪار ۾،
سنڌ سرهي ٿي وئي،
مٽي مهڪي پئي.
قوم رت سان ڏياٽيون ٻاري پئي،
لڙڪ پنهنجا، اکين مان هاري پئي،
توکي دنيا سموري ئي ساري پئي،
اي شهيد عوام!
توکي لک لک سلام.

شهيد محترم بينظير ڀٽو کي ڀيٽا

پربت پربت جنهن جون پيڙهيون،
دل درياءُ، رڪائون جيرو!
جيئي جيئي نئون ديرو!
ڪارونجهر ڪيلاش جو گهوريو
جهڪي جهڪي آڪاش بہ گهوريو
سنڌو تنهنجو مان مٿيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
دنيا جي اڳواڻن گهوريو
سوريءَ تان سرواڻن گهوريو
واهہ ڳڙهيءَ جو تاب تکيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
چاهت چاهت چارڻ گهوريو
جيءَ جهروڪن جارڻ گهوريو
اک اک ٻڄي وئي آکيرو
جيئي جيئي نئون ديرو
راتين جي رولاڪن گهوريو
دل دروازن تاڪن گهوريو
ڪهڙو هيءَ ڦريو ڦيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
مرڪي مرڪي مائن گهوريو
ڀيڻن گهوريو ڀائن گهوريو

وهوا تنهنجو نينهن نبيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
مومل گهوريو ڪاڪ ٻه گهوريو
واءُ ۾ اڏري خاڪ ٻه گهوريو
چوڏاري ا گهورن گهيرو.
جيئي جيئي نئون ديرو!
هنجن گهوريو مورن گهوريو
ڇهڪي رات چڪورن گهوريو.
وسريو سيني ڪان واهيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
ٽڙندي جيئن گلابن گهوريو
انساني آدابن گهوريو
موهه تہ ٽيٽو ناهي ميرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
مانجهن ۾ معمارن گهوريو
علم ادب، شهپارن گهوريو
امن حيا جو آب اڇيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
حاويلين جي عصمت گهوريو
همت عظمت غيرت گهوريو
حسرت ۾ هر سگهہ سگهيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
پٽ پٽيهر ريشم گهوريو
سرهاڻين جي دم خم گهوريو
سوپ ڪري وئي لوڪ ڪٽيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!

بادل گهوريو بجليءَ گهوريو
اپ اياندڙ تجليءَ گهوريو
هارائي ويو هر انڌيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
هرڻ هنيلا گهورن بيٺا،
بي چينيءَ ۾ چنچل چيتا،
حيرت ۾ آ واڳهه وڇيرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
مشرق گهوريو، مغرب گهوريو.
اک اک پر کيو لب لب گهوريو.
اجرو تنهنجو سانجهه سويرو
جيئي جيئي نئون ديرو!
اپ تان چنڊ ستارن گهوريو
جڳ جڳ جي جونجهارن گهوريو
فر فر ڦڙڪيو جيت فريرو
جيئي جيئي نئون ديرو.

الوداع اي شهيد النساءِ الوداع

الـــوداع اي شهيد جلسي گاهہ الوداع!
الـــوداع دک درِ جمهوريـــا الـــوداع!
الـــوداع بنت امن خير خواهہ الوداع!
الـــوداع رهمـــاءِ بـــي ريـــاءَ الـــوداع!
الـــوداع مـــادر محرمـــا الـــوداع!
الـــوداع اي شـــهيد بينظيـــر الـــوداع!
الـــوداع قائـــد باضـــمير الـــوداع!
الـــوداع مـــادر بـــر صـــغير الـــوداع!
الـــوداع پخـــت مرتضـــيٰ ميـــر الـــوداع!
الـــوداع اي شـــهيد بـــي قصـــور الـــوداع!
الـــوداع نـــامور قائـــد جمهـــور الـــوداع!
الـــوداع سنڌ جي حسين حور الـــوداع!
الـــوداع بي الخصوص باشعور الوداع!
الـــوداع دل پذير خـــاص و عـــام الـــوداع!
الـــوداع پيرِ منهنجي بينظير الـــوداع!
الـــوداع ماهـــ نـــاز باضـــمير الـــوداع!
الـــوداع اي شـــهيد النســـاءِ الـــوداع.

هاءِ هاءِ بينظير...!!

هاءِ هاءِ بينظير!
هاءِ هاءِ بينظير!
مادر برصغير،
دختر دلير وير،
اي شهيد با ضمير،
درد دل جي دادگير،
عام خاص دل پذير،
اي نواءِ سرت سير،
سنڌ جي قيام گير،
سچ ۽ سونهن جي سفير،
برد بار ۽ بارگير،
جنتن جي سرد هير،
نيڻ نيڻ آهه نير،
ذوالفقار جي مشير،
مرتضيٰ جي همسفير،
شاهنواز جي مدير،
اي نشان تاج تير،
اي نظام ملڪ گير،
اي غريب ۽ فقير،

قيد بند جي اسير،
اي خطيب جو غفير،
هانءِ هانءِ چاڪ چير،
ٽڪرا ٽڪرا هر سرير،
ٽڪرا ٽڪرار هر سرير،
هاءِ هاءِ بينظير!
هاءِ هاءِ بينظير!

اي شهيد جان نثار!
پاڪ باز ديندار
سنڌ جي تون خاڪسار
تون نساءِ نامدار
تون نويد اقتدار
تون فضاءِ شاندار
تون رضاءِ ڪردگار
تون صداءِ ذوالفقار
قوم جو تون افتخار
ڪربلا جي سوڳوار
فاطمہ جي پيروڪار
تون غريب جي غم گسار
مومنا ۾ تون زوار
تون شريف باوقار
حادثن جو تون شڪار
تو ملهايو ڪارزار
هاءِ هاءِ بينظير!
هاءِ هاءِ بينظير!

تون دعاءِ مستجاب،
تون حيا جو آب تاب،
تون حسين تر گلاب،
تون فقير تن شباب،
تنهنجو ناهہ ڪو حساب،
تنهنجو ناهہ ڪو جواب،
تنهنجو ناهہ ڪو همر رڪاب،
تون فصح تر خطاب،
پوڳيو تو هر عذاب،
هاءِ هاءِ بينظير!
هاءِ هاءِ بينظير!

تو ملهايو آ ملير،
تو ملهايو نير ڪير،
تو ملهايو ساءُ سير،
تو ملهايو وير وير،
تو ملهايو دير دير،
تو ملهايو تاج تيرُ،
تو ملهايو ماءُ پيءُ،
تو ملهايو ويءُ ويءُ،
تو ملهايو سنڌ هنڌ،
تو جلايا جيءُ جند،
تو ملهائي لوءِ لوءِ،
تو ملهايا اڳ ۽ پوءِ،
تون شهيد رهگذار
امن جي تون پاسدار

تون وڪيل راست گار
تون متيءَ جي گل عذار
تون خريم خير ڪار
تنهنجو ڪو بہ آرپار
تو ملهايو تخت گاھہ
تو ملهايو خير خواھہ
تو ملهايو ماڳ ماڳ
تو ملهايو آسهاڳ
تو ملهايا سڀ شهيد
خود بخود بہ تي شهيد.
هاءِ هاءِ بينظير!
هاءِ هاءِ بينظير!

سلام بينظير کي....

سلام بينظير کي،
سلام شاهنواز مير کي،
سلام اُن جي تيرَ کي،
سلام خاندان بينظير، جي ضمير کي
سلامُ سنڌ جي خمير .کي

لهوءَ جي روشني ڏئي،
سُڪاڄ جَن سنوا ڪيا.
گلاب جن نوان رکيا،
وفا جي واٽ واٽ تي،
۽ گُهگهه گهاٽ گهاٽ تي،
جلائي جن ڏيئا رکيا.
جنين نہ ڪو بہ آسرو،
نہ واهرو ڪو آجپو
تنين لئہ در کليا رکيا.
دلين کي جستجو ڏني،
وطن کي آبرو ڏني،
۽ خواب جابجا رکيا.
۽ اس ۾ اُساٽيل،
۽ راهہ ۾ رُوڄائيل،

گهپ ۾ گهگهاٽيل،
مسافرن کي ماڳ جا،
آتا ڏنا پتا ڏنا.
۽ سج کوانهن منجهان،
تہ ڪوئي چنڊ جي سمان،
اها جا ساري ڪهڪشان،

ڪٿو ڪٿو ٽي ساٿيو
ٽُٽي ڇُڪا ڇَٽي ويا.
لهو لباس، ديس جي-
زمين ۾ لهي ويا.

مگر قطار در قطار-
جنهن طرف نظر ڪٿو
سنيهہَ، سِڪ چاهہَ مان-
ٿا چئوطرف ڏيئن پيا.

سيئي اج جيئن پيا.
سيئي اج جيئن پيا..

سنڌ جي راڻيءَ جي شهادت تي....!!

باهہ جي درياهہ مان
تارئون تري
سنڌ راڻي،
موت جي ڏوليءَ چڙهي
جنت الفردوس ۾
پهتي وڃي،
باغ جنت،
هن جي لئہ هو
منتظر....!
ٺيڪ آ.... سڀ ٺيڪ...!!
پر...!؟
جيئرن ۽ مرڪندڙ
ماڻهن ڪاڻِ هيءَ ڏرتي،
جنت الفردوس جان،
سهڻي، حسين،
باغ ارم جان بهترين.
جنت الفرَدِوس جي،
چڻ پيڙ آ...
وقت ڪان اڳ،
چو ڇڏائي ٿي وڃي...!؟
دهشتون ۽ وحشتون،

هٿ ۾ کڻي، ماڻهوءَ نما وحشي درندا،
بم ۽ گولا... گنيون ۽ ،
باھ جا شعلا...!!
حياتين کي بچي،
چو مماتيءَ ۾
متائن ٿا پيا،
شهر، وستيون،
گهر، ڏهر،
پنجر بڻائڻ ٿا پيا،
انسان کي متيءَ ملائن ٿا پيا،
چو پلا...؟ برباد ڪن ٿا،
سونهن کي، سرهاڻ کي،
۽ سرت کي،
سچ تي گوليون هلائن ٿا پيا،
شاد ڪن ٿا، ڪِرَپ کي ۽
ڪوڙ کي....! ڏپ ڏوڙ کي...!!
پوءِ پي ماڻهو
سڏائن ٿا پيا...!
ماڻهپي کي ڪيئن، لڄائن ٿا پيا...
ماڻهپي جي مانَ کي،
لينگهو لڳائن ٿا پيا...!!
سنڌ راڻيءَ جي متان،
هي بم ڌماڪو...
ڪنهن پي ڪيو..؟
جنهن پي ڪيو...!؟
سو ماڻهپي جو....
سونهن جو ۽ سچ جو،

ويري هيو.
ڪوڙ جو ۽ ڪريءَ جو،
ساٿي هيو.
پاپي هيو.
جانور هيو.. پر نہ...!
هي تہ ڪو وحشي
درندو.. ديتُ هو
مردود هو.. نابود هو
ڪو بہ هن جو دين،
يا مذهب...
نہ ڪو منشور هو،
هي آدميت کان،
درندو دور هو!!
هي نہ نائون ۽ نياڳو
هي سماجي سورُ هو....!
ناسورُ هو.
جو موت پنهنجي ئي،
مُئو مردود ٿي نابود ٿي،
۽ ويو مري
پر مُڪو آ،
جنهن انهيءَ مردود کي،
تنهن بري بي سود کي
"ماسٽر مائينڊ" کي،
ڳولهڻ ڪپي....!!
ڳولهڻ ڪپي....!!

پيٽا بينظير کي

هيءَ جي چنڊ خيال، پيٽا بينظير کي،
چڙ تہ مون ملال، لاٿا پنهنجو پاڻ تان.

هيءَ جي چنڊ خيال، پيٽا بينظير کي،
چاهت واري چال، هي تہ منهنجو پورهيو.

هيءَ جي چنڊ خيال، پيٽا بينظير کي
مون کان سئو سوال، ساڙو ڪن ٿا ساڙ مان

راڻي تنهنجي رت مان، ڏيئا ڏيئاريون،
هاڻ نہ اونداريون، رهنديون پنهنجي راڄ ۾.

راڻي تنهنجي رت مان، پيو اچي پيغام،
ڪوڙ سندو قيام، آهي ٿورا ڏينهڙا.

راڻي تنهنجي رت مان، نڪرندا نعرا،
ظالم هي سارا، ملي ويندا مٽيءَ ۾.

راڻي تنهنجي رت مان، ايندا انقلاب،
گهر گهر ۾ گلاب، هوندا تنهنجي نام جا.

راڻـي تنهنجـي رت مـان، بـوءِ اهـا آئـي،
سـنڌ هونـدي سـائي، سـرخ گلابـن وچ ۾.

راڻـي تنهنجـي رت مـان، ايـري آئـي سـوچ،
سـنڌي ۽ بلـوچ، پـائر هڪـڙي پيـڙ جـا.

راڻـي تنهنجـي رت مـان، جُڙيـا جيـالا،
پـالا ئـي پـالا، سـنڌ، ڪُـرو ڪيتـر جيـان.

راڻـي تنهنجـي رت مـان، تلـوارون تيـار
هـو هـوڏي نهـار جيـالا جـڙ جنـگ ۾.

سـرُ ڏنـائون سـچ تـي، بنـا لالـچ لـوڀ،
تنين جي لاءِ سوڀ، آهي مـرڪ عـوام جي.

سـرُ ڏنـائون سـچ تـي، ڪُليـو ڪلايـو
تنـين تـي سـايو آهـي رب عظـيم جـو.

سنڌ جائي

ڏٺي ڏينهن جڻ روشنائي وئي،
يقين ئي نہ پئي آيو آئي وئي!؟

ڪروڙين اکيون آليون ٿي ويون،
ڪروڙن جي جڻ حال پائي وئي.

خدا جو قسم، هن سجي لوڪ کي،
بنائي چريو ڪا چريائي وئي.

چٽايو قبر جي انهن کي مٽي،
هئي بزدلي جن کي کائي وئي.

اگر ڪنهن کي ڪا بہ گماني هئي،
ڏٺي خون سان، سا صفائي وئي.

رتي راند وئي، اوچتو ئي چڏي،
متي ميل مان موڪلائي وئي.

اها جيڪا سچ پچ هئي ڪئي سورميون،
پڇو ٿا تہ سا سنڌ جائي وئي!

شهيد راڻيءَ جي نالي

رَهندي هيءَ تاريخ ۾ سدا آڪاڻي
سِنڌ جي نياڻي، پاڻ ملهايو پريت ۾.

هر هڪ گهر جي چؤنٽ تي آ تنڌو وچايل
هر ڪا دِل گهايل، يادِ بينظير ۾.

پنهنجي سُهڻي سِنڌ جي شهزادي، راڻي
جنهن آهي ماڻي، هوءِ شهادت شام جو.

تُنهنجو ڪو ناهي مِثل، تُون ئي بينظير
هر ڪو ميرُ ۽ پيرُ، تُنهنجي لئہ راڻي رُنو.

رُڳو نہ ڳڙهي خُدا بخش، نہ ئي نئون ديرو
هر ڪا دِل ديرو ۽ پيڙ بينظير جو.

سُهڻي جيڪا سُورمي، اڪيون جڙ رابيل
وچڙي وئي آ هيل، اهڙي صُورت سِنڌ کان.

قدآور شخصيت هُوءَ پورب جي جائي
آهي سمائي، هر هڪ دِل پاتال ۾.

تُنهنجي سوچ فِڪر ۽ گُفتن جو انداز
۽ سُهڻو آواز وِسري ڪينئن او سُورمي!

سنڌ راڻي

ساڏ (واڪاڻ) ڪھڙي ڏر ڏياڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھہ ڪھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي،

ڇا ڏجي ڪھڙو ڏجي ھن جو مثال،
علم پرور، محترم، روشن خيال،
تخت ھن جو تي ويو جڻ لازوال،
جس اڃوڪيءَ يا پراڻيءَ جي ڪجي،
ڳالھہ ڪھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

آس مارن جي ھئي آواز ھئي،
ماٺيپي جو لا مثال انداز ھئي،
بي ڏپي ھوءَ شيردل شھباز ھئي،
ھاڪ ڇا سورھيہ سياڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھہ ڪھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

سحر ھئي جادو ھئي ڪو منڊُ ھئي،
رات ڪاريءَ ۾ ھوءَ چوڏھينءَ چنڊُ ھئي،
ڪو سريلو آڇپي جو گھنڊُ ھئي،
وصف ڪھڙي سانگياڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھہ ڪھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

هوءَ يزيدي روح جو ڪو وڏ هئي،
۽ حسيني قافلي جو ڏڏ هئي،
جڻ تہ مارن جو ابالُٽو پڌ هئي،
هئي، ڪتا چا ڏر سڪاٽيءَ جي ڪجي.
ڳالهہ ڪهڙي سنڌ راٽيءَ جي ڪجي.

شام جيئن ٿهري وري ٿي سانوري،
جر ڪندي سامهون اچي ٿي بانوري،
روح ۾ ٿي ڏڪار جهڙي چانوري،
وقت جي هاٽي وراٽيءَ جي ڪجي.
ڳالهہ ڪهڙي سنڌ راٽيءَ جي ڪجي.

هاءِ هاءِ شاهزادي سنڌ جي،
سوڳ ۾ جنهن جي آ وادي سنڌ جي،
چئو ڏسائن ۾ منادي سنڌ جي،
سوءَ لڪن سان سهاٽيءَ جي ڪجي.
ڳالهہ ڪهڙي سنڌ راٽيءَ جي ڪجي.

ڳالهہ ڏاڙي جي يا پاٽيءَ جي ڪجي،
بم گوليءَ منجهہ ڪاٽيءَ جي ڪجي،
زلزلي واري پڇاٽيءَ جي ڪجي،
يا تہ ماڳهين هڪ هڪاٽيءَ جي ڪجي.
ڳالهہ ڪهڙي سنڌ راٽيءَ جي ڪجي.

سوهڻي، او موهڻي او روشني!
تو پڇاڻا حيرتن ۾ زندگي!
منظرن مان وئي ڇڏي سا دلڪشي!
هاڻ مومل، تو ڇواٽيءَ جي ڪجي!
ڳالهہ ڪهڙي سنڌ راٽيءَ جي ڪجي.

اڄ ڀٽائيءَ کي سڏي ٿي بينظير،
سور پنهنجا ڪيس ڏي ٿي بينظير،
سڀ پلوهن تي چڏي ٿي بينظير،
اوج مرشد، ڪا نماڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھ کھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

عهد نو جي ڪا سکيو ٻولي يزيد،
ساڻ ڦيري ٻم ۽ گولي يزيد،
پاپ جي ٿولي پيو ٿولي يزيد،
هاڻ تن سان هڪ هڪاڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھ کھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

آسرن جا سڀ رکي ويا قافلا،
هانءَ ڦاتي پيا، ڪٿي ويا حوصلا،
ڪربلا، اي ڪربلا، اي ڪربلا،
اڄ يزيدن جي پڄاڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھ کھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

اي پري، اي حور جهڙي ماهرو!
خوبرو تون پاڻ تنهنجي گفتگو!
نانءَ تنهنجو هاڻ وڃي باوضو!
بس ڪچهري صوفياڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھ کھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

آجپي جي ليڪ جڻ ڊهجي وئي،
آسرن ۾ سنڌ پڻ رهجي وئي،
ڳاهه ۾ هئي مارئي ڳهجي وئي،
ڪوڪ سانئڻ سنڌياڻيءَ جي ڪجي.
ڳالھ کھڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

شاهزادين جان پلي هئي يا چمار،
ڏوجهرن ۾ جا ڪلي هئي يا چمار،
جوڳ ۾ جيڪا هلي هئي يا چمار،
سارَ سهڻي ساميائڻيءَ جي ڪجي.
ڳالهه ڪهڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

گفتگو جو راز ڪو هُن ڪان سڪي،
چاهه جو انداز ڪو هُن ڪان سڪي،
عجز جو اعجاز ڪو هُن ڪان سڪي،
وارتا ڇا تنهن اڏاڻيءَ جي ڪجي.
ڳالهه ڪهڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

خون جنهنجي عرش ۾ لالاڻ ڪئي،
نانءَ جنهن، دنيا سڄي سرهاڻ ڪئي،
جنهن شهادت جي عليءَ واکاڻ ڪئي،
بس ثنا تنهن رت هاڻيءَ جي ڪجي.
ڳالهه ڪهڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

جنگ تنهنجي دشمنن سان دوبدو!
تون هجين مخفي يا ظاهر هوبهو!
قوم تنهنجي آهه تنهنجي روبرو!
خُون تنهنجي جي پراڻيءَ جي ڪجي.
ڳالهه ڪهڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي.

ڪين پوري ٿي ڪٿا اي دادلي!
سنڌ جي محبوب جيجل پرجهلي!
تون منگهاڻيءَ جي ازل کان ڇاڳلي!
ڪيئن پڇاڻي هن ڪهاڻيءَ جي ڪجي؟
ڳالهه ڪهڙي سنڌ راڻيءَ جي ڪجي؟

ڳڙهيءَ جي گلن جي خوشبو!

هڪ گهري ٻنل خاموشي،
هڪ اڌوري خواب مان جنم وٺي،
هڪ خواب جيڪو زمين جي،
متحرڪ خلين مان،
سائي سلي جيان ساهه کڻي ٿو۔
جنهن جي خاموش ساوڪ مٿان،
سج جا روشن ڪرڻا،
هڪ پرامید پيغام ڏين ٿا.
پر پوءِ به ڌرتي ٻنل رهي ٿي.
پنهنجي ڪک ۾ سانديل ڏک ۾
هوريان هوريان ساهه کڻي ٿي.
هن جي سهميل ساهن ۾
صدين جي ٽڪ جو پڙلاءُ،
ان خاموشيءَ کي ٽوڙي ڇڏي ٿو.
۽ خاموشي ڳالهائڻ لڳي ٿي.
ڌرتيءَ جي سينڌ، هو سنڌو
لهرون، ٻيڙي ۽ سڙهه جا پاڇا،
موهن جي مٽيءَ جي هر خوشبو
ڪيتن ۾ سارين جا رنگ،

چنگ چرڻ سان مرڪي پون ٿا،
هوا جو ٻنل هلڪو گيت،
پيهر فضا ۾ ٻري اٿي ٿو.
ڳڙهيءَ جي گلن جي خوشبو
درد جيان مهڪي پوي ٿي.
بي وس اکين ۾ ڪرندڙ لڙڪن جو
هڪ جيئري قبرستان رابطي ۾،
تعلق جي جيڪا رمز ملي ٿي،
ان منظر جي گهرائيءَ مان،
ساهن جي سگهرن ۾ چڙهي،
ڳيرن جهڙا گيت رچن ٿا.
خالي اکين جي پنبڙين هيٺان،
پيهر سپنن جو سنسار جڙي ٿو.
هڪ گهري خاموشيءَ مان ڪيئن،
سچ جي طاقت جنم وٺي ٿي!

شهيد راڻي سلام توکي

اي غــواص بحـــر سياســـت، ســـلام تـــوکي!
اي پاســـدار همـــت و شـــجاعت، ســـلام تـــوکي!
اي دختـــر وطـــن صـــاحب فضـيلت ســـلام تـــوکي!
اي رشـــڪ حـــوران، رشـــڪ جنـــت ســـلام تـــوکي!
عظيم تو آ منزلت جا ماڻي، سلام تـوکي سلام تـوکي!

تمـــام شـــهداءَ ۾ منفـــرد ٿيـــو مقـــام تنهنجـــو!
وساري توکي ڪڏهن نـه سگهندو عـوام تنهنجو!
صـدين تـي ثابـت سـدائين رهنـدو دوام تنهنجـو!
پکـــن، پنهـــوارن پکڙجـــي وينـــدو پيـــام تنهنجـــو!
رمـــوز دنيـــا وئـــينءَ تـــون ڄـــاڻي ســـلام تـــوکي!
ســـلام تـــوکي شـــهيد راڻـــي، ســـلام تـــوکي

تـون پنهنجـي نـالي جيـان، مـوت ۾ پـڻ بـي مثـال!
تـا قيامـت زنـده رهنـدو تنهنجـو جذبو ۽ جـلال!
تنهنجي قضـئي جي ڪري اقـوام عـالم پـر مـلال!
تـاريخ جـي ورقـن ۾ لکبـو نـام تنهنجـو لازوال!
عهـد هـڪ جـي تـون پڄـاڻي، ســـلام تـــوکي!
ســـلام تـــوکي، شـــهيد راڻـــي ســـلام تـــوکي!

شهادت سنڌ ۾ اڄ صحافت جو موضوع بڻي آ!
اوهان سان عقيدت، سياست جو موضوع بڻي آ!
خوءِ سرفروشي، سخاوت جو موضوع بڻي آ!
جان نثاري اوهانجي جمهوريت جو موضوع بڻي آ!
سياءَ سلچڻ، سچي سياڻي، سلام توتي!
سلام توتي شهيد راڻي، سلام توتي!

سوين سلامن ساڻ هي "سيف" جو آهي سلام،
جنت الفردوس ۾ لاريب اعليٰ ٿيو مقام،
ناگهاني قتل تي حيران دنيا جا حڪام،
مات ڏيئي موت کي فاتح بڻايو تو عوام،
وطن جي جائي سنڌ نياڻي، سلام توتي!
سلام توتي شهيد راڻي، سلام توتي!

اسان يتيم ناهيون

جنهن ۾
معصوميت ڪان ملي لولي آهي،
اها سنڌي ٻولي،
اسان جي ماءُ آهي،
جنهن ۾ سمجهه واري وهي ڪان،
شعور جا مليا شعلا آهن،
اهو انقلابي ادب اسان جو پيءُ آهي،
سنڌ ڌرتي، اسان جي ڏاڏي آهي،
سنڌو دريا، اسان جو ڏاڏو آهي،
اسان انهن جي پناهه ۾ آهيون،
اسان انهن جي ساهه ۾ آهيون،
اسان انهن سان پيار ڪيون ٿا،
اهي اسان سان پيار ڪن ٿا،
ماڻهو ايندا ويندا آهن،
ماڻهو نه مرندي ڪٽندا آهن،
اچا وڌندا رهندا آهن،
ڌرتي هوندي دريا به هوندو
اسان يتيم ناهيون،
اسان يتيم ناهيون،
اسان اڻ هوندا ناهيون،
سنڌ جون زمينون اسان جون آهن،
اسان ڪان ڪسيون ويون آهن،

اسان کي واپس وٺيون آهن،
نيٺ اسان کي ملٽيون آهن،
ڳوٺ اسان جا شهر اسان جا،
سمنڊ اسان جا جبل اسان جا،
ٿر اسان جا، بر اسان جا،
تن جا سڀ خزانا پنهنجا،
اسان اڻ هوندا ناهيون،
اسان اڻ هوندا ناهيون،
اسان لا وارث ناهيون،
عوامي اڳواڻن جي،
قرباني جي طاقت،
مفڪر اڳواڻن جي،
پيغامن جي بي باڪي،
انقلابي اڳواڻن جي،
تحريڪ جا قافلا،
شهيد بينظير ڀٽو جي،
جمهوريت جي جنگ جا طوفان،
اسان جا وارث ۽ نگهبان آهن،
اسان جا رهبر ۽ پاسبان آهن،
اسان لاوارث ناهيون،
اسان لا وارث ناهيون،
سڀ ڪجهه اسان کي آهي،
سڀ ڪجهه اسان جو آهي،
رڳو اهڙو ميلو مچائڻو آهي،
جو وارثي جو حق سجاڻو آهي،
اسان ڪان صدين تائين،
سنڌ نہ ڪو کسي سگهندو،
سنڌ نہ ڪو مٽائي سگهندو.

سنڌ جائي شهزاديءَ کي قتل ڪرائڻ تي

اهڙي سويرن جي سياست کي،
اهڙي لوڪ پريت عبادت کي،
اهڙي قرب ڀري قيادت کي،
اهڙي ڏيهي ڏاهپ کي،
اهڙي وطن جي سچاڻپ کي،
اهڙي موهيندڙ مورت کي،
اهڙي خوبصورت عورت کي،
قتل ڪرائڻ تي،
بم هٽائڻ تي،
توهان جي مردانگي،
اڃان تائين ٻڏي ناهي،
تہ هاڻي باقي حياتي،
هي توهان لاءِ،
عذابناڪ سزا آهي.
هيءَ توهان لاءِ،
اذيت ناڪ سزا آهي.
موت توهان جي،
نجات آهي،
توهان کي،
فطرت شل،
قدرت شل،
جلدي موت نہ ڏي
جلدي موت نہ ڏي
جلدي موت نہ ڏي

چاليهي تي چوڪيدار

چاليهي تي چوڪيدار
ايندا آهن ويس بدلائي-
روئڻ وارن سان روئندا آهن،
کلڻ وارن سان کلندا آهن،
ملڻ وارن سان ملندا آهن،
ڪائڻ وارن سان ڪائيندا آهن،
پيئڻ وارن سان پيئندا آهن،
ڏيڻ وارن کي ڏيندا آهن،
شهيد قبر ۾
بيوس ٿو باندي آهي،
قاتلن جي چاندي آهي،
شهيد قبر ۾
بيوس ٿو باندي آهي،
نہ تہ
پوين کي ٻڌائي ها،
ڪير؟
توهان جي ماءُ جو قاتل آهي،
توهان جي پيءُ جو قاتل آهي،
توهان جي ڌيءَ جو قاتل آهي،
توهان جي ساٿي جو قاتل آهي،
توهان جي اڳواڻ جو قاتل آهي —

شهيد قبر ۾
بيوس ۾ باندي آهي،
قاتلن جي چاندي آهي،
شهيد قبر ۾
بيوس ۾ باندي آهي،
هاڻي ڪنهن کي،
خبر نہ پوندي،
جن کي خبر آهي،
هاڻي چڙ،
تن کي بہ خبر نہ پوندي-
ڪي خبرون،
ڪي اخبارون ڪن،
ڪي صحافي،
ڪي سارون ڪن،
ڪي پيپر،
ڪي پڪارون ڪن،
نہ تہ،
سالن تائين صدين تائين،
قاتلن جي،
ڪنهن کي بہ،
خبر نہ پوندي،
جن کي خبر آهي،
هاڻي چڙ،
تن کي بہ خبر نہ پوندي

تي شهيدن جي ديس جي راڻي

”بينظير“ بينظير ئي رهندي،
سنڌ! تنهنجو خمير ئي رهندي،

هن جي يادن جي هڪ لتيل دنيا،
سڏ سڏڪا ۽ نير ئي رهندي،

تي شهيدن جي ديس جي راڻي،
ساري جڳ کان امير ئي رهندي،

هيءَ ڪسجڻ جي جا ڪهاڻي آ،
دل تي خنجر جو جهير ئي رهندي،

هن جو ڪردار سچ جهڙو ۽
هوءَ رهزن لئه تير ئي رهندي،

پنهنجي بيوس ابوجهه مارن لئه،
زندگيءَ جو ضمير ئي رهندي،

هن جي خوابن جان سنڌ جي ڌرتي،
ڪيستائين اسير ئي رهندي؟

جنهن مٿيءَ مان گلاب ٿي جائي،
هاڻ ان جو سرير ئي رهندي،

ڌرتي ڦاٽي ڌوڙ اُڏاڻي

ماڻهو جيڪي پنهنجي من جي،
مٽيءَ ۾ مد فون ٿيا.
جاڳ بہ جن جي جيئري ناهي،
خواب بہ جن جا خون ٿيا.

پريت ڦندي ۾ ڦيئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

ننڊ ڦتل ٿي ويئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

فردن جا اڄ درد هزارين،
هڪ ٿيئي سان گڏ گڏجن پيا.
ڌرتي ڦاٽي ڌوڙ اڏاڻي،
ڪير هوا ۾ سڏجن پيا.
ڳوٺن ڳنڍ ڇڏي جن ڏيئي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

ننڊ ڦتل ٿي ويئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

ساهہ سسيءَ مان نڪتو يا نہ،
چُپ چوي پئي اچڻا آهن.
رت جي ليڪ لڪل جي پرسان،
بيٺا آهن بچڻا آهن.
ڳوڙهن ڳالهہ آ ڪيئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

ننڊ قتل ٿي ويئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

موتيا ناهن جيڪي ماڻهو،
پنهنجي گهر ۾ گهات وٺان.
واپس ناهن ٿيڻا جيڪي،
وقت وصل ۾ واٺ وٺان.
پڙڪيل آڳ اڳيئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو

ننڊ قتل ٿي ويئي جن جي،
تن سان توکي هلڻو پوندو.

نئين روايت

قصو صرف تازيءَ قبر جوئي ناهي.
روايت جي پويان ڪا تاريخ آهي.
روايت ۾ اتهاس جي چيخ آهي.

روايت منجهان رت جي سنڌو وهي ٿي،
روايت ۾ سورج ڪو مصلوب ٿئي ٿو.
روايت اندر چنڊ نيزي چڙهي ٿو،
روايت ۾ تارا اجهايا وڃن ٿا،
سويرا انڌيرن تان واريا وڃن ٿا.

روايت منجهان رت ـ بوندون چٽن ٿيون،
روايت مان قاتل لڪيرون لنگهن ٿيون،
روايت جي ڪنڌ تي ڪتارون هلن ٿيون.

ڪٿي سونهن ڌرتيءَ جي ڏيءَ ڪا ڪُٺي آ،
لهوءَ جون پڪارون هوا پي وئي آ،
لڪل هٿ آهن روايت ۾ پڌرا.

روايت اندر خون جو خالق بہ آهي،
رڳو فرد هڪڙي جو هي موت ناهي،
سڄي ايشيا جو هي ڄڙ انت آهي.

سيئي ڪنڌ اُپڪنڌ ڪيا بَڪ گوليءَ،
سيئي خواب جا گهر ڪيا ڪَکُ گوليءَ،

لڳي ڪالهہ گولي، لڳي اڄ بہ گولي،
لڳي ڪينيڊيءَ، شاهہ فيصل کي گولي،
۽ گانڌيءَ کي گولي لممبا کي گولي.

لڳي مرتضيٰ کي ۽ اندرا کي گولي،
لڳي آسرن انتظارن کي گولي،
سنڌءِ نيڻ نيرن نهارن کي گولي،
لڳي ديس جي چڙ بهارن کي گولي.

ڪروڙين اکيون اشڪباريءَ ۾ آهن،
ڪروڙين دليون بيقراريءَ ۾ آهن،
سيئي هٿ سينہ زنيءَ منجهہ آهن،
سيئي پير ماتم ڪدي منجهہ آهن،
اڱڻ عذر خواهين سان آباد پنهنجا،
سيئي سچ آتش ڪدي منجهہ آهن.

دفن ڪائنات جو محور ڪيو ويو،
خطِ استوا ۽ سمندر ڪيو ويو
دفن چڙ تہ پنهنجو مقدر ڪيو ويو
دفن ڪالهہ هڪ پيو قلندر ڪيو ويو.

گلن کان تتڙ جي آ فطرت رُسي وئي،
۽ سورج مکيءَ کان کسي مرڪ ويئي،
وڻن کان کسيا ويا سندن چانورا ۽،
ندين کان قديمي رواني کسي وئي،
سين موسمن جي جواني کسي وئي.

ڪيو قيد ذهنن ضميرن کي ويو ۾،
زنجيرن ۾ جذبن کي قابو ڪيو ويو
اميدن کي آڙاهه ۾ ويو جلايو
تڏهن وقت کي توهي انداز بخشيو
تو سوچن صليبن کي اعزاز بخشيو
مٽيءَ تي تڙيل هُن جي رت جي لڪيرن،
صدين جي خموشيءَ کي آواز بخشيو
زماني جي تاريخ ۾ هيءَ شهادت،
امر بڻجي رهندي، نئين هڪ روايت.

✵

نئين شامِ غريبان

ستاويهين ڊسمبر، نئين شامِ غريبان.
نئين يزيد جو لشڪر، نئين شامِ غريبان.

وفا جو ديس دانهون، رڙيون سڏڪا ۽ ماتم،
گهٽي هر گام گهر گهر، نئين شامِ غريبان.

لياقت باغ ڪهڙو! پنڊي ڪهڙي، چوان مان،
نئين ڪوفي جو منظر، نئين شامِ غريبان.

رتو رت ٽيا ڪبوتر، رُنا رابيل پوپٽ.
لڳو فطرت کي خنجر، نئين شامِ غريبان.

اسان جي روح جي حالت، خدا ڄاڻي تو "جاني"،
ويا ٽي نيڻ ڪندي، نئين شامِ غريبان.

جيئاريو جنهن قوم کي

سپنا سُندر ماڳ جا، ساڻ کڻي راڻي،
آئي پر پائي وئي، پلڪن ۾ پاڻي،
سنڌڙيءَ جي نياڻي، رستي ۾ ماري وئي.

رستي ۾ ماري وئي، منهنجي سورهيه ڀيڻُ،
وک وک ڏي تي ويڻُ، دلڙي منهنجي ماٺ تي.

پنهنجي جان ڏئي، جيئاريو جنهن قوم کي،
نياڻي ناهه مئي، امر آ اتهاس ۾.

روڄن تان ڏوتو ويو هَئِہِ هَئِہِ هن جو خون،
ڪاٿي هو قانون؟ انڌو تي انصاف ويو.

هجين ها جي زنده

(نظم)

هجين ها جي زنده!
ڏسي سوڀ پهنجي،
تون ڪيڏو نہ خوش ٿي،
کلين ها!
ٽڙين ها!
۽ ڪرسيءَ تي ويهي،
نئين سر حڪومت،
سنڀالي هٿن ۾،
اتي ۽ لٽي سان،
گڏوگڏ اڃهي ڪان،
محروم ماڻهن،
جي خواب کي تون،
تعبير ڏين ها!
بندوق جي زور
توڙي مروڙي
وحشيت ۽ دهشت جون پاڙون پٽين ها!
قيدي امن،
۽ نظر بند ڪوت،
تنهنجي اشاري سان آزاد ٿين ها.
هجين ها زنده....!
هجين ها زنده....!

سنڌ جي ڌيءَ

ڳڙهي خدابخش،
هڪ نئين ڪربلا.
تي شهزادا ۽ هڪ شهزادي
نئين دور جي يزيدن هٿان،
شهادت ماڻي،
دائمي زندگيءَ جو مفهوم سمجهائي ويا.

اي سنڌ!
تو پنهنجي سلڇڻي ڌيءَ کي سيني سان لڳايو،
پر اسان جي دلين جون ڳليون ويران ٿي ويون،
اسان جي ڏک جي عمر طويل ٿي وئي.
اسان اڳ وارن سانحن جو تڏو به نه ڪنيو هو
ته هڪ نئون درد اسان جي هنيانوَ کي چيري ويو،
هن راتيءَ جي اچڻ سان،
سڀ مظلوم ماڻهو جاڳي پيا ها،
هو ڪيتن ۾،
ميدانن ۾
پهاڙن ۾
صحرائن ۾
سهرا ڳائڻ لڳا هئا.
هنن کي پڪ هئي ته، هاڻي هو سکيا ٿيندا،

پنهنجن پٽن کي گھوٽ بڻائيندا،
۽ سک جون باسيل سڪائون پوريون ٿيندیون،
پر ستاويهين ڊسمبر تي،
سنڌ راڻيءَ جي شهادت جو گيت ٻڌي،
دنيا روئي پئي.
هڪ پيڙ پنهنجي رَئي جي پلوَ ۾،
ساري ڪائنات جو درد ٻڌي ويئي.

هُن پنهنجي ديس سان وفا جو قسم ڪنيو هو،
هُن جي زندگي عبادت هئي،
هُن سياست کي مقدس بڻايو
هُن هر مظلوم جو مقدمو وڙهيو،
هُوءَ وڙهندي ماري ويئي،
هُوءَ پنهنجو قسم پاڙي ويئي.
سنڌ توکي مُبارڪ هجي.
تنهنجي ڌيءَ
تنهنجو نانءُ
ساري دنيا ۾ نکاري ويئي.

سنڌ مٽي ۾ خاڪ وڌي

سنڌ جي ڌيءَ،
سياري جي منڊ ۾،
ڳڙهي خدابخش ۾
پنهنجي اباڻي گهر پهتي.
پٽائيءَ آسمان کي گهوري ڏٺو
سچل سرمست ميار ڏني،
شاهه عنايت زمين تي مُڪ هنئي،
سنڌ مٽي ۾ خاڪ وڌي
مايون مرد مٿو پٽڻ لڳا،
ٻارڙن سڏڪا ڀريا،
۽ دنيا جون اکيون،
ڳڙهي خدابخش جي ڳڙ کيءَ مان،
سنڌ ۾ موجود
شهيدن جا شهر ڳڻڻ لڳيون.

ايوب کوسو

شهيد بينظير ڀٽوکي سلام

اُداس رات ۾ جتي،
سمورو ديس هو لُٽيل،
گهٽن جا سر هئا جُهڪيل،
سڏن جا پير ها ڪپيل،
جتي نہ آس هئي اُٿيل،
اتي تو سوجهرو ڪيو
ٿهر ۾ تون اميد ٿئين،
تڏهن تہ تون شهيد ٿئين!

عجيب ذلتون رهيون،
مٿي جو من وڪيو ويو
غليظ وحشتن اندر،
صبح پري ڌڪيو ويو
خمير پئي ڦريا رڳو
سفر سمورا درد ها،
نيون نہ دلبريون هيون،
اکين جا خواب زرد ها،
وڏا عذاب ها مگر،
نہ ڪنهن ڪان تون خريد ٿئينءَ
تڏهن تہ تون شهيد ٿئينءَ!

زماني جي اکين ڏٺو
هوا تان سنگهرون لٿيون،
پرهه اڇڻ جي آس تي،
عوام کي اکيون مليون،
ڪٺل دلين جي سوڳ تي،
وفا جا تو پها رکيا،
پگهر ڦڙن جي ماٿ تي،
گلاب تو نوان رکيا،
انڌين اکين جي ديد ٿئينءَ،
تڏهن تون شهيد ٿئين!

شهيد تنهنجي هانءَ کي،
سلام آ، سلام آ
شهيد تنهنجي نانءَ کي،
سلام آ، سلام آ.

پنکيءَ جي پيءُ کي چئجان!

ستاويهين ڊسمبر تي،
اڏندي ڏند تي آڙي،
پنڊيءَ جي توبچيءَ تاڙي،
لڳي گولي گهٽائن کي،
اتر جي جڻ هوائن کي،
ڇيو هيٺن چانڊنيءَ روئي.
امن ۽ آجپائي جا،
ڏٺا ها ڏيهه جي سپنا،
ويا ٿي وات تان اغوا.
پرهه جي پيار جا پنڇي،
اڏاڻا ڏار تان پڙڪي،
امالڪ وچ ڪا ڪڙڪي،
جهپي ويو باز جڻ پنڇي.
مري ويا مور موهر جا،
هنئيان هرڻن سندا ڦاٽا،
ڪري پيا ڏار ڪونيت جا،
ٽٽي زيتون جي ٽاري،
وئي ان باغ کان وڇڙي،
جتي جهولي هئي، بي، بي.
انهي وڻ جهوڙ پوڙهي پي،
ڪئي اج خودڪشي آهي،

رهيو هيرڻ، نکي هُرڻو،
وئي مرجهائجي ميندي،
سُڪا سورج مکي سيئي،
وڇايو واس مُرون ۾ ي،
جُهريو جهمپير جون ڪجيون،
سرينهن ڦولار ۾ ي سڏکي،
رُنا ان رات روهيڙا،
پٽن پيتا ڏنڀي ٻٽڪي،
سَٽي هُن جي شهادت جو،
هٽن ۾ تانوَ پيا تڙکي.
بدن ۾ باهه جيئن ٻڙکيا،
سوين شعلا بغاوت جا،
متي مهراڻ ۾ هلچل،
ٽٽا آڪاس مان تيڙو
گهڙيءَ ۾ سنڌ تي گيڙو.
ڏُڀي هُئي ديس جي ڌرتي،
لُڏي هئي لاڙڪاڻي جي،
قبر هڪڙي قديمي ۾،
پتو تڙپي اٿي ويٺو.
ڏٺائين ڏيهه جون سيئي،
هيون ماتيون مزارون ۾ ر،
سمورا لاش ۾ ي لڇيا،
مگر ڪجهه ڪين ٿي ڪڇيا،
مُٺي ماٺي هئي مڪلي،
ڪراڙي ڊنڊ ڪينجهر جي،
تماچي تڙ مٿي تڙپيو
عنايت جهوڪ ۾ ڪاميو.

نديءَ ڏي جام واجهايو
سنڌوءَ جي ٻي ڪناري ڏي،
جتي جهونو پيو جاڳي،
بلاول گهوٽ گهاٽي مان،
ڪئي للڪار قاتل کي،
لٿو سج لاٽ تي رتو
ٻـڏي رت ۾ ويو ڪاچو.
ڪري پيو ڪوهه ڪارونجهر،
رنو تي روپلو ڪولهي،
پڇي چوڙا ٻديڻي جي،
ڇني هر ڇوڪريءَ ڇـڏيا،
تڪون ۾ تنئور ڪنجريءَ جا.
سُمهاري ٻار نيرانا،
ڪري دانگي ڇـڏي اوندي،
مُٺيءَ هر ماءُ ٿي هوندي،
بڻي نصرت جيان بيواهه،
ڏهاڳڻ ڏيهه جي ڌرتي،
سنڌوءَ جي سينڌ پي اجڙي
پُراڻي پڳ تي پرزا،
سڙي سورج جيان اجرڪ،
اجهامي چنڊ ويو اپ تان،
ستارا رات جا ڇاٽي،
ڪٿا هيءَ ڪير ٿو ڇاٽي؟
ڏکي اڄ ديس ڇو آهي؟
پيلا هن ڪربلا کان اڳ،
مٿا، هيءَ ماتمي ڪارو
حسيني قافلي وانگي،

حياتيءَ تان ٻه هٿ ڌوئي،
ويا سڀ وارجي جيڪي،
مٿيءَ لاءِ مارجي جيڪي.
اباڻا شهر اُنهن جا
اڙي او لاڙڪاڻا تون،
ڀُٽي سائين کي هي چئجان،
ستي آ ننڊ گهريءَ ۾،
اوهان جي گود ۾ جيڪا،
اسان ان سنڌ راڻيءَ جي،
ڪٺوريءَ خون مان ٻوڙي،
ٻئي هٿڙا ملي مک تي،
ڪنئي آ ساک سنڌڙيءَ جي.
ڀٽائي گهوٽ سان ڀيڙي،
”ڀڄاڻان اي پرين! تنهنجي،
ڏجن ڀنڀور کي ٻاهيون“
تهان ڀوءِ تند تونبن سان،
هٿين خالي وڙهي آهي،
رتين ڀيرين رڙهي آهي.
انهي منظر سندي هڪڙي،
ڏٺو جنهن جلوو جذباتي،
وئي تن کي وٺي ڏڪڻي،
لڳي ويا لوڪ جي ڏپ کان،
سمورا شينهن سرڪاري.

درد بينظير آهي

درد جو پنهنجو هڪ شهر آهي.
جنهن جون سرحدون بہ الڳ ۽
جنهن جون لاحدون بہ الڳ
دريون دروازا گهٽيون ۽ بازارون بہ الڳ
باب ابواب بہ الڳ
درد جي شهر جي خاموشي،
موت کان ڀاري هوندي آهي.
۽ جي شور غل آهي تہ،
آسمان پيو ڏڏندو آهي.
زلزلي جو سمان هوندو آهي.
الامان الامان!!
درد جو پنهنجو درياهہ آهي.
پنهنجو سمنڊ آهي.
پنهنجا پهاڙ ۽ جهنگل آهن.
درد جون واٽون بہ پنهنجون ۽
واٽن تي پانڌيئڙا بہ پنهنجا،
درد جو ڪو انت ناهي،
ڪا ڏاهپ ناهي،
ڪا سمجهہ ڪا منزل ناهي.
درد جي ڪهاڻيءَ جي ذات بہ الڳ
ڏانوَ بہ الڳ،

جنهن جي ڪنهن کي بہ خبر ناهي.
ڪڏهن درد لڳندو آهي،
لفظن ۾ رکيو آهي.
ڪڏهن درد لڳندو آهي،
درد لاءِ ڪو حرف موجود ئي ناهي.
ڪو چرڪ آهي،
اوچتي جو اڌمو آهي،
بي وسيءَ جي انتها آهي،
پڇي پيل آئينو آهي،
صدين جي دز آهي جيڪا پنبڻين ۾
جمي پئي آهي.
۽ اکين کي ڏوئڻ واري ڳالهہ ڳوڙهن کان،
وسري وئي آهي.
درد ويسر آهي،
تڏو ساهہ آهي،
وڇوڙو آهي.
پناهہ کان وانجهيل صحرائن جي گونگي،
ڪوڪ آهي.
درد جو نہ آتو نہ پتو آهي.
خالي لهر آهي، جنهن کي پهرين لهر پويان،
اُيرڻ وسري ويو آهي.
درد تاريخ آهي،
تاريخ جو سُڏڪو آهي،
جيڪا من مان ڪڏهن نہ ايري سگهي.
ڪائنات جي راز جي تتل ڪڙي آهي
جنهن جي خبر ئي ناهي ڪڏهن ۽ ڪٿان تتي،

ڪڏهن ۽ ڪٿي ختم ٿيٽي آهي.
درد وجد آهي.
وجد ڀراچي ڦيراٽي پائڻ دوران،
هڪ ٽڪ ٽي ويل نظر آهي.
حيرت آهي،
ڪشف آهي،
جنهن کي ڪڏهن بہ منعڪشف ٿيڻو ناهي.
محجوب ٿي هٽو آهي،
جنهن کي ڪا تند تار ڪانهي،
ڪو رڌم ناهي،
درد اهڙي سيفني آهي،
جيڪا لکي ڪا نہ وئي،
نہ ئي تنبوري جي تارن ۾ ڪڏهن درد،
وچڙي سگهيو
نہ الو ميان جي آلاپ آهي،
نہ جيجل ماءُ جي لوري،
درد ڦتل پتڻ جو ڪو مسافر آهي،
جنهن کي ڪيڏانهن بہ ويڻو ناهي،
نہ ڪنهن ملاح کي سڏٽو آهي،
نہ ڪنهن سان ملٽو آهي،
نہ مسافر کي ڪنهن جو انتظار آهي،
نہ مسافر وٽ ڪو سوال آهي،
نہ ئي ڪو جواب ٿو چاهي،
نہ هن کي انڌيري ڪان ڀؤُ ٿو لڳي،
نہ هن کي صبح جو اوسيئڙو آهي،
درد ڦاسي گهاٽ جو جهولو آهي،

دردُ زهر جي ذري آهي،
دردُ ستر ڪلفتن جي اڳيان،
چاڙيءَ واري گولي آهي،
دردُ ڪربلا آهي،
ڪربلا جو ماتم آهي،
نيزو آهي ۽ نيزي تي رکيل سِرُ آهي.
شام غريبان،
هاءِ حسين!! هاءِ حسين!!
دردُ سنڌ ديس آهي،
دردُ لاڙڪاڻو آهي
دردُ شهيدن جو آستان آهي،
دردُ بينظير ڀٽو آهي.

لهوءَ جي سرخ لالائي....

ڇڇوري، چلولي، چالاڪ چنچل ٻار جيئن جهونتو
صبح جي هير جو ويڙهي ٻني خوشبو
اجالو ٻاڪ جي پنهنجي پلاندن ۾ پڳو آهي.
نئين ديري جي پرسان آجپي جي راهه ۾
قربان ٿيل ڇتني شهيدن جي مزارن تي،
سراپا خون ۾ لت پت مگر،
تاريخ ۾ هڪ ڏينهن ايندو جو
هنن جو رت ڌرتيءَ جي اجارن برپٽن تي،
مينهن جان برسي اپائيندو
سڪ ۾ ساهه جا موتيا.
مٽيءَ جي سرخ سيني تي،
شهيدن جي وهايل رت ۾ ڳاڙهو
پلي اپريو نه آ سورج،
مگر بدڪار ۾ باسي پيانڪ رات پوري ٿي.
ڦٽن ٿا ٻاک جا ڪيئي ٽڏا ڪرٽا.
پڳو آرس دلين ۾ دفن ٿي ويل آجپي جي آسوند نغمن،
سُندوري زرد موسم جي پڇاڻان گونج نڪرن ٿا،
بهارون شال پنهنجي ٻاڳ جي آڳنڊ ۾ پلجن،
ندوري رات مان بي داغ روشن صبح مرڪي پئي،
ايامن ڪان ڏٺل بي انت پنهنجا خواب،
تعبيرون ڪٽي مرڪن،
اسان جي پينگ ٿي ويل ٻاڳ جي بيرنگ ڇهرن مان،
پوي اُپري شهيدن جي لهوءَ جي سرخ لالائي.

درد جو رشتو

طويل ساعتون ويتر وڏي طويل ٿيون،
ڪٿو نه پنڌ صدين جو صدين پڄاڻا پي،
ڏکن جي راه اياڳي وجي ڏگهي ٿيندي
جڳن کان پل به اسان کي قرار ڪو نه مليو
الائي دور ڪٿيا ڪيترا عذابن ۾
پهاڙ جهد جا ۽ رت جا سموند ٽپي،
وهائي خون جا ڳوڙها انيڪ پيڙهين کان،
هزار سال اگهاڙي عذاب جا ڪاتي،
اسان جو درد رسيو عهد نو جي چائنٽ تي.
اجا به دور نئون درد جي علامت آهه،
مگر اميد جو ڪرٽو اجان سلامت آهه،
وراءِ واڳ متان خواب ڪٽ رلي نه پون،
طويل ساعتون ويتر طويل ٿي نه پون.

سفاڪ عهد

سفاڪ عهد جو هڪڙو نياڳ جو لمحو
هزار سال جي ياڳن تي ٿي پيو حاوي،
غريب ديس جي پُر خواب آس جو تارو
ڪري پيو جو امالڪ ٻئل ڪ هول مٿان،
ٿيو شعاءَ ڪو لخطوءِ پوءِ تاريڪي،
ڳهي ڳهي ٻه وئي دل جي هر سويري کي،
نظام خواب جو ساڀيان کان ڇڙ ويو ڪنجي.
سفاڪ عهد وڏو امتحان ورتو آ،
اسان کان پونءِ ڪسي آسمان ورتو آ،
سفاڪ عهد ۾ ڳورو نياڳ جو لمحو
هزار سال جي ياڳن تي ٿي پيو حاوي.

ستاويهين ڊسمبر!

وري سنڌ جي گلستان مان،
چني ويا هو گل نرگس،
اکيون آڪاس جون آليون،
ستارا سوڳ ٻڌجي پيا،
سموري ڪائناتي سونهن کي،
ويڙهي اداسي وئي،
اتر جي سرد برفيلي،
هوا نمڪين ٿي وئي،
ڏکي فطرت ردا ڪاري،
خدائي ٿي پئي نوحو،
ڪروڙين خواب هئا منسوب،
جنهن جي خواب هڪڙي سان،
جلاوطنيءَ جي پيڙا پي،
نہ هاريو حوصلوان جو،
لٽيو ويو قافلوان جو،
انهيءَ جي زندگيءَ جي ورق ڪي جو،
وقت اٽلايو،
وري اتهاس جو پيهر،
تسلسل ياد ڪو آيو

الائي ڪيترا، احساس،
جذبا خواب آهون،
سڀ صدائون
ٿيون نشانو هاءِ، ڪنهن،
چڙواڳ گوليءَ جوو،
”ستاويهين ڊسمبر“ جو،
لٽو جيئن سج سانجهيءَ جو،
ڪٽي ويو پاڻ سان ميڙي،
وطن جي روشني ساري،
ٻڏي وئي رت ۾ راي سنڌ!
تنهنجي مارئي آخر!!!.

✵

موت ويو اغوا ڪري

امن جي اڇي ڪبوتر،
ساک هن جي هٿي ڏني.

هوءَ امام ضامن جي،
چانوَ ۾ نڪتي هئي.

سج لٿو هو شام ٿي هئي،
پر پکيڙي سڀ پکيئڙا.

ماڳ پئي پنهنجي وريا،
ها مگر هڪڙي ڪبوتر،

۽ امام ضامن کي،
موت ويو اغوا ڪري
موت ويو اغوا ڪري!

✲

پرديسياڻي ڀيڻ جو سنديس!

منهنجا ٻه ڪروڙ ڀائرو!
مون کي ياد رکجو!
ياد رکجو ته توهان جي ڀيڻ،
اونداهين ۾ ويڙهيل،
اوهان جي زندگين لاءِ،
خوشحاليءَ جي سحر ونڻ ويئي هئي.
مگر وقت جي حاڪمن،
ان جي مٿان گولين جو مينهن وسايو.
منهنجي ڳچي،
جنهن ۾ اوهان هر نئين موسم جي گلن جا،
هار وجهندا هئا،
ان ۾ گولين جو فصل پوکيو ويو.
توهان ڄاڻو ٿا ته منهنجو شهيد بابا،
مون کي پنڪي چوندو هو.
۽ مون پنهنجي گلابي خون سان،
سندس ڏنل نالي کي،
معنيٰ ڏني!
مان دنيا جي اڪيلي ڀيڻ آهيان،
جنهن جا ٻه ڪروڙ ڀائر آهن.
۽ منهنجا قاتل ته ڄامڙا آهن.
جن جي دماغن ۾،

پاڳل ڪُتن جون اوناڙون پلجن ٿيون،
پر ڇا توهان ڄاڻو ٿا،
تہ جيترا اوهان وٽ لڙڪ آهن،
ايتريون جيڪڏهن بندوقون هجن ها،
تہ منهنجا دشمن،
مون کي مارڻ کان اڳ ۾
هزار دفعا ضررو سوچين ها.
پر ڇا ڪجي
اوهان وٽ تہ فقط لڙڪ آهن.
جن سان دلين جي آڳ تہ وسائي ويندي آهي،
مگر شعلا ڀڙڪائي ناهن سگهبا.
پر مان تہ چوان ٿي،
توهان مون کي ياد رکجو.
ٿڌن ۾ بي جان لڙڪن ۾ نہ!
لاچار ۽ بيوس سڏڪن ۾ نہ!
پر هماليہ کي ڏوڏين.دڙنعرن ۾ ياد رکجو.
آخري وڙهندڙ جنگ جي نغارن ۾ ياد رکجو.
منهنجي لحد ۾ ايندڙ هير،
جڏهن مون کان منهنجو نانءُ پڇندي،
تہ مان کيس اهو ٻڌائيندي مرڪي پونديس ،
تہ مان اُن ديس جي راڻي آهيان،
جنهن ديس جا ياٺر مون کي،
بينظير چوندا هئا.
پنهنجي تقدير چوندا هئا!
منهنجا ياٺرو!
اوهان جا سڏڪا،

منهنجي قاتلن جي تهڪن ۾
گم ٿي رهيا آهن.
هاڻي اوهان جي،
گجگوڙ گهرجي ٿي،
لڙڪ روڪي رکو
۽ شينهن جيان گجي اٿو.
اڄ ئي اٿو!
جڏهن ٻه اوهان جا قدم،
دشمنن جي ٻمن آڏو لڙڪڙائڻ لڳن،
۽ اڳتي وڌي نه سگهن،
تڏهن توهان مون کي ياد رکجو.
منهنجا ٻه ڪروڙ ياٺرو!
مون کي ياد رکجو
منهنجي ڳچيءَ ۾
گهاءُ گوليءَ جو
هاڻ اوهان ڏي ڏسي ٿو.
پنهنجي پرديسياڻي ڀيڻ جو
اخري سنديس ٻڌو
مون کي ياد رکجو!
منهنجا ياٺرو!
مون کي ياد رکجو!

خوشبو ڪڏهن مري نٿي!

لياقت باغ جي دروازي تي،
جو سنڌ جو لاش رکيو آهي،
ڇا تنهنجي اکين پسيو آهي؟!
تون ڳورها جيڪي ڳاڙين ٿو
۽ ديس واسين کي رئاڙين ٿو
تن جو ملهه پکين کان پڇ.
لڙڪ ڇا ٿيندا آهن؟
اها ڳالهه صدين کان پڇ.
ڪالهه ٻه پنڊيءَ ۾ ڦاهيءَ جي،
هڪ جهٽڪي مٽڪو ٽوڙيو هو
ٻُٽي جي صورت ۾ هُن،
مٽ ۾ گل مروڙيو هو
ڇڙ ته سنڌ جي ماٽي تي،
هن ڪوڪو ڪوئي ڪوڙيو هو.
اڄ ٻه ساڳئي شهر ۾ هُن،
گولي سحر ۾ لاٿي آهي.
بينظير بدران لڳي ٿو
هن سنڌ قبر ۾ لاٿي آهي!
تنهن قاتل جي هر ڦهر مٿان،
تون روئين ڇو ٿو مقدر مٿان!
تون لڙڪ پنهنجا سنڀالي رک!

هي ڦڙا پاڻيءَ جا ناهن،
اکين منجهہ پالي رک.
درياهن جو روپ وٺي،
نيڻن مان هي ورندا نيٺ،
ڪڪ پن جهڙا انڌا ٻوڙا،
رنجيت الاهي، ٻوڙيندا نيٺ!
هو ڏس دور!
خدا بخش ٻُڙهيءَ ۾،
گل جهڙي هڪڙي قبر،
توکان لڙڪ گهري نٿي
چو تہ خوشبوءَ ڪڏهن مري نٿي!!

✲

نيڻ پٽرائجي ويا

ستاويهين ڊسمبر تي
وقت جي ڳچيءَ ۾ گولي لڳي.
تاريخ
رت جو اجرڪ اوڙهي سمهي پئي آهي.
ڊسمبر جا نيڻ پٽرائجي ويا آهن.
ليڪن!
خدارا توهان مايوس نہ ٿيو!
ڌرتيءَ جي سرد جسم ۾
هڪ نئين حرارت پيدا ٿي رهي آهي.

هوءَ تہ جڻ موجود آ

شام ڊسمبر جي اچي، ڍاهي ٿي مون کي،
ڳڻتين جي ماحول ۾ ڳاهي ٿي مون کي،
ڪاهي ٿي مون کي، ڳڙهي خدابخش ڏي.

هي ڪهڙو ماحول آ، هيءَ ڪهڙي موسم!؟
بدبو آ بارود جي، اکين تي آگم،
گهاوَ ڏکها ۽ غم، جاڳن ٿا جذبات ۾.

هوءَ تہ جڻ موجود آ، نيڻن جي آڏو
سنڌ سموري ٿي رکي، سرتيءَ جو چهرو
نِکري ٿو نقشو سنڌ راڻيءَ جي سُونهن جو.

ڍير گلن جا ٿي ويا، ماڻهن جي وچ ۾
دردن جو آواز هو جذبن جي وچ ۾
چهرن جي وچ ۾ شهيدن جو شهر هو.

ڳڙهي خدابخش ۾ ڳوليان ٿو بينو
مون کي نظر ٿو اچي، هر سو هڪ چهرو
آٿتُ ڏئي جيڪو روئڻ کي روڪي پيو.

چا ڪي تو ورجائِيان، چو تو درد اُتي،
کھڙي ڳالھہ آچي سدا، اندر تي جھوري،
ڪوبہ نہ تو پرکي، مُنھنجي ديدَ اٻاٽڪي.

ادا! اڄ منداٽو ڪاٽئون آيو غمُ،
ڪنھن آندي ھيءَ ڪربلا، ڪنھن آندو ماتمُ،
مُک مک تي محرمُ، آيو محرم ڪان اڳي.

ھوءَ سدا تقدير ڪي، بدلائيندي ھُئي.
سانگيئڙن جي ساٿ ڪي، جرڪائيندي ھُئي،
جاڳائيندي ھئي، مُرڪون ھر ڪنھن مک تي.

اسان سڀ يتيم ٿي وياسين....!!

اوچنگار جهڙي ان خبر تي ڪيئن ويساهه ڪيون ته،
"هوءَ هاڻ اسان ۾ نه رهي آهي"
(هوءَ جيڪا هر جابر جي اک ۾ ڪنڊي جيان سدائين رهي).
ڪيئن اعتبار ڪيون ته،
"غريبن جي اُميدن جو آخري سج الهي ويو؟"
منهنجي ڀر ۾ ويٺل سڀ ايڊيٽر دوست،
سرد آهه ڀري چوي ٿو
"شهيدن جو ڪورم پورو ٿي ويو...!"
هن جي پارٽيءَ جا اڳواڻ،
سندس شهادت کي،
تاريخ جو ڪارو باب ۽ سياست جي پڄاڻي چون ٿا؟
(پر ڇا ذڪ جي به ڪا پڄاڻي ٿيندي آهي..؟)
انهن ڪروڙين دلين جا گهاءَ هاڻي ڪير ڀريندو؟
جن جا ڪيڏيل پار
وقت جي دل ڏاري رهيا آهن!
ڇو ته هوءَ رڳو ڀٽو خاندان جي آخري اميد ئي نه،
ديس جي سورهن ڪروڙ عوام لاءِ،
آڇپي ۽ جيئدان جو ويساهه هئي!
سياسي بيان،
شهيدن جي عظمتن جو پورائو نه ٿا ڪري سگهن!
وقت، ڪڏهن به،

ڏاهپ جو متبادل ٿي نہ ٿو سگهي!
گهڙيون ڪڏهن بہ،
گهاءَ جي دل پري نہ ٿيون سگهن!
قوم جي ڪاوڙ
تاريخ جي ڪاري پيشانيءَ جا گهنج تہ ٻڌجي سگهي ٿي،
پير پيارن جي شهادتن جو ڏک،
صرف طويل خاموشيءَ پر ئي محسوس ڪري سگهجي ٿو!
هن ڪي لڱل گولين تي،
”سنڌ“ لکيل هيو!
هنن سنڌ کي قتل ڪرڻ جي آخري ڪوشش ڪئي،
ان درد کي اهي محسوس ڪري سگهن ٿا،
جن جي رڳن ۾ مخدوم بلاول ۽
هوشوءَ، هيموءَ جو رت ڊوڙي ٿو!
هُنن هڪ پارٽيءَ جي قائد جو نہ،
ان سنڌ جو خون ڪيو
جنهن جي خمير مان هوءَ ڄائي هئي!
ڇو تہ هوءَ سڄي دنيا ۾ سنڌ جي ڏاهپ جو حوالو هئي!
هُنن ڪالهہ، پُٽي کي بہ ان ڪري،
دار جي دل ۾ دفن ڪيو هو
ڇو تہ ان جي روح ۾ بہ سنڌ هئي!
هُو
هر ان ماڻهوءَ کي مارڻ چاهن ٿا،
جنهن جي رڳن ۽ اکين ۾
سنڌو درياهہ جو جوڀن جيئي ٿو!
هُن جي شهادت،
رڳو آصف، بختاور ۽ بلاول جي اکين لاءِ،

مستقل سوڳواري نہ آهي،
پر هاڻ سموري سنڌ،
ان جا خاموش پهاڙ ساوا وڻ، اڇا ڪبوتر،
۽ ڏاهپ جا حوالا يتيم ٿي ويا آهن!
اي سنڌ!
تون اڃان ڪيترن شهيدن لاءِ جهولي ٻڌجندينءَ!
ڪو آهي؟
ڪو آهي سنڌ ۾ اهڙو...!؟
جو سنڌ جي سياسي يتيميءَ کي دور ڪري...!؟
افسوس!
هوائون رت روئي رهيون آهن،
۽ آسمان اکيون پوري ڇڏيون آهن....!؟
سمنڊ،
سنڌ جي اکين ۾ اوتجي پيو آهي...؟

✲

Tribute to Daughter of earth

امن، جنهن جو نانءُ آهي بينظير...!

هوءَ جيڪا صبح جي اميد آ بڻجي وئي،
هوءَ، جيڪا ڇن صدين جي ديد آ بڻجي وئي.
نيڻ، جنهن جا،
آسمانن کان اڳاهين،
ڪنهن سفر- سنديس جو هئا سوجهرو!
نيڻ، جن ۾،
هن سدائين سانديا هئا،
ديس جي خوشحال آئيندي جا خواب...؟
نيڻ جن ۾
هڪ بلاول، آصفہ ۽ نہ بختاور هئي،
نيڻ، جن جي جهول ۾
ديس هن مظلوم جا محڪوم ڪيئي پارڙا،
مامتا جو موهہ ماڻيندا هئا.
نيڻ، جن جو گهاءُ،
هڪڙي مير جو مقتول سڏڪو ڪو نہ هو
نيڻ، جن جي هر شفق — لالڻ ۾،
خودڪشيءَ جو خيال سانديندڙ هزارين پاٽڙا.
زندگيءَ جو گيت ڳائيندا هئا.
نيڻ، جن لئہ
بس صنم جي هيڪلائي،
زندگيءَ جو روح روليندڙ ڪوئي قصو نہ هئي،

نيڻ جن جي هر دُعا ۾
ديس تي تاڻيل ڪهاڙيءَ خاتمو
چڙ تہ ڪوئي ورد هو بڻجي ويو.
نيڻ، جن لئہ،
ٻاجھہ جو واحد وسيلو
سانت ۾ تحليل ٿيندڙ ماءُ جو چهرو نہ هو
نيڻ، جن لئہ ديس جون سڀ مائرون،
چڙ تہ مريم جان ازل جو روح هون!
نيڻ، جن لئہ بس رڳو
ديس جي ارڏي سپاهي، پيءُ جي،
دار کي ٻاتل چميءَ جو ئي ڪسارو ذائقو آخر نہ هو
نيڻ، جن جا لڙڪ سارا،
انقلابي هر سپاهيءَ لاءِ بارش وانگيان،
چڙ تہ فطرت جو سگهارو ساٿ هئا!
نيڻ، جن جي معرفت.
ديس خاطر، چند قدمن تي هو بيٺل انقلاب!
نيڻ، جن جي چانو ۾
ماڻهپي هو ماڻ ماٽيو ساٿيو!
نيڻ، جي هر دور جي،
فرعون، فاشسٽ قوتن لئہ،
جنگ جو اعلان هئا بڻجي ويا.
ديس جي مقتول موسم!
درد جي تفسير تون ڇو ٿي پڇين!؟
درد، جنهن جو نانءُ آهي، بينظير!
سنڌ صدين تائين رهندي،
روح جنهنجي جي اسير!
سچ، جنهن جو روپ آهي، بينظير،
باطلن ۽ قاتلن جي ڪرم لئہ،

هوءَ پوئين ويڙهه جو اهڃاڻ هئي!
هوءَ ساري ديس جي پياسن چپن لئِه،
آب زم زم کان به وڌ مهراڻ هئي!
هوءَ، جيڪا،
ملڪ، مذهب ۽ سرحدن کان مٿاهين موج هئي!
وقت! تون آهين زوالن جي پنجوڙ
هوءَ آئيندو هئي ۽ اوج هئي!
وقت! تنهنجا پاليل شيطان سارا،
قوم سان ڪيئين ملائيندا اکيون؟
هوءَ، جنهن جون موسمون ۽ سانوڻيون رهنديون سڪيون،
ڪا به گولي، ڇا ڪڏهن تاريخ ۾ درد کي ماري سگهي ؟
ڪائنروا!؟
ها مگر هر دور جي نمرود کي،
لوڪ جي لڙڪن، لهوءَ لوڙهي ڇڏيو،
جي امر تاريخ ۾ هن تي ويا،
تن شهيدن، وقت جي زنجير کي توڙي ڇڏيو.
ٻڌا! اي عالم انسانيت جا ضمير!
درد، جنهن جو نانءُ آهي بينظير،
سنڌ صدين تائين رهندي،
روح، جنهن جي اسير!
سا نه هڪڙو فرد هئي،
ڇو ته هن جي سنڌ جهڙيءَ دل پٽيان،
عالمي احساس جو هو سج اُڀريو
سج جيڪو هر جبر ۽ ڏاڍ جي،
رات جي لاءِ مات رهندو.
رات جي لاءِ مات رهندو...!!
آجپي جي ڇانوَ آهي بينظير،
امن، جنهن جو نانءُ آهي بينظير،

فياض چنڊ ڪليري

شهيد جمهوريت ڪي پيٽا

پنڌي! پهاڙ تنهنجا،
اڄ سرنگون آهن،
مقتول موسمن جو،
نوحو پڙهي رهيو آ،
تهذيب، سونهن، ساڃهه
ڏاهپ جو خون توڪان،
عدل گهري رهيو آهي

او وقت! نيڻ تنهنجا،
پٿرائجي ويا ڇو؟
موهن جي ديس جي هوءَ،
جنهن جي رڳن ۾ پاڳهل،
ڀٽ خون مارئيءَ جو،
جنهن جي اکين سجايا،
او ديس! خواب تنهنجا،
صديون سنيار بڻجي،
پنکيءَ جو پيار بڻجي
ڳائيندئون ڳاٽ ڪٽنديون
ڪي انقلاب تنهنجا،
پنڌي! پهاڙ تنهنجا
ويري ڇو سنڌ جا ٿيا؟

وارث ۽ بلي شاهہ
اڄ شرمسار آهن؟
راوي، چناب ، ستلج،
اڄ اشڪبار آهن،
هُوءَ جا ڪٽي وئي آ،
اوندهہ سان ويڙهہ وڙهندي،
هُن جي لهوءَ مان ڪيئي،
ڏياٽيون ٻري پيون هن،
چوڏس ٽي روشني آ،
اوديس! تنهنجي خاطر،
خوشحال لوڪ خاطر،
ماٽي وئي شهادت،
هر فرد، هاڻ چاهي،
ٿو انقلاب ساٿي!
هن جي لهوءَ سان ٽي ويو،
ريٽو گلاب ساٿي!
هر فرد هاڻ چاهي،
ٿو انقلاب ساٿي!

مات ڏئي وئي موت کي

هوءَ جا، ساري سنڌ جو اونهو هئي احساس،
پنهنجي ريتي رت سان، جوڙي وئي اتهاس،
وڏي ويو وشواس، هاڻ تہ ٿيندو سوجهرو،

هوءَ جنهن ساري سنڌ جو اوچو ڪيو ڳاٽ،
ان جي ريتي رت مان، روشن ٿيندي لاٽ،
ڪانئر لاءِ چماٽ، بڻجي وئي تاريخ ۾.

ڪنڌ جهڪائي سوچيو بابا بلهي شاهہ،
”ڪانئر منهنجي ديس کي، ٿاهيو مقتل گاهہ،
تو آڏو الله! ٿينداسين ڪيئن سرخرو؟“

روئي ويٺو راتڙيون، هو جو وارث شاهہ،
”ڪنهن آهي بارود سان، رت ۾ رڱي راهہ؟
ٿين شال تباهہ، ماري جن آ مارئي!“

مات ڏيئي وئي موت کي، للڪاري هڪ پيڻ،
مرڪي پيا تاريخ ۾، سنڌڙي! تنهنجا سيڻ،
هن جا نرمل، نيڻ، تارا، ڪتيون ٿي ويا.

ڪڙندا ڪيئي گلاب، راڻي تنهنجي روح مان،
ساپيا ٿيندا ساٿيو! سانگيئڙن جا خواب،
لهندا سڀ نقاب، ويرين جي بہ وجود تان.

جڙنديون جوڏن جنڊڙيون، راڻي سنڌو مان!
ورنديون مارن مک تي، مرڪون ڪي منڙيون،
اندر جن اڳڙيون، سي چا چاڻن سنڌ مان.

سي چا چاڻن سنڌ مان، اندر جن اڳڙيون،
مون چيو هر چنڊ سان، ڪرڻن جان ايران،
مؤَرخ! تو لکجان، مارن ۾ مُون ساهه هو.

✲

سنڌ راڻي بينظير - راڄ راڻي بينظير

ٺهڻ ۾ چانوَ جهڙي، بينظير،
ڪنهن تدبيري تانوَ جهڙي، بينظير،
ڪنهن جي جهڄيل هانوَ جهڙي، بينظير،
ڪنهن پرينءَ جي نانوَ جهڙي، بينظير،
سنڌ راڻي بينظير - راڄ راڻي بينظير.

جنهن ڀهاڙن کي پگهاريو بينظير،
جنهن وفائن کي جيئاريو بينظير،
جنهن سچاين کي سنواريو بينظير،
جنهن آلوڪن کي روئاريو بينظير،
سنڌ راڻي بينظير - راڄ راڻي بينظير.

رُڪَ وانگر سخت هئي جا، بينظير،
ڀونءِ جو ڪو بخت هئي جا، بينظير،
تاج هئي ڪو تخت هئي جا، بينظير،
ڪوئي ويندڙ وقت هئي جا، بينظير،
سنڌ راڻي بينظير - راڄ راڻي بينظير.

جنهن جي مرڪن مان ڦٽا ڳاڙها، گلاب،
جنهن جي هلچل مان ڦٽا ها، انقلاب،
جنهن جي اوسيئڙي ۾ ڪيئي، ماهتاب،
جنهن جي مک مان ايرندا ها، آفتاب،
سنڌ راڻي بينظير - راڄ راڻي بينظير.

هوءَ وطن جي ويڙهه جو اتساهُ هئي،
هوءَ ايري لوڪ جو ويساهُ، هئي،
هوءَ جيڪا درد جو درياهُ، هئي،
هوءَ جا ساٿيهہ واسين ساهُ، هئي،
سنڌ راڻي بينظير-راج راڻي بينظير.

هوءَ جيڪا ڀونءِ جو هڪ ڀرمُ هئي،
هوءَ جيڪا نيڪين جو ڪرمُ هئي،
هوءَ جيڪا ايشيا جو شرمُ هئي،
هوءَ جيڪا ڌرتيءَ جو ڌرمُ هئي،
سنڌ راڻي بينظير – راج راڻي بينظير.

هوءَ جيڪا ماڪ راتوڪي، هئي،
هوءَ جيڪا چنڊ چانڊوڪي، هئي،
هوءَ جا ذلفيءَ سندي پنڪي هئي،
هوءَ جيڪا اڪ آڏوڪي، هئي،
سنڌ راڻي بينظير- راج راڻي بينظير.

هوءَ جيڪا ڀيڻ هئي جا ماءُ، هئي،
هوءَ جيڪا جنتن جو واءُ، هئي،
هوءَ جيڪا لوڪ جو ڪهڪاءُ هئي،
آمرن جي اکين ۾ اتڪاءُ هئي،
سنڌ راڻي بينظير- راج راڻي بينظير.

جنهن ڪان موت بہ هارائي ويو

روح روئاريندڙ اهڙي ريهہ واري خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟
هوءَ جيڪا وقت جي ڪائنر اکين ۾ ڪنهن ڇيت جيان کپي وئي هئي!؟
ان جي مرتئي جي اهڙي خبر تي ڪئين اعتبار ڪجي!؟
مسڪين مارو مٽهن جي مستقبل، جوا پرندڙ سج گرهڻ جي ور چاڙهيو ويو.
پرسان گذرندڙ ماٺهو اوچنگارون ڏيندي گذرن ٿا.
ڪنهن رت جا ڳوڙها ڳاڙيندي پنهنجي ساٿي کي چيو تہ،
ڀٽو خاندان نوجواني ۾ ڇو ٿو ماريو وڃي؟
اها شهيدن جي روايت آهي تہ پنهنجون زندگيون قربان ڪندا رهن، روئڻهارڪي موت.
اهڙي روايت تي ملڪ ۾ سنڌ جو عوام سدائين سوڳوار رهيو آهي.
اهو فطرت جو فيصلو آهي ۾ شهيدن جي قبوليت جي تاريخ آهي.
تاريخ جو ڪارو باب لکندڙ اهڙي خبر تي ڪهڙو اعتبار ڪجي!؟

چا لطيف سائينءَ اهو بيت شهيد بينظير ڀٽو لاءِ لکيو هيو تہ:
”الا! ڏاهي مر تيان، ڏاهيون ڏک ڏسن“
پر هن تہ لطيف جي انهن سٽن کي معنيٰ ڏني تہ:
”عاشق اجل سامهون، اوچي ڳاٽ اچن.

سنڌ جي جهريل وجود کي نئين سر اڏيندڙ جي لاڏاڻي جي،
اهڙي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟

شهيد بينظير ڀٽو جنهن جي وڏڙن جو تعلق
”تند، ڪنارو ڪنڌ ـ ٿيئي پرتا پاڻ ۾“
واري ڏرتي سان هجڻ ٿي ڪيس،
قربان ٿيڻ لاءِ اتساهيندو رهيو آهي.
المياتي پس منظر رکندڙ شهيد بينظير ڀٽو جي شهادت جي،
خبر تي ڪيئن ٿو اعتبار ڪري سگهجي!؟

هوءَ جيڪا ڪروڙين عوام جي اکين ۾ پلجندڙ
خوشحالي واري خواب جي سون ورني ساڀيان هئي.
هوءَ جيڪا سانوڻ ۾ ڏکڻ جي هير ۽ سياري ۾ سج جي
تڙڪي جيان هڪ آٿت ۽ هڪ اميد هئي.
ان جي موت جي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟

هوءَ جيڪا علم ۽ ڏاهپ، جدوجهد ۽ حاصلات،
اتساهه ۽ ويساهه جو مک ڪردار هئي،
ان جي قتل جي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟
غريبن ۽ مسڪينن جي اميدن جو اپريل سج اوچتو الوپ ٿي
ويندو،
اهڙي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟

هوءَ جيڪا پيڻ جي دعا ۽ ماءُ جي مامتا سان ٽمٽار
سنڌو درياهه جو ڏيک ڏيندي هئي.
هوءَ جيڪا مهين جي دڙي واري مادرانه سماج جي،

علامت ۽ ڏاهپ جي سچاٽپ هئي.
هوءَ جيڪا درد جا درياهه پار ڪري به منزلون آسان ڪندڙ اڳواڻ
هئي.
ان جي وڇوڙي جي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟
هوءَ جنهن جي ڏکي چمار لاءِ لکين دليون ڌڙڪنديون هيون.
۽ ڪروڙين هٿ آسمانن ڏانهن دعائن لاءِ کڄندا هئا.
هوءَ جيڪا وقت جي ڪنهن به آمر کان ڪڏهن به ڪا نه ڊني،
پنهنجي سموري سگهه سان لوڪ راڄ لاءِ جهيڙيندي رهي.
ان جي وڇڙي وڃڻ واري خبر تي ڪيئن اعتبار ڪجي!؟

جنهن جي هڪ جهلڪ ڏسڻ لاءِ ڪروڙين اکيون
انتظار ۽ اوسيئڙو ڪندي
ڪڏهن به نه ٿڪبيون هيون.
جنهن جي مرڪ سان لوڪ جي چهرن تي،
اميدن جا گلاب ڦٽي پوندا هيا.
جنهن جي ڳالهائڻ تي وڄ وراڪن جو پسمنظر چٽو ٿي پوندو هيو.
جنهن جي هلڻ سان شينهن جي هلڻ جو ڏيک نظر ايندو هيو.
جنهن جي لباس مان ڪوهه ڪاف جي پرين جو گمان ٿيندو هيو.
جنهن سموري زندگي علمي ۽ عملي سفر ۾ گذاري
ان جي وڇوڙي جي خبر تي ڪيئن اعتبار ڪري سگهجي ٿو!؟

ڪروڙين اکين مان وهندڙ سمنڊ جون ڇوليون محسوس ٿيون
ڪرائين ته،
شهيد بينظير ڀٽو اڳيان موت به هار ڪائي ويو آهي.

اڪ اڪ مان لڙڪ پئي لڙيا

اڪ اڪ مان لڙڪ پئي لڙيا، دل دل هتي رڙي هئي،
سا بينظير جي قتل جي، ماتمي گهڙي هئي.

سڏڪا پريا ها سِجَ پئي، هو چنڊ درد ۾ چريو،
ڏاڍو هو ڏينهن ڏک ۾ ۽ رات جا لڙي هئي.

نقصان صرف هي نه هو جو قيمتي شيون سڙيون،
هڪ سچُ، سونهن جي سچي ڪا آس پي سڙي هئي

ڏاڍي جي ڏاڍ ڪي ڏسي، هُئا مرد مات ۾ جتي،
عورت مگر اِها اُتي، مضبوط خوش ڪڙي هئي.

ڌرتيءَ جي عظيم ڌيءَ کي پيتا

بادلن جو روپ ڌاري، هوءَ وڃي ٿي.
ساونڻين جا سانگ ساري، هوءَ وڃي ٿي.

وقت کي ۾ سرحدن کي مات ڏئي،
جوت جنمن جي جياري، هوءَ وڃي ٿي.

دڙا کڙين ۾ سجائي ديس جي،
آرسيون ساريون اجاري، هوءَ وڃي ٿي.

لفظ معنيٰ تا وتن ڪنهن جهول ۾،
سينڌ سنڌڙيءَ جي سنواري، هوءَ وڃي ٿي.

چنڊ تارا تا نوائن نيڻ پنهنجا،
ڪهڪشائن جي ڪناري، هوءَ وڃي ٿي.

هاڻ تڙندا ڪيترا ڳاڙها گلاب،
سج لهندڙ ڏي نهاري، هوءَ وڃي ٿي.

تو روشني آندي هئي

موت جي منهن ۾ وجي تو زندگي چاهي هئي.
هن انڌيري ديس لئہ تو روشني آندي هئي.

سنڌ ساري رقص ۾ هئي، جند ساري پئي ڪلي،
۽ وري پو اوچتو هر، اک تي آلي هئي.

ديس جي پرندڙ بدن لئہ، جو پها آيو ڪٽي،
منتظر تنهن لاءِ گولي، يا وري ڦاهي هئي.

خواب ساپيا تي ويو پر نہ سي اکيون رهيون،
جن اکين ان ساپيا جي، آبرو چاتي هئي.

✵

نذرِ بينظير شهيد

احترام! اي سنڌ ـ ڄائي، تنهنجي عظمت تي سلام!
ثبت تـي وئـي دائمـا، دنيـا ۾ رفعـت تـي سـلام!

زنـــدگي هـــر ســـاهه واري کـــي سراســـر آ عزيـــز،
تو نـہ ڪئي پرواهه ڪائي، تُنهنجي همت تي سلام!

مـوت کـو مهڻـو نـہ آهـي، هلڻـو هـڪ ڏينهن آ اوس،
مستقل ماڻيـہ حيـاتي، تنهنجـي جرئـت تـي سـلام!

"شـان واري زنـدگي" اهــل وطــن لئــہ تــي سـبق،
توتي الڳ ۽ پڻ ڄڃها، تنهنجي تـہ عـزت تي سلام!

انسان جي حقن جو تحفظ تـو نشـانبر خـوب ڪيـو
معتـرف عـالم سـڄو آ، تنهنجي خـدمت تـي سـلام!

خلق جي خدمت جي دوران، ڪيئي ٿيا مـدو جزر،
تنهنجي بخشيل حوصلن، واري تـہ دولـت تـي سـلام!

آدرش تنهنجـا اجهـل ۽ پـڻ اصـولن تــي آٽــل،
اخلاق ۽ ڪردار سان، تنهنجي سياست تـي سـلام!

تنهنجـو ڪوٺـاني نـہ ٿينـدو تـون سـراپا بينظيـر،
چنڊ جڙ تارن ۾ چهڪي، تنهنجي حرمت تي سلام!

حفيظ باغي

پنڌيءَ جي سرءُ

هاءِ مٿي، محبوبہ وانگر،
تنهنجون ٻانهون ڦهليل آهن.
پر هي تنهنجا نيڻ تہ ساڳيا،
ڪالهہ جيان ٿي آلا آهن،
سڌڪن جي پڙلاءَ ڏکهي ۾،
ڪنهنجو هيءَ جنازو آهي؟
جنهن ۾ هيٺ فرشتا ويهي،
انسانن سان ڏک ونڊن ٿا.
هيڏي ڪاري رات ڏکهيءَ ۾،
وحشت وات پٽيو آ ويٺي،
هر پاسي کان آهہ اٿي ٿي،
جيڪا دل ۾ گهاءُ ڇڏي ٿي.
هاڻ نئين ديري جي ڏرتي،
تنهنجا چيٽ اجاڙيل آهن!
تنهنجي خوشبوءِ جي راڻيءَ کي،
آهي پنڌيءَ جي سرءُ جهپي وئي.
سنڌ سڄيءَ جا خواب نماڻا،
پيڙي ويا جڻ ڏک جا گهاڻا،
ڇا هوءَ ٻيهر موٽي ايندي؟
جيئن سياري جي منڊ کان اڳ،
واءُ اتر جو ايندو آهي.
ڀاڪر منجهہ پريندو آهي!!

بينظير

گهڻو گستاخ چوندو هو،
اسان کي لوڪ، پر پينر!
اسان هر بار هي چيوسين،
تہ ٿورو خيال ڪر پينر!
سنڌ‍ِ خيالن جي خيمن مان،
اها زيتون جي خوشبوء،
اهي القاب پائر جا،
انهن بي ايمان ماڻهن لئہ،
اهو سيڪجهہ اجايو آ،
سدا توکي ٻڌايوسين،
انهن دستور هي منڙي!
گهڙي هيڏانهن اُماڻيو آ،
اسان جا گهر اجاڙيندڙ
تنبو آڇن تہ ٿورا چئون!
اسان جي جوان ٻچڙن کي!
هٿن سان موت ڏيندڙ جي!
ڪفن آڇن تہ ٿورا چئون:

سدا توکي ٻڌايوسين،
هتي زنجير جي معني!
هٿن جي هٿڪڙي آهي،
اها زنجير ٽوڙڻ لئہ،

هتي هر دل ڪڙي آهي.
مگر تو ڳالهڙيون پنهنجون،
نڪو ڳايون نہ ورجايون،
نڪوئي پيڻ او منڙي،
اهي جن جي زبانن تي،
حسيني فلسفو آهي،
انهن جي روح تي ڇانيل،
يزيديءَ ڪي اوهان سمجهيو!
رڳو بس شوق هو توکي،
ڏکهي زنجير ٽٽڻ جو.
انڌي هن ديس جي خاطر،
نئين تقدير بنجڻ جو.
بکهڙ سان واڙ ۾ ڪري،
سلهاڙڻ تي گهريئي ليڪن،
انهيءَ جي ڇا پڇاڻي آ،
سموري ديس جي دل ۾
عاشورن جي سُمهاڻي آ.
پنڌيءَ تي ڏنڌ سانجهيءَ جو،
جڏهن نوحہ خوان آهي،
تڏهن اڄ تنهنجي يادن جا،
اُڀرا ڏڻ وارينديِ،
سين رت ڇاڻ روحن جي،
اڪيلي هيءَ صدا آهي.
تہ رستن تي لهو تنهنجو،
صبح جي آجيان آهي!
صبح جي آجيان آهي!.

ماتم تي ڪري ڌرتي!

هي ڪير هتان ويو آ؟
منهن مير هتان ويو آ؟
آ سوڳ ڀرهر سرتي.
ماتم تي ڪري ڌرتي!

ڪنهن گام تي گڏجڻ ٿئي،
ڪنهن شام تي گڏجڻ ٿئي،
هن هجر جو ڇيڙو ٿئي،
ڪنهن ڏينهن ڪو ميڙو ٿئي،
شايد ٿئي ڪٿي ملجي،
تو وات اها ورتي.
ماتم تي ڪير ڌرتي!'

تو جيڪي ڇڏيا پُٽتي،
سي اج بہ جيئن جُٽ تي،
سي اج بہ ستا بکيا،
بي گهر هو ننگا ڏکيا.
تنهنجي هجڻ جو حاصل هو
ڇڏي وقت وٺي جهڙتي.
ماتم تي ڪري ڌرتي!

تنهنجا تي وٺيس ماٺهو
هن ڪو نہ ڪيو ماٺو
تو نينڊ ڏني هوندي،
هن سينڌ ڏني هوندي،
هوءَ تنهنجي محبت هئي،
توکي ٿي متي پرتي،
ماتم تي ڪري ڌرتي!

آ خون ڪٽوري ٿيو
قاتل لئہ نموري ٿيو
تو چرڪ ڀري ظالم،
تو جاڙ مري ظالم،
مقتل ڏي قطارون هن،
آ "يون، ڪئي پرتي"
ماتم تي ڪري ڌرتي!.

✵

قيامت جي گهڙي

بيان ڪيئن ڪريان،
سچو داستان.
شهيدن جي رت سان،
ڳاڙهو آسمان.
لهي سج آيو
نيزي پانڌ تي،
قيامت جي آئي،
گهڙي سنڌ تي.
تپي ٽامو ٿي وئي،
زمين اوچتو.
بيان ڪيئن ڪريان،
سچو داستان.
انهيءَ ڪان اڳ ٻه
”ٽي لاش“ آيا هئا......

جيئڻ اچي ٿو مرڻ اچي ٿو

جُهڪي نہ سگهندڙ ڪُسي وڃن ٿا.
اسين ڪٿي هون؟
!سين جي تاريخ ـ چيخ آهيون،
ڏسي رهيا هون،
انيڪ ڪومل، ڪويءَ جي خوابن مثل،
هي لاشا....
الا! ڪٿي هون؟
هي ڪير ٽوڙي ٿو دل جي تسبيح،
هي ڪير هينئڙا ڄراٽي ٿو پيو
اسين ڪٿي هون؟
خدا جي بستيءَ مٿان هي گهوڙا!
الاءِ ڪيسين؟
هي آدميءَ جي مهانڊي ساندا،
اجان بہ رهندا
اکين ۾ ڳوڙها، نڙيءَ ۾ سُڏڪا،
اجان بہ رهندا
چناٽي سگهندا، هي سور سنگهرون،
چتيءَ جا چورا؟
هتي !سان وٽ اچي بہ سگهندا،
جمالا مورا؟
هيءَ رات ڪيسين گلن جا لاشا ڏئي سگهي ٿي،
وٺي سگهون ٿا؟ اجان بہ پنهنجن جا پرڻ،

لاشا!!
اجا بہ رهندا اکين تي چانيل سراب ڪارا؟
اجان بہ رهندا هي سوڳ، سنڌڙيءَ جي سينڌ سارا؟
الاءِ ڪيسين؟
ڪٿي صبح جو رهيو بسيرو
هي ڏنڌ، اوندهہ، انڌول ڪيسين؟
هي سڏڪا، سسڪيون، ابول ڪيسين؟
اسين ڪٿي هون؟
اگر هتي هون تہ ڪيئن آهيون؟
سيان بہ ساڳي هي نوحا گيري تہ ڪو نہ رهندي!؟
اگر جي رهندي تہ سنڌ رهندي،
او لاڙڪاڻا!
سلام الفت،
نُکون وچايل، دليون وچايل،
اکيون پسيون ئي، دليون تتيون ئي،
نجون نچاور او لاڙڪاڻا!
سلام-الفت....
او سنڌ جائي،
اسين لچي يي لُڙهيا نہ آهيون
ڦڙيءَ ڦڙيءَ جو حساب چڪتو،
ڪرڻ اچي ٿو
او سنڌ جائي!
جيئڻ اچي ٿو مرڻ اچي ٿو.

سنڌ جي اي سورمي!

سنڌ جي اي سورمي! سورهيہ سگهاري باضمير!
اي سياڻي! راڄ راڻي! بي مثل اي بي نظير!

سنڌ جي سيني منجهان، گذري ويو ڪڙڪا ڪري،
جنهن بہ ظالم اڇليو تنهنجي سيني ڏانهن تير.

ڇانو گهاتي ٻڙ جئان ڪنهن جي ادي ڪنهن جي امان،
تيز اُس ۾ سائبان، ساهہ تڏڙي لئہ سڌير.

سنڌ توکي عالمي ليڊر ڏنا، پر اي وفاق!
خون ۾ لت پت ڪري تو موڪليا تن جا سرير.

تو ڏني اڳتي وڌي، جيڪا شهادت کي چُمي،
تنهن جهنجهوڙي آ ڇڏيو اقوامِ عالم جو ضمير.

موت جنهن تان زندگيون، سَوَ دفعا صدقي ٿين،
زهر سو اهڙو مِٺو مفتون! جهڙو کنڊ کير.

بينظير جي ياد ۾...

هڪ شهادت مقتل جي تصوير تي ويندي،
آجائي پوءِ سنڌ جي تقدير تي ويندي،
وطن جو ياءُ ياءُ پو بلاول تي اٿندو
۽ ديس جي ڀيڻ ڀيڻ بينظير تي ويندي!

اسان گل اماڻياسي جن ڏي، تن ڪندا موڪليا
هر دور ۾ حقارتن جا تحفا موڪليا
او بابا بُلها، وارث شاهه، او فريدا ڏس،
راولپنڊيءَ وارن سنڌ ڏانهن لاشا موڪليا!

ها_ سنڌ آجي ٿيندي، هيءَ آس پوري ٿيندي
او ڀيڻ بينظير! تنهنجي رَتُ ڪٿوري ٿيندي

ادي او بينظير توتي الله جون رحمتون

ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون،
ڪيو جن خون اوهان جو آ، انهن تي لعنتون هونديون.

ستاويهه شام ڊسمبر جي، ڇنو ويو پرجهلو آهي،
يزيدن ڪان وري لٽيو حسيني قافلو آهي،
شهادت جو اهو ساڳيو هليو هيءُ سلسلو آهي،
ڏسي هيءَ ڪار ڪمينن جي، زمين ۾ زلزلو آهي.
انهن پنڊيءَ جي پاپين تي، سدائين شامتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون،

پليت پاپين هٿان آهي، ڪٺي شهزور شهزادي،
وري ويران ڪئي ويرين، سموري سنڌ جي وادي،
مٺي هوءَ پيڻ ماري ڪئي، بدڪارن آ بربادي،
ريهون راج ۾ پوندن، ڪندو رب پاڪ هو هادي
انهن نانگ نياڳن لاءِ، رڳو ئي نفرتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

سڄي سنڌ ڪربلا تي ويئي، ماڻهن مرڪڻ آ ڇڏيو
لڳو آ گهاءُ گلشن کي، گلن مهڪڻ آ ڇڏيو
ڪٺي جا هوءَ ڪوئل آهي، ڪونجن ڪرڪڻ آ ڇڏيو.
بنيا هي لاش ماڻهو سڀ، دلين ڌڙڪڻ آ ڇڏيو.

دنيا دوزخ بڻجي ساري، رنيون سڀ راحتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون،

مٺي هن قوم پنهنجيءَ تان، اوهان هي سر ڏنو آهي،
اوهان جي الوداعيءَ تي، هر ماڻهو رنو آهي،
ڇيو روئي تہ پئي ماڻهن، ڇا هي گل ڇنو آهي،
سڄو هي ملڪ مٺي پنهنجو لڙڪن ساڻ ڀنو آهي.
اوهان کي رب عطا ڪيون، سموريون جنتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

جمهوريت جي امر ديوي، سياست جو ستارو تون،
ڏکويل ڏيهہ واسين جي، سانئڻ هئين سهارو تون،
قدم ڪنهن انقلابيءَ جو، گجندڙ ڪو تہ نعرو تون،
عدل انصاف آزاديءَ جو هئين بلڪل نغارو تون،
جيئندو جڳ پيو جيسين، اوهان جون عزتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

نہ سگهيو آ موت ماري تو، تو ئي موت کي ماريو،
مسڪين مجبور ماڻهن سان، ڪيل آ قول تو پاريو،
ڪڏهن ڪنهن ڏاڍ جي آڏو شينهڻ هانءَ نہ تو هاريو،
تو هر آمر ۽ جابر کي، وڏي ئي واڪ للڪاريو،
اڀ عالم آ جيسين، اوهان جون عظمتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

سنڌي ماڻهن سمورن جي، وڏي واڪي هئينءَ وارث،
ڪري جو لوهہ کي سونو پياري تون اُهو پارس،
امن انصاف آزاديءَ جا، ڏاهي تو ڏنا ها ڏس،
صدين تائين زنده هوندينءَ، ڏيان جوڏي تو توکي جس،

ٽيندئون بارگاهہ رب ۾، اوهان جون نصرتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

هنيون گوليون گڏيءَ ڪي تو ڏڪيا تنهنجا نہ هٿ ظالم،
ڪري هيءَ سنڌ راڻي شهيد، مچائي تو ڇڏيو ماتم،
ناحق خون جنهن جي تي، اداس آهي سڄو عالم،
حشر ڪان اڳ حشر ويو تي، سڄي خلق خدا آ گم.
انهن وايوڙ وحشين تي، سدائين ذلتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

ڪنيو جنهن هٿ نياڻيءَ تي، سڏبو سو تہ پيو درندو،
ذليل ۽ خوار ٿيندو سو ڪتي جو موت اهو مرندو،
اجاڙي سنڌ آهي جنهن، سک سان سو نہ سمهي سگهندو،
فضاءَ ۾ ٿي فنا ٿيندو، نہ ڌرتيءَ ۾ دفن ٿيندو.
ڌرتيءَ ماءُ جي سيني تي، نہ تن جون تربتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

اوهان جي رت ۾ ريجي، چڙهي پروان پي پي آ،
شهيدن جي شهادت جو چٽو نيشان پي پي آ،
سين مسڪين ماڻهن جو وڏو ڪوشان پي پي آ،
هاري مزدور پورهيتن ۽ جهانگين جان پي پي آ.
ترنگي هن جهنڊي سان گڏ، عوامي طاقتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

قاتل ليگ لوٽن جي، نہ ڪٽندي ووٽ چونڊن ۾
همت غيرت حيا وارا، نہ ڏيندن موٽ چونڊن ۾
هي فاتح تير ٿيڻو آ، وجهندن قوٽ چونڊن ۾
وهايل رت ادي تنهنجو وجهندن توٽ چونڊن ۾

سمورن سائيڪل وارن جون، تہ ضبط ضمانتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

ٽيو اسلامي ڪل عالم صفا، اڄ بي سهارو آ،
جتي ڪٿ روڄ راڙو ۽، سڄو ئي ڏيهہ ڏڪارو آ،
زمين ۾ زلزلو آيو رنو آسمان سارو آ،
پنڊيءَ جي ڪل پاپين تي، ڦتڪارن جو وارو آ.
رنيون راڻي اوهان جي لئہ، سموريون امتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

آ اجڙي گود نصرت جي، لڇي آهي وري ممتا،
صنم ۽ فاطمہ تي ڏس، وري طاري ٿيا سقطا،
جونيئر ۽ بلاول جي، نچيو نيڻن منجهان رت آ،
بختاور آصفہ سان گڏ، ڏکويل آ سڄي جنتا.
ڪيو هي ظلم جنين آهي، انهن تي زحمتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

چوي پئي قوم ڪاوڙ مان، مِنٿي آ پيڻ جنين ماري،
سڄي هن سنڌ ڌرتيءَ تي، ڪئي آ قيامر جنين ڪاري،
انهن بي رحمر بگهڙن کي، ڏجئين معافي نہ زرداري،
انهن جالاش ڦاهين تي، ٽنگڻ جي بس ڪيو تياري.
مرن جو ماس پٽڻ لاءِ، مانديون خلقتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

اوهان جو وير ويرين کان، وٺي ئي واڪ وٺنداسين،
سزا انهن تہ سورن کي، عبرتناڪ ڏينداسين،
وڏي چيري ۽ چچري تن، وڏا ڪي ڇهڪ ڏينداسين،
وجود انهن تہ وحشين جو ڪري بس خاڪ ويداسين.

پوپا پسم ڪرڻ لاءِ، پڙڪيل بغاوتون هونديون،
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

اوهان جي ئي قبر پرسان، متل هوندا سدا ميڙا،
اوهان جي قاتلن جا هت، سدا ويران هوندا ويڙها،
ملندن ڪو نہ ڪو لاشو، ذريون ٽيندا اهي ذرڙا،
مِرو مردود مرنداسي ۾ پوند جيءَ ۾ ڪيڙا.
انهن جي ڪل عيالن تي، سدائين آفتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

مليو ٿئي شرف شهادت جو، جنت ۾ جرڪندي هوندينءَ
گڏ خاتون جنت سان، جيجي جهومندي هوندينءَ
بيبي زينب جي پير ۾ تون تہ، ڏاڍو ٺهڪندي هوندينءَ
سڳورين ڪل سونهارين ساڻ، سانئڻ سونهندي هونديءَ
ڪنديون حورون هزارين ات، اوهان جون خدمتون هونديون
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون

بهادر شينهن بابي سان، ملي هوندينءَ جڏهن منڙي،
چرين وانگي چمي توکي، پيو هوندو صفا چنبڙي،
شاهنواز ۾ مرتضيٰ پڻ، مليا هوندا اچي ادڙي،
ٿيا سرويچ سانگي خوش، ڏسي گيتن سندي گُڏڙي،
انهن سيني ڏنيون توکي، ڏاڍيون محبتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

سا مارئي ماگ پنهنجي تي، وري واپس تہ ورڻي آ،
سراپا جهد هئي جيڪا، اها سودي نہ سمهڻي آ،
ڪرڻ بس خاڪ خنزيرن، آتش تي سا اچڻي آ،
انڌاري رات ويندي ۽، صبح روشن تہ ٿيڻي آ،

جنم نئين سان وري ان جون، هتي ئي آوتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

جيئڻ هاٽي جڏن جهڙو ”سورج“ ساهہ پيو نڪري،
بنان تو پيڻ جي هاٽي، نہ تو ڪو پل هڪڙو گذري،
روڪي هي لڙڪ نہ ٿا رڪجن، صفا راٽي نہ ٿي وسري،
دلين جي سا تہ ڏرتيءَ تي، وڏا ڪي نقش وئي اڪري،
ملڻ جون تو تہ منڙيءَ سان، هينئين ۾ حسرتون هونديون.
ادي او بينظير توتي، الله جون رحمتون هونديون.

✲

اي سچ! اڄ تون نہ اُير جان!

اڪيون ڪليون ٽڏو ساهہ پريم،
رات جو پويون پهر،
هلڪو ڦلڪو پکين جو آلاپ،
خاموشيءَ ۾ ڪنهن ويل هلڪو ڏماڪو!
وچي بيٺس دريءَ وٽ،
هٿ مٿي ڪٽي عرش ڏي ڏٺم!
اندر مان سُڏڪن پريل آواز نڪتم،
اي اناويهن ڊسمبر جا سچ!
اڄ تون نہ اُير جان!
ڪجهہ خيال ڪجان، ڪجهہ حيا ڪجان!
ڇو تہ اڄ سنڌ جي ماروي، سهڻي،
ٻاگهل ٻائي، نوري،
سنڌ جي راڻي، سونهن جي شهزادي،
اڄ توکي نہ ڏسندي، اڄ هوءَ ساهہ نہ کڻندي!
اي اناويهين ڊسمبر جا سج!
اڄ تون نہ اير جان!
ڇو تہ جي تون ايري پوندين!

تہ پوءِ تنھنجي اُلھڻ جي وقت تائين،
سنڌ جي راتي جيڪا چنڊ وانگر،
سنڌ ڌرتيءَ تي چمڪي پئي،
هلي ويندي، گم ٿي ويندي،
مٽن مٿين جي هيٺان لٽجي ويندي،
اي اٺاويھين ڊسمبر جا سج!
مان هٿ ٿي پڌان ۽ پيرين ٿي پوان!
اڄ نہ اڀرجان! اڄ نہ اڀرجان!

سچ خود بينظير آهي

وري تي چئي دل کو خواب ڏسجي،
قبر تي هن جي گلاب رکجي،
اکين جو سارو ئي آب رکجي.

آئي تہ للڪار بڻجي آئي،
پاتئين نہ ڇاتيءَ تي زرهہ ڪائي،
ماڻهن لئِہ آئي ماڻهن مان ويئي،
وئي ڏکي هڪ "تاريخ" ڏيئي.

هوا ۾ لڏندڙ هٿ ڪريا ها،
ڳچيءَ مان قطرا سرخ ڪريا ها،
لڪن ۾ ريا ها ڇرڪ ڪريا ها،
هاري هاري لڙڪ ڪريا ها.

رڳ رڳ منجهہ لهي پيا ڌاندا،
ماڻهن چاهيا رت جا راڳا.
لڙڪ لڙڪ ۾ لهو پريل هو
سڏڪو سڏڪو سڏ بڻيو هو.

گولي تہ هن کي ڪهي هلي وئي،
خود بہ منجهي قاتل پيو ۾ هوءَ،
عشق انتها ڇهي هلي وئي.

اکيون بہ بي شڪ پريل اسان جون،
مگر وچن هيءُ ورجائڻو آ،
پنڌ جو رهجي ويو آ اڃ ۾،
عوام تو کي ڪٿائڻو آ.

سچ چئي چا خطا ڪئي هُن،
سچ جي قيمت ادا ڪئي هُن،
لهوءَ لڙهندي وفا ڪئي هُن.
اسان اوهان جو وارو آ هاڻي،
اڳيان امتحان سارو آ هاڻي.

راهہ تي رت جا قرا چٽي ويئي،
سچ چوڻ آ مگر ڏسي ويئي،
ڳري آ قيمت گهٽي ڳري آ،
مگر اها ئي تہ دلبري آ،
متيءَ سان محبت ماڻهن سان محبت،
وئي هيءَ بڻجي سندءِ عبادت.

ڪري قدر هن جي همتن جو
ڪٿون قسم هن جي حوصلن جو.

سڪائي ڳوڙها اکين ۾ سارا،
ڪروڏ سارو بڻائي شڪتي،
عَلم عشق جو کيون ڪو اوچو
حق جو هر واتِ پڏجي هوڪو

ڪنهن ڪُنڊ ڪانئر سندو نہ چرچو
تــاريخ ثابــت ڪــري چڪــي آ،
تــاريخ ثابــت ڪنــدي هــي پــڪ آ.

ســچ جــو قاتــل حقيــر آهــي.
ســچ تــہ خــود بينظيــر آهــي.
شــهيد پــي بينظيــر آهــي.
۽ ســچ پــي بينظيــر آهــي.

شهيد بينظير ڀٽو کي نظم جي ڀيٽا

دکي هن ديس جي زخمن تي، مرهم جان،
هيو تنهنجو وجود،
تنهنجي هستي پاڻ ۾ ئي پاڻ هئي،
ڄڻ تہ ڪوئي معجزو ڄڻ تہ ڪوئي انقلاب.
اي پورب ڄائي! هن ديس لئہ تون ڄڻ هئينءَ
اميدن جو مڪمل آفتاب!
جو اوچتو ئي اوچتو،
ڌرتيءَ جي سيني ۾ لهي ويو!
۽ اسان جي بيوسيءَ کي آسمان،
چپ چاپ ڏسندو ئي رهيو!
تنهنجي ناحق خون تي هن ديس جي،
رت رڳو نيڻن منجهان ناهي ٽميو،
درد جا ٿوهر دلين کي گهائي ويا،
الفاظ ويا مضلوب ٿي،
درد کي اظهار پورو ڪينءَ پيو.
ديس واسين جون دليون، ٿيون درد ۾ ائين چور چور،
ڄڻ تہ کي ڏونگر ڏري پيا،
اُڀ تان تارا سڄا سارا ڪڙي پيا!
دردن جي ماريل ديس لئہ،
تون ئي اڪيلي آس هئينءَ.
ٻاٽ اونداهين ۾ پيي،
هر طرف جرڪيو پئي تنهنجو ئي نور،
توڙي منزل هئي اسان کان اڃ بہ ڏاڍي ڏور ڏور،

تو مگر بخشيو وري هن ديس کي حق جو شعور!
تو آ پنهنجو رت ڏيئي توڙي چڙيو
ازل کان چانيل انڌيرن جو غرور،
تون روشني هئينءَ، روشني....
هڪ ڏينهن ورڻي آن ضرور!
هڪ ڏينهن ورڻي آن ضرور!
جڏهن بہ هن ديس ۾،
ڪنهن بي ڏوهيءَ کي
ڦاهي چاڙهيو ويندو،
تون پڪ ساڻ اتي هوندينءَ!
جڏهن بہ ڪنهن ڪونڌر کي،
شهر جي چوڪ تي ماريو ويندو،
تون پڪ ساڻ اتي هوندينءَ!
جڏهن بہ ڪنهن وَرَ کي،
ونيءَ کان وڇوڙي،
جيلن ۾ واڙيو ويندو،
تون پڪ ساڻ اتي هوندينءَ!
جڏهن بہ ڪنهن ٻالڪ کي ماري،
ڪنهن جيجل جي هنج کي اجاڙيو ويندو،
تون پڪ ساڻ اتي هوندينءَ!
جڏهن بہ هن ديس جي ماڻهن تي،
ڪنهن جابر کي مڙهي،
کين ظلم جي گهاڻي ۾ پيڙايو ويندو،
تون پڪ ساڻ اتي هوندينءَ!
ڪيئن مڃون تون هاڻي ناهين سائڻ!
تون تہ وسين ٿي ديس سموري جي دلين ۾!

حميره نور

ارپنا

اسان جي
وس ۾
ڪجهه بہ ڪونهي.
سواءِ ان جي تہ،
اسان توکي دل سان،
دعائون ڏيون.
وفائن جي بدلي،
وفائون ڏيون.
محبت ۾
انتهائون ڏيون.
پيار ڀريون،
ادائون ڏيون.
تنهنجي سڏ کي،
صدائون ڏيون.
آڏيءَ مانجهي هڪ ڪري،
معنائون ڏيون.
جن بہ توتي ساهہ ڏنو
تن کي ڪجهہ تہ،
جزائون ڏيون.
پنهنجي ڪل حاصلات جون،
توکي ئي،
ارپنائون ڏيون!

تون زنده آن

تاريخ جي
پنن ۾
ماٺن جي ڏک ڏکندڙ
دلين ۾
لڙڪن هاڻين
ڳاڙهين ڳاڙهين اکين ۾
ڏُنڌڙ ڏکندڙ
ميرانجهڙن هنن ۾
سڪل ٽوٽ
خاموش چپن ۾
ايڪي ۽ ٻڏي کان انڪاري،
باغي ذهنن ۾
پنهنجي ارڏي پيءُ وانگر،
تون،
زنده آن!
زنده آن!
اويتي جي پنکي،
تون زنده آن!

قلم جو ماتم

آدرش تنهنجي زندگيءَ،
تاريخ هئي قومي بکي،
ست جُڳ ڪئي تو روشني،
سک آجپي جي راهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

قائد عوامي ڏيهہ ۾
تون بي مثل پرڏيهہ ۾
سُرهاڻ هن ساڻيهہ ۾
سچ سونهن ۽ ساراهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

ارڏن ارادن جو عزم،
بي باڪ، باغي ڪو نظم،
تون ير جهلو يون ۽ جو ير م،
هر ذات تُنهنجي واهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

سندو سيپيتا جو حسن،
تون انقلابن جو ذهن،
تحسين لک سوچون چون،
ميتا ميجن ويساهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

توکان وڇوڙيل گهر رُئن،
مسجد رئي، مندر رُئن،
انسان جا اندر رئن،
پيتا ڏين ساڃاهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

لڙڪن نَون نوحا لکيا،
سي گيت ڪيڏارا تيا،
ڳائي خوشي تي مرتيا،
تي شام غريبان ساهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي.

ڳولا ۾ تُنهنجي سج اڃان،
اُيري پيو آڪاس مان،
موهن دڙي، مڪلي مٿان،
ڪنهن آس ۾ اتساهہ جي!
اي! سنڌ جي راڻي شهيد!
تون سورمي آن شاهہ جي!

مــاڻهو گــلاب ۽ موســمون،
تنهنجــي وفــا جــون منزلــون،
شــل! مــاڳ مــاڻين محبتــون،
نــتهڙ ڪُٺــي اونداهــ جــي!
اي! ســنڌ جــي راڻــي شــهيد!
تــون ســورمي آن شــاهہ جــي!

مــنهن مــٿ ويــا ٽــي ســپ وچــن،
قاتــل هنبوشــي پيــا هــٽن،
ســڏڪا ضــميرن جــا سُــڃن،
دل ٽــي ڇيــي آڙاهــ جــي!
اي! ســنڌ جــي راڻــي شــهيد!
تــون ســورمي آن شــاهہ جــي!

مــاتم قلــم جــو ڇــا لکــون،
اکــرن نٿــا پــورا پئــون
دم دم دلاســو ٿــا ڏيــون،
هــيءَ بنــدگي آ چاهــ جــي!
اي! ســنڌ جــي راڻــي شــهيد!
تــون ســورمي آن شــاهہ جــي!

ديس جي اٿين سورمي

پنهنجـــي نـــالي جـــي تصـــوير،
مـــت نـــه هـــن جـــو ڪـــو بـــه نظيـــر،
مظلـــومن جـــي آس اڪيـــر،
جيئـــي جيئـــي بينظيـــر،

هـــن جـــا ســـڏ پـــڙاڏا ٿيـــا.
دشـــمن جـــي دل هڄـــائي ويـــا،
هـــر ڪـــو ٻـــول عـــوامي ٻـــولي،
انقلابـــــي هـــــر تقريـــــر،
جيئـــي جيئـــي بـــي نظيـــر!

رات جـــا رهـــزن، ٺهـــري قاتـــل،
ڏيهه جي ڏينهن کي جن ڪيو گهائل،
رت جـــي خوشـــبوءِ ساڻ لکـــي وئـــي.
عشـــق جـــي ڌرتـــي جـــي تقـــدير.
جيئـــي جيئـــي بـــي نظيـــر!

ڪـــونج قطـــاران وڇـــڙي وئـــي،
تـــاري وانگـــر ڇـــاڻ ڪـــري وئـــي،
ســـڏڪن جـــا ســـمنڊ اٿلـــي پيـــا،
زخمـــي خـــوابن تاڻيـــا تيـــر،
جيئـــي جيئـــي بينظيـــر!

ماتڏني آمردن کي،
سسئي جيان سورن، دردن کي،
جمهوريت جي جان بڻي جا،
ٽوڙي آمريت جا زنجير
جيئي جيئي بينظير!

ڪربل جي هن ريت نڀائي،
پٽوازم جي ساک مڃائي،
سورهيه پيءُ جي دلير ڌيءَ،
آزاديءَ جي ارڏي هير،
جيئي جيئي بينظير.

ديس جي اٿين سورمي آهين.
قوم سڄيءَ جي پيڙ سڏائين،
هر هڪ من آماتامي اڄ،
تاريخ رچي، ريٽي تحرير.
جيئي جيئي بي نظير!

پاڻان اربي امر ٿي آ،
سچ کي ڏيئي عزت وئي آ،
تدبيرن کي ماڳ ڏسيو هُن،
جڳ جا جاڳائي ضمير،
جيئي جيئي بينظير!

جيئي جيئي بينظير

اک اک آهـي، آلـي اج بـ
گهـر گهـر ۾ آ، جيئـي ڀٽـو!
مـن مـن ۾ آ، هـيءَ تصـوير
جيئـــي جيئـــي بينظيــــر!

جند ڀُٽي سان سنڌ ڀٽي سان،
ملڪ سڄو ۽ سنڌي ڀٽي سان،
سـچا آهـن، سـچا رهنـدا،
سـچو آهـي جن جـو ضـمير
جيئـــي جيئـــي بينظيــــر!

هـوءَ جـا سـنڌوءَ جـائي هئـي،
۽ ديس پنهنجي ۾ آئـي هئـي،
ڀٽـائيءَ جـي جـڙ وائـي هئـي،
ڏرتـيءَ جـو هئـي سـچو خمير.
جيئـــي جيئـــي بينظيــــر:

لال گلابـي گيـتن جهـڙي،
سـهڻين رسـمن ريـتن جهـڙي،
گيـتن جهـڙي، ڳـيچن جهـڙي،
وٽـي جـي ٽـڏڙي هيـرا!
جيئـــي جيئـــي بينظيــــر!

مــارئي سســئي، لِــيلا مومــل،
نــوري، ســهڻي، ســورٺ، جيــڏل
بهــادر نيــاڻي بختــاور ٻاگهــل،
پــر تنهنجــوڪــوئي نــاهي نظيــر!
جيئـــــــي جيئـــــــي بينظيـــــــر!
قــوم لاءِ پنهنجــو پاڻ ڪاٽينــدي،
ديس جي لاءِ جا ســرڙو ڏينــدي،
اهــڙي ڪـــا قربـــاني ٽينـــدي،
لکئـــين لهـــوءَ ســـان تقـــدير.
جيئـــــــي جيئـــــــي بينظيـــــــر!
زنـــده آهـــن زنـــده رهنـــدا،
شهيدسـداڻين جيئنـدا رهنـدا،
ڪـــربلا جـــي قـــافلي جـــي،
هئـــي جـــا هڪــڙي هــوءَ اميــر.
جيئـــــــي جيئـــــــي بينظيـــــــر!

بينظير جي وڇوڙي جي پيڙا

اي تاريخدان لکي ڇڏيانءِ!
منهنجي غمن جا داستان...!
لفظن جا سمنڊ ڪٽي اڇجان.
احساسن جا ورق آڻجانءِ.
اي تاريخدان!
سچ جي قلم سان قلم ڪر،
ڪوڙ جي اوچي ڳاٽ کي،
اي تاريخدان!
تو ڏٺا منهنجي اکين ۾،
ڪيترا منظر سڙي رهيا آهن،
تو ڏٺو منهنجي ڇهري جي گهنجن ۾،
ڪيتريون صديون سُڏڪي رهيون آهن،
منهنجي ڇاتيءَ تي،
سنگينن جا نشان،
منهنجي بدن تي وقت جي مضراب،
ضرب لڳائي،
مون کي رتو رت ڪري ڇڏيو آ...!
منهنجا چپ خشڪ ٿي چڪا آهن،
منهنجي ڪيتن ۾ درد ڦٽي رهيو آهي،
منهنجا گيت نوحا بڻجي چڪا آهن،

مون اُڃين، ٻُڪين روئيندڙ ٻارن کي.
پرچائي وندرائي سمهاري ڇڏيو آ،
اي ظالم وقت بيهي رھ!!
پنهنجا قدم روڪي ڇڏ....!!
منهنجي لوليءَ ۽ ٻوليءَ تي ڏاڙو لڳو آ.
منهنجي ٽيج جي گوهن کي،
ظلم و ستم جا قذاق ڦري ويا آهن.
هاڻي انهن ٺوٺ ٺانگر نيڻن ۾
آب بہ ناهي رهيو!!
مان ڪير آهيان، مان ڪير آهيان؟؟...!!
مون کي تون ڄاڻين ٿو،
سڃاڻين ٿو!
پر پوءِ بہ اڻڄاڻ بڻجي، اڻڄاڻن جيان،
منهنجو ڏس پتو پڇي رهيو آهين؟
۽ ڇڏي رهيو آهين..!!
ڪٿي آ موهن جي دڙي جي ڌرتي؟
ڪٿي آ؟ ڪٿي آ؟؟
جنهن کي وقت جا جلاد هر دور ۾
ڦاهيءَ ٽنگيندا رهيا آهن،
جنهن کي هر دور ۾
بيڏوهي ماريو ويو آ!!
اي تاريخدان لکي ڇڏجان!
منهنجي گهر جي دروازي تي لڳل
نالي واري تختيءَ تي اڪريل لکت کي....!!
مان مهراڻ جي ماءُ آهيان!
۽ سنڌوءَ جي ڌيءُ!

منهنجي ويرانين جو داستان،
اڃا پورو ناهي ٿيو.
پر مان ڄاڻان ٿي.
منهنجي رڳن ۾ جيڪا رت جي لالاڻ آ،
ها مان ڄاڻان ٿي سا رنگينديءَ زندگيءَ کي،
زنده ڪري ڇڏيندي، زندگيءَ کي.
زندگي جيڪا وکري وگهري،
مري چڪي آهي!!
اي تاريخدان!!
تنهنجي ساڃاهہ جي اک،
ڏسي رهي آ،
تہ منهنجي وجود جي هر هڪ زخم مان،
هڪ نئون سج اُيري رهيو آ،
۽ تون ڄاڻين ٿو تہ،
ڇا ڇا ڇئي رهيو آ؟؟
اي تاريخدانن!
لکي ڇڏجانءِ.

شهيد جي ڏيءَ شهيد

کنهبي رت سان رڱيل، ٽڙيل ڪوئي گلاب آ،
شهيد جي هيءَ ڏيءَ آ، شهيد انقلاب آ.

سنڌ توکي آ چٽيو تون سنڌ جو املهه مٽيو
تو جو چيو سو سچ هو ويرين کي سونهن وٽيو
تنهنجيءَ رڳ رڳ ۾ سنڌو نديءَ جو آب آ.

ڪونج ڪا وڳر ڪنان، چني هاءِ سڳر ڳنان،
ڏيئرن، پٽ، ورڪنان، جمهوريت جي سفر ڳنان،
وقت ويريءَ وار ڪيو قاتل ٻه بي نقاب آ.

جهلڪ جهلڪ پڪار آ، ۽ لفظ لفظ ولولو
قوم لاءِ پر جهلو آ پيڻ تنهنجو حوصلو
اٿو اٿو ورو ورو وڙهڻ ته اڄ ثواب آ.

کنهبي رت سان رڱيل، ٽڙيل ڪوئي گلاب آ،
شهيد جي هيءَ ڏيءَ آ، شهيد انقلاب آ.

مهراڻ جي راڻيءَ جي ڪهاڻي

مهراڻ جي راڻيءَ جي ڪُنبي جي هيءَ ڪهاڻي،
اهڙي سچي ڪهاڻي، جنهن جي نه ڪا پڇاڻي،
هر دور ۾ نئين سا، هر دور ۾ پراڻي،
ذولفيءَ جي ڌيءَ پنڪي، سورن ۾ جا ساماڻي،
تي ڪڏهن قيدياڻي، ۽ ڪڏهن پرديسياڻي،
هئي ڌيءَ ايشيا جي، هڪ بينظير نياڻي
جنهن جي آتم ڪهاڻي، ساروئي سور آهي،
تيوهن جي گهراڻي سان ڏاڍو ڪلور آهي،
راڻيءَ جي ڪُٽُم جو بس اڄ حال هيءَ تيو آ،
هڪ ذوالفقار جونيئر پٽڙو وچي بچيو آ،
سسئي، صنم پٽ ۽ ڌيءَ فاطمه نياڻي،
پيا لال سپ لڌي ويا، مهراڻ جي راڻيءَ جا،
۽ پاڻ اڄ ڪري وئي، پنهنجن کان موڪلاڻي،
هڪ پيءُ جي ڪٿا ۽ هڪ ڌيءَ جي ڪهاڻي،
مهراڻ جي راڻيءَ جي پڙهجو ڪٿا اباڻي،
سنڌ ماءُ جي ياڪر ۾ سنڌوءَ جي ساڄي ڪپت تي،
موئن دڙي جو وارث، اتر طرف ۾ ارڏو،
هڪ ڳوٺ ڳڙهي آهي، ڳڙهيءَ ۾ ڳڙي آهي،
اڄ يي ڳڙهيءَ پٽو ۾ زنده شهيد پٽو.
قائد عوام آهي، جنهن کي دوام آهي،
هر لب تي نام آهي، جنهن سان عوام آهي،

هن ڳوٺ جو حوالو فهم فڪر اجالو،
هن ڳوٺ جو مفڪر، دانا ۽ مدبر،
ڪردارُ مسيحائي، نانءُ ذوالفقار جنهن جو
بي جرم بي خطا سو ڪلهه دار تي چاڙهيو ويو
بي ڏوهه فلسفيءَ جي، گلشن کي اجاڙيو ويو
موهن دڙي کي پيهر، بس جڙ کان اکاڙيو ويو.
ذولفيءَ جو پٽ پيارو، هو شاهنواز ڀيرو.
ملڪ فرانس مان جنهن، پئي انقلاب آندو.
تنهن کي بہ قاتلن ڪلهه، ڏئي زهر ڪيو ماندو،
پيو گهوٽ گهائجي ويو، سناتو ڇانئجي ويو.
فرزند ٽيون ڳڙهيءَ جو پٽ ذوالفقار علي جو.
هڪ شخص انقلابي، مک جنهن جو ماهتابي،
سوبي شهيد ٿي ويو پهري وڳو گلابي،
شرم وحيا جو پيڪر، سو مرتضيٰ ٿو سڏجي.
هي ڳوٺ ڳڙهي آهي، ڳڙهيءَ ۾ ڳڙي آهي،
ارڏي ڳڙي ڳڙهيءَ جي، ڏيءَ بينظير نياڻي.
سورن ۾ جا ساماڻي، ايشيا جي ڏيءَ سياڻي،
دردن سندي ڪهاڻي، هئي نار هڪ نماڻي،
بنت عليءَ وليءَ جي، سُنت سان پيار جنهن جو
ٿي ڪڏهن قيدياڻي، ۽ ڪڏهن پرديسياڻي
موئن دڙي جي مٽي، سنڌوءَ جو پاڪ پاڻي،
ڪلهه سا شهيد ٿي آ، راولپنڊيءَ ۾ راڻي،
پهري وڳو گلابي، پيهر ڪنوار بڻجي،
آئي، آ، اج ڳڙهيءَ ۾، ڳڙهيءَ جي مالڪياڻي،
وڏ ور ۽ وڏ گهراڻي، ڌرتيءَ سندي ڌياڻي،
اج عرش پي رنو آ، آڻي اکين ۾ پاڻي،

چئي الوداع نياڻي، چئي الوداع نياڻي،
جيسين جهانُ رهندو، تيسين دنيا ۾ رهندي،
تنهنجي ڪرم جي ڪهاڻي، تنهنجي ڳالهه سڀ اباڻي،
الوداع نياڻي، مهراڻ جي تون راڻي.
تنهنجي ڪرم کي او جيجل، اهڙي ملي ڪا لولي،
تيا لال سڀ لهوءَ ۾ ڦاهي، زهر ۾ گولي،
ڳاڙهو ۾ ڪارو سائو ٿئي رنگ انقلابي،
تنهنجي ڳوٺ ڳڙهيءَ جا سڀ در دنگ انقلابي،
سڀ کيت، ٻنيون پارا، جهر جهنگ انقلابي،
تنهنجي ڳوٺ جي جرئت جو وڏو داستان رهندو
تنهنجو ڳوٺ ماءُ سنڌ جو ڏاڍو مهان رهندو
تحقيق جي حرفن ۾ تاريخ جي ورقن ۾
اعليٰ جناب رهندو ۽ لاجواب رهندو
هن ڳوٺ جي بدن مان، هر هر لهو ڳڙيو آ،
هن ڳوٺ جي عظمت جو شاعر کي قسم آهي،
هن ڳوٺ جي ڳيرن سان، تيو ڏاڍو ظلم آهي،
هن ڳوٺ جي ڳيرن ڪئي، تاريخ رقم آهي،
دور جديد ۾ هن ڳوٺ جي ڪهاڻي،
ايڏي عظيم رهندي، جيڏا عظيم آهن،
موئن دڙو سنڌو ۾ مڪلي، ٺٽو مياڻي،
منهنجي ڳوٺ جي او ملڪا، منهنجي ڳوٺ جي او راڻي!
او الوداع نياڻي، او الوداع نياڻي.

نوحو بينظير جو!

اج جمهوريت جو قتل ٿي ويو
ماتم ڪيو...
آ ضرورت جو قتل ٿي ويو.
ماتم ڪيو...

آرزو خون ٿيون، ختم ٿيون اميدون.
ٿي خوشيون خاڪ ويون رسي ويون ڇڙ عيدون،
رونقون راک ٿيون، انڌيون ٿيون سپ ديدون،
سهڻي صورت جو قتل ٿي ويو.
ماتم ڪيو...

هوءَ جا هئي قوم جي تقدير، سا بينظير بہ وئي،
هوءَ جا هئي ملڪ جي زنجير، سا بينظير بہ وئي،
هوءَ جا هئي ڀِتي جي تصوير، سا بينظير بہ وئي،
اعليٰ عورت جو قتل ٿي ويو.
ماتم ڪيو...

زندگي سچ جي گرهڻ جيان آهي اونداهي،
رهبري ڪير ڪندو ڀلجي ويو همراهي،
شاعري "آه" سڪندر ان بن بي واهي،
ڇڙ مهورت جو قتل ٿي ويو
ماتم ڪيو...

توصدين تائين جيءُ ورتو

تنهنجو خون ڪتوريءَ جهڙا،
گيت وطن جا ڳائي پيو ٿو.
اپ تي سورج، چندر پارو،
قاتل تي ڪرتيون ڪائي پيو ٿو.

پنهنجو حال يتيمن جهڙو،
پنهنجو اوهي واهي ڪونهي،
ڪنهن کي ڪرڙي اک ڏيکاري،
اهڙو ڪوبه سپاهي ڪونهي.

ساڻ لٽيل جا پويان پيرا،
پاڻ اهاڙڻ چاهيون ٿا،
اهڙيءَ ڪک مان جنميا آهيون،
حق ڪين لتاڙڻ چاهيون ٿا.

سڀ تنهنجي پويان ڊوڙن ٿا،
تون سيني ڪان آڳي آهين،
تاريخ جو وات ڪليو آهي،
تون يونءِ ڏياٽي ٻاگهي آهين.

تــو پنهنجــا فــرض نڀايــا هــن،
تــو پنهنجــا قــرض چڪايــا هــن.
تــو تــاريخ نئــين رقــم ڪئــي آ،
پيــا بــاقي پنــڌ اجايــا هــن.

تــو بــي تــرس دنيــا وارن لئِــي،
آ جــامِ شــهادت پــي ورتــو،
گــولين آڏو ســينو تــاڻي.
آ صــدين تــائين جِــي ورتــو.

اڄُ تہ ڪو ماتم ڪجي

سنڌ جي نياڻي قتل،
قوم ساري آ ستل،
اڄ تہ ڪو ماتم ڪجي.

امن ايڪي جي زنجير،
سنڌ ڇائي بي نظير،
ڪوونج هئي ڇڙ ڪا ڪنل،
اڄ تہ ڪو ماتم ڪجي.

سنڌ جي ويساھ تي،
ساھ ۽ ساڃاھ تي،
ڇڙ تہ آيو ڪو اجل،
اڄ تہ ڪو ماتم ڪجي.

راڄ راڻن جي مٿان،
ڀون ۽ ڀاڻن جي مٿان،
موت جو ميڙو مٿل،
اڄ تہ ڪو ماتم ڪجي.

هن عباس سور تي
دور جي دستور تي،
دنگ دنيا جو عقل،
اڄ تہ ڪو ماتم ڪجي.

ٿي امر تاريخ وئي

شام جي پوئين پهر،
خون ٿيو ڪيڏو قهر،
هِت وري پورو ٿيو
ڏُوري ٻئي جو ڪو سفر.

شام جو پويون پهر،
سنڌ تي ڪارو قهر،
روڊ رستا خون سي،
سوڳ ۾ جهر جهنگ شهر.

سنڌ ۾ بيوس لاش آيو
سنڌ ڄائي ٿي شهيد،
قوم جي نياڻي مٿان،
برق ڪيرائي پليد.

آدمي وڻ ٽڻ رُنا،
ڏوٽجي سي ڏڻ رنا،
سانحي هن سور تي،
ويڙها ۽ واهڻ رنا.

سنڌ مڪلي ۾ مياڻي،
سنڌ ڪيڏارو ڪهاڻي،
قوم تان قربان ٿي وئي،
سنڌ جي نيگر نياڻي،

قومر جي ويساهہ کي گولي لڳي،
روڊ رستي راهہ کي گولي لڳي،
بـي قصـور بـي ڏوهـ نيـاڻي،
سنڌ جي چڙ ساهہ کي گولي لڳي.

سـچ تـي گـولي هلـي وئـي،
خـون جـي هـولي هلـي وئـي،
پـاتڙن پـارن وتـان چـڙ،
پـاتڙي پـولي هلـي وئـي.

مـوت کـي مـاري هلـي وئـي،
اپ کـي ڏاري هلـي وئـي،
پيچـرن پنـڌن متـان کـا،
باهہ چڙ پـاري هلـي وئـي.

مـوت کـي هـوءَ مـات ڏئـي،
تـي امـر تـاريخ وئـي،
وارتـا هيـڏي وڏي،
پيـر کـنهن ڀاهـي کئـي.

موٽي ايندي بينظير

هر پل تنهنجي مارُن ۾ ڏنارن ۾ پنهوارن ۾
تو رکي رکي روح پوي، سانگين ۾ سنگهارن ۾
آ سنڌ سجي اوچنگارن ۾ توکي ساريو بينظير.

❊❊❊

هيءَ خون نہ خونن جهڙو هن خونيءَ سان ڪيئن نهجي؟
هي قاتل ڪيئن ياءُ ٿيو؟ هن ياءُ سان گڏ ڪيئن رهجي؟
هڪ درد هجي تہ پيو سهجي، هي دانهن تہ ڪروڙ دردن جي

❊❊❊

هو زندانن ۾ بند قيدي، گيت آزادي ناهين تا،
۽ زنجيرن جي ڇڻ ڇڻ تي، سُر ۾ گڏجي ڳائن تا،
ڪي نوان وچن ورجائن تا، ساري پنهنجي شهيدن ڪي،

❊❊❊

هن ويل بہ توسان او جيجل! مخدوم بلاول گڏ هوندو
دودو دلبر گڏ هوندو ڏاهر، رٺمل گڏ هوندو
هر شهيد توسان گڏ هوندو آ وٺو وير ويرين ڪان.

❊❊❊

تدبير سان تي تقدير جڙي، هي ڳالهہ ماڻهو سمجهي ويا،
وڪ سورڻ سان تو پنڌ ڪُٽي، هي ڳالهہ ماڻهو پرجهي ويا،
هي ماڻهو جاڻي سُڃاڻي ويا، تہ سنڌ راڻيءَ جا قاتل ڪير؟

❊❊❊

جيسين دهشت درياءَ ۾ سهڻي واهڙ پئي ترندي،
وهہ تڪ — سير منجهاران، وارو وير پئي ورندي،
ساعت هڪ نہ سرندي، موٽي ايندي بينظير!

هوءَ سُهائين جي شهزادي ايندي وري!!

هـوءَ آئـي ۽ ويڙهـي کـي واسـي وئـي،
راڄ ڳـولي پيـو ڪهـڙي پاسـي وئـي،
ڳـڻ ۽ ڳـالهيون ڪري خاص خاصي وئي،
هـوءَ نـانيءَ جي آکـاڻيءَ جي سونهن پـري،
هـوءَ سُـهائين جـي شـهزادي ايـنـدي وري،
هــوءَ ايـنــدي وري! هــوءَ ايـنــدي وري!

هـوءَ مـوهن- متـيءَ مـان جـڙي هئـي سـچي،
وڪ اڳتـي وڌائـين، نــه هيڪـي هچـي،
قـاتلن کـي ڪـري ويئـي ڪيـڏو لچـي،
هـن جـي جهـوري ۾ چـت تـي وئـي آ چـري،
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي ايـنـدي وري،
هــوءَ ايـنــدي وري! هــوءَ ايـنــدي وري!

گهـر ۾ ويهـي پلـي ڪـو صـدي پيـو جيئـي،
گهيـڙ گهڙنـدي مگـر جـو گهـڙي ڪـن جيئـي،
سـير- سـنڌوءَ تـري، سـو سـدائين جيئـي،
هـوءَ سـنڌوءَ جـي لهـرن جـي هئـي جـل پـري،
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي ايـنـدي وري،
هــوءَ ايـنــدي وري! هــوءَ ايـنــدي وري،

هن جي آمد سان ڇرڪيا دنيا جا خدا،
ٻوٽ ڀر هُو ڪريا سڀ منات ۽ عزي
سڀ ٿي فرعون ڏڪيا ۽ فرمان روا،
ڳالهه هن ٿي ڪئي هر سچي ۽ کري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي روي!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

تو ڳُٺي سنڌ، سرواڻ اُن جو ڳُٺو
موج ڀريو هي مهراڻ اُن جو ڪٺو
سورمائيءَ جو اهڃاڻ اُن جو ڪٺو
اڄ دانگيءَ مٿان آ پيو ورت وري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

ڪالهه بنگال تنهنجا ستم هئا سنا،
تو بلوچن جا ڪونڌر سدائين ڪٺا،
سنڌ راڻي ڳُٺي، تو مان سنڌي مٺا
سمجهه هلڪي نه هي، ڳالهه آهي ڳري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

ڪلهه ڀٽي جا ٻه هي، ساڳيا قاتل هئا،
ساڳي وردي هئي، ساڳيا جنرل هئا،
ساڳيا پنڊت، ملا، ساڳيا ڪرنل هئا،
ڳالهه پڌري سچي، ناهه ڪوڙي ذري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي روي!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

ڏکُ ڏينـدڙ ڪـو سـهنجو نـہ ٽينـدو ڪـڏهن،
ناهہ قاتل سان ڪنهن جـو نـہ ٽينـدو ڪـڏهن،
يـاءَ ڪـو خـوني، پنهنجـو نـہ ٽينـدو ڪـڏهن،
پلئـہ تــاريخ خــونيءَ ڪــان وٺنــدي وري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي اينــدي وري!
هـــوءَ اينـــدي وري! هـــوءَ اينـــدي وري!

مقــتلن جــي تــو هر ڪــو ڪـهاڻي پڙهــي،
ڪيــئن مصــلوب تــي راج راڻــي پڙهــي،
رات تــارن جــي تــم تــمر وهــاڻي پڙهــي،
مُنــڌ مهــراڻ ۾ تــي پــڌي ۾ تــري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي اينــدي وري!
هـــوءَ اينـــدي وري! هـــوءَ اينـــدي وري!

ڏيهــہ ســارو هـــو روئــي ۾ سُــڏڪي اٿيــو
آيــو ڏرتــيءَ ڪــي ڏوڏو ۾ ڏُڏڪــي اٿيــو
ڪوٽ ٽـوڙڻ لئـہ هـر ڪـوئي ڪـڏڪي اٿيـو
نيــٺ لاهــي ٿــي وجهنــدا ڏڪــن جــي پــري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي اينــدي وري!
هـــوءَ اينـــدي وري! هـــوءَ اينـــدي وري!

ٽُنهنجــي مــارن، ڏنــارن، پنهــوارن ۾ تــات،
روج راڙو ۾ ســانگين، ســنگهارن ۾ تــات،
اوچنگـــارون بــڌين ۾ ۽ بــارن ۾ تــات،
تــوکي ســارين ٿــا، جــن وٽ نــہ آ ڏرَ دري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي اينــدي وري!
هـــوءَ اينـــدي وري! هـــوءَ اينـــدي وري!

ڪيڏي ڏاهي ۽ ڪيڏي سياڻي هُئي،
هوءَ راڄن سندي، راڄ راڻي هئي،
هوءَ مارن جي لوئي اباڻي هئي،
ڪا نہ ساعت سنگهارن ريءَ هن جي سري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي روي!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

ساز توڙي سرن کي ڪو پُوري نہ سگهندو،
هيءُ اعلان آزادي ڪو پُوري نہ سگهندو،
انقلابي اکين کي ڪو گهُوري نہ سگهندو،
هيءَ آواز هيءَ دانهن هر هنڌ ڀري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

گيتُ آزاديءَ جا هي بند قيدي چون،
هي زنجيرن جي ڇن ڇن جا سر تا وڄن،
عزم انوکا ڪري، تا وڄن کي ڪڄن،
سڌن سِرَ جي هنئي آهِ ٻيجل وري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

توسان گڏ هوندو مخدوم بلاول بہ هُت،
دود و دلبر ۽ ڏاهر ۽ رٺمل بہ هُت،
توسان گڏ بختور ڀاڳهي، ڪوئل بہ هُت،
توسان آهي وڃڻُ، ويرُ ونبو وري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

جـاڳ جـا پـاڳ تـدبير سـان تـا جُـڙن،
وکَ وڏائـڙ سـان ئـي منزلـون تيـون ملـن،
ديـر نـاهي گهڙـي، تـا سـياڻا چـون،
سـا وسـامي بـہ کيـئن باهہ جيڪـا ٻـري:
هــوءَ سـهائين جـي شـهزادي ايـنـدي وريا
هـــوءَ ايـنـــدي وريا هـــوءَ ايـنـــدي وريا

رَتَ ۾ وهنجـــي ســوين راج اٿنـــدا وري،
تـــي ســگها ســيرا محتـــاج اٿنــدا وري
جهنـــڊا، نعـــرا ۽ ســوراج اٿنـــدا وري،
هـــيءَ گهـر گهـر ۾ جـا باهہ آهـي ٻـري:
هــوءَ ســهائين جـــي شـــهزادي ايـنـدي وريا
هـــوءَ ايـنـــدي وريا هـــوءَ ايـنـــدي وريا

اي زمانـا! اسـان کـان تـون ڇـا تـو پڇـين؟
زخـم سيني جـا هرهـر تـون ڇـا تـو ڏسـين؟
هـيءَ ڪربـل کهـاڻي تـون ڇـا تـو ٻـڌين؟
جـي ڪـرين تـو اسـان جـي تـہ ڪـر رهبـري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي ايـنـدي وريا
هـــوءَ ايـنـــدي وريا هـــوءَ ايـنـــدي وريا

چنــڊُ چانــڊاڻ کــي، اڄ تــہ ڳــولي پيــو
قــول ســرهاڻ کــي، اڄ تــہ ڳــولي پيــو
مــنُ هــي مهــراڻ کــي، اڄ تــہ ڳُــولي پيــو
ســنڌ ســاگر تيــو لهــرون لهــرون وري:
هــوءَ ســهائين جــي شــهزادي ايـنـدي وريا
هـــوءَ ايـنـــدي وريا هـــوءَ ايـنـــدي وريا

چا بہ آمرا ڪرين، رات رهڻي نہ آ،
لوڪ ساري تي سڪرات رهڻي نہ آ،
وستي واهڻ ۾ هيهات رهڻي نہ آ،
سون ورني پرهہ، هير آهي وري،
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري،
هوءَ قومن جي آزادي ايندي وري،
ملڪ تان لاهي هر تعدي ايندي وري،
هوءَ جيئري سدا ڪين سگهندي مري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

تند ڀنائيءَ جي حق جي تنواري وئي،
تند ٽنڻي نہ آ سنڌ سنواري وئي،
ڳالهہ آ سنڌ جي، جيءَ جياري وئي،
ڳالهہ ڳوڙهيءَ ڪي سمجهين متان سرسري
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

راڄ - راڻي هئي، موٽي ايندي وري،
سنڌ - سياڻي هئي، موٽي ايندي وري،
ڏڄ - ڏجاڻي هئي، موٽي ايندي وري،
جوڳياڻي هئي، موٽي ايندي وري:
هوءَ سهائين جي شهزادي ايندي وري!
هوءَ ايندي وري! هوءَ ايندي وري!

وري رت سان اُڀ ھي ڳاڙھو ٿيو

مــــارئي مليــــر جـــي!
شـــام جـــي سُـــرخيءَ جيـــان،
اُڀ ۾ اُلھــــــي وئــــــي!

❋❋

بُـــوءِ بَمـــن جـــي، چَـــوڌر بـــاھيون!
لَـــڙڪَ سُـــڪي ويـــا، اکيـــون ســـاٽيون!
رت ۾ وھنتـــــل شـــامَ جـــا لمحـــا،
آءَ تـــہ گـــم ٿيـــل مُـــرڪـــون ڳوليـــون!

❋❋

رنـــگ- ريتـــو يُـــونءِ تـــي ھـــاريو ويـــو
سنڌ جـــي خوشـــبو ھئـــي، ٽـڪـــڙو اُڏِي!
ڇـــا تـــہ اذيـــت جـــو چٽيـــو نقشـــو لطيـــف:
”رڻ ڳجيـــو رَاڙو ٿيـــو ڏرتـــي ڏُڏِي!“

❋❋

دلـــين ۾ دردُ بيحـــد ۽ اکـــين ۾ لـــڙڪَ ھـــن ڪيـــڏا!
سَتارن جي ڳڻـپ مشـــڪل، مسئلا پـــي وڌيـــا ايـــڏا!
عـــذابن جـــي جھـــانن ۾ جيـــاپو جـــانِ جـــو ائوڪـــو
مَـــرحلا ھـــي ڏکيـــا ڏاڍو ڳـــرا جھـــڙو جبـــلَ جيـــڏا!

❋❋

سوڳَ، روڳَ، سورَ هي،
رنجُ - ماتمُ: سنڌڙي!
مجبورُ ۽ محڪومُ بس
موتُ، گهاءَ، زندگي!

❋❋

اُگري ميڊيا - مُهم هلي ٿي!
رت جا ڳوڙها، دل سڙي ٿي!
مَن ۾ ميَرُ، يا وَيرُ اچا ڪو
سُڏڪن - سَاٽي سنڌ رڙي ٿي!

❋❋

وري قضيو اسان جي لئه،
وري مَقتل سَجايو ويو!
گلابي گُلُ، چهرو چُپ،
رڳو رَتُ رنگُ هاريو ويو!

پٽائيءَ چيو! منهنجي وائي مري وئي!!

صدا: بينظير آئي، آئي اچي وئي،
تہ ظلمن جي محلن ۾ قيامت مچي وئي،
۽ ڌرتي دلي ڌڙڪنن تي نچي وئي.
بچي وئي جمهوريت بچي وئي بچي وئي،
وري سنڌ راڻي اچي وئي اچي وئي،
عوامي امنگن جو سيلاب اٿليو
اتي سنڌ سرحد ۽ پنجاب اٿليو
بلوچي روايت جو نئون باب اٿليو
غمن جي خزان جو صفا منهن لهي ويو.
خوشين جي بهارن جو ميلو مچي ويو.
مگر خوار خدشا خوشين تي ٽٽي پيا،
امنگن جي جلسن ۾ خطرا لهي پيا،
وٺي لاڙڪاڻي کان انگلينڊ تائين،
ٽڪي تيز تاريخ کان دانهن نڪتي،
”ڳلي ۾ جمهوريت کي گولي لڳي وئي“
عوامي حقيقت کي گولي لڳي وئي،
پڙاڏو ٿيو: پورهيت کي گولي لڳي وئي،
حقيقت ۾ سنڌيت کي گولي لڳي وئي.
مگر ڇا جمهوريت ختم ٿي سگهي ٿي؟
عوامي حقيقت ختم ٿي سگهي ٿي؟
ڀلا رشني سج جي ڪم ٿي سگهي ٿي؟
حقيقت تہ دلين جي محتاج ناهي.

انڌي رات باڪُن جي سرتاج ناهي.
مچي يا مچي انڌُ اوندهہ نہ هاڻي،
حقيقت کي تاريخ جي اک سچاڻي،
رڳو تون مان ڇا پوري دنيا ٿي ڄاڻي،
خبر پئجي وئي نئين کي ڄاتو پراڻي،
ڏنو ڪالهہ کي اڄ ۾ اڄ کي سياڻي
اڳي هڪ بلاول وڏو ويو هو گهاڻي،
تہ ٻئي کي ڏني واڳ وئي نيٺ آڻي،
زمانو ٿو ڄاڻي!
اهو ولولو سلسلو ڪو نہ ٽٽندو.
جو جاري هيو جاري آ جاري رهندو،
رڳو لاڙڪاڻو نہ پنڊي رني آ!؟
اسان کي لڳي ٿو تہ هر اک ڀني آ،
مڄون ٽا تہ تون ڀي ڏکاري آن پنڊي!
وري ساڳيو تنهنجي ئي پڊرن پٽن ۾
پڇاڙي ڊسمبر جي ڏينهن ٽڏن ۾
خبر ٿئي تہ ڪيئن سنڌ راڻي مري وئي؟
مٿان سمجهين هڪڙي سنڌياڻي مري وئي،
سنڌياڻي نہ پر اڄ راڻي مري وئي،
اسان جي تہ ڄڻ مالڪياڻي مري وئي.
سچل سڏ ڪيو: سنڌ ڄائي مري وئي
پناٿيءَ چيو: منهنجي وائي مري وئي.
اهو ڪيس تاريخ ۾ ٿيندو داخل،
۽ ظاهر جمهوريت جو پوندو ٿي قاتل!
۽ ظاهر جمهوريت جو پوندو ٿي قاتل!.

عاجز جمالي

تنهنجي مانَ ۽ شان تي سوين سرخ سلام

سنڌ راڻي!
شهيد جي،
شهيد نياڻي.
سنڌ جو توتي سلام!
سنڌوءَ جي پاڪ پوتر،
متيءَ سان تو ملهايو.
او ڌرتيءَ ڌياڻي،
او سنڌوءَ جي راڻي،
تنهنجي هٺ، همت، حوصلي،
تنهنجي عظمت ۽
امرتا کي سلام—
وڍ وقت جا تو سنا،
جبر تاريخ جا تو ڏٺا،
ڪئي قاتل، جلاد، منڪر، منافق،
تو آڏو ديوار بڻيا۔
ڪيرائي ڪوٽ ڪُفر جا،
ڍاهي زور ظلم جا،
مچايو تو پنهنجو مانُ،
تنهنجي مانَ ۽ شانَ تي،
سوين سرخ سلام!

سنڌ جي راڻي شهيد بينظير ڀٽو

سنڌ نگر جي سونهن سراپا، سنڌ جي راڻي پياري ڀيڻ،
ريتي رت جو ريج ڏئي، تو سنڌ جي سينڌ سنواري ڀيڻ.

پير وطن ۾ پائيندي تو ڀيڻ خوشي محسوس ڪئي،
آس تمنا ويرين تنهنجي، هر ڪا سوچ اڏاري ڀيڻ.

ڏور وطن کان بيوس رهندي، ڪين وساريئي قوم وطن،
قوم وطن جي الڪي اوني، منجهه گهڙي تو گهاري ڀيڻ.

عزم ارادا پختا تنهنجا، جان جي پرواهه مور نه رکيئي،
ڏاڍ جبر جي ڏهڪاءَ آڏو همت تو به نه هاري ڀيڻ.

بم ڌماڪا گوليون روڪي، رستا تنهنجا ڪين سگهيون،
ساهه جي آخري گهڙي تائين، جنگ جبر سان جاري ڀيڻ.

سک جو سورج سانگين ڪارڻ، تو ته اپارڻ چاهيو ٿي ڪو
رات هٽائڻ تو ٿي چاهي، قوم مٿان هيءَ ڪاري ڀيڻ

خون پگهر هي پورهيو تنهنجو رنگ ته آخر لائيندو
ڪين وسامي سگهندي مشعل، رت سان تو جا ٻاري ڀيڻ.

دائم دلين قوم مٿان هي، نانءَ تہ تنهنجو نقش ٿي رهندو،
قوم نہ پلبي ڪڏهين تنهنجو هيڏو ٿورو ڀاري ڀيڻ.

موت وڇوڙي ماري تنهنجي، جهوريءَ جهوري جهوريا جهانگي،
روئن رڙن ٿا رڙڪن تولئہ ڏيهہ جا هاري ناري ڀيڻ.

گهيڙ گهٽيون ۽ ويڙها سيڙها، آهن اداسي ڳوٺ ڳليون،
سوڳ ۾ ورتل سانگي وانگي، سنڌ سڀاجهي ساري ڀيڻ.

لاڙ اُتر ۽ ڪاڇي ٿر ۾، ماتم جهڙو منظر برپا،
سُڏڪن ساريو سانگي توکي، هر لَبَ آهہ و زاري ڀيڻ.

اک نہ اهڙي ڏسجي جيڪا، غم ۾ تنهنجي ناهہ رُني،
سور ڪاپاري صدمي ورتل، هر دل آهي ڏکاري ڀيڻ.

سنڌ تہ توبن چني چوري، ٻڌجي هاڻي ڀيڻ وئي،
ويڙهيچن جي واهر هاڻي، ڪير ڪندو پوئواري ڀيڻ.

ننگ سنڌين جو سنڌ جي جائي، ڪيئن ڀُلائن مارو توکي؟
ساهہ سمايل سيني سانديل، هوندئين ياد دُلاري ڀيڻ.

ٿيَ ملهائي جيجل جي، تو، مان مٿيءَ جو ڪيڏو رکيو
جَسُ مبارڪ سنڌ جي جائي، سورهيہ صاف سچاري ڀيڻ.

پيءُ بهادر وانگر تون پي، شينهڻ بهادر شهزادي!
ٻاگهيءَ مارئيءَ لڄ محافظ، غيرت مند لوئياري ڀيڻ!

سمجهہ سياسي ڏاهپ رکندي، ملڪن ۾ تو ميڄتا ماڻي،
ديس، تہ ڇا پر دنيا تنهنجي، آهي ميڃي هوشياري پيڙ.

رنگ شهادت رُتبو اعليٰ، تو تہ برابر سوڍي ماڻيو،
امر هميشہ لاءِ بڻيءَ تون، مومل ڀاڳ ڀلاري پيڙ.

سرخ سلامن جا هي تحفا، ڏيهہ پرانهان ڏيندا رهندا،
ننگ نيايئہ ناتو رشتو، ڏيءَ امڙ سان پياري پيڙ.

شاهہَ گداگرَ ڪوڙ سلامي، هوندا تنهنجي مرقد ميڙا،
گل نڇاور قُل ۽ ختما، رهندا پيا هيءُ جاري پيڙ.

✵

داڪٽر عبدالخالق "راز" سومرو

تنهنجي عظمت کي سلام

قدر ڌُنهنجو قوم کي تنهنجي فراست کي سلام!
اي مسافر! راهه جي! تنهنجي مسافت کي سلام!

هر بشر جي دل جي راڻي، تون نياڻي بينظير،
ناهه ثاني ڪو بشر تنهنجي نزاڪت کي سلام!

سنڌ ڄائي، تون سياڻي، گڻ لکين تو بي حساب،
هر ادا تنهنجي وفا، تنهنجي صداقت کي سلام!

تون تہ هڪ مدبر، سياستن، ساڃهه جو سريڙ،
موهه ميتا، روح تون، تنهنجي سياست کي سلام!

ڇا خبر ڪنهن کي لياقت باغ ۾ ٿيندينءَ شهيدُ!،
سڏ قضا جو آ ٿيو تنهنجي شهادت کي سلام!

اڄ رئاري تون وئينءَ دنيا سڄي آ سوڳوار،
هڪ سهارو سنڌ جو تنهنجي رفاقت کي سلام!

تون تہ زندهہ، جاودان آهين، برابر اي شهيد!،
سرُ ڏنو تو قوم لئہ، تنهنجي حمايت کي سلام!

راڄ راڻي، تون نماڻي، هر بشر جو تون سرورُ
مان تون مهراڻ جو، تنهنجي وجاهت کي سلام!

ديس ۾ پرديس ۾، هر ملڪ تنهنجو آ مداح،
آس پوري ناهه ٿي، تُنهنجي ذهانت کي سلام!

تون تہ ليڊر ملڪ جي ۽ ملڪ جو توسان پيار،
درد دل ۾ قوم کي، تنهنجي قيادت کي سلام!

لفظ هڪ هڪ تي ويو آ پيش گوئي جو شعور،
قوم تان قربان تون، تنهنجي سعادت کي سلام!

هر قدم شمس و قمر تي، مشتري تابع طريق،
گرد گڏ توسان هيا، تنهن جي ثقابت کي سلام!

خلق جي خدمت ٿيو دارين جو افضل ثواب،
شان تنهنجو ماڻ تون، تنهنجي شرافت کي سلام!

سوچ ڪنهن جي ڪم نہ آئي پرده تقدير دام،
پار سا تون قوم لئہ، تنهن جي لياقت کي سلام!

هر جڳهہ تنهن جي ڏنم، تصوير هٿ ۾ يادگار،
گل سنڌءِ تصوير تي، تنهنجي شباهت کي سلام!

ڪنهن عدو جي آهہ سازش، جو برابر هڪ پلان،
اي شهيد۔ وطن اڄ، تنهنجي شباهت کي سلام!

نفس آهي ظالمن جو قيد قدرت وٽ قصاص،
سر بلندي آهہ تو، تنهنجي و ثاقت کي سلام!

زندگي توکي تہ تي، پنهي جهانن جي نصيب،
تون مع القرآن آن، تنهنجي تلاوت کي سلام!

”راز“ غم مون کي عمر جو، آ ڏنو اڄ بينظير،
اي شهيدہ قوم اڄ، تنهنجي شهادت کي سلام!

امان

امـــــــان او جيجـــــــــل امـــــــان!
هـــيءَ کـهـڙي ڪـــربلا پـئـي مـــان ڏســـان،
جـيءَ جهـوري وجهـان، توتـان گهـوري وجهـان،
تـــو ۾ جرئـــت هئـــي ســنڌوءَ ڇـــولين جيـــان،
تون اڏول هئين ڪير ٽر، هـاڙهي، هـالار جيـان،
تـڏهن ئـي تــ تـو بابـا جـي شـهادت ڪـانپوءِ،
سندس مقصد ۽ منشور جي پاسداري ڪئي.
تو اديءَ ڪي ساڻ ڪري وڏي بيداري ڪئي.
تـــو نئـين ســر مـــاڻهن ۾ اتسـاهـ جيـاري وڌو!
تـو اڃـايلن ڪي اميـدن جـو پـاڻـي پيـاري وڌو!
تـو ظـالم جـي ڏاڍ ۽ جبـر ڪـي للڪـاري وڌو!
مـــوت ۾ ســـفاڪ قاتـــل وري تـــو ڪـــان،
پيـارو ٻچـيـرو پٽـڙو زهـر ڏيـاري ڪسـي ورتـو.
پــوءِ بـــ تـــو ۽ اديءَ همـــت نـــ هـــاري،
جمهوريـــت لاءِ، جدوجهـــد رکـــي جـــاري،
نيـٺ هـڪ ڏيـنهن مظلـوم مـاڻهن کـــي،
توهـــان عـــوامي حڪومـــت ڏيـــاري.
تڏهن تنهنجي مکڙي جون خوش بخت ادائون،
ٽـڙي پيـون هيـون، اصـفهاني گلابـن جيـان.
اوجاڳيـل اکڙيــون چمڪـي پيــون هيــون،
ســـنڌوءَ مـــاڻريءَ جـــي مـــاڻرن جيـــان.

پـر ظـالمن وري هڪـڙو وار ڪيـو
عـوامي راڄ ڪـي عـوام ڪـان ڌار ڪيـو.
تـو بـہ سـختيون سـٺيون ڏاڍيـون امـان،
اديءَ ڏي بـہ سک چين ڪـو نـہ پئـي ڏسان.
مـان وران تـہ ڪيـئن وران او امـان او امـان،
بـابي جـو وڏو پـٽ بـہ تـہ هـو جلاوطـن.
اديءَ جي ورءِ ٻارن کي بہ گهيري وڏو هو تڪليفن،
پـر امـان! تـو ۾ رت هـو ايـران جـو.
۽ سـهارو هـو تـوکي حفـظ قـرآن جـو،
او تهمينہ رستم ۽ سهراب جي ڌرتيءَ جي شڪتي.
تـوکي لـڱـن ۾ ملـي هئـي،
موهن جـي دڙي جـي امـر متـيءَ جـي هستي.
تڏهن ئي تہ تو عـوامي راڄ لاءِ همت نـہ هـاري،
اديءَ سـان روشـنين لاءِ نئـين سـر لاٽ ٻـاري.
هُئـي جدوجهـد ۾ عـوام سـان ادي اڳيـرو
نيـٽ عـوامي راڄ مـاڻيو ٻيهـر تـوهـان.
آيـو ملـڪ مـوٽي راڄ راڻـو ٻـاهران،
پـر تـنهن کـي بـہ جلـد ظـالمن مـاري وڌو.
بـس تـڏهن کـان تـڏهن کـان امـان،
مـوپي پـٽ جـي شـهادت کـان پـوءِ امـان!
تـون غمـن ۾ ايـڏو تـہ گـم سـم آهـين،
ويجهـو هونـدي بـہ جـڻ ڏاڍو دور آهـين.
پـر هـو ڏس تـہ امـان اٿ ڏس تـہ امـان!
پنهنجـو ڳـاڙهو امـرت رت ڏئـي،
ڳـاڙهن گلابـن سـان ڳتيـل،
سـنڌو نـديءَ جـي پـوتر پـاڻي سـان وهنتـل.

قائد عوام شهيد بابا جي پيرن ۾ ستل،
تنهنجي ڏيءَ پياري پنڪي بينظير.
عوامي راڄ راڻي، بي مثل بينظير،
جمهوريت ۽ عوام لاءِ شهيد ٿي.
ڪروڙين دلين ۽ دماغن تي تيون پيرو ۽ هميشہ لاءِ،
سنڌ راڻي راڄ ڪري رهي آهي.

✲

مهراڻ جي راڻي

عالمي دنيا جي مجيل اڳواڻ راڻي،
جمهوري سياست جي تہ سرواڻ راڻي،

پورب ۾ جائي، يورپ مان پڙهي آئي،
مشرقي نياڻيءَ جي چا تہ واڪاڻ راڻي،

گلشن ۾ سوين آهن، گل خوشبوءَ پريا،
پر سيني کي وٺندڙ هيءَ سرهاڻ راڻي.

نديون نياريون تہ اڃون اڇهائين،
مگر هيءَ تہ موجن پريو مهراڻ راڻي،

ريشمي اطلسمي بخملي وڳن هوندي ب،
پاتو شهادت جو تہ پهراڻ راڻي.

سنڌ راڻي

سمنڊ جي ڇولين ڀري سنڌ راڻي،
عوام جي چاهه تي چڙهي سنڌ راڻي.

چانورن ۽ زيتونن جي ديس جي،
سياست جي سفر ۾ ڪري سنڌ راڻي.

وئي ڪري امر گفتار ۽ ڪردار کي،
مظلوم ماڻهن جي پري سنڌ راڻي.

ڪو به ڍاهي نه سگهيو همت ۽ عزم کي،
روشنيءَ جو سج ٿي ٻري سنڌ راڻي.

تقرير ۾ تدبير ۾ بي مثل بينظير،
شهيد ٿي زنده رهي وري سنڌ راڻي.

مادر جمهوريت

27 ڊسمبر 2007ع،
لياقت باغ.
راولپنڊي،
چهري تي نور.
مسڪراهٽ.
خوشين جا لمحا،
هر طرف جيئي ڀٽو.
جيئي بينظير،
ماڻهن جو سمونڊ.
چهرن تي خوشين جا آثار،
اميدون، خواب.
انهن جي چهري تي عيان،
جلسي جي پڄاڻي .
پروانن جي ميڙ ۾،
خوشيءَ مان هٿ لوڏيندي
محترمہ جو قافلو اڳتي وڌيو.
۽ اچانڪ پستول مان.
شعلو نڪتو
۽ محترمہ!!!.
خوشيون، آسون، اميدون ۽ خواب ،
سدائين لاءِ ختم ٿي ويا .

شام غريبان،
اڄ لياقت باغ ۾ برپا ٿي.
اي مادر جمهوريت!
توکي اسان يتيمن جو.
سرخ سلام!
سرخ سلام!
سرخ سلام اي مادر جمهوريت!

شهيد بينظير کي سلام

سنڌ جي سرويچ راڻي، تنهنجي رخصت کي سلام،
تنهنجي همت تنهنجي جرئت ۽ جسارت کي سلام.

قوم تان قربان پنهنجو ساٿ سارو تو ڪيو،
تنهنجي قربت تنهنجي قوت، ۽ قيادت کي سلام.

جستجو سان تو جبر جي، جوش کي جهوري وڌو،
تنهنجي محبت تنهنجي محنت، ۽ مهارت کي سلام.

ساھ ۾ سانڍي رکيو تو سنڌ جي تهذيب کي،
تنهنجي صورت تنهنجي سيرت، ۽ صداقت کي سلام.

درد ونڊن جي دلين جي، ترجماني تو ڪئي،
تنهنجي الفت تنهنجي عادت، ۽ عبادت کي سلام.

ملڪ ساري ۾ ڏٺو مون، ڪو نه مٽ تنهنجو مليو،
تنهنجي نسبت تنهنجي نوڙت، ۽ نزاڪت کي سلام.

گهر خدا تنهنجو بڻايو جنت الفردوس ۾،
تنهنجي عزت تنهنجي عظمت ۽ عبادت کي سلام.

خون خوشبودار تنهنجو رنگ لائيندو ڪڏهن،
تنهنجي شهرت تنهنجي شفقت ۽ شهادت کي سلام.

ھا غفور بہ هاڻ تنهنجي، شان تي لکندو پيو،
تنهنجي حسرت تنهنجي حجت ۽ هدايت کي سلام.

سيد عبدالغفور شاهه

سنڌياڻي سنڌ جي جائي آ

هٿ هِلائي الوداع چوندي وئي.
هوءَ ڪڏهن روئندي ڪڏهن کلندي وئي.

ڏيءَ پتي جي هئي بهادر بي بها.
دشمنن سان دويدو وڙهندي وئي.

واديءَ مهراڻ جي راڻي هتان،
وک واڌائيندي، اڳيان وڌندي وئي.

ظلم جي زندان جا تالا ڀڃي،
نينهن جا نعرا وڏا هڻندي وئي.

پٽ ڌڻيءَ جي سورمي هٿڙا کڻي،
ديس واسين لئه دعا گهرندي وئي.

سنڌ جي سرواڻ پنهنجو پاڻ کان،
ماڳ پنهنجي جا پتا پڇندي وئي.

ڪونج ڪر موڙي اُڏاڻي اوچتو
اڏرندي آڪاش تي چڙهندي وئي.

ها غفور شاهه مون ڏٺي هر موڙ تي،
زندگيءَ جا داستان لکندي وئي.

سنڌ روئي ٿي

جمعي رات جيجل کي ماريو ويو.
سچيءَ سنڌ کي آ روئاريو ويو.

سين سنڌ واسين جا سينا وڍي،
وري لوڻ زخمن تي هاريو ويو.

چٽانن جا مضبوط چيري هِنيان،
پهاڙن کي پل ۾ پگهاريو ويو.

اجهاڻيل ٻنين کي اُماڙيون ڏئي،
ستل سورُ ٻيهر اٿاريو ويو.

وري ڏسُ تہ وارن تي وارون ڪري،
پُراڻن ڦٽن کي جياريو ويو.

اسان کي اسان جي ئي سنسار ۾،
بڻائي آ باغي ٻيهاريو ويو.

غفور شاهه گلڙن کان خوشبو کسي،
گلابن جي ٻوٽن کي ٻاريو ويو.

سنڌ وطن جي شهزادي

سنڌ وطن جي شهزادي، ويئي جام شهادت نوش ڪري،
جابر اڳيان جا نه جهڪي، ويئي ويرين کي مدهوش ڪري.

ڦهر ڪلفتن ڪربل ڪان، پوءِ هڪڙو ويو نئون باب نهي،
پاونگ پڙ تي پير جو پاتو، دشمن جي دل دوش ڪري.

حق جا نعرا هڻندي هڻندي، جيجل جڳ ۾ جوت جلائي،
هن راڻيءَ رت جو ريج ڏنو، سات ويئي مئي جوش ڪري.

وات وات تي ويري ويٺا، گهيڙ گهٽيون گس گهاٽ هٽي،
درس بغاوت جو ڏيئي، جا سوليءَ جو سر موش ڪري.

رهزن راهون نه روڪ اسان جون، ظلم نه تنهنجو ظالم سهبو،
بدلي جي هيءَ باهه جا پڙڪي، پيچي پٿر پڙ پوش ڪري.

سرگم تي هي رقص آجاري، گونج فضا ۾ گولين جي،
ساقي تون سنسار سائي، آزادي ڏس توش ڪري.

نوحو

توکي ياد ڪري او سنڌ راڻي، انسان سدائين پيا رُئندا.
تنهنجي قبر تي ايندڙ ويندڙ ڪئين، مهمان سدائين پيا رُئندا.

هيون ڏاڍيون اميدون اي ساٿڻ، تنهنجي تہ هئڻ سان سک ٿيندا،
افسوس جو پورا ڪين ٿيا، ارمان سدائين پيا رُئندا.

اڄ تنهنجي اڱڻ ۽ ويهڻ جي، جاين ۾ اداسي ڇانيل آ،
هي تنهنجي اڱڻ جا گل ٻوٽا، گلدان سدائين پيا رُئندا.

هن تنهنجي وڇوڙي جهوري ڇڏيو هن تنهنجي جدائيءَ ٻوري ڇڏيو
هن دردن جا هن زخمن جا، درمان سدائين پيا رُئندا.

تنهنجي ياد ۾ روئڻ لاهياريون، ڪڏيو پار پٽن ٿيون ويچاريون.
اي ساٿڻ تنهنجي سورن جا، سامان سدائين پيار رُئندا.

توسان پيار ڪرڻ وارا ماڻهو هي هيڏي جدائي ڪيئن سهندا،
تنهنجي گهر جا در ۽ دروازا، دربان سدائين پيار رُئندا.

جن ڪوٺن ۾ تو قيد ڪٽيا، پر مارو پنهنجا ڪو نہ مٽيا.
اڄ تنهنجي شهادت جو تہ ٻڌي، زندان سدائين پيا رُئندا.

اي يار شهيد هن سانحي جو افسوس صدين تائين رهندو
داناءَ سدائين پيا رئندا، ديوان سدائين پيا رُئندا.

يوسف لغاري

شهيد تي نياڻي

اکين مان اسان جي، وهي رت ۾ پاڻي،
ويو ملڪ اُجڙي، شهيد تي نياڻي.

اسان خواب جيڪي ڏٺا هئا سُهانا،
پانيوسين بدلجي، ويندا هي زمانا،
انهي کان ته اڳ هيءَ، ختم تي ڪهاڻي،
ويو ملڪ اُجڙي، شهيد تي نياڻي.

ڪندي پيار ڪيڏو غريبن سان هئي جا،
لهندي سار هردم، يتيمن جي هئي سا،
اها اڄ اسان کان، ڇني آ سنڌياڻي،
ويو ملڪ اُجڙي، شهيد تي نياڻي.

اميدون اسان جون، سڙي خاڪ تي ويون،
دليون درد هاڻيون، چڪي چاڪ تي ويون،
ڪندو ڪير واهر، وطن جي ته هاڻي
ويو ملڪ اُجڙي، شهيد تي نياڻي.

ننڍڙڪا ٿياسون، اسين يار يوسف،
رهيو ڪو نه اسان جو هتي ڪو به منصف،
لغاري دنيا آ، سڄي تي ويڳاڻي،
ويو ملڪ اجڙي، شهيد تي نياڻي.

بينظيرا

آهه اي بي مهر گردون، آهه بي پر بينظير.
خون ۾ پنهنجي ڏنئي، ڪنهن طرح سان تر بينظير.
عالم اسلام جي، بي مثل رهبر بينظير.
تي نشانو ظلم جو مظلوم مظطر بينظير.
جنهن ڪنهين. جنهن جاءِ ٻڌي. ان جي شهادت جي خبر.
سر پٽي هئِه هئِه ڪري، سينو ڪُٽيئين با چشم تر.

جنهن جو پيءُ هڪ، عالم اسلام جو همدرد هو
جنهن جو چهرو، اهل دل آڏو مثال ورد هو
قيد خاني ۾ ڏٺو ڏيءَ، پيءُ جو چهرو زرد هو.
۽ تصور ۾ ڏٺائين، جسم پيءُ جو سرد هو
ڪير هو جنهن جو بيان مون. هن طرح ڪيو آشڪار
روح سو انسانيت جو بي شبهه هو ذوالفقار.

جنهن وڌايو ملڪ پاڪستان جو عزو وقار
ايٽمي قوت بڻايو ملڪ کي جنهن آشڪار
قوم جو بڻجي ويو هر فرد، ان جو جان نثار
ظالمن بي گهر ڪري، ان کي نيو پي سُوئي دار
تو ستارن جي اکين سان، هي ڏٺو منظر سچو
ڪيئن ٿيو مجروح زندان ۾ اهو بي پر سچو.

آخري ديدار جنهن. پيءُ جو نہ ڪيو سا بينظير،
ياد ۾ پيءُ جي پرينديءِ، هئي جا سڏڪا بينظير،
هائي بابا چئي، وهائيندي هُئي ڳوڙها بينظير،
آخرش پيءُ سان ملي، فردوس ۾ جا بينظير،
چا ڏسي پيءُ آهي، سا ڳئي طرح گهايل بينظير.
هو نپايو جنهن کي، نصرت جهڙي آيل بينظير.

پر نہ ڪئي تو اڪتفا، ڪا بر قضائي ذوالفقار،
پاءُ جو لاشو ڪيو تو پيڻ جي لئي ڪيئن تيار،
زهر سان جنهن جي حياتي، ختم ٿي وئي آشڪار،
بينظير ان لئي رُني، ڳوڙها وهايو زار زار،
نوجوان پاءُ جو ڪٺي، آئي وطن ۾ بي وطن.
تا ڪري مدفون پيءُ جي، پر ۾ ڏئي ان کي ڪفن.

پيءُ سان جو وعدو ڪيو، سو نيٺ پاريو بينظير،
پاڻ کي پنهنجي وطن ڏي، پاڻ واريو بينظير،
ڪيو بيان پنهنجي بيان ۾، سڀ ڪي ساريو بينظير،
جي ٿيا قربان تن لئہ. نير هاريو بينظير،
جان نثارن تائين پهچايئين سلام ذوالفقار.
۽ رسايئين قوم ساريءَ کي پيام ذوالفقار.

تون ڪڏهن بہ مرڻي ناهين!

اي پنائي جي بيتن جهڙي سهڻي!
اي سنڌو جي لهرن جهڙي سندر!
اي سنڌ سنڌو جل جهڙي پوتر!
خبر ناهي ڪهڙي ويل،
توسان هن ڌرتي جي ٻارن ٻچن،
ننڍڙن، وڏڙن، پوڙهن،
۽ عورت جنهن کي،
تو ويساھ ڏنو
نئون روح ڏنو
جيئڻ جو ڏانءُ ڏنو
جذبو ڏنو
حوصلو ڏنو
سڀ کان وڏيڪ ڪيس پاڻ سڃاڻن جو سبق ڏنو
اي سنڌ ڄائي، او سنڌ راڻي!
تو جنهن پل موڪلايو
ظالم، قاتل، ايڏو قهر ڪيو
تنهنجي ٻهڪندڙ سُهڻي مک کي،
تنهنجي للڪاريندڙ آواز کي،
اسان کان اوجهل ڪيو.
ان کان اڳ اسان ڪربلا پڙهي هئي،
ڪربلا ڪيئن هئي؟

ان جو منظر ستاويهين ڊسمبر جي لهندڙ سج
کان شروع ٿيو.
ان مهل تو نہ موڪلايو هو
ان پل اسان جي اميدن، اسان جي خوابن،
اسان جي اندر ۾ رچيل بسيل تنهنجي هجڻ جي،
احساس موڪلايو
تنهنجي وڇوڙي،
سج جي روشني جهيڻي ڪري ڇڏي،
گلاب مان خوشبو جهيڻي ڪري ڇڏي،
گلاب مان خوشبو بہ محسوس نٿي ٿئي.
اندر جي دنيا اجاڙ بڻيل،
سمنڊ ستل،
سنڌو سڪل،
هو جي تنهنجا قاتل آهن،
سي تہ ڪڏهن بہ بچڻا ناهن.
تون نہ آهين،
اسان سان پوءِ بہ،
ڪائنر ڊنل آهن،
جيئن اڳ بہ توکان ڊڄندا رهيا،
اها بہ کين پڪ آهي،
جنهن ڌرتيءَ جي ڄائي آهين،
تون تہ ڪڏهن بہ مرڻي ناهين،
ويس مٽائي ورڻي آهين.
تو سان منهنجو ازل جو رشتو
تنهنجو منهنجو مٽيءَ جو رشتو
او سنڌ ڄائي!

او سنڌ جي راڻي ڌيءَ!
تو جو ڪجهہ هن ڌرتيءَ کي ڏنو.
هيءَ ڌرتي بہ توسان پيار ڪري ٿي،
توتان پنهنجو سر گهور ڪري ٿي،
هن ڌرتيءَ جون مائون تہ ڏس،
توسان اندر اورين ٿيون،
توتان ٻچا گهورين ٿيون،
انهن کي توئي مان ڏنو،
سڀ سڪ ڇڏي،
پنهنجو ور ڇڏي،
پنهنجو گهر،
پنهنجا ننڍڙا ٻچڙا ڇڏي،
تون جو آئينءَ هن اُجاڙ وستي کي آباد ڪرڻ،
جتي تنهنجا ماروئڙا رقص ڪندا،
تنهنجي آجيان لاءِ آيا،
لکين ڪروڙين قطارون سندن،
اهي سلسلا محبتن جا، جو قاتل ڏٺا،
سندس اندر ويٺل جابر جاڳي پيو،
سندس بدصورتيءَ شيطان جو روپ ورتو
ءِ هو تنهنجي ذهانت،
تنهنجي علم،
تنهنجي عقل،
سياسي وسعت، ڊگهي نظر،
عالمي شهرت،
سڄي دنيا ۾ تنهنجي عزت،
عوام سان تنهنجو آڻ تُٽ ناتو،

اهو سڀ هُو سهي نہ سگهيو
توتي ڪيڏا وار ڪيائين،
هُو ڪائنر تنهنجي پٺيان وار ڪري ويو
هن ڌرتيءَ جو هنياءُ ڏري ويو
ڪربلا جا منظر عام ڪري ويو
اي سنڌ جائي هڪ پيرو وري آ!
او سنڌ راڻي هڪ پيرو وري آ!
اسان کي ڪنهن ڏک ۾ ڏسي ڪين سگهين ٿي،
تون!
تون تہ ڪڏهن بہ مرڻين ناهين!
ويس مٽائي ورڻي آهين!
او سنڌ جائي!
او سنڌ راڻي!
اي پٺائي جي بيتن جهڙي سهڻي،
او سنڌ راڻي!

آ هيلُ ٻر تنهنجي ڳونج اڃا

هي خالي هٿ ڪٽي پنهنجا،
آ شام ڊسمبر جي آئي.
۽ سنڌ سڄيءَ جي نيڻن ۾
آ لال لهوءَ جي لالائي.
آ موسم ڇوڙي وار رُني،
۽ دل ۾ تنهنجي سار رُني.
تون ڏار نہ آهين ڌرتيءَ کان،
هر ٻار ٻڌي ۽ سر تيءَ کان.
پر پوءِ بہ جدائي تُنهنجيءَ جو
ڏک ڪو نہ لٿو آ ڌرتيءَ تان.
او سنڌ راڻي —او سنڌ راڻي

آ پڪ اسان کي ايندينءَ تون،
ڪو سانگ نئون ۽ نينهن کٽي.
هن اونده ورتل ڏيهہ مٿان،
ڪو روشن روشن ڏينهن کٽي.
ڪا لهر اُٿي آ سمندر کان،
۽ ڪوڪ ڪا ڪيٽي بندر کان.
هيءَ ڳالهہ هلي پئي ڪاڇي ۾،
۽ سنڌ سڄي جي پاڇي ۾
ڪا ڪرڪي پيئي ڪونج اڃان،

آ هيل بہ تنهنجي گونج اجان!

تي جاڳ جلي هت مياڻيءَ جي.
ءِ ويڙهہ هلي تي رهزن سان،
هالار بہ سندرا ساهيا هن.
مڪلي بہ وڙهي پئي رهزن سان،
هن سنڌ جا ٻيڙا ٻارَ وري،
پيا وار مٿان ڪن وارَ وري،
هي مرندا نيٺ تہ سڀ ماري،
ءِ ڏرتي ٿيندي سوياري،
او سنڌ راڻي- او سنڌ راڻي
هي ڏرتي ٿيندي سوياري،

جڏهن موت اسان جي واديءَ ۾ داخل ٿيو

هيءَ اونداهي سڙڪ،
ڪيڏانهن وڃي رهي آ،
ڪيستائين وڃي رهي آ؟
اها منهنجي پيرن ڪان دل طرف وڌي رهي آهي.
منهنجي نسل جي سيني ڪي،
هڪ گولي چيري نڪري وئي آهي.
هڪڙي پل ۾،
سڀ ڪجهه بدلجي ويو آهي:
سڙيل ٽائرن جي بوءِ،
مني مارٽ جتان تو آخري پيرو ڪنهن جي لاءِ،
ڪرسمس ڪارڊ ورتو هيو
اهو باهه جي لپيٽ ۾ آهي.
(پر مستقبل باهه جي لپيٽ ۾ آهي هتي تہ).
سڀ ڪجهه سڙي رهيو آهي.
۽ منهنجو ديس smoke ۾ تبديل ٿي ويو آهي.
هڪڙي پل ۾
تون تون نہ رهي آهين!
۽ مان مان نہ رهيو آهيان!
اسان ڇا جو شڪار ٿياسين؟
بنياد پرستي؟
بين الاقوامي سازش؟

ريجنل تبديلي-
ڪرزئي، توهن جي آخري مرڪ ۾ ڇا پسيو هو؟
جنرلن ۽ ڪرنلن جي راڄ ۾
تون اڪيلي ڪري ماري وئين ۽!
جڻ باقي سڀ تنهنجي قتل جا،
اميجز رڪارڊ ڪرڻ لاءِ بيٺل هيا.
تون جڻ هالي ووڊ جي ڪنهن ڊائريڪٽر ڪي،
شوٽ پئي ڏني،
۽ ان لاءِ تو آخري پيرو هوا ۾ هٿ لهرايا پئي!؟
يا الله يا رسول!
هاڻ هي ملڪ تو "بيقصور" جي قتل جو ڪيتو ڏيندو...
تنهنجي ٻانهن ۾ ٻڌل امام ضامن،
پٺائي ۽ قلندر جي درگاهه تي گهريل دعائون،
شهيد نظام سمي جي امڙ!
(جنهن ڪي تو ياڪر ۾ پيري رکيو آهي،
جڻ تون ديس کي آخر جنگ کان بچائي رهي هجين)
لاڙڪاڻي جي چونڪ تي هو پڪوڙائي،
هو لياريءَ واريون مائرون پينرون،
۽ تنهنجا لال پائر،
جيڪي تنهنجي وطن آمد تي ائين نچيا،
جيئن تنهنجي شاديءَ تي نچيا هئا.
ستر ڪلفٽن ۽ المرتضيٰ کان گذرندي،
توکي ڇا محسوس ٿيو؟
۽ تو پنهنجي پائتيءَ جي،
سنگدليءَ تي ايترو ڇو رنو هيو؟
پنهنجي پوڙهن هٿن تي،

جوان پٽ جو لاش
۽ اندر ۾ هڪ پٽ جي گرفتاريءَ جو درد کڻي هلندڙ
پوڙهي شخص سان تون،
بنا ڪنهن اطلاع،
۽ بنا ڪنهن پروٽوڪول جي،
ملڻ چو وئينءَ؟
تو پنهنجي آخري سفر جي تياري ائين ڪئي.
جيئن ڪوئي پليٽ فارم ٽڪيٽ کڻي
مهمان جو آڌر ڀاءُ ڪرڻ لاءِ بيٺل هجي...
جڻ ڪا فيري ٽيل (Fairy tale)
گريڪ ٽرئجڊي،
ڪربلا ڪربلا...
جيڪي اڪيون ڪي ايام،
رڻ بڻجي ويون هيون،
اهي تو لاءِ سنڌو درياهه بڻجي
ويون آهن.
تحفظ جو ڀاڪر،
سياسي اتساهه،
۽ تبديليءَ جي خواهش،
اسان جي ڊائريءَ مان هاڻ،
ڏتل لفظ بڻجي ويا آهن.
۽ تنهنجو موت!
سياسي موت بدران،
اميد جي موت جيان بڻجي ويو آهي.
۽ سياري جي سحر،
۽ سرد شام جي پهر،

چڏي ويل اداس پاڇولن وانگر،
ديس تي ڇانئجي ويا آهن.
....
مڪمل بلئڪ آئوٽ،
ستارن ۽ چنڊ بنا رات،
ساهه بنا زندگي.
شهر جي ڪچي آباديءَ وارين جهوپڙين مٿان،
تنهنجي پارٽيءَ جو جهنڊو جهولي رهيو آهي،
ويلڪم واري بورڊ تي تنهنجي تصوير ڪي ڏسي،
مون سوچيو: ”هاڻ آرام جي ننڊ ڪر،
رات گهڻي تي وئي آهي،
ڏکي سفر، اڃاتل اوجاڳي،
۽ گهڻي برداشت کان پوءِ
آرام جي ننڊ ڪر....
ها، بس گهڻو ٿيو...“!
۽ رات، اُف، هيءَ ڪاري ڏکي رات،
نان سويلين رات،
دهشتگرديءَ خلاف جنگ واري رات،
”روشن خياليءَ“ واري رات....
ڪابل ۽ قنڌار جي تاريخ جهڙي رات،
(ظلم قائم آهي ظلم سهڻ تائين...)
اسان سڀ ڪجهه ساڙي رک ڪري ڇڏينداسين....
اخبارن ۾ قاتلن جا تعزيتي اشتهار
(هيءُ ملڪ هاڻ هڪ اشتهار بڻجڻو آهي)
نيلام عام،
قتل عام،

تاريخ غلام،
هو چون ٿا: ”نئين قيادت“ اڃا مئي ناهي،
پوئتي اسان قيادت سنڀاليندا سين.
.....
جارج ڊبليو بش
مصري رقاصائن جي رقص ۾ محو آ،
۽ عرب سڳورا،
هنن کي شڪرو آڇي رهيا آهن.
۽ پيون مصري رقاصائون!؟
اسلامي جوش جذبو...
ڪوفي جا حڪمران،
”لينڊ آف پيوئر“:
سارڪوزي هني مون تي آ.
۽ جارج بش عرب ورلڊ جي دوري تي آهي.
۽ صدر مُش (Mush)
زندگيءَ جا فرحت بخش ٺهڪ ڏئي رهيو آهي،
سنڌ غم جي نئين تاريخ لکي رهي آهي.
اسين هن دنيا جي گولي تي موجود آهيون:
۽ جنهن کي ”سنڌ جو برين“ چيو ويندو هو
اهو رٽائرڊ جنرل سان ويٺل آهي،
ڪليل بٽڻن سان ڇاتيءَ جا پوز
دهليءَ جي هاءِ فاءِ ”سوسائٽيءَ“ مئگزين لاءِ ڏيندڙ
هي ڪالهوڪو پلي بواءِ اڳواڻ،
نئين دهليءَ ۾ پريس ڪانفرنس ڪري ٿو
۽ اسلام آباد ۾ ڪنهن جي بہ پيشانيءَ ۾ گهنج جا،
آثار نمايان نہ آهن....

انهن سيني ۾ رکو تون هئينءَ،
جنهن جي انتظار ۾ هڪ گولي هئي،
(۽ ڪيئي قاتل پيچي ۾ هيا).
ٻڪريءَ چور جا پيرا ٻـ ٻن ڏينهن،
تائين نـ مٽائبا آهن.
اسٽريٽ وزڊم چوي ٿي.
پر هنن تنهنجي مقدس رت کي اڌ ڪلاڪ اندر
ڊوئي ڇڏيو.
”هوءَ پنهنجي موت جي پاڻ ذميوار آهي“:
جنرل رٽائرڊ چوي ٿو.
انهيءَ سازش ۾ ڪير ڪير شامل آهن-
(هوائن جا پيرا پنهنجا آهن).
جڏهن قاتل جي هٿن تي دستانا پهريل هوندا آهن،
تڏهن خون هن جي اکين مان وهندي نظر ايندو آهي.
....
مون کان پويون سفر وسري ويو آ،
اڳتي کهڙي ڏس کان ويٺو آ،
اف، هن اوندهہ انبوهہ ۾ مون کي،
ڪو گس معلوم ناهي....
تنهنجو هٿ مون کان ڇڏائجي ويو آهي،
جو تـ تون غم ۾ منهنجو ساٿ
وساري ڇڪي آهين.
اوه، هيءَ گن تاٽيل پهريدار!
يونڪندڙ ڪتا،
رکي رکي سنڌيءَ جي سيٽيءَ جو آواز
منهنجي سيني ۾ سنگين وانگر لهندو ٿو وڃي.

اهي اُصطلاح جيڪي،
خوف ۽ هاريل دل کي ڏڏ ڏيندا هئا،
مون کان وسري چڪا آهن.
شديد ڏک ۽ غصي منهنجي اظهار تي پويون،
پرَ ڪاپاري ڏک هنيو آهي،
ٻولي جيڪا منهنجي تلوار هئي،
اها هٿن مان ڪري پئي آ،
۽ منهنجي قوم پٿر تي ويٺل آهي....
(ظلم قائم رهندو آ ظلم سهڻ تائين)
تنهنجا تهڪ!
اماوس ۾ ڪنهن جلترنگ وانگر اڀرندا هئا.
اڄ ڪٿي گم ٿي ويا آهن؟
اهو هڪ لمحو هو:
فقط شام هئي ۽ هڪ خبر
جيڪا اسان جي اندر ۾ خنجر جيان لٿي:
اسان سڀ ڪجهه وڃايو:
ويساهه،
دوستي،
محبت ـ ۽
اُتساهه جا گيت.
مان دوکي کاڌل سپاهيءَ جي واپسيءَ وانگر،
سڀ رستا وڃائي رهيو آهيان ـــ
جيڪي خواب تو ۽ مون سانيي رکيا هئا،
اهي هڪ گولي ـ
اکين جي روشنيءَ وانگر،
ڪٿي هلي وئي آهي ـــ ڏور گهڻو ڏور....

هاڻ سنڀالجڻ ۾ ڪي ايام گهرجن.
۽ تيستائين مان اهو سچ ڏسي نہ سگهندس،
جيڪو هن ڏکي شام جي درد کي،
ختم ڪري ڇڏي
......
يسوع! اُهو تنهنجي جنم ڏينهن کان،
بہ ڏينهن پوءِ جو لمحو آهي
جڏهن موت منهنجي واديءَ ۾ داخل ٿيو
هُنن ملي اسان جي مرڪ کي ماري ڇڏيو...
هاڻ هيءَ رات،
ڏکي ڪاري رات آ،
جڏهن قاتل چوڪيدار بڻيا آهن،
۽ پلانرس منصف ـ
جلاوطنيءَ پڇاڻان،
تو ديس پورو بہ نہ ڏٺو.
۽ هنن توکي ماري ڇڏيو..
ها، تنهنجو موت،
هن ملڪ کي صوفيءَ جي بد دعا جيان لڳو آ ـ
(جيتوڻيڪ تو اُهو ڪڏهن نہ چاهيو هو)
منهنجي ديس مان،
ڪا بہ "جرنيلي سڙڪ" نہ ٿي نڪري:
هتي تازو ڏوتل گلابن جي خوشبوءِ آهي،
جنهن ۾ مستقبل ننڍ پيل آهي.
۽ ان کي قاتل گوليءَ سان اڏائي نہ ٿو سگهي.
هو اسان ڏانهن سدائين تابوت موڪليندا،
۽ اسان جي ديس جي ماڻهن جا

ڏکويل، پر ٻاجهارا هٿ ان ٿي مٽيءَ جو ٻوسو ڏين،
۽ سدائين هتي لڙڪن جي سنڌو رهندي رهندي،
موت کان پوءِ ڇانئجي ويل،
سناٽو۔
پر سناٽي ۾ هي شور محشر آهي،
اسان جي دلين ۾ هي يوم محشر آهي.
ڇا قاتل هي شور ٻڌي رهيو آهي؟

شهيدن جي علمدار

۽ اوچتو.. صليب تي لٽڪيل عيسيٰ ع جو مجسمو..
غائب ٿي ويو هو..
هڪ روح ڏاريندڙ دانهن فضا ۾ بلند ٿئي ٿي...
”مسيحا! مسيحا!
اڄ اسان جي مسيحا به قتل ٿي وئي.“

پٽ شاهه... شام جا ڇهه لڳي ويهه منٽ...
يڪتاري جي تار ڇڙي ٿي...
۽ فضا ڪاري چادر پائي... سر ڪيڏاري ۾ گم ٿي ويو ٿي.
مخدوم نوح جي درگاهه ڏانهن ماڻهن جو انبوهه......
سسڪيون، سڏڪا،.... رڙيون.... ماتم...

مخدوم بلاول جي روضي تي ڳاڙهي روشني،
.... شهيد کي هڪ ٻي شهادت جي،
دانهن.... سنڌ جي دانهن....

جهوڪ شريف....
او سنڌ جا شهيد صوفي!
اڄ سنڌ کي هڪ نئين شهادت جو تحفو....
ٻڌي سگهندين ڪنهن کي شهيد ڪيو ويو..؟

سنڌ جي نياڻيءَ کي... نياڻي ست قرآن....
هي ڪميٽن ڪنهن کي قتل ڪري ڇڏيو!!!

هڪ روح جو آواز..
سنڌ ۾ هيل محرم ايڏو جلدي اچي ويو؟ ۽ هي ڇا؟... يوم
عاشور به ٿي ويو.....
۽ شهادت به ٿي چڪي.....!!!

هڪ ئي شهادت....هڪ ئي شام غريبان!!

اندر مان رڙ نڪري وئي....
اڙي سنڌو! اڄ تون به فرات ٿي وئينءَ!!!

اڄ وري هن ڌرتيءَ تي هي يوم عاشور
اڄ وري خيمن ۾ شام غريبان، اڄ وري ڪربلا،
ياخدا.... اڄ وري ڪربلا!

وري ٻڙهي خدابخش....! ابا زي.. اڙي بابا....!!
تو تي به ڇا گذرندي...
توڪان پوءِ ٻن ڳيرو پٽن جا لاش....
۽ اڄ هي.... تنهنجي پنڪي به.... شهيد ٿي وئي....!!

منهنجا حوصلا خطا ٿي وڃن ٿا.... مان اوچتو
پنهنجي ريڊنگ ٽيبل ڏانهن ڊوڙان ٿو.. ۽ اتي
رکيل ڏُلفي ڀيڻي جي تصوير کي ڀاڪر پائي....
اوڇنگارون ڏئي روئي پوان ٿو....

خوشيون ساڻ کڻي وئي

ساري سنڌ جون پيڙ،
خوشيون ساڻ کڻي وئي.
هر ڪو جيءُ جهري پيو
سڌ ڪيا سيئي سيڙ،
خوشيون ساڻ کڻي وئي.
مائرن ماتم ڪيو
پورا هر ڪا پيڙ.
خوشيون ساڻ کڻي وئي.
شهر بڻيا شمشان ۾،
رت رُنا پي نيڙ،
خوشيون ساڻ کڻي وئي.
ساري سنڌ جون پيڙ
خوشيون ساڻ کڻي وئي.

قاتل پڪڙي ڦاهي چاڙهيو

جنهن پاءُ اسان جو ماريو آ، جنهن پيڻ اسان جي ماري آ.
سو قاتل آ، سو ماري آ، سو ڌرتيءَ جو ڌوهاري آ.

(1)

هوءَ چا بہ هئي پر نياڻي هئي، هو ڪنهن جي من جي راڻي هئي،
ڪنهن جي گوليءَ گهاءُ ڏنو تي سنڌ سڄي جڻ ساڻي هئي،
هن جو والد، پاءُ ڪئو هوءَ بيشڪ درد ڪهاڻي هئي،
جيءَ جهري پيو جهانگين جو ۽ سوڳ اندر سنڌ ساري آ.

(2)

پاپ پنديءَ ۾ ڪيو هو پاپين، ڪار ڪراچي سان تي ساڳي،
شهر سڄو هو لاشا لاشا، گلي گلي هئي رت ۾ راڳي،
مائن منڙين جي لاءِ منڙا، سا هئي ڪيڏي رات نياڳي،
دهشت گردن ڪي ڪيئن چڏيون، ڏيٺي نيٺ بهاري آ.

(3)

ڪراچيءَ ۽ پنديءَ وارا، قاتل پڪڙي ڦاهيءَ چاڙهيو
گڻ ڪنا ۽ مشرف پارا، قاتل پڪڙي ڦاهيءَ چاڙهيو
سنڌ سڄيءَ ۾ گونجن نعرا، قاتل پڪڙي ڦاهيءَ چاڙهيو
چئو واتن تي تنگيو تن کي، جن بہ ڪئي هي غداري آ.

بينظير الوداع!

سـنڌ جـي سـلامتيءَ جـي، تصـوير الـوداع!
بيواهـ يتـيمن جـي، تقـدير الـوداع!

توسـان تـ جڙيـل جـذبن جـون جنتـون هيـون،
هـر دل جـي دعـا تـوکي، بينظيـر الـوداع!

✲

مظلوم سنڌ

مظلـــوم سـنڌ تنهنجـــي،
نيـڻن جـا خـواب ســارا.
تـــي ويـــا يتـــيم آهـــن،
شــامِ غريبــان جهـــڙا.
دل جــــا اداس رســـتا،
كـــا ســوڳواري دل تـــي.
ويڙهـــي ســمهي پيـــا هـــن،
هـر هـك صـدا جـو سـڏكو.
كـــودرد چـــيخ بڻجـــي،
گـــونجي پيـــو گگـــن ۾.
هـــيءَ وار وحشـــتن جـــو
كـــنهن آ كيـــو امـــن ۾.
جـــوهَرِ خوشـــيءَ جـــو ســينو
صـــدمن ســان چـــور آهـــي،
ســاهن ۾ پيـــو آ ســـهكي.
كيـــڏو نـــه ســـور آهـــي،
ســـڀ راحـــتن جـــا رشـــتا.
معـــذور تـــي پيـــا هـــن،
مايوســـين جـــي منـــد ۾.
ڏس رت تـــي رنـــا هـــن،
چـــڻ كـــربلا متـــل آ،

تصوير سنڌ جي ٿي.
ڪانئر هٿان قتل آ.
احساس جو هي عالم،
سارو ٻٽيل آ ماتم.

مرڪن جا لاش لڇندي،
ڳلڙن تان پيا ڳڙي هن.
جذبا بہ جُرئتن جا،
تاندبن جان پيا ٻري هِن.
گڏجي اچو اٿاريون،
آواز انقلابي،
گهرجي نہ سامراجي،
بيباڪ همتن سان،
ئي حوصلو ڪپي ٿو.
دورِ يزيد مان بس،
ڪو آجپو ڪپي ٿو.
ها آجپو ڪپي ٿو.

خواب ناهن مرندا

چون ٿا راڻي شهيد ٿي وئي،
بهار رُت بس يتيم ٿي وئي.
وري نه سچ جو سڪار ٿيندو!
چون ٿا، پوپٽ وري نه ايندا!
چمن، چون ٿا اجاڙ هوندو!

مگر اسان جي به سوچ آڪا!
ڪڏو نه پاپي! پٿر ٿي ليڪا،
شهيد راڻي امر آ ٿي وئي،
صدين ٿي هاڻي محيط ٿي وئي.

هوءَ ته هاڻي چنڊ سانوڻي آ،
چمر جي هاڻي هوءَ ڇاٽ آهي،
گلن تي پوندڙ ڪا ماڪ آهي،

شهيد راڻي ڪا گونج آهي،
گجي پئي هوءَ گگن سان گڏجي،
اڏامي اپ ٿي پئي بادلن سان،
ڪٿي ته ڙي ٿي گلاب بڻجي
ڪڏهن اچي ٿي ڪو خواب بڻجي،

پلا خواب ڪيئن شهيد ٿيندا؟
چون ٿا، راڻي شهد ٿي وئي.

مالڪ! هُن جي ڇهري کي روشن رکُ

مرڻ وارو ماڻهو ڪير آهي؟
جنهن جي سوڳ ۾ به جوش آهي.
جنهن جي ڏک کي،
عبادت جان ورتايو پيو وڃي.

مالڪ! هن جو ڇهرو
ڌرتيءَ جي ڪئنواس تي
چِٽي ڇڏيو آهي،
جنهن کي اسان پنهنجين اکين تي
رکي ڇڏيو آهي،

مالِڪ! هُن جي ڇهري جو سج
اسان جي جيون ۾ سدائين روشن رک،
ته جيئن اسان اونده سان ويڙهه ۾ سُرخرو ٿيون.

خالد راڄپر

تو وڃي ديس کهڙو وسايو امان!

تــو وڃــي ديــس ڪــهـڙو وســايو امــان!
مــون سَــڄو گهــر آ روئــي پســايو امــان!

هــي نــه تنهنجــي وڇــڙ جــا هيــا ڏينهــڙا،
يــاد تنهنجــيءَ ٻچــن کــي ســتايو امــان!

تــو شــهادت کــي منــزل ڇيــو مُرڪنــدي،
تــو ڪــڏهن ڪــين سِرُ هــو جهــڪايو امــان!

تُنهنجــو ٻاريــل ڏيئــو آءُ ٻاريــان پيــو،
خُــون ٻــارڻ ڪــري تــم جلايــو امــان!

تــو پڇاڙيــان سُــکن آ ڪئــي الــوداع،
ديــس ۾ درد ديــرو ڄمــايو امــان!

اڄ ٻــه گــوليءَ جــو آواز گــونجي پيــو،
آ ســتاويهه ڊســمبر جــو آيــو امــان!

خُــون خالــد اکــين مــان وهــي ٿــو اجــان،
وقــتَ اهــڙو تــه خنجــر کپــايو امــان!

محترم بينظير ڀٽو جي نالي

ٻڌايو ته هوءَ سنڌ راڻي ڪٿي آ؟
جمهوريت لئه وڙهندڙ سياڻي ڪٿي آ؟

اُها پنڪي جا فَخُر ايشيا جي ٻچڙي،
تُنهنجي ڀيڻ منڙي، مُنهنجي ڀيڻ منڙي،
بلاول جي امڙ نماڻي ڪٿي آ؟

وڏي موُت ڪي تو آ ماريو امان!
سڄي قوم ڪي تو رُئاريو امان!
پڇي گهر پيو گهر ڏياڻي ڪٿي آ؟

شهيدن جي وارث غريبن جي پياري،
ڏُکن ۾ تو پنهنجي حياتي گذاري،
سڄي قوم جو ڏڍُ هاڻي ڪٿي آ؟

ڪُتو جنهن به توکي سو خنزير هوندو
لڳي تو حرامي سو ٻي پير هوندو
ڀلا سچ جي تي پُڄاڻي ڪٿي آ؟

تيا ڳل آلا، رُنو راڄُ سارو
سڄي ملڪ آهي کيو ويس ڪارو
پڇن ٿا ته "بادل" نياڻي ڪٿي آ.

پيڻ هئي، پيڻ هئي

ڳالهہ سڀ ڪنهن سُئي.
وات ويندي مئي.
ڪير هئي، ڪير هئي؟

دل رُني، دل چيو
ديس تي انڌلٺ،
روشني جڙ هئي.
نينهن هئي، مينهن هئي.
پئي ڳجي، پئي وَسي،
اَمنُ هئي، آس هئي.
سنڌ جي ڍيلَ هئي.
صبح جي ويل هئي.
اُس ۾ چانڊوَ چئي.
بيوسن جو ٻلُ هئي.
ٻانهن هئي.
ديسَ جي دانهن هئي.
ساهہ هئي، راهہ هئي.
آجپو راضپو
ديس جو ڀاڳ هئي.
روح جو راڳُ هئي!
هر ڏسا تي ٻري،

جا بجا تي ڪڙي،
چنڊ هئي،
ڪو وڏو منڊ هئي.
ڪونج هئي. گونج هئي.
دشمنن جي مٿان،
وارُ هئي.
عشق جو آرُ هئي.
سنڌ جي سينڌ هئي،
هينئين جو هارُ هئي،
پيارُ ئي پيارُ هئي.
سنڌ جي ساک هئي،
پرھ هئي، باکَ هئي،
سرخ هئي، لاک هئي،
چا چوان، چا هئي!
تابُ تجلو هئي،
معجزو ڪو هئي،
ڪپھ هئي، ميڻ هئي:
پيڻ هئي، پيڻ هئي!
پيڻ هئي، پيڻ هئي!

شهيد بينظير ڀٽوکي ڀيٽا

سنڌ راڻي تو پڇاڻان ڇا ٿيو ۽ ڇا نہ ٿيو مان ڇا چوان؟
ديس وارن درد وارن جي مٿان ڇا گذريو مان ڇا چوان؟

سنڌ جڻ چوري ڇني ٿي، سنڌ جڻ وڏوا بڻي وئي ڪربلا!
هر طرف ماتم مچي ويو سنڌ جڻ ساري سڙي وئي ڪربلا!

ڪا بہ اهڙي اک نہ هئي جا نم نہ ٿي، جنهن رت جا ڳوڙها نہ ڳاڙيا،
ڪا بہ اهڙي دل نہ هئي غم ۾ نہ هئي، جنهن درد جا دوهانہ ڳايا.

جڻ تہ ڪنهن آتش فشان ۾ ڪيرتر جا، ۽ هماليا جا جبل ڦاٽي پيا،
جڻ تہ ڪو طوفان هو جو سنڌ جا، ۽ هند جا ساگر سيئي اٿلي پيا

جڻ ستارا سڀ ٽٽي پيا، ٽڪرا ٽڪرا چنڊ ٿي ويو.
سج کي گرهڻ لڳي ويو چوطرف بس انڌ ٿي ويو.

آسمان پي سوڳ ۾ ماتم ڪيو ڏاڍو رنو ۽ رت جا ڳوڙها ڳڙيا،
ڏک جا ڪارا ڪڪر ڪڙڪي پيا، ۽ رت جا ڳاڙها ڪڪر برسي پيا!

بلاول بينظير آهي!

انهيءَ ۾ ڪو به شڪ ناهي، بلاول بينظير آهي،
قبول آهي، قبول آهي، بلاول بينظير آهي.

ڪيو آصف کي مقرر هو اسان جي (لاڏلي) مدبر،
مگر آصف ڪيو مقرر، بلاول کي آهي رهبر،
وصيعت ۾ لکيل آهي، بلاول بينظير آهي.

امڙ امر، پٽ نالو ابو آصف علي آهي،
انهي غلمان سهڻي جو وڏو ڪو مرتبو آهي،
جڏهن انگلش ٿو ڳالهائي، بلاول بينظير آهي.

چيائين ماريو دشمن، مگر مرندو جمهوريت سان،
مڃايو پارٽ کي ليڊر، مگر مجبو بصيرت سان،
چڙيئين دشمن کي ڀولائي، بلاول بينظير آهي.

اها صورت اها سيرت. اُهي وصفون منجهس آهن،
اُها تربيت اُهي ڳالهيون، اجان ماڻهن پڏيون ناهن،
امڙ وانگر ٿو ڳالهائي بلاول بينظير آهي.

اهو ئي فلسفوان جي، اڪابر جو دليل آهي،
ڏسي هي حوصلو افضل، تيو دشمن عليل آهي،
پلي پوءِ تاج سرپائي، بلاول بينظير آهي.

مان زندهہ آهيان

متان سمجھو مئي آهيان، مئي ناهيان مئي ناهيان،
بلاول جي مان صورت ۾ زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

وڏا جلسا ڏسي منھنجا، گھٽن جا هانوَ ڦاٽي پيا،
مون کي گوليون هڻي وارا، ڏٻڻ ۾ پاڻ ڦاسي پيا،
لڪائي ڇا لڪايان مان، زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

ڪجو اڳواڻ آصف کي، وصيحت نامون آ منھنجو
بلاول ۾ امين محمد، مشن پورو ڪندا منھنجو
پڌو دشمن پڌايان مان، زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

رهن خوشحال ماروئڙا، هجن شل شاد جھانگيئڙا،
غريبن جا وسن گھرڙا، سڪيا تين شال سانگيئڙا،
ڏسڻ اکڙين سان ٿي چاهيان، زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

زندهہ آهي زندهہ رهندو پٽي جو نانءُ زندهہ رهندو
جدا شل چئن صوبن کي، ڪري دشمن نہ ڪو سگھندو.
قبر ۾ مان ستل ناهيان، زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

وجي اعلان ڪر افضل، خدا وٽ فيصلو ٿيندو
قلندر ۾ پٽائي پڻ، اوهان کي حوصلو ڏيندو
شهيدن ساڻ گڏ آهيان، زندهہ آهيان زندهہ آهيان.

سنڌ راڻي

سنڌ جي راڻي پياري بينظير،
قوم تان تو جان واري بينظير.

وقت جي يزيد ڪيو توکي شهيد،
جنهن ڪئي قيامت پنهنجي ڪاري بينظير.

تو شهادت جو وڏو رتبو وتو
بيبي زينب جي پياري بينظير.

تنهنجي جرئت، تنهنجي عظمت کي سلام،
واهه تو همت ڏيکاري بينظير.

پيءُ، پائرن، پاڻ کي قربان ڪيئي،
تو نه ڪئي ڪا چيز پياري بينظير.

سوڳ تنهنجي ۾ پڏي ويو ملڪ آ،
۽ روئي ٿي سنڌ ساري بينظير.

ڏيهه ڇا پرڏيهه پي تولئه رنو
ساري دنيا جي دلاري بينظير.

روز تولئـــ پئـــي قـــرآن خـــواني ٿئـــي.
آهـــين بيشـــڪ ڀـــاڳ واري بينظيـــر.

هـي وڇـوڙو تنهنجـو ڪيـئن برداشـت ٿئـي؟
خلـــق آ تولئـــ ڏڪـــاري بينظيـــر.

جـــيءَ "سـاجد" جـــو جهــري تولئـــ پيـــو
ءِ لـــبن تـــي آهـــ زاري بينظيـــر.

محترم بينظير ڀٽو جي ياد ۾

ڪيئن! ڀيڻ تي ڏرتيءَ تان صدقي!
هن ڀيڻ تي چونه فخر ڪريون،
ڪيئن ڀيڻ تي ڏرتيءَ تان صدقي.

جنهن جو تي جنگ هئي جابر سان،
ڪنهن ڏاڍ اڳيان جا ڪا نه جهڪي.
جنهن مظلومن جو ساٿ ڏنو
جنهن خوب عوامي خدمت ڪئي.
جنهن مسڪينن کي مان ڏنو
جنهن آندي ملڪ ۾ خوشحالي.
ڪيئن ڀيڻ تي ڏرتيءَ تان صدقي!

جنهن مزدورن کي سگهه ڏني.
جنهن علم عقل کي عام ڪيو.
جنهن حق ۽ سچ جي ڳالهه ڪئي،
جنهن باطل کي آ ڏوڙ ڪيو.
جنهن مات ڏني آ ظلمت کي،
مون هن کي آهِ سلام ڪيو.
ڪيئن ڀيڻ تي ڏرتيءَ تان صدقي!

جنهن ماڻهن کي اميد ڏني،
۽ جيئڻ جو ويساهه ڏنو.
هيءَ ڌرتي شال! رهي دائم.
هُن ڌرتيءَ خاطر ساهه ڏنو.
تو هر کو هن سان پيار ڪري،
هُن هر ڪنهن کي هو چاهه ڏنو.
ڪيئن پيئڻ تي ڌرتيءَ تان صدقي.

جنهن خوف نه کاڌو آمر کان،
سا ڪيڏي پيئڻ بهادر هُئي.
جنهن خوب مهاڏو اتکايو،
هوءَ جڙ ته هماليه وانگر هُئي.
جنهن کي نه پلائي تو سگهجي،
هوءَ اُٽمت ڪوئي منظر هئي.
ڪيئن پيئڻ تي ڌرتيءَ تان صدقي!

جنهن سياسي سوچ شعور ڏنو،
جنهن سنڌ جو نانءُ ڪيو روشن.
هئي سنڌ جي مارئي بختاور،
جنهن گهوريو ڌرتيءَ تان تن من.
هوءَ اڳتي وڌندي رهندي هُئي،
پل راهه هجي ڪيڏي به ڪٺن.
ڪيئن پيئڻ تي ڌرتيءَ تان صدقي.

جنهن دهشتگردن سان جهيڙي،
هيءُ دنيا کي پيغام ڏنو.
سڀ پيار امن کي ڦهلايو،
هن ڏيهه سڄي کي جرڪايو.
سڀ ظالم ڳولي ماريو،
۽ گيت خوشيءَ جا پوءِ ڳايو.
ڪيئن پيٽ تي ڌرتيءَ تان صدقي!

سنڌ راڻي بينظير

سنڌ تي توکي پڪاري، سنڌ راڻي بينظير!
ڪو نہ ٿيندي باب تنھنجي، جي پڄاڻي بينظير!

ذڪر تُنھنجو رھنمائي، تو ڪري ھن ملڪ جي،
تو ڪئي جا روشني، ناھي وساڻي بينظير!

تنھنجي سياست، تنھنجون سوچون، آمرتا ماڻي ويون،
عام آ پيغام تنھنجو تنھنجي واڻي بينظير!

پيڙ تُنھنجي ياد ذھنن، ڪي جنجھوڙي تي ڇڏي،
اڄ بہ ھر ھڪ اک آھي، پاڻي پاڻي بينظير!

تو ڪئي بي لوث خدمت، ھئي ڏکويل خلق جي،
تنھنجي آ عظمت پري، جيون ڪھاڻي بينظير!

تنھنجي صدقي شل حڪومت، سنڌ جي سيوا ڪري،
ديس جي بدحالي ساڳي، آ پُراڻي بينظير!

تو پڄاڻان درد ڏرتيءَ، جا نہ گھٽجي ھن سگھيا،
سور سھندي ھاڻي تي پئي، سنڌ ساڻي بينظير!

ڪير اھڙو مرتبو "ملھار" تو ماڻي سگھي؟
ساري دنيا منجھہ تو عظمت جا ماڻي بينظير!

شهادت بينظير جي

شام ڊسمبر جي پوئين،
پيو اهلي سج پهاڙن ۾.
سُڏڪا سُڏڪا ديس سڄو
رات لٿي آ راڙن ۾.

هن ڌيهه ڏُکايل ڌرتيءَ تي،
مون عمر گنوائي گيڙوءَ سان.
هُو ساڳيا رهزن روڳي ٿيا،
جِن ٺهڪ ڏنا هن ٽيڙوءَ سان.

اکڙيون ٻُوٽي ڪيئن سُمهان،
هن سرد سمئي جي ٻانهن ۾.
لال لهوءَ ۾ لت پت چنڊ،
۽ ديس سڄو آ ڏانهن ۾.

تو بادل ٻڌجي رات رُنان،
گهايل من جي ڌرتيءَ تي.
زخمي پنهنجو روح ڪٺي،
سوچان تو پر ڪرتيءَ تي.

تي لَهس اچي لُونءَ لُونءَ کي،

ڇا گل چنو ڳرنار منجهان.
هوءَ روشن روشن ڪِرڻا هئي،
جا چمڪي پئي چوڏار مٿان

هوءَ باک پليريءَ آئي هئي،
ڪلهه مُڪڙي مُڪڙي موتي ٿي.
۽ پنيرڪي جي ويلا ۾
هوءَ جاڳ جُڳن جا جوتي ٿي.

هوءَ تاريخن جو سُڏ هئي،
يا ڪوئي سَڏ پڙاڏو هئي؟
جنهن ڪانهہ قبولي هارَ ڪڏهن،
هر وقت اَجلَ جي آڏو هئي.

جيئن ماڪ پوي هر موتيءَ ۾
هوءَ لوئيءَ لَڄَ بَچائي ويئي.
جا آڳ ٻري آ ڏوتيءَ ۾
هوءَ ڪيئي سِجَ سَمائي ويئي.

هوءَ خواب اکين ۾ پوئيل هئي،
جا هر ڪنهن کي جاڳائي وئي،
هوءَ سِنڌڙي جي ڪا جندڙي هئي،
جا جنمن کي جَرڪائي وئي.

هوءَ برڪا برڪا سوچ هئي،
هوءَ ڪائي ديس ڪهاڻي هئي.

جا ماري وئي جلاد هٿان،
هوءَ جهانسيءَ جي جيئن راڻي هئي.

هوءَ نيٺ تہ ورندي ڌرتيءَ تي،
جا دور ستارن اڳتي وئي.
ٽا ڪِرٽا ڪِرٽا لُڙڪَ ڪِرن،
اک سارو وقت نہ جهپڪي پئي.

اڄ پنهنجا گيت ڏيئي پيٽا،
سُر سِنڌڙيءَ جي ساريان ٿو.
ڪجھ دير رهي چانڊوڪيءَ ۾،
هُن ياد ۾ ڏيئا ٻاريان ٿو،
هن ياد ۾ ڏيئا ٻاريان ٿو.

سنڌ جي نياڻي

اي سنڌ جي نياڻي!
ساهہ سيباڻي.
وڙهندي، وڙهندي،
ويڙهہ عوامي،
آهہ شهادت تو ماڻي!
جيئن پير پڏاريئي ڌرتيءَ تي،
ڏس ويرين ڪيڏا وار ڪيا؟
بارودن برسات وسائي،
ڪيئي ڪونڌر ڌار ڪيا،
پر ڪين ڊجي ميدان ڇڏيئي،
هر شهر ۾ توڙي ڳوٺ وچي،
ڳليءَ، ڳليءَ اعلان ڪيئي،
ويڙهہ اڃان هڪ وڙهڻي آهي،
دهشت جي پوڄارين سان،
موذين ۽ مڪارن سان،
غاصب ۽ غدارن سان،
جيئن مرڪن منهنجا مارو ڙا،
شل سکيا هجن هي سانگيڙا،
ڪي تهڪ ڏيئن هي وانگيڙا،
ڪلاچيءَ کان ڪالام تائين،
مٺي، ميهڙ، ڪوٽ اسلام تائين،

اعلان ڪيئي خوشحاليءَ جو
جمهوريت سندي بحاليءَ جو.
تون خوشحاليءَ جا خواب ڪٺي،
آئيندي لئہ انقلاب ڪٺي،
نئين نئين جوت جلائي وئينءَ!
پيار پريت ۽ امن سندي،
خوشبو چڱ ڦهلائي وئينءَ!
دڙڪن ڪان تون ڪين ڊنينءَ،
ميدان ڇڏي تون ڪين ڀڳينءَ
راڻي ريتو رت ڏيئي وئينءَ!
ساھ ۽ سارو ست ڏئي وئينءَ
اوندھ گهگهہ انڌيري ۾
وڪ وڪ دڪ جي ديري ۾
هاءِ شهادت تنهنجي راڻي!
سنڌ سموري آهي ساڻي،
دونهان، دونهان ديس سڄو
دانهون دانهان ديس سڄو
گهر گهر آهي تڏو تنهنجو!
هر ساھ ۾ آهي! اڏو تنهنجو!
شام غريبان سارو ديس،
مارن اوڇيل ڪارو ويس،
سنڌ آ ڌرتي صوفين جي،
لاهوتين، لاڪوفين جي،
ڪيڏا هتڙي ڪنڌ ڪرن ٿا؟
ڇو سنڌ ڪي آخر لاش ملن ٿا؟
اي ساھ سيباڻي!

او سنڌ جي راڻي!
تنهنجي مُرڪن موت پچاڻان!
جاڳن شل هي سڀ اياڻا،
ڪيئن اجانءِ خاموش رهون؟
چو ڪنهن کي پنهنجو ياءُ ميون؟
سنڌ کي هاڻي سوچڻو پوندو،
هاڻ سُياڻ لئِہ گڏجي، سڏجي،
ها.... سوچڻو پوندو، لوچڻو پوندو.
اي سنڌ جي راڻي ساهہ سيباڻي!
تنهنجي رت جو قسمَ ڪٽي،
ساهہ ۽ ست جو قسم ڪٽي،
وچن ڪريون ٿا توسان سائڻ،
تنهنجي ديس جا ماروئڙا،
تنهنجي جهنگ جا جهانگيئڙا،
هاڻي ياءُ نہ چوندا، ويرين کي،
ڪين ڪڏهن ٻي معاف ڪندا
لوٽن ۽ لٽيرن کي.
اي سنڌ جي نياڻي!
ساهہ سيباڻي!
وڙهندي وڙهندي،
ويڙهہ عوامي
آهہ شهادت تو ماڻي!

بينظير ڀٽو جي نالي؟

جذبن جي جاگير هئي بينظير،
صوبن جي زنجير هئي بينظير!

تاريخ جي سنهري لفظن ۾ لکيل،
خوبصورت تحرير هئي بينظير،

فيصلا هُن جا پڪا ۽ پختا جڙ،
پٿر تي لڪير هئي بينظير!

هِن سموري قوم جي قسمت وانگي،
ٽٽل ڪا تقدير هئي بينظير!

انڌي ۽ گونگي هن سماج ۾،
جذباتي تقرير هئي بينظير!

صدين کان ڪا ساهه ۾ سانديل،
ڀٽي جي تصوير هئي بينظير!

شهيد راڻي ڪي لفظن جي پيتا

اي سنڌ جي راڻي!
ڳائيندي سڄي دنيا،
تنهنجي ئي ڪهاڻي.

او نياڻي نماڻي!
تنهنجي ويئي ڪان پوءِ
هر اک ۾ آ پاڻي.

ساري قوم اُداسُ،
ها مگر تون وئينءَ لکي،
هڪ امرُ اتهاسُ.

مون پي سُڃاتا،
تنهنجي قاتل ڪي ڏنا،
پٽ تون پاراتا.

پٽي جي پنڪي،
ميرءِ شاهه جي پيڙ تون،
تولاءِ سنڌ رُني.

هر گهر ۾ سڏڪو.
توجو ڏک ڏنا هئا،
شال نه ڏسي ڪو.

سنڌڙيءَ جو ضمير،
تنهنجو نالو زنده آباد،
تون واقعي بينظير.

هر گهٽيءَ هر گام.
تنهنجي مٽي پڇاڻان،
اداس هر ڪا شام.

هوءَ ته بينظير،
موهن دڙي جي مٽيءَ جو
قاتل بي ضمير.

سنڌ جي ناري هئي،
رات جي رهزن هٿان،
هوءَ جا ماري وئي.

توکي آهي. سلام
آمر جي لاءِ موت هو
تنهنجو هر پيغام.

سورج جا ڪرڻا.
اٺاويهن ڊسمبر تي،

سارا نيڻ رنا.

ڳڙهيءَ جو رستو.
تنهنجي سفر ساڻ گڏ،
ڪيئي ڏينهن رنو

ماڪ پنل رستا؟
ماڪ ته اُها ڪانه هئي،
ڳوڙها ڳوڙها ها!

يتيم ديس تي ويو!

هوءَ خواب هئي،
گلاب هئي،
اڪين ۾ جنهن جو
گهر هيو!
اڪيون اُهي غريب جون،
سچ تہ بدنصيب جون،
درياءَ جيان وهن پيون
جڏهن تہ ائين چچون پيون،
يتيم ديس تي ويو!
چنڊ محرم ڪان اڳي،
ڪارو ويس تي ويو!
يتي جي ديس جي فضا،
سموري سوڳوار آ،
ڪتي نہ ڪو قرار آ،
هر اک اشڪبار آ،
رڳو ئي آهہ و زار آ،
جڏهن تہ قيامت جي گهڙي،
سنڌ متان اچي لتي!
هر خوشي سڙي وئي،
جڏهن روشني مري وئي
چوطرف بس هڪ صدا
ڪربلا، ڪربلا، ڪربلا...

شهيد پٽو جي بهادر نياڻي

مون پئي محسوس ڪيو
آسمان ۾ ڪڙڪيو تر ٽلو
زمين ڏڪي رهي هئي،
سمنڊ پئي ڪاوڙ ۾ ڇليو.
شور هو، رڙيون هيون، واڪا هيا،
هر اک مان ٽپي،
رت جا ڳوڙها ڳڙيا.
ساري ڪائنات تي اُچاريو
ڪربلا، ڪربلا، ڪربلا.
هر جيءَ هيو جُهريل،
سڀ جو هيو سينو ڪٽيل.
حشر هيو، ماتم هيو
يزيدن جي هٿان وري اڄ.
لٽيو زينب جو قافلو
ٿيو شهيد وري ڇڙ شاهه عنايت،
ٽٽو آزاديءَ جو سلسلو.
هارين جي همت ۽ حوصلو
مري ويو تلوار جي گهاءَ سان.
سنڌ جو وري ڪورو پلو
بيروت بڻي آ سنڌ ساري،
عراق جهڙي روز بمباري،

فلسطين جهڙي آهہ زاري،
ويٽنام جهڙو واءُ گهليو آ.
هر موڙ تي آ سنڌ چائو ڪُنو
ڪٿي بلاول آهي.
گهاڻي پيڙهيو
ڪٿي منصور آهي.
سوليءَ چڙهيو
ڪٿي ٿيو آهي شهيد.
ڪمال راهمون،
ڪٿي هوشو هيمون،
شهادت جو هلاڻو.
ڪٿي نواز ڪنراڻي،
گولين جو نشانو.
ڪٿي شاهنواز مرتضيٰ ،
تہ ڪٿي نذير آهي شهيد ٿيو.
ڪٿي علي رضا وڙهندي مئو
سنڌ راڻيءَ جو پاءُ سچو.
سورهيہ، سرويچن جي هٹي،
پيڻ پياريا.
سنڌ ڄائي، سنڌ جي راڻي،
شهيد پٽو جي بهادر نياڻي.
باگهل جي ٻانهن جو ٻل،
بختاور جي دانهن جي اُتل.
آهي، ڦاپيءَ جي ڦٽن جو مرهم،
۽ جندو جي صدائن جو ڀرم.
منوءَ جي ماتم جي پڇاڻي،

فضيلا جي، ماءُ جهڙي وارثياڻي.
مارئيءَ جو مارن سان،
ورجايل قسم.
سرمد جي گيتن جو تسلسل،
شاهہ جي بيتن جو ڪردار.
مڪمل،
سچل جي ڪافين جي هلچل.
استاد، اياز جي غزل جي ورائي،
تنوير جي واين جي سمجهاڻي.
هيءَ سنڌ راڻي، هيءَ سنڌ راڻي،
سنڌ جي آچپي جي،
هتي ڪا نئين ڪهاڻي.
زنده آهي، زنده رهندي،
شهيد پٽو جي بهادر نياڻي

يڻائيءَ جو گيت

يڻائي جي راٽي جي پهلوءَ ۾
ملير جي مارئي.
ڪتيءَ جي ڪفن ۾ هاڻ هاڻ آرامي ٿي آهي،
سنڌ جي لوڪ داستانن جا سمورا ڪردار.
هڪ ٻيرو ٻيهر اکيون مهٽي اٿيا آهن،
۽ حيرت مان ڏسي رهيا آهن.
ته خود شناسيءَ کان خالي هن دور ۾
ڪو ائين به پنهنجو وچن پاڙي سگهي ٿو!!.
آئون دونهين ۽ درد ۾ گهيريل،
اونداهيءَ ۾ ٻڏل ماتمي هوائن واري شهر جي هڪ ويران رستي تي،
چار پيريل مٽي ۽ خالي جهوليءَ سان،
پنهنجي ان ديس جي آئيندي بابت سوچي رهيو آهيان.
جنهن جي ويرانن مٿان،
جهڙ جي آخري موسم به،
اجهو هاڻ بنا وسڻ جي گذري وئي آهي.
۽ جهور اکين تي ڏڪندڙ هٿ رکي،
ڳوٺن جا پوڙها ۽ پوڙهيون،
هڪ وڏي ڊگهي ڏڪار جي اڳڪٿيءَ کان اڳ،
ڪا آخري دعا گهرڻ لاءِ،
"سائينم سدائين ڪرين، مٿي سنڌ سڪار"

واري ست ٻہ جهونگاري رهيا آهن،
تہ پنهنجي جوان ڇوڪرن توڙي ڇوڪرين کي،
امام ضامن بازو بند ڪري رهيا آهن.
شايد هنن پوڙهن ۽ پوڙهين سمجهي ورتو آهي تہ،
ان دعا جي قبوليت واري گهڙيءَ کان اڳ.
هڪ وڏو طويل پنڌ اوس اچڻو آهي،
۽ آئون حيران آهيان اهو ڏسي.
تہ نوجوان ڇوڪرن سان گڏ نوجوان ڇوڪرين کي ٻہ،
مائرون امام ضامن بازو بند ڪري رهيون آهن.
شايد ان ڪري جو هاڻ هن ديس جي،
نہ فقط ڀائرن پر ڀينرن کي ٻہ.
پنهنجي ان ڀيڻ جو پلئہ ڪرڻو آهي،
جيڪا هڪ ڏينهن ڏتي جي ڏاڙي ۾.
اسان جا جگر چيري اسان کان جدا ڪئي وئي آهي،
ان لمحي ڪانپوءِ.
آئون هڪ ڀيو اسرار ڏسان ٿو
منهنجي اکين مان ٻہ لڙڪ.
منهنجي خالي جهوليءَ ۾ ڪرن ٿا،
لڙڪ جيڪي سدائين جهوليون.
آليون ٿي ڪندا رهيا آهن،
پر هيءُ لڙڪ عجيب آهن.
اکين مان ڪرڻ سان ئي،
پٿرن جو روپ ڌاري وٺن ٿا.
۽ ائين مسلسل اکين مان ڪرندڙ پٿرن سان،
منهنجي خالي جهولي ڀرجي وڃي ٿي.
آئون جيڪو سالن کان،

ساز هٿ ۾ کڻي هلندو رهيو آهيان.
لمحو ساز ڏانهن نهاريان ٿو
لمحو پٽرن سان پرجي ويل جهوليءَ ڏانهن:
ايتري ۾ ماتمي. هوا جو هڪ جهوٽو.
سنڌ جي هڪ حلالي فرزند جو.
هي پيغام کڻي اچي ٿو:
Soil of sindh
Will ereate
Handreds of new bhuttos
And benazirs
As a great nation
We don't accept defeat
And we will fight back
Long live sindh
اجرڪ جي ڇاڙيءَ ور جهڙو پيغام.
منهنجي مري ويل دل کي،
جيئاري وجي ٿو.
ڄڻ ڪوئي جام صحت پياري وجي ٿو.
آئون پاڻ سنڀاليان ٿو
ايتري ۾ خبر ناهي ڪير آهي،
جيڪو اچي مون کان ساز وٺي ٿو.
۽ نئون هڪ گيت ڇوي ٿو.
"پٽو زنده باد پٽائي- پٽو زنده آباد"
ايتري ۾ جو آئون،
سندس گيت ۾ شريڪ ٿيڻ لاءِ،
هٿ ڪڻ جي ڪيان ٿو.

تہ دودي سومري جي شبيھہ وارو اھو راڳيُ،
پيار سان ڀرپور مھربان هدايت واري انداز ۾.
مون کي چوي ٿو:
”ٻچا! سنڀال... سنڀال اهي پٽر سنڀال،
ڇو تہ ھاڻ سنڌ ۾
اکيون خوابن،
۽ جھوليون پٽرن سان ڀريل گهرجن“.

✲

دانش اياز سومرو

سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي

خلق جو هوءَ جا چاهہ هئي،
۽ ملڪ سڄي جو ساهہ هئي،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

ڇا ملڪ سڄو ئي سنواري ها،
۽ هيٺن کي هوشياري ها،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

هوءَ ظالم جي اک ۾ ڪنڊو هئي،
هر جابر جي لاءِ ڏنڊو هئي،
پڙڪيل دشمنن لاءِ باهہ هئي،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

جا دل دل جو ڌڙڪو هئي،
هر امر لاءِ جا دڙڪو هئي،
جنهن جهمور جي ڏيکاري راهہ هئي،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

ويندي ويندي، ويندي رهي،
پر مور نہ ظالم ساڻ ٿهي،
جنهن حق جي ورتي راهہ هئي،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

وڇڙي وئي ليڊر سا عظيم،
ملڪ ڪري وئي آ يتيم،
"دانش" دل جو جا اتساهہ هئي،
سا پيڻ اسان کان وڇڙي وئي.

جمهوريت جي امام جو قتل

27 ڊسمبر.....!!
سانجهہ جي پوئين پهر ۾
وحشت هئي،
چؤ دهشت هئي.
هر طرف روڄ راڙو
۽ سوڳوار سارو جهان هو
ڄڻ هيو حسيني قافلو
۽ پنڌي ڪربلا جو ميدان هو
تاريڪ راهن منجهان،
وري هڪ ٻيو ثاني يزيد آيو!!
۽ قتل ٿيو جمهوريت جي امامَ جو.
اڄ وير زينب جي لٽيل قافلي منجهان.
ڪڇيو آ لهوءَ سان لاشُ،
اونداهي شام جو
اڄ وري....!
اجڙجي ويو آ،
عوامي اميدن جو چمن،
ڪيڏو نہ ڪري ويا قاتل،
عظيم تر الميو!
۽ سڀ ڪجهہ لٽجي ويو.
سنسار سارو ٻڏجي ويو آهي،

بي جان بُتَ!
چوطرف باهہ، بارود،
۽ ڪارا ڪڪر ڇانيل!
پنهنجي ڌرتيءَ تي،
وائڙن وانگي،
هرڪو ڄڻ حيران ۽ پريشان آ،
زخمي آ زمين جو ذرو ذرو!
اجڙيل ۽ اداس.
ڪارو آسمان آ،
هر ماڻهو ماتم ماتم آ،
هر گهر شام غريبان آ!
ساري سنڌ شام غريبان آ !!

✵

چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

ڪيان ڪيئن توڪان ادي الوداعي،
چڱو سنڌ جائي، چڱو سنڌ جائي!

هي مزدور هاري سنيارين توکي،
۽ پائر وطن جا پڪارين توکي،
۽ سنڌي پنجابي ٻـ سارين توکي،
هئي تنهنجي تن من ۾ ڪيڏي سچائي.
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

وطن لئِـ ادي تو ابو پاءِ گھوريو
اباڻي چمن لئِـ وري چاهـ گھوريو
وري تو بـ مرڪي ادي ساهُ گھوريو
نـ برداشت ٿيندي ها تنهنجي جدائي،
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

وري ماءُ نصرت نـ نياڻي ڇڏيندي،
وري اهڙي ڪائي نـ راڻي ڇڏيندي،
وري سنڌ اهڙي نـ سياڻي ڇڏيندي،
ڏڪن ۾ ڏسان تو مان ساري خدائي.
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

وري جيل تاڻي ۾ ماتم ڏسان ٿو
ادا لاڙڪاڻي ۾ ماتم ڏسان ٿو
وري گهر اباڻي ۾ ماتم ڏسان ٿو
ڪري واهه جو ويئي سنڌ سان سچائي،
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

روئاري وجهي تي، ڪهاڻي ٻڌي جي،
ڳُڻي رهزنن آ، نياڻي ٻُڌي جي،
ڪڏهن ڪين تيندي پڄاڻي ٻُڌي جي،
نه آ جن قبولي ڪڏهن سر نمائي،
چڱو الوداعي، ادي! الوداعي

ستاويھين ڊسمبر!

ستاويھين ڊسمبر تي،
شهيد جي خون جي لالاڻ،
جڏھن شفق تي ايري.
تہ سج آخري سڏڪو پريو.
ساري ڌرتي گھري تاريڪيءَ جي
چادر ۾ ويڙھجي ويئي.
ڪائنات پنھنجي نياڻيءَ جي،
بي رحماڻي قتل تي روئڻ لڳي.
چوڏھن سئو سالن ڪان پوءِ
ھيءَ ڪھڙي ماتم واري رات،
آئي آھي،
جو سڀ نيڻ رت ڳاڙڻ
لڙڪ ڳاڙي رھيا آھن.
۽ ھر روح زخمي زخمي آھي،
چنڊ بہ سوڳوار آھي.
ستارا پنل نيڻن سان،
دنيا کي تڪي رھيا آھن،
پکي اوچتو چرڪ کائي،
آکيرا ڇڏي
سرد ھوا ۾
بد حواس اڏري رھيا آھن.

وري دلين جا خيما،
جلي رهيا آهن.
وري ڳڙهي خدابخش ۾،
شام غريبان آهي.
وري العتش العتش جي صدا،
فضائن ۾ ٻري رهي آهي.
وري المدد المدد جي پڪار آهي.
وري زندگي، موت جي سامهون،
جُهڪي چُڪي آهي،
وري ڪوڙي فريب جا ڪارا ڪانءَ
سڄي آسمان تي
اڏري رهيا آهن.

ڪائنات ٿي تڙپي

وفـاق جـي علامـت سـلامت نـہ رهـي آ.
زنجيـر، زنجيـر، بينظيـر نـہ رهـي آ.

مظلــوم ملــي حــق، بــدلي زنــدگي،
تقـدير، تقـدير، بينظيـر نـہ رهـي آ.

آصـف، بـلاول، بختـاور جـي لُٽـي،
جـاگير جـاگير بينظيـر نـہ رهـي آ.

مـاءُ پـيءُ، دوسـت سـاٿي سـنگتي،
دلگيـر، دلگيـر، بينظيـر نـہ رهـي آ.

سانت، سسڪيون، سُڏڪا، آهون دانهون،
شمشـير، شمشـير، بينظيـر نـہ رهـي آ.

سـنڌ ڌرتـيءَ جـي، هـوءَ نيـاڻي سـا،
تـوقير، تـوقير، بينظيـر نـہ رهـي آ.

ڪائنـات ٿـي تڙپـي، سـنڌ سـڏڪي،
مليـر، مليـر، بينظيـر نـہ رهـي آ.

جـام شـهادت مـاڻيو تنهنجـي قسـمت،
اميـر، اميـر، بينظيـر نـہ رهـي آ.

تـولاءِ پيتـا، منهنجـي محبـت،
سـفير، سـفير، بينظيـر نـہ رهـي آ.

سنڌ سوڳوار آ

اسان جي ٻاڳ ۾ خزان، رُسي وئي بهار آ،
او بينظير! تنهنجي لئہ هيءَ سنڌ سوڳوار آ.

عوام لاءِ حوصلو هوءَ آسرو اميد هئي،
نہ ڄاڻ ڪنهن جي ديد هئي، نہ چين ڪو قرار آ.

جڏهن ڪان آ خبر پئي، اسان ڪي آ چڏي وئي،
تڏهن ڪان ساهہ مٿ ۾ وڏي ويو انتشار آ.

شهيد ٿيڻ، ٻائرن ۾ پيءُ جو پلئہ ڪجي،
اچو اهو وچن ڪجي. گهٽو ٿيو انتظار آ،

عجيب احترام آ

بمن سان آجيان هتي، بمن سان اختتام آ،
ڊڄي نہ جا جهڪي نہ جا، انهيءَ ڪي سلام آ.

جڏهن بہ تي خبر پوي، تصوير تي نظر پوي،
اکين مان لڙڪ ٿا ڪرن، عظيم احترام آ.

صبر جي آهي انتها، نہ ڪائي جرم جي سزا،
شهيد ڪٽنب جي ادا، عجيب ڪو مقام آ.

غريب خلق جي اڃا، نہ تو ڪو رهبري ڪري،
نہ آسرو نہ پرجهلو نہ ڪوئي انتظام آ.

ڇو تہ هو بينظير هئي

باوقـــار، بيخـــوف، بهـــادر، ســـراپا ســـچ ســـير هئـــي،
ڇــو تــہ هــوءَ بينظيــر هئــي،
هــر قــول ۾ هــر فعــل ۾ شــهيد جــي تصــوير هئــي،
ڇــو تــہ هــوءَ بينظيــر هئــي،
جرمنـــي، جاپـــان ڇـــا يثـــرب ۽ يـــورپ ايشـــيا،
پـوري پاڪسـتان سـان گـڏ سـوڳ وار ڪشـمير هئـي،
ڇــو تــہ هــوءَ بينظيــر هئــي،
ڪئي حر ملن حملا ڪيا ۽ حق ڪان ڪريل جملا ڇيا،
بـس دشـمنن لاءِ تير هئـي، سـڄڻن لاءِ ڪنـڊ ڪيـر هئـي،
ڇــو تــہ هــوءَبينظير هئــي،
پئـي رنـو پختـون، پنجـابي، بلـوچ، سـنڌ بيحـال هئـي،
ســـنڌ واســـين واســـطي، هـــيءَ مـــاروي مليـــر هئـــي،
ڇــو تــہ هــوبينظير هئــي،
لاڙڪـــاڻي جـــون فضـــائون، ويـــون لهـــو ۾ لال ٿـــي،
سينو پٽي هر ڪنهن چيو هيءَ قوم جي تقدير هئـي،
ڇــو تــہ هــوءَ بينظيــر هئــي

قاتل

اي منهنجي ڀيڻ جا قاتل!
جنهن وقت تو منهنجي ڀيڻ تي گوليون هلايون،
تنهن وقت ڇا توکي پنهنجي ڀيڻ ياد نہ آئي؟
تنهن وقت ڇا تنهنجي اندر جو انسان ڪنهن جو ڀاءُ نہ هيو؟
تنهن وقت ڇا تنهنجي مت موڙهي هئي،
تنهن وقت ڇا تو بہ اوتري پيڙا ڀوڳي،
جيتري پيڙا منهنجي ڀيڻ،
ڀوڳي هئي؟
اي منهنجي ڀيڻ جا قاتل!
جنهن وقت تو منهنجي ڀيڻ تي وار ڪيو ٿي،
تنهن وقت ڇا توکي منهنجي ڀيڻ جي روپ ۾،
پنهنجي ڀيڻ نظر نہ آئي هئي.
تنهن وقت ڇا تنهنجا هٿ ڏڪيا نہ ها،
تنهن وقت ڇا تنهنجا احساس ڏڪيا نہ ها،
مان سمجهان ٿو.
تنهنجا هٿ ڏڪن بہ ڇو ها،
تنهنجا احساس ڏکن بہ ڇو ها،
تو جا ماري سا تنهنجي ڀيڻ نہ هئي،
تو جا ماري، سا منهنجي ڀيڻ تہ هئي ڙي ظالم!!

فراخ جانوري

او بهادر بينظيرا!

امــر آهــين امــر تــون
او بهـــادر بينظيـــر!
مـــارئي، ڀـــاڳهي ۽ پيـــون
توکان گهٽ سڀ سورميون،
او بهـــادر بينظيـــر!
تنهنجي عظمت کي سلام
نـــازُ تـــا تـــوتي کيـــون،
او بهـــادر بينظيـــر!
افـــق شـــفق جـــون رونقـــون
ٽيـــون تـــو کـــان پـــوءِ ٻُسيون
او بهـــادر بينظيـــر!
هلنديون تنهنجي واٽ تـي،
ڪنڌ ڪٽـي هـاٽـي گهٽيـون،
او بهـــادر بينظيـــر!
تنهنجـــي هـــر قاتـــل مٿـــان،
لعنتـــون وســـن پيـــون،
او بهـــادر بينظيـــر!
امــر آهــين امــر تــون.
او بهـــادر بينظيـــر!

شهيد محترم جي ياد ۾

سور ڏسڻ لئہ جڻ ساماڻي،
دردن ماري سنڌ جي ڄائي.

پيءُ عظيم ڪي ڦاهي آئي،
ڌانهن نہ هن جي ڪنهن ورنائي.

هن عورت ڪي آهي سلام،
جنهن پيتا ڏکڙن جا جام.

پيائر هن جا اوڏا ماريئون،
رت سان پئي تن کي سينگاريئون.

تن اوڏن ڪي ڪيئن وساريون،
تن لئہ لڙڪ اڃا پيا هاريون.

ويچاريءَ جا درد الاهي،
ان جي ڪٽنب جي ٿي وئي تباهي.

هر ڪنهن جي دعا جڻ ٿي اگهائي،
رب جي ٿي وئي خاص پلائي.

هر پاسي کان ٿي سرهائي،
موٽي جيئن وطن هوءَ آئي.

جيئن لهندي هن جهاز منجهان،
هت لوڏيائين انداز منجهان.

مسڪينن جو جڻ تہ سهارو
هر سنڌي جڻ هو سوپارو.

گونجيو نعرن سان جڳ سارو
گلڙن جو پئي ٿيو وسڪارو.

جوشيلي تقرير ڪري پئي،
جذبو دل ۾ هوءَ ڀري پئي.

ڀيڻ سنڌين جي عظمت ساري،
ملڪ ۾ باهہ پريل چوڌاري،

ڪونج اڪيلي ڪنهن هيءَ ماري،
هر پاسي ڪان ماتم داري.

تنهن جو آ ارمان گهڻو ٿيو
وڇڙي وئي نقصان گهڻو ٿيو.

هر ڪو شخص ڪري پيو ماتم،
هر ڪنهن جي اکي ٿي پيئي نم.

هر ڪو هيءَ ملهائي پيو غم،
ڀيڻ جو ساڻ ڪٽي هو پرچم.

سنڌ سڄي جڻ اجڙي وئي آ،
رهبر اهڙي وڇڙي وئي.

تنهنجي تڏي تي!

مان تنهنجي تڏي تي،
ڪيئن اچان؟
اچا منهنجو من ته ڪو نه مڃي،
ته تون مري سگهين ٿي!
ڀُٽي جي ٻاريل شمع کي،
تون ڇڏي سگهين ٿي.
توبن،
ڇا ٿيندو
پيپلزپارٽي جو
سنڌ جو
سنڌي ماڻهن جو
پاڪستان جو.
ايئن لڳي ٿو
خواب ڏسان ٿو
تنهنجي خاڪي جسم کي،
ڪٽندي ڏسان ٿو
ٿي وي تي ڏسان ٿو
تون اسان سان ڪو نه آهين،
توکي ڪنهن
شهيد ڪيو آ،
اسان کان هميشه لاءِ.

ڏور ڪيو آ،
گلاب جي گل کي ڪنهن،
ٽوڙي مروڙي ڇڏيو آ.
پر پوءِ بہ
منهنجو من ڪو نہ مڃي ٿو،
مان تنهنجي تڏي تي.
ڪيئن اچان،
ڪيئن اچان.

سنڌ جائيءَ شهيد کي پيڻا

تاريڪ دور جي درد ڪٽا،
هُن ٻڌي ورنائي جيئن.
خوف جي آڏو بڻي للڪار هوءَ،
آس جي اميد جي.
هوءَ نشاني هتي بڻي،
رات جي ٻاٽ کي.
لفظن جي اماڙين سان،
هن ڪيو روشن سدا.
هوءَ جتي پهتي اُتي،
ولولا نعرا ۽ جذبا.
هٿا جاڳي پيا!!،
ننڊ مان ڪيئي اياڳا،
ڇرڪ ڏئي، جاڳي پيا.
وقت جي نبض تي هن رکيو
پنهنجو تي هٿ،
رات جي رهزنن کي ،
هن جڏهن للڪاريو،
سچ جيان روشن ضميرن،
تي سندس آجيان ڪئي.
هُن جي مٽي موهن دڙي،
جي مهڪ مان ڳوهيل هئي.

تنهن ڪري هوءَ غيرتن
۽ جرئتن جي بڻي مثال هئي!!
بي سهارن جي اکين ۾
خواب هن هُئا پوکيا.
زندگيءَ مان نراس ٿيندڙ
نوجوانن جي اندر ۾
پيار جا جذبا هُئا هن اوتيا.
هُن ڪيو هو ڏوهه هيءُ،
رات کي هن رات چيو
۽ بگهڙن جي آڏو
اونچو پنهنجو ڳاٽ ڪيو
تنهن ڪري هوءَ ماري وئي.
پر سچ تہ اهو آهي،
هوءَ پاڻُ آ جياري وئي،
هوءَ پياري پنڪي بابا جي،
توڙي جو شهيدن جي پر ۾
اڄ گهري ننڊ سمهاري وئي،
هوءَ زندهہ آهي، زندهہ رهندي،
خوابن، خيالن لفظن ۾
سنڌ جي پرندڙ روڊن تي،
نعرن جي گونجن ۾
هوءَ زندهہ آهي زندهہ رهندي،
معصومن جي مُرڪن ۾
شاعرن جي شعرن ۾،
گيتن جي آلاپن ۾
۽ نيڻن جي خوابن ۾

هوءَ زندهہ آهي زندهہ رهندي،
تنهن ڪري اي! رهزنو!
هي متان سمجهي وٺو
ماٺ هي ملڪ ڏيندو.
رات هيءَ ملڪ ڏيندو
ٿڪ هي سڀ اوهانجا.
چاڙ ڏيا ڪوڪلا،
سنڌ آ جاڳي پئي.
خون ڪيئن ڦڙڪائيندي
خوشبو،
هوائون پيئي سدا اڏائيندي،
رات کي مات ڏيندي،
سنڌ جي نجات ڏيندي،
سنڌ جي نجات ڏيندي

هر دورآ شهادتون.....!؟

مان ڪيئن مڃان؟
زوال آ،
پنهنجي سنڌ تي پرين!
تاريخ جي ڪردار ۾،
هر دور آ ذلالتون،
هر دور آ شهادتون،
هر دور آ بغاوتون،
هر دور آ عداوتون،
هر دور آ شهادتون،
مان ڪيئن مڃان
زوال آ.
پنهنجي سنڌ تي پرين!
تاريخ جا ٻه رخ ٿيا،
هڪ: ڏونڊ تي ڪتي مثل!
ٻيو: ڇپ وات مان ڪٽيل
مان ڪيئن مڃان.
زوال آ
پنهنجي سنڌ تي پرين!
ڇا گل نٽڙيو
پٽي ويا؟
هو باغ ۾،

هزار ڏس!
هي سونهن سوپيا سندا،
ڪي خواب آفتاب جا،
جي ٿياس ڪي
چمي ويا!
پرينءَ جي ڪنهن سڳيءَ جيان،
۽ نعرا هي لڳي ويا:
مرون تہ بس بهار لـئِہ،
خزان تہ پنهنجي راهہ آ،
جا قافلن جا قافلا
پسمر ڪري ٿي او پرين!
تہ بہ راهہ گذاري ريت سان،
هلي پئي ٿي
پريت سان.
مان ڪيئَن مڃان
زوال آ،
پنهنجي سنڌ تي پرين!؟

✵

ڪيڏاري سنديون هوائون

اج ڪيڏاري سنديون ڪي،
هوائون گهليون هن.
ءِ دکيءَ جي دکن جون ڪي،
ڳالهيون هليون هن.
هُو انسانيت جي اندر جا،
وحشي ڪتا،
ڀٽائيءَ جي نگريءَ تي ٽيا هن ڇتا،
هُو نوريءَ سندو هاءِ،
ڪينجهر پرين!
ڪنواري ڪنول جيان،
مرجهائيو آ،
غربت جي مٽيءَ مان،
پيدا ٿيل،
وڻجارن جي ويڙهي جون،
لٽجن پيون.
جتي واتن جا سڏڪا ٻہ،
سڏڪي پون،
جتي غيرت جا جذبا ڄڻ،
ڦٿڪي مرن.
هن ڀنڀور کي
ڇا تہ ٻاهيون لڳيون،

سسئيون سموريون بہ،
ڦٽڪي پيون،
يتائيءَ جي تنبوري،
هاءِ تڙڪاٽ ڪيا!
اسان جا پرين چڙ تہ،
هڏڙا پگھا،
لهندڙ سورج،
اسان کي رڳو
بيحسيءَ سندا،
ڪيئي پوندا ڏنا،
۽ پڇتاءَ جي پوئين،
پهرن مٿان،
اسان جون صدائون بہ
سنگسار ٿيون!
اسان جون صدائون بہ،
سنگسار ٿيون!

ٻـٽائي جون اکيون ٻنل آهن

ٻٽو۔
ٻٽائيءَ جي ڪاڪ جو راڻو هو.
سنڌ جنهن جي مومل هئي...
۽ شهيد جي، شهيد اعظم نياڻي
منهنجي محبوب ديس....
موهن جي دڙي جي مهاراڻي هئي.
اج سنڌ سوڳوار آهي....
سنڌو روئي رهيو آهي...
ٻٽائي جون اکيون ٻنل آهن
۽ شيخ اياز جو روح،
ماتم ڪري رهيو آهي.

لياقت مولائي ملاح

شهيد ڀيڻ بينظير کي ڀيٽا

شهيد ٿي آ سنڌ جي عظيم نياڻي بينظير مولا.
تنهن لئه سنڌ سموري ٿي آ شام جهڙي هاءِ ڪربلا.

ڀٽي جيان دلير هئي دلبر سنڌ جي ليڊر بينظير،
جنهن جو انتخابي نشان هو پيارو دل وارو تير.

زنده هئي زنده آ زنده رهندي ڀيڻ بينظير
اهو نعرو سنڌ جي عوام هڻندي ڀيڻ بينظير

اڄڪلهه سنڌ سراپا تولئه سڏڪا آهي بينظير!
سنڌ تي وري ٿيو ماتم برپا آهي بينظير!

جن چئي آهي اسان جي پياري ڀيڻ بينظير.
تن جي مٿان قهر جو مينهن وسائي مولا مير.

جنهن قوم جي خاطر پنهنجي جان جو نذرانو ڏنو.
تنهن کي موت کان سواءِ ڇا زماني ڏنو؟

جنهن وٽ علم عقل ڏاهپ جي ڪل جوت جمع هئي.
سا سنڌ جي، سنڌين جي، روشن مستقبل جي شمع هئي.

حيف تـوتي آ حيف تـوتي آ حيف تـوتي آ قاتـل،
هـا تـو توڙيـو آ هـا تـو پوڙيـو آ سـنڌ جـو گـلاب.

هميشه معصوم دلين مان نعرو نڪرندو جيئي ڀٽو
پير بينظير جي قاتلن کي سرعام ڏيو ڦاسي ڏيو گهٽو.

راڻي راڄ رڻاري وئينءَ

تنهنجو منهنجو
ڪو رشتو تہ هوندو،
ها يقينن آهي،
جو تہ تون عوام جي روح جي رڙ آهين.
عوام لاءِ سوچيو تو
عوام لاءِ وڙهينءَ تون،
عوام لاءِ جدوجهد ڪئي تو
ان هڪ رشتي سبب،
تون ڪلهہ بہ هئينءَ،
تون اڄ بہ آهين،
۽ سڀاڻي بہ رهندينءَ
جو تہ تون ماءُ بہ آهين ڀيڻ بہ آهين.
جو تہ تون عوام جي اڳواڻ بہ آهين.
تون هر عمل ۾،
هر محاذ تي،
هر ميدان تي،
ڀلائيءَ بهتريءَ لاءِ،
پتوڙيندڙ هڪ آواز آهين
هڪ جُهد جو انداز آهين،

جنهن ڪلهه به،
ٻ اڄ به آمر سان،
دوبدو جهيڙيو آ،
سياست جي بساط تي،
سوچون مٿبيون رهنديون آهن.
پر او سنڌ ڄائي!
تو هر چال، هر حال تي سوچيو
پنهنجن لاءِ جهڙو تو وٿ پيار
دشمن سان اهڙو ورتاءُ،
اڪ ۾ اڪ ملائڻ جو،
فتح جو تو ڏنو ويساهه.
ها تون هر پل عوام لاءِ
اتساهه هئينءَ،
ڪو پڙلاءُ هئينءَ.
هڪ دور،
پيو دور،
ڪرسيءَ تي براجمان،
وري به تون عوام ڏانهن آئينءَ.
تون دورا ڪيا،
هيڏا سارا لاش کڻڻ بعد به،
هڪ قدم به پٺتي نه هٽي ثابت قدم هئينءَ
جمهوريت جي فتح لاءِ
سياسي ميدان ۾
تو مٿان الزامن جا تير،
وسايا ويرين،
تڏهن به تون هلندي رهينءَ

سپنا سانڍي ڪري،
عوام ۾ رلجي وئين ءَ!
عوام جو سمنڊ،
وري هڪ دفعو ٻيهر،
اٿلي پيو.
حق ۽ باطل جي جنگ،
جو ٽيندي،
تو پنهنجو ورثو،
جيڪو هڪ امانت هو،
جيڪو سچ آ،
جيڪو دار آ،
جيڪو موت آ،
تنهن کي تو
پنهنجو سمجهيو.
تنهن سان
پيچ اڙائي،
ان رت جي راند کي،
قبولي ورتو تو!
تون مُوت سان مقابل هئين ءَ!
ها! تو موت سان اک ملائي،
زندگي اربي ڇڏي
تو مشرق ۽ مغرب،
سڀ جي سامهون،
عوام جي ويساهه لئه،
موت کي خوشيءَ مان
قبوليو.

جيڪو اوهانجو جو ورثو آ،
سو آ شهادت،
جنهن سان ملي، وري هڪ تاريخ ٻڌجي وئين ءَ!
تون امرتا جو ويس پهري،
وري هڪ نئين تاريخ،
جوڙي وئين ءَ!
موت وڏي شئي ناهي
اهو ثابت ٿيو،
سچ وڏي شئي آهي.

ڌرتيءَ ڌياڻي

ديس سمورو ئي چوندو،
تہ ڪتني پٿو ماروگي،
گهر گهر سي پٿو نڪلي گا،
هي شهيدن جو آ ديس وطن،
هت دودا آهن ڪيئي دفن،
هوءَ ديس جي نازڪ نياڻي هئي.
تهذيبن جي، تاريخن جي،
ديده ور ڌرِ ڌياڻي هئي،
هوءَ مارئيءَ جو ڪو روپ هئي،
۽ سسئيءَ جا اهڃاڻ هئي.
هوءَ ٻاگهل ٻائي سنڌوءَ جي،
۽ پيڙ بختاور پاڻ هئي.
هوءَ سياڻن ڪان وڌ سياڻي هئي.
جل ٿل موجون درياءَ جون،
۽ سنڌوءَ جو پاڻي هئي.
هوءَ هيڻن جو هٿيار هئي.
ماڻهن لاءِ ميگهہ ملهار هئي.
تون آهين، يزيدي ٽولي مان،
۽ تو وٽ ساڳيا آهن پرچم،
هوءَ بيبي زينب جي وات مٿي،
هن وٽ ڪربل جو هو علم،

هوءَ اج بہ جڙ تہ حياتي آهي،
۽ غازي هن جو ساٿي آهي،
تون قاتل قاتل بزدل آهين،
هن دور جو ابن ملجم آهين،
تون ڪهڙا روپ مٽائيندين،
۽ پاڻ کي ڇا بہ سڏائيندين،
پوءِ بہ تون ڪو آجو ناهين،
تون معزز آخر ڇا جو آهين،
تون قاتل هڪڙيءَ نياڻيءَ جو
جا سنيهو هئي سويرن جو
۽ آمر تنهنجي انڌيرن جو
هٽ گهيرو ٽيندو غيرن جو
۽ هڪڙو نعرو ئي لڳندو
هيءُ ديس سمورو ئي چوندو
تم ڪتني پٽو مارو گي،
گهر گهر سي پٽو نڪلي گا.

✵

اي بنت حوا!.... اي بنت حوا!...

اي بنت حوا! تو ساڻ ظلم،
ڪيڏو ٿو ٿئي هن دنيا ۾،
جيڏي ڌرتيءَ جي وسعت آ،
تيڏي هت وڪريل وحشت آ.

اي بنت حوا! چولا اُڌڙيل،
قاتل ليڙون ڳالهائين ٿيون،
انصاف جي لئه واجهائيندي،
انساني ڪنڌ جهڪائين ٿيون.

اي بنت حوا! هي سماج سڄو
تنهنجي، لتيل ارمانن جو
سچ روز ازل کان ڏوهي آ،
هت ظالم جي وک چوهي آ.

اي بنت حوا! تنهنجي ديس اندر
وک وک تي نوان هن ڪيڏارا،
فرياد پڌڙ وارا قيدي،
چوڌاري دانهون او سارا.

اي بنت حوا! تنهنجي عظمت جو
قرآن سڄو هي ساکي آ،

پوءِ دين جا مفتي ڇو منڪر؟
تنهنجا حق لڪائين پيا هر هر.

اي بنت حوا! تورائيءَ ۾
هت آهن سچ ڇوڙ وارا،
سرمد، منصور جا ساٿاري،
سڀ ڪونه ڪتا آهن سارا.

اي بنت حوا! مايوس نه ٿي،
هڪ جهڙو وقت نه رهڻو آ،
ذهنن تان زنگ لهي ويندا،
تنهنجا سپنا ساڀيا ٿي ويندا.
تنهنجا سپنا ساڀيا ٿي ويندا...

ٿيو نقصان آ سنڌ جو.

ڇپي تي ڇيلهہ ڏرتيءَ جي،
قتل ٿي سنڌ جي راڻي.
جمهوريت جي امر ديوي
ڇڄي موهن دڙي کان وئي،
فضا ۾ چئو طرف سڏڪا،
ويا ٿي بندهن نغما،
چپن تي مرثيا نوحا،
وڏو نقصان ٿيو آهي،
تلافي تنهن جي ناممڪن،
وڏو سياسي خلا آهي،
انهيءَ کي پُر ڪرڻ جي لئِہ،
ڏکھو هِت وقت گُهربل آ،
قتل ٿي سنڌ جي راڻي،

جنهن جي ريتي رت جون ڦهنگون،
لڳل وحشين جي ڇهرن تي،
مٿي هيءَ لاڙڪاڻي جي،
شهيدن جون اهي قبرون،
توهان تي شاهديون ڏين ٿيون،
قيامت تائين جند تن کان،
ڇڏائي ڪو نہ هت سگهندئو

قتل بيڏوهہ ٿيو جنهن جو
اها وارث شهيدن جي،
هتي نئين ڪربلا آهي،
لٽيو ويو ڪافلو سنڌ جو
گهٽيو آواز ويو سنڌ جو
جمهوريت جي امر ديوي،
دفن اج خاڪ ۾ آهي،
ٻئي ڪنهن جو نہ ڪجهہ ويو آ،
ٿيو نقصان آ سنڌ جو....

مذاق جي انتها

ڪـــروڙين دلـــين ۾ جـــا وســـي پئـــي.
لڪـــين اڪـــين ۾ گهـــر هـــو جنهنجـــو.
۽ ســـپ جـــي ســـاهن ۾ جـــا رچيـــل هئـــي،
ائـــين تـــوان کـــي هٽـــائي ڇـــڏيو!
حـــواس ســـوچڻ ڇـــڏي ڏيـــن تـــا.
مـــذاق جـــي بـــه ڪـــا انتهـــا آ.

اڳـي سندس پـيءُ ڇني جـدا ڪيئـي.
۽ پـــوءِ ان جـــا جـــوان پـــائر،
حيـــات جيئـــري مُنـــوانهـــيءَ کـــي،
هيـــو تـــو زندهـــه ڪُنـــوانهـــيءَ کـــي،
دغـــا تـــي ان ســـان ڪئـــي دغـــا آ.
مـــذاق جـــي بـــه ڪـــا انتهـــا آ....

ســـمورا انســـان ســـوڳ ۾ هـــن،
پکـــي جمـــادات روڳ ۾ هـــن.
جهنگـــل بـــه خـــاموش وڻ بـــه خـــاموش،
ڏنـــار خـــاموش ڏڳ بـــه خـــاموش،
فضـــا پئـــي ســـڏڪي رنـــي هـــوا آ،
مـــذاق جـــي بـــه ڪـــا انتهـــا آ...

ســـدائين ظُلمـــت جـــي ڪـــاري چـــادر
اســـان جـــي تـــن تـــي اوڍائـــي آ تـــوا!

شعور جي گونج ڦٽي ته مس هئي،
اها به جڙ مان پٽائي آ تو!
سراپا ماتم سڄي دنيا آ.
مذاق جي به ڪا انتها آ...

فريب ڏيئي دولاب ڏيئي،
وسيلا ذريعا لُٽيئي اسان کان.
قدم قدم تي اسان آ هاريو
قدم قدم تي ڪٽيئي اسان کان.
نه ڪرت آهي نه روزگار آ.
مذاق جي به ڪا انتها آ...

اتي لٽي ۽ اڃهي جو توکي،
نه فلسفو هي وٺيو هو توکي.
هئي ان جي سياست غريب غربت،
۽ تنهنجي سياست فريب دهشت،
نه رهندا ڪڏهين اوهان به سرها،
مذاق جي به ڪا انتها آ...

ذليل تنهنجا بيان به ظالم.
ٻولي به ظالم زبان به ظالم.
تون ظالمن جو سالار تنهنجي،
اڳيان به ظالم پٺيان به ظالم.
اسان تي اڄ سڪتو ڇئو ڏسا آ.
مذاق جي به ڪا انتها آ،

نعرو حق جو

نعـــرو حـــق جـــو هنيـــون وئـــي آ.
پنهنجـــي جيئـــري نـــالا دشـــمنن جـــا،
لکـــي خـــط صـــدر کـــي ڏيـــون وئـــي آ.

نعـــرو حـــق جـــو هنيـــون وئـــي.
وچـوڙو پچـن سـان ناراضـگي پـائرن سـان،
سُـکي نــ سـنڌ آ، ڏک اهــو کنيـون وئـي آ،

نعـــرو حـــق جـــو هنيـــون وئـــي،
راولپنـــديءَ ۾ مـــرڻ کـــان اڳ ۾
جلســـو آخـــري ڪيـــون وئـــي آ.

نعـــرو حـــق جـــو هنيـــون وئـــي،
هـــاڻي جـــاچ تـــہ ٿينـــدي صـــنم ابـــڙو
پـــر مجـــرم اهـــو آ جـــنهن لاءِ چيـــون وئـــي آ.

عاظم امير بخاري

شهيد ٿي سنڌ جي راڻي

اوچتو بادل وڪريا،
آسمان رنو.
ڌرتي لُڇي،
عجيب هوا هلي،
ڏيئو اُجهاميو
ڪبوتر اُڏاميو
گلاب ڪُماڻيو
روشني نہ رهي،
پروانا ويا،
امن نہ رهيو
ديوانا ويا،
خوشبو نہ رهي،
پوپٽ ۽ پؤنرا ويا،
وڻ ٽڻ ٻوٽا اداس ٿيا،
ماروئڙا نراس ٿيا،
جوش ۽ جذبا حساس ٿيا،
سمنڊ جون ڇوليون رُڪيون،
نياڻين جون چوڙيون ڀڳيون،
دلڙيون ڏکايل لڳيون،
اهڙيون هوائون گُهليون.
سنڌ کي زخم مليو

سانگيئڙن کي غم مليو
نوجوانن ماتم ڪيو
خوشيون ويون،
مائرون رُنيون،
هر پاسي آهون رڙيون،
پوڙها اٿيا،
روئڻ لڳا،
وري ظلم جي ابتدا،
وري انصاف ٿيو تنها.
هي ڇا ٿيو؟
ڇو ٿيو؟
انصاف ڪٿي آهي؟
امن ڪيڏانهن ويو؟
هر هڪ پڇڻ لڳو،
سڄ رت جيان ڳاڙهو ٿيو
پنهنجي ماڳ ڏانهن هليو
آخرڪار لهي ويو.
ڪاري اونداهي رات ٿي،
هر طرف سانت ٿي،
بيهي رهيو سنڌوءَ جو پاڻي
رقم ٿي نئين ڪهاڻي،
شهيد ٿي سنڌ جي راڻي.
شهيد ٿي سنڌ جي راڻي.
شهيد ٿي سنڌ جي راڻي.

واديءِ مهراڻ جي راڻي

واديءِ مهراڻ جي راڻي، شهيد ٿي وئي،
شهيد جي ارڌي نياڻي، شهيد ٿي وئي.

قلب جي ڪارن ڏسو ڪيڏو آ ڪال ڪيو
پرجڻ سان نه پرجي جو اهڙو آ خال ڪيو.

۽ عقل جي لڪير، سياڻي شهيد ٿي وئي،
جا مجبور لاچار بيواهن جي واهه هئي.

سنڌ جائي سنڌين جو جڻ ته ساهه هئي،
اي سنڌ تنهنجي سنڌياڻي شهيد ٿي وئي.

هن سوڳ ۾ سوڳوار هر هڪ مسڪين آ،
غمگين غم ۾ بلڪل رحيو غمگين آ،
جنهن تي ناز هو نوحاڻي شهيد ٿي وئي.

ڪيڏارو ڪير لڪندو؟

پنڊيءَ ۾ ٿيو سنڌ جي، لوئي ۽ لڄ تي حملو
سياست جي افق، وراڪي ۽ وڄ تي حملو
هاءِ يٺائي بہ ڪونهي هتي، ڪيڏارو ڪير لڪندو؟
اڙي وقت تنهنجي ڪالهہ، سياٽي ۽ اڄ تي حملو

****

پنڊيءَ ۾ ٿيو ايڪيهين صديءَ تي حملو
سنڌ جي بختاور مومل، مارئي دلير ڌيءَ تي حملو.
هن ظلم جو ڪوئي مورخ باب ڪارو لڪندو.
اڙي سنڌ تنهنجي تهذيب، تمدن، نديءَ تي حملو.

****

پنڊيءَ ۾ ٿيو سياست، جي برق تي حملو.
سنڌ جي ٽوپي، پٽڪي ۽ اجرڪ تي حملو.
قوم تي پڇي اي وقت جا حاڪم ٻڌاءِ!
ڀلا ڇو ٿيو آ هن اليڪشني ورڪ تي حملو.

****

پنڊيءَ ۾ ٿيو چئين صوبن جي زنجير تي حملو.
عوام جي دردن لاءِ درمان. اڪثير تي حملو
ڇو نٿو ڪنهن جي ڳلي مان سچ جو آواز نڪري
ڪوئي تہ ٻڌائي ڇو ٿيو بي قصور بينظير تي حملو.

شهيد بينظير ڀٽو زنده آ

ڏيئي سرڙو پنهنجو ملڪ مٿان، قربان ڪري وئي،
سڄي قوم مٿان محترمه، احسان ڪري وئي.

هي سر وڃي منهنجو ڀلي، عوام جي خاطر،
ويا جان ڏيئي تن جي مٿان بابو ۽ ڀائر،
ڪو نه جهڪبو ڪڏهن ڪنهنجي اڳيان اعلان ڪري وئي،

پنهنجي ڪرسي جي ڪري ڪو نه ڪنهن سان ڊيل ڪيان ٿي،
پنهنجي عوام جي خاطر مان، پنهنجي ديس اچان ٿي،
پنهنجي لفظن ۾ اهو هر گهڙيءَ، بيان ڪري وئي.

ڀلي بم لڳن گوليو لڳن، ڪو نه مان ڊڄندس.
ڀلي سر وڃي منهنجو فدا، قوم تان ٿيندس،
ٿي شهيد دشمنن کي، حيران ڪري وئي،

چون ماڻهو گهڻا پيا، بينظير ڪو نه هت ايندي،
آهيان ڌيءُ ڀٽي جي، ڪو نه واعدي کان ڦرندي،
آئي واعدو ڪري قوم جو مٿي مان ڪري وئي.

هي مرتضيٰ جا ٻچا ۽ منهنجا ٻچا سڀ اتوَ امانت،
آهن ٻچڙا پيٽي جا سڀ آ عوام کي پارت،
ڏجو ووٽ پيٽي کي تير، نشان کري وئي.

هيءُ نواز جمالي سدائين نعرو پيو هڻدس،
آ جيستائين حياتي جيئي پيٽو پيو چوندس،
کيڏا ٿورا وڏا سڀ تي، مهربان کري وئي.

شهيد بينظير ڀٽوکي ڀيٽا

ڏک جي لهر اڀري آئي آ دوستو!
لوڻ لوڻ روئڻ لڳي آ دوستو!

آه و فغان سان گونجي ٿو عرش پيو
دل جي ڌرتي پي ڏڏي آ دوستو!

موت جي نيڻن ۾ پي ڳوڙها هيا،
زخمي لمحن کان پڇي آ دوستو!

آخري ميد هئي مظلوم جي،
رت ٿي جيڪا ٿمي آ دوستو!

چوطرف اونداهه ويو ويڙهي صفا،
روشني جڻ ڪا رني آ دوستو!

چئني صوبن جي جيڪا زنجير هئي،
ٿي ڪڙي هڪ ڇني آ دوستو

روپ پيا هوءَ وني ورندي ضرور
واعدي جي هوءَ پڪي آ دوستو!

جا جمهوريت جي علامت هئي بٽيل،
جڳ اڪيلو وئي ڪري آ دوستو!

هُن شهادت جي پائي چادر چڏي،
هِتِ قيامت ڪال تي آ دوستو!

هن ڪٽنب تي رحم ڪري قوم تي منهنجا خدا،
التجا مولا کي هيءَ راجا ڪئي آ دوستو!

اڻ ليا اٿو

چيو جنهن پئي،
ڏيندس اوهان کي،
اگهاڙي بدن جي ڍڪڻ لاءِ
ڪپڙو۔
ڪڏهن ٻي نہ مارو،
بکئي پيٽ مرندا،
نہ ٿي ٻار ڪوئي (امان ماني!)
پڪاري،
ڪڏي پار روئي،
بکايل ٿي سمهندو
نہ ٿي منهنجا سانگي،
سياري جي ولهہ ۾،
يا آرهڙ جي اُس ۾
ٺرندا يا سڙندا،
مگر ماٺيپي جي ويري ڪَپُر،
اچانڪ هٽي جهڙپ،
بند آ ڪيو،
آواز جيڪو صدين جي صدا هو،
ڪنهن ٻوسٽ جي ماحول ۾ جڻ هوا هو
۽ هاٺي هو آهون ۽ دانهون پڌو
بدن هو اگهاڙا،

ڏسو هو ٻکيا پيٽ،
جن لاءِ هٿڙي
مهانگوءِ اڻ لڀ ٽيو آ اٽو
مهانگوءِ اڻ لڀ ٽيو آ اٽو!!

جاويد شيخ

ٻڙهي خدابخش جي بي بها متي

ٻڙهي خدابخش جي متيءَ ۾
ڇا تہ ڪشش، ذهانت،
طاقت، حشمت،
عزت، غيرت،
مردانگي، اصول پسندي،
ايمان، ارڏائي،
سورهيائي، سچائي، سخا
۽ جانثاريءَ جا جزا،
شامل آهن،
جو هن ننيڙي تاريخي ڳوٺ جي
پون ۽ ڇاون مرڻ قبوليو،
پر جهڪڻ ۽ موٽڻ مهڻو ڄاتو هن متيءَ ڄاوا
مرد تہ مرد،
پر عورت بہ،
ايتري اڏول، عظيم ۽ بينظير!
جيڪا بي خوف،
۽ ايترو اڳتي وڌي،
جو دنيا ڏسندي رهي،
مان سوچيان ٿو
جيڪڏهن
دنيا جي خالق،

هن دنيا جي خاتمي کان پوءِ،
پيهر پيو جهان ٺاهڻ چاهيو ته،
آءٌ نهايت ادب،
۽ انڪساريءَ سان ڪيس چوندس،
هن ڀيري آدم کي،
ڳڙهي خدابخش جي ،
مٽيءَ مان ٺاهجانءِ.
جنهن مان
شهيد ذوالفقار،
شهيد شاهنواز
شهيد مير مرتضيٰ،
۽ محترمه بينظير پٽو پيدا ٿيا،
جيڪي سڀ جا سڀ پوري دنيا ۾،
انساني عظمتن جا،
بي مثال ڪردار ٿي ابريا.
هميشه لاءِ اجاري ويا!!
ديس جو آئيندو.

شهادت سان پنهنجي ڪئي هن پڄاڻي

بهـــادر ۽ ســـياڻي، ســـنڌ جـــي نيـــاڻي،
رب آ يقيـــــنن جنـــــــت ۾ امـــــاڻي.

ڏهـاڙي جمعـي جـي دنيـا کـي ڇـڏي وئـي،
ڪـروڙن کـي ڇـورو ڪـري هـوءَ لـڏي وئـي.
وڏي ۾ وڏي جـــنهن شـــهادت آ مـــاڻي،
بهـــادر ۽ ســـياڻي، ســـنڌ جـــي نيـــاڻي.

دليري ۽ جرئت سان جنهن حياتي گذاري،
وڙهــي ظــالمن ســان هئــي عمــر ســاري.
شهادت سان پنهنجي ڪئي هُن پُڄاڻي،
بهـــادر ۽ ســـياڻي، ســـنڌ جـــي نيـــاڻي.

پڻـي جـي گهراڻـي جـا سـمورا بهـادر،
چـــارئي شـــهادت ۾ آهـــن برابـــر.
لکـڻ وارا تـن جـي پيـا لکنـدا ڪهـاڻي،
بهـــادر ۽ ســـياڻي، ســـنڌ جـــي نيـــاڻي.

امـر تـي وئـي هـوءَ شـهادت کـي پـائي،
اهـو حڪـم قـرآن پيـو تـو پـڏائي.
پياري خدا هن کـي شل ڪـوثر جو پاڻي،
بهـــادر ۽ ســـياڻي، ســـنڌ جـــي نيـــاڻي.

پنڪيءَ جي شهادت

موت جو منظر هتي، اڄ ٿي پيو آهي برپا.
ٿي شهيد راڻي وئي اڄ، سنڌ کان آهي جدا.

هو ستاويهه شام ۾، پارهون مهينو سنگدل..
آ سنڌي قيادت وئي، اڄ موڪلائي يا خدا...

موڪليو راولپنڊيءَ مان، لاش ويو آ سنڌ ڏانهن،
سامراجي سازشن ۾، لانگ بوٽن جي ادا،

هڪ ته هيڏو سانحو بيو پاڻ پنهنجا نه ماريو
سنڌ جي شهرن کي لٽڻ جي، ٿي وئي آ انتها.

آ دليري جي پهاڙ ثابت ڪيو "پنڪي" آ تو
آخري لمحا به توئي، هن عوام لئه وقف ڪيا.

سياسي دنيا منجهان جڻ، اڄ ٿيا سيئي يتيم.
ملڪ مان سنڌي سهارا، دوستو ڪسجي ويا.

پاڻ پنهنجو پاڻ کي ٿا، تباهه و برباد ڪيون
غير جي ڌرتي نه آ، هيءَ پون پلاري سنڌ آ.

خون ٿي بس خون ٿي. ڌرتي سڄي آهي اياز
ڪربلا ماضي هيو۽ سنڌ ان جو حال آ.

اسماعيل خاصخيلي

محترم بينظير شهيد جي ياد ۾

ٻـڌو لاڙڪـاڻي سـندي هـيءَ ڪهـاڻي،
ستي سيج تـي پئـي آهـي راڄ راڻـي.
وڃـي اڄ اڪـين سـان ڏٺـم لاڙڪـاڻو
بـي بـي بينظيـر جـو جتـي گهـر اباڻو
لـڏي پينگهـي ۾ پئـي صـدوري سـياڻي.
ستي سيج تـي پئـي، آهـي راڄ راڻـي.
پڙهيـو مـون تـہ لاالـہ الاالله اڪـر ڪـي،
چمـي سـائي چـادر ڏسـان پيـو قبـر ڪـي،
مون سان گڏ گهڻن جي هـو اکڙين ۾ پاڻي.
ستي سيج تـي پئـي، آهـي راڄ راڻـي.
تنهنجو بـابو تنهنجـي ئـي پرسـان سـتل آ،
ٻنهـي تنهنجـي ڀـائرن تـي ميـڙو متـل آ،
تنهنجي آجيـان ڪـن پيا ڏي تـون وراڻـي.
ستي سيج تـي پئـي، آهـي راڄ راڻـي.
صـدمو سـڄي ڏئـي دنيـا کـي تـہ وئـي آ،
اتـر چـين، ڪوريـا، رنـي خـود دبئـي آ،
سـڄو ملـڪ ٿيـو ءِ تـي آ سـنڌ ويڳـاڻي.
ستي سيج تـي پئـي، آهـي راڄ راڻـي.
اتـر لاڙ ڪـاڇو وڃـي ڏس تـون ٿـر ۾
جهنڊو تـوکي ملنـدو سـين جـي تـہ گهـر ۾
وڏي ڪيـڙ واري هئـي گهـر ڏيجـاڻي،
سُتي سيج تـي پئـي، آهـي راڄ راڻـي.

ڪيو سوڳ سنڌ جي شاعرن، اديبن،
مٿو منهن پٽيو آهہ سنڌ جي غريبن،
يتيمن سهارو هئي هيءَ نياڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.
ڪراچي ڪان ڪينجهر، ٺٽو ۽ ٺورو،
ڪاهي، ڪپرو، سانگهڙ، رُنو آ سنجهورو
ٿيا ڏک ۾ شامل پٽ ۽ پٽياڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.
حيدرآباد، هالا، مٽياري ۽ ڪيبر،
مورو، ملدسي ۽ شهدادپور قمبر،
شاهپور، سڪرنڊ، نوابشاهہ، نماڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي،
ٺري مير واهہ ۽ خيرپور ميرس،
وڏو ڳوٺ پير جو مهيسر وڏا ڏس،
وري ڏس تون موتي اچي ودااڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.
اڇا هو پٽي جو نہ اسان قرض لاٿو
وري بينظير وئي ڪولي آ نئون ڪاتو
اڳيان ڪنهن بہ ظالم جهڪي نہ جهڪاڻي،
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي
ڪٿي دوڙ پاندي، وري ڏس سڪر ۾
ڪٿي ميهڙ ۽ ڪٿي دادو يجڻ جي چڪر ۾
قري جيئن ويو تازو ڪردار شاهاڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

پريا روڊ ڏس تون، پريا ڏس سنڌي تون،
اُتي جاڳ هاڻي اُتي ڪر ٻڌي تون،
سڏي قوم توکي سڏي تي سنڌياڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

هتي آهون دانهون، پري لوڪ سُڏڪا،
قيامت ڪان اڳ ۾ قيامت ٻه تي ڪا،
ستاويهين ڊسمبر، شهادت جنهن ماڻي.
ستي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

ٽپي تي ٽپو آ، ٽپو تير تي آ،
اهو تورو ڪنهن تي، نہ ڪنهن مير تي آ،
اليڪشن ۾ هاڻي، ڪبي هڪ هڪاڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

353

خدا نيٺ ٻڌندو. غريبن جون آهون،
اتو مرد تيو ۽، چڏي ڏيو صلاحون،
عجب چوا وهان ڪي، لڳي تي آڪاڻي،
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

ٿيا جيڪي لوٽا، سي لوٽا ئي سڏبا،
متان تاج تن جي، وري ڪھڙا رکبا،
ڦريا جي مري ويا، رهيا ڪجھ نہ هاڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

قسم توکي ڏيان تو بادشاھ دستگير جو
ووٽ تنهنجو ۽ منهنجو آهي بينظير جو
ڦرندين تہ توکي پوندي، خدائي ڪا گهاڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

سخي نوح سرور تي حاضر هڪل ۾
ٻڌاءِ ڪنهن جو هٿ آ، بي بيءَ جي قتل ۾
ڪئي ڪنهن آ حرڪت، اها ڦاتلاڻي؟
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي
ولي پير ڪامل، قطب سڀ سڏيان ٿو
هي کهڙو ظلم آ، ٻڌي خون چوٿو
ڀتائي ٻڌين ٿو قلندر سيوهاڻي.
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.
وئي عوام لاءِ بي بي، پنهنجي جان ڏئي،
نشاني بلاول، ٻچڙو جوان ڏئي،
مون ڪان پڇو اوهان جي، ڪندو هي اڳواڻي
سُتي سيج تي پئي، آهي راڄ راڻي.

شهيد بينظير کي پيتا

ايءُ مهربان! محبتن جي مثل آڌار.
ايءُ اڙيلن جي آدرشي اوتار!
مهر واري ماڳ جي مهندار مهجبين،
اي عالمي امن جي سخنور سفير،
اي قوم حسناڪ جي اسير اُتم ديوي!
هڪ غريب الوطن جو رسي توکي سلام!
وطن جان من جو رسي توکي سلام!!
سنڌوءَ جي پني مٽيءَ جي خوشبوئن ۾ تون وسين ٿي،
قوم مظلوم جي دلين ۾ اکين ۾ تون وسين ٿي،
مسيحائي موهن دڙي جي تون، مرڪ تنهنجي مٺي مر مرين،
موت تي زندگيءَ جيئن لڳم، قول تنهنجا ظرف جهڙا زرين،
ايءُ ڌرتي جي دادلي ڌيءُ! ننڍڙڪن کي هيڪل ڪيمَ ڇڏين ها.
پرندي رهي شل ٻاٿ ۾ تنهنجي صورت جي روشني!
پيرن ننگن پرجهان تو بن، هت ڪيئن هيڪل سري،
درد اڄ درياهہ پنهنجو ٻئي سان ڏس ڪيئن سلي!
منهنجي ڪلاچيءَ جي ٻيٽن جي، مالڪي هاڻ ڏسِ ڪير ڪري؟
ڏاڍن جي ڏاڍ کي ڪير للڪاري، ڪير کرو سچ چوي؟؟
برهہ باغ و بيگاهہ جو رسي توکي سلام!
درياهہ بي داد بادشاهہ جو رسي توکي سلام!!
تون هئينءَ جڳت ۾ روشنيءَ جو هڪ منارو
هر ڪنهن نبلَ کي هاءِ هو تُنهنجو سهارو

هاءِ هاءِ ڪيو تو تنين کان ڪيئن ڪنارو
زخم تنهنجا نہ ڏٺا، ٿيا سڄي جڳ کان،
سنسار جي نيڻن ۾ شمشان ٻري پيا.
اڄ سنڌ جي ٻچڙن جون ٻهارون سڙي ويون
پربي جڳ ۾ هن ڏک مان اوچنگارون وري پيون،
پرن زخم هيءُ ڪيئنَ حاذق هي حڪيم،
سمجهن بہ ڪيئن سمجهو فاضل هي فهيم،
غمگين لڳي ڌرتي، وري نئين غم زني ٿي،
اڄ سنڌ جي هر نياڻي نڌڻ چوري چني ٿي!
هاءِ هاءِ خوشيون جي سيرن تہ سيرن ڪيئنَ؟
هاءِ هاءِ ڏاڪڙا ڏکن جا، گهارجن تہ گهارجن ڪيئن؟
، اڄ هڻن ڪيئن جهمريون، مارو هي ڪلن ڪيئن؟
ٻڌن موڙيينر ياٿر لائون لهن ڪيئن،
سينگار ڪري پيٽون هندورن ۾ لڏن ڪيئن،
ڏس پيار تنهنجي ڪانسواءِ پنهوار جيئن ڪيئن؟

امداد سروري آراضي

سنڌ جي شهيد راڻي

آسون اميدون ڪوڙ ڪٺي آئي چمن ۾،
رهندس وچي عوام سان گڏ پنهنجي وطن ۾.

اٺ سال جنهن دور گذاريو هو وطن ڪان،
آئي تہ لکين لڙڪ هئا ان جي اکين ۾.

پنجاب، سرحد، بولان جا ماڻهو بہ خوش ٿيا،
پيو ساهہ سنڌ جي تہ هو سڪل گلن ۾.

هٿ لوڏي ڪلي ملڻ جو انداز هو پنهنجو،
آئي پيڻ پائرن سان ملڻ پنهنجي ڪکن ۾.

هڪ باهہ جو شعلو جيڪو پڙڪي ختم ٿيو،
پروانا رهيا روئندا، وجهي خاڪ مٿن ۾.

سا سنڌ جي راڻي ٿي، جنهن جو تخت فلڪ تي،
تنهن پيڻ جا پائر ٿيا، هزارن ۾ لکن ۾.

پنهنجي اکين سان مرڪندي، جنهن موت کي ڏٺو،
ويٺي نہ ڪڏهن خاموش ٿي، گولين ۾ بمن ۾.

وسري نہ سگهندو ڪنهن کان، اهو موت جو منظر،
جنهن وقت لڳيون گوليون، سڏيون ان جي بدن ۾.

ڳٽي پائرن جا لاش، هوءَ ٽڪجي گهٽو پئي،
چيائين تہ هاڻي هلجي، پائرن جي هٿن ۾.

تاريخ جنهن کي سانڍي، زينب ع جي ٿي نصيب،
مولا حسين ع ساٿي، رهيو جنهن سان ڏکن ۾.

محرم کان اڳ ۾ ٿي ويو محرم جو هو منظر،
هر شهر، ڳوٺ واهڻ، ماتم هو گهرن ۾.

چا چا نہ ڪٽي دل ۾ آئي سنڌ جي راڻي،
سڀ خواب دل ۾ ڪٽي، پيڙ ستي ڪفن ۾.

هندو، مسلم عيسائي. هر ماڻهو اشڪبار،
تون سنڌ جي راڻي، آ تنهنجو درد دلين ۾.

وصيت ۾ هڪڙو تحفو ڏئي آهي چئي وئي،
بلاول اوهان سان گڏ هوندو جنگ امن ۾.

امين سائين، محترمہ جو وفادار سپاهي،
ٽڪرائي آچون گڏجي رهيو ڏکن سکن ۾.

چاليهي تائين ڪا نہ ٿي، ماڻهن ۾ ڪمي ڪا،
اڄ بہ ساڳيو هجوم آهي. شهيدن جي صحن ۾.

ڪجهہ ڪو نہ لکي سگهندين. تون امداد سروي،
اڄ قلم آهي ڪيترن، شاعرن جي هٿن ۾.

سرور ڳورائي

27 ڊسمبر 2007ع

ستاوھين ڊسمبر جا پاڇا لـڙي ويـا،
جـڏھن سـج لـڪيـو پـي لالاڻ ۾.

تـڏھن ايشـياءَ ۾ آيـو زلزلـو جـڻ،
مچـي ويـو ڪـو ماتـام مهـراڻ ۾.

نہ ماريو ھا مشرق جي ملڪہ اوقاتـل،
مغربـي ۽ اوھـين ڇـا لڳـو پـاڻ ۾.

سنڌوءَ جـي پـاٽيءَ تـي پليـل پـوپري،
لڪـي ويئـي ھـر اڪ جـي آلاڻ ۾.

شـھادت اسـان جـو وڏو ڏاج سـرور
گـواھي آ اجـرڪ جـي ڳاڙھـاڻ ۾.

سنڌ جي مارئي

پئي ڪونج ڪري ڪنهن جي گوليءَ سان.
ظلم سنڌ سان ٿيو سنڌي ٻوليءَ سان.

هو ءَ مومل مارئي نماڻي هئي،
هوءَ سسئي هئي، سنڌياڻي هئي،
هوءَ راڄ ڏيجاڻي، سنڌ راڻي هئي،
جنهن لاءِ سنڌ اٿي پئي هوليءَ سان.

موت معاف ٿيس، هوءَ شهيد چوان،
بينظير جو ڪنهن کي نظير چوان،
بلاول کي سندس تصوير چوان،
جيڪو سونهي شهيدن جي ٽوليءَ سان!

هر ماڻهو غلام سرور رُنو
ڪيڏو مڪلي رني ۽ ڪينجهر رُنو
ڪشمور، ڪراچي، ڪيٽي بندر رنو
روئي سنڌو ندي پئي چوليءَ سان.

✵

شهيد راڻيءَ جو وچوڙو

وڏو ڪري وئين ويري وار!
پائرن ڪان تو پيڻ چني.
انت بهر جي خبر نہ ڪائي، قضا ڪهر جي ڪاتئون آئي،
ڏيهہ ۾ پئجي ويو ڏهڪار.
سنڌ امڙ جي ارڏي نياڻي، ڪري هلي سڄي سنڌ ويڳاڻي،
ڪير اسان جي لهندو سار.
سنڌ سڄي تي ماتم آهي، قهر ڪيو تو ظالم آهي،
رُنا ٻڪا ۽ پوڙها ٻار.
خواب ڪٿي هئي جيجل آئي - سنڌ جي راڻي سنڌ جي جائي،
سڀ اميدو تي ويون چار.
ماري بہ هن کي سگهيو نہ ماري - ويئي پنهنجي ذات ڏيکاري،
آئي حصي ۾ تنهنجي هار.
عرش رُنو آ فرش رنو آ، دامن هر آدم جو ڀنو آ،
آهون سڏڪا ۽ اُڇنگار
مليو شهادت مان پُٽن کي، واهہ ڏنو سنڌ مان پٽن کي،
ڳايون ويٺا ڳڻ تہ هزار.
اداس آصفہ ۽ بختاور، روئي بلاول بہ پيو زر زر،
پيئي صنم جي پئي سڏڪار.
ڏس او يزيد! ڪيسين لڪندين! نيت تہ قاتل ظاهر ٿيندين!
ڪبي توسان بہ اهڙي ڪار.

ڏک ۽ سک ۾ سڀ جي ساٿي، سنڌڙي تان وئي گهوري حياتي،
اڙيـــن ابـــوجهن جـــي آڌار.
تنهنجو چهرو صاف سچاڻو تنهنجي نيت کي بہ تہ جاڻو
غيـرن سـان ٿئـين گـڏ غـدار.
سمجهہ نہ آئي تنهنجي ٻولي، ياءَ سڏائي هلائي گولي،
کـوڙ جـا ڳوڙهـا هـاڻ نـہ هـار
جـاٿئي پـوکي سـائي لٽنـدين، چـوي شـبيرڻ هتـڙا هٽنـدين،
مهڻـــا ملنـــدئي لـــک هـــزار

✵

قـادر تنهنجـي قـدرت جـو هـي کهـڙو آ دسـتور،
سـاڙي وڏئـي سـاهہ کـي، رڳ رڳ تـي پئـي چـور،
کـن سينو پٽيو سڏکـي، کـي وچـائي ويـٺا نـور،
هيءُ کهڙو کيئي کلور، جو پيڻ چڳي تو پائرن کان!

پُـتن سـندا پـاڳ بـــہ آهـــن ڏاڍا عجيـــب،
اميـــرن کـــي اٿـــاري، لاٿئـــون ڳـــل غريـــب،
شـــهادت سـندو شـان ٿـي، مـولا کـين نصـيب،
پيـارا، قريـب رقيـب، مـاتم کنـدي مـون ڏٺـا.

عاطف حسين ٻگهيو

ڀٽائيءَ جي تحرير

او منهنجي پياري ڀيڻ!
توکي مان ڀيٽا ڇا سان ڏيان؟
بي سبب هي تنهنجو خون،
۽ تنهنجي لحد تي اهي گلاب،
۽ گلابن جي اها خوشبوءِ،
تنهنجي مُسڪراهٽ جي
مهڪ ٿا مچائن!
اي با ضمير!
اي ڀٽائي جي تحرير!
اي ڄامشوري جي هير!
توکي هزارها سلام!
توکي هزارها سلام!

يتائيءَ جي سورمي

يتائيءَ تہ ستن سورمين کي ڳائي ڇڏيو
پر هيءَ جا...
ستن سورمين جي
مثل هڪ سورمي آهي،
ان کي ڪهڙو يتائي ڳائي..؟
ها! اڄ اهو خيال،
دل ۾ آيو تہ:
يتائيءَ ئي توکي ستن سورمين جي،
شڪل ۾ ڪيترو پهرين،
ڳائي ڇڏيو آهي!

مان سپ جاڻان

ساڳيو لُٽيرو وري اڄ لُٽي ويو
کسي ويو اسان کان خوابن جي ساڀيان.
تون ڇا ڄاڻين! مان سپ جاڻان،

فريبي، ٺاهي ڪيئي بهانا،
توئي ظلم ڪيو آ ظالم زمانا.
جيڪو ڀي عوم جو سهارو بڻي ٿو،
سماج ٺي ان تي آڱر کڻي ٿو.
لفظن جي تيرن جا بڻيا سي نشانا،
تون ڇا ڄاڻين! مان سپ جاڻان.

جيڪو جبر اڄ اسان تي ٿيو آ،
جي زمين تي ٿي ها،
مان دعوي سان چوان ٿو تہ.
ڦاٽي پوي ها.
پر اسان جا ضمير اڄ ڀي ناهن وڪاڻا،
تون ڇا ڄاڻين! مان سپ جاڻان.

تاريخ جو ورق ورائي ڏسو
هر هڪ شهيد جو پڙهو هَرِ قصو
تن ۾ بہ سپ کان امر هي رهندا،

ڳڙهي جا ڍُڪا ڪڏهن ڪو نہ مرندا،
مرندا وري ڀي يزيد جا مِتاٽا،
تون ڇا ڄاڻين! مان سڀ ڄاڻان

نئين سج مان نئون روپ ايندو،
بهادر ٻڄي سو واڳون جهليندو،
وچن ٿا ڪيون اسين پيڙ توسان،
ڏکيو وقت آيو تہ ٿينداسين قربان،
نعري ڍُڪي جي تي اٿندا اباڻا،
تون ڇا ڄاڻين! مان سڀ ڄاڻان،

ستاويهينءَ جا سجڙا تون نہ لهين ها،
قيامت اچي ها پر رڪجي وڃين ها!
ڦورو آيا اسان کي ڦرڻ لاءِ،
جو ڪجهہ هو سڀ ڪجهہ ڦري ويا،
هڪ مان ناهيان، لکين هن لٽاڻا،
تون ڇا ڄاڻين! مان سڀ ڄاڻان،

خدا دَرِ اها اڄ دعا ٿا ڪيون،
ملير جي مارن جو سهارو ٿئي،
بلاول اسان جو سگهارو ٿئي،
ڪري هو سرعام اهو اعلان،
بي سهارا ناهن سانگي سياڻا،
تون ڇا ڄاڻين، مان سڀ ڄاڻان.

او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل

اڙي او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل!
اڙي او سنڌ جي راڻيءَ جا قاتل!
تو ڇو اسان کان پيڻ کسي؟
تو ڇو اسان کان ڇت ڇني؟
تون ڇو انهي اڇي رئي تي،
لال رت جا ڇنڊا ڇاٽيا.
سنڌين جي اکين ۾ لڙڪ آڻيا.
ڇا توکي خبر ناهي،
بينظير سنڌ جو شان هئي؟
اڙي او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل!

بينظير سنڌ جي جان هئي.
سنڌ کان تو آن ڇني،
شان ڇني، جان ڇني،
اسان سنڌين لاءِ جان ڏئي وئي،
رب ڪانسواءِ ڪنهن کان نہ ڊني،
هن بهادر سنڌياڻي جي شهادت تي،
ڏس ڪئن ڏرتي رت جا ڳوڙها رني.
اسان کان اسان جي پيڻ ڇني،
اڙي او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل!

ڇا تنھنجي اندر ۾ دل ناھي؟
ڇا توکي ڪا نياڻي ناھي؟
ڇا توکي ڪا ڀيڻ ناھي؟
جي آھي تہ اڄ سمجھي وچ،
تو پنھنجن جو ئي خون وھايو،
پر ھڪ ڏينھن نيٺ تون بہ مرندين،
مري ويندين نہ واپس ورندين،
پر ڀيڻ منھنجي مئي ناھي،
ھوءَ تہ اسان جي دل ۾ آھي،
ھوءَ تہ "شھيد" ٿي وئي،
"شھيد" ھميشہ زنده آھن،
"شھيد" ڪڏھن بہ مرڻا ناھن،
ھو تہ ھميشہ ورڻا آھن.
مري تہ تون وئين
اڙي او سنڌ جي نياڻيءَ جا قاتل!

شهيد راڻيءَ کي پيتا

شـــهيدن جـــي پـيـڙ ۾، شـــهيدن جـــي نيـاڻـي
هــاءِ سنڌ جـي راڻــي، هــاءِ سـنڌ جـي راڻــي.

رڻ پـــي رنـــو آ، پـــتـن پـــي رُنـــو آ،
تـــوکـي ســـاري ســـانڻ، وطـــن پـــي رُنـــو آ.

ســـڻي ســـانحو هـــي، پکـــي مـــاتمي ٿيـــا،
شـــهادت پـــڌي تـــو ســـکي مـــاتمي ٿيـــا.

پٿـــر دل رنـــو آ، ۽ هـــر دل رُنـــو آ،
کـــويءَ جـــي کـهـاڻين، قصـــن پـــي رنـــو آ،

هـــي مقتـــل بـــه گـــونجي اٿيـــا، اڄ وري هـــن،
جهـانگيئڙن سندا جـيءَ، پيـا اڄ جهـري هـن.

نوحـــو تـــوتي لکنـــدڙ هـــتن پـــي رنـــو آ،
هـــي صـــدمو ســهڻ کـــان مٿـــي ڳالهـــه آهـــي.

کـتـان کـان کـتـي، جـي کـتـي ڳالهـه آهـي،
کـتـا هـن تـي کـربـل، بـه حـيـران آهـي.

يزيدي هي تولو هي لشڪر شمر جو،
ڪتان ڪان ڪٿي پهتو شيطان آهي.

ڇا نياڻين جي هستيءَ کي، بي ايمان سمجهن،
ڇا سي شهيدن سندو شان سمجهن.

مگر جن ٻه سمجهيو انهن ايئن چيو آ،
ڪيو رب راضي،، اٿئي سورهياڻي.

شهيد جي ڀينر، شهيدن جي نياڻي،
اڄ ٻهادر تنهنجا پاءَ، مرڪن پيا.

ءِ ٻهادر ٻه پيءَ ماءُ، مرڪن پيا،
اسان جو علم پنڪي اونچو رکي ويئي.

اسان جي ڇن کي، آ پاڻي ڏيئي ويئي،
اسان تنهن کي جيئن هو چيو تيئن ڪيو آ،

چيو جيڪو توکي ٻه سانئڻ شهيدن،
انهن جي لهوءَ جو پرم تو رکيو آ.

ڌرتيءَ تي تنهنجي، وهيل خون جو سنهن،
اسان جيسين تائين، ٻه هونداسين جيئرا،

او....! شهيدن جي نياڻي، هي توسان وچن آ،
تنهنجي هر ويريءَ ساڻ ويڙهاند رهندي،

امداد جسڪاڻي

درد ۽ غم جي ڪهاڻي بينظير

اڄ وائي بهارو، مونسان روئي وڃو،
سيئي سوڳوارو، مونسان روئي وڃو.

اڄ هڪ ٻي ڪربلا تي ماتم ڪجي،
انهيءَ سانحي تي، وري غم ڪجي.

صدين تائين غم ۾ لُڇندو رهي،
نئون نسل ڪري، ڏک روئندو رهي،

جيئن هر دور ۾ وڇوڙو تازو پيو لڳي،
هي نوحو ساري، خلق ۾ ڳائجي،

هي آواز فلڪ تي پهچائجي،
اداس گلابن سان، گڏجي ڳائجي،

دلين کي آيل عذاب ته ڏسجي.
سوڳوار آفتاب، مهتاب ته ڏسجي.

فريبي راتين ۾ هوءَ آ اسير تي،
سنڌ ڄائي، سنڌراڻي بينظير تي،

وقت جي وار تي، الوداع ڪري وئي،
مرڪندي دار تي، الوداع ڪري وئي،

اڏوري آس جي پڄاڻي بينظير تي،
هن درد و غم جي ڪهاڻي بينظير تي.

٭

حاڪم علي ناريجو

بينظير ڪي پيٽا

سنڌوءَ ڪي خون ڏينداسين...!!
منهنجي نيڻن ۾ ماتم آ،
منهنجي نيڻن ۾ ماتم آ،
منهنجي ڌڙڪن ۾ ماتم آ،

شهيدن جي جيالن جو،
سڄي درين ۾ ماتم آ،
روئي ٿي سنڌ هيءَ ساري،
چمن ۾ روج راڙو آ.
ڪيڏي مجبور آهي سنڌ،
ڪيڏو ظالم ڏهاڙو آ،
ڪيان ڪهڙو بيانِ غم،
ڏکن جي انتها آهي.
ٿئي پيو باغ، باغيچو.
سڄي جوين ۾ ماتم آ.

سڄي ڌرتي انڌيري هئي.
ڏهن هر هڪ ميڄالو هو.
سنڌين سان ظلم هو هر جاءِ،

ناليِ ماتر اُجالو هو.
ڀُتي جي ڏيءُ، جي ايندي،
خزان ۾ ڪا بهاري ٿيندي،
تڙيل گلدان جي گل ڦل،
حسين گلشن ۾ ماتم آ.

نڌڻڪي سنڌ آهي اڄ،
ڪوئي روشن نہ راهي آ،
لڳي ٿو سنڌ ڌرتيءَ جو
هاڻي الله واهي آ.
اٿو غيرتمند سنڌيو!
اسان کي قوم ساري ٿي.
سنڌين جي تن بدن تڻ،
سڪل لبڙن ۾ ماتم آ.

شهيد بينظير تنهنجي،
لهوءَ جي آب جو سوڳند،
تنهنجي نيڻن ۾ وڪريل اُن،
سموري خواب جو سوڳند،
سنڌوءَ کي خون ڏيندا سين،
نئون هڪ ولولو ايندو،
اسان جي جيءَ ۾ حاڪم،
سنڌي جذبن جو ماتم آ.

شهيد بابا جي هئي نشان بينظير

پهريــــان ڪيــــان ٿــــو پچـــار پروردگـــار جـــي،
عقــل چيــو حمــد ڪــر، پهريـــان پالڻهـــار جـــي،
ســاراهه ڏٺــيءَ پــوءِ ڳالهــه، نبيــن جــي ســردار جــي،
آهيــون اُمتــي احمــد جــا، مرضــي آ مختيـــار جـــي،
پــر اڄ ســگهڙ جــي نظــر آ، ڪائنــاتي ڪــردار جــي،
دنيا ديس ۾ درد هي ڪهڙو سالڪ سوالي سوڳوار جي،
عـــالم اڪيــون آليــون، مٿــي مـــاٺ ملهــار جـــي،
هـــا اهـــا آهـــه آ، شـــهيد بينظيـــر جـــي اظهـــار جـــي،

شـــهيد بينظيـــر جـــي، اظهـــار جـــي ڳالهـــه ڳـــري،
خبـــر هـــن ٻـــڌڻ ســـان، تـــپ ويـــم تـــري،
دانهـــن دنيـــا ڪـئـــي ديـــس جـــي، رنـــي هـــر دري،
اڳـــڻ ارمـــــان ۾ رهيـــــا. ويچـــــار ٽيـــــا وري،
تــن پــٽن جــي شــهادت، پــر مــوت جــي عـادت نــه ڦـري،
نياڻي نماڻي سالڪ سياڻي، پرم جي ڪنئي هئي پري،

پـــرم جـــي هـــيءَ پـــري، پـــٽن جـــو آ شـــان،
بينظيـــر بابـــا شـــهيد جـــو. هئـــي نـــانءُ نشـــان،
مـــوت ٽيـــو مهمـــان، آيـــل اجـــاريو.

آيـــل اجـــاريو پريـــت هـــي پنهـــوار
جمـــال ســـاڻ ڪمـــال، ســـندو هـــيءَ وهنـــوار
ســـاٿيهه تـــان زنـــدگي، ٿـــي اڄ ســـنوار

ساڻيھ تان زندگي سنوار تي بڻي بينظير!
آھ عوام ڪئي، آھ بينظير!
درد ديس جو بڻيو ساھ بينظير!
عظيم تو عظمت ماڻي واھ بينظير!
مليو ملھائي سنڌوءَ چاھ بينظير!

ٿهر پوندو قاتلن تي...

ٿهر پوندو قاتلن تي، تي ويندا ڪامي ختم،
جن سڄوري سنڌ سان، آهي ڪيو اهڙو ظلم.

سنڌ صدين کان سدائين، آ سٺي صادق صفا،
محبتي ماڻهو منجهس، ۽ صاف دل سهڻا سُٺا،
هن ڌرتيءَ تي هزارين، ڪيترا ڪونڌر ڪُٺا،
قرب جون قائم ڪچهريون، سي ڪندا هئا دم بدم.

پر جڏهن ٻٽيو اسان جو ملڪ پنهنجو ماڻ هي.
سک سانگين جا ڦٽي ويا، ٿيا گهڻو حيران هي،
ڪونه ڪو انصاف مليو، آ انڌو ايوان هي،
ڇا ٻڌائي ڇا ٻڌايان، ساري مان کهڙا ستم.

هت ٻکايل باز وانگي، ڪُل ٻُکيا ٿيا هِنِ ڪٺي،
سنڌ واسين جا سمورا ويا سيئي لانگا لٽي،
مائيتاڻيون ملڪتون سي، چور وانگي ويا چٽي،
ڪونه اڄ تائين ٿيو آ، ڪو انهيءَ جو غور غم.

جو ڪري هت ڳالهه حق جي، سو وڏي آ ويل ۾،
چور چوڪيدار ٿيئڙا، پاڳيا پيا جيل ۾.
هو وڏيرا وات ڦاڙيو. خوش ٿين هر کيل ۾،

ظالمن تي ظلم جو قادر ڪٿي شل ڪو قدم.

ڪو نہ ٿو قانون گهرجي، حاڪمن جو هاڻ ڪو
تاهہ ٿيڻو مور ناهي، تن لٿيرن ساڻ ڪو
نہ ڪپي عالم اسان ڪي، بس انڊو اڳواڻ ڪو
تي خدا جي مهرباني، سنڌ ۾ ٿيئڙو جنم.

✵

هوءَ واقعي بہ بينظير هئي

ڪاش! ايئن نہ ٿئي ها، تہ چا ٿي پوي ها،
جي ڪجهہ اڳتي هلي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها

هڪ اُن ۾ اسان جون، هيون ڪجهہ اميدون،
جي پوريون ٿين ها، تہ ڇا ٿي پوي ها،

دلين تي اسان جي، لڳل گهاوَ آهن،
هوءَ مرهم ٿئي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها،

ٻُڌي هر زبان تي، اها ڳالهہ آهي،
اڃا جي هجي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها.

شهادت انهن جي، تہ ميراث آهي،
جي تاخير ٿئي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها.

غريبن يتيمن، جو ٻڻجي سهارو،
وري جي اچي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها.

زماني جي ظلمن، جي اونداهہ آهي،
هوءَ سج ٿي اچي ها، تہ ڇا ٿي پوي ها.

اسان جي خوشين كي، سنئو كنهن نہ آهي،
جي نظر نہ لڳي ها، تہ چا ٿي پوي ها.

اسان جي تہ بس، هوءَ تقدير هئي،
هوءَ نالي پنهنجي جيان بينظير هئي.

خرم چئني صوبن جي هوءَ زنجير هئي.
هوءَ واقعي بہ بيشڪ بينظير هئي.

سنڌ راڻي جي نانءِ

بي سريون بي وقتائون،
موت تنهنجون وارتائون.

اڄ چني تو سنڌ راڻي،
ڪُل دنيا تي درد هاڻي،
پيڙ پيٽن ڪان ڇڳاڻي،
ڪربلا جي پِرِ ڪيائون.

جرجي ڦوٽي زندگاني،
سڀ چڌيندا دنيا فاني،
پر ڦريا جي، جيءَ جاني،
سور سارا، سڀ سزائون.

موت تون مارين لکن کي،
قوم قومن ۽ ننگن کي،
پر جهلن ڏاڍن ڏڌن کي،
بي منديون آڻي بلائون.

کوڙ ماري تو کپايا ،
جن نہ موٽي مُنهن پسايا،
جي ويا واپس نہ آيا،
ڪر نہ ڪنهن جي ڪا لڏائون.

بي خوديءَ ۾ پيي جهليا تو
ننڊ ستيءَ ۾ پيي جهليا تو
گس گهٽيءَ ۾ پيي جهليا تو
هر هر ڪري هڪلون هلائون.

نيٺ ايندو تنهنجو وارو
موت ٽيندين بي سهارو
مِلڪ مالڪ مُلڪ سارو
علي حسن وس التجائون،
بي سُريون بي وقتائون،
وقت تنهنجون وارتائو.

✵

اندرم آگ ٻرڻي آ

سدائين سنڌ راڻيءَ جي، اندر ۾ آگ ٻرڻي آ،
خوشيون ڪرِ خَر نہ تون ايڏيون، قيامت توتي اچڻي آ.

رُنا مسڪين محترم، رنا رهبر ۽ ڏاها سڀ،
وچن توسان آ مرداڻو جمهوري وات وڻي آ.

هوشو هيموںءَ سان پريل آ، سموري سنڌ هيءَ ساري،
قتل قاتل ڪندين ڪيڏا، نرن گڏُ نارِ وڙهڻي آ.

ڏيئي سِرُ ساهُہ صدقي ۾ ڪري وئي قوم تان قربان،
سندس هي ياد سيني تان، ڪڏهن ٻيي ڪا نہ مٽڻي آ.

اتيا جَهرَ جهَنگ جُهوپا هن، سُپر ساهي هي سيني کي،
ڏهوڻي ڏاڍ جي قيمت، هاڻي توکي ئي ڀرڻي آ.

ڏيئي لت ڪنڌ مٿي قاتل، تاهي گس ماڻبي منزل،
ماڻن مسڪين آزادي، گهڙي سا نيٺ اچڻي آ.

علي حسن کي آهن آسون، اجهو جڻ پار پهتاسون.
ٻڌي، محبت ۽ يڪجهتي، وڏائي وات وڻي آ.

كوي حسن

شهيد لاءِ نظم

آڪاس ڇيو منهنجي!
ڏرتيءَ ٻہ گهريو هن کي.
ٻنهي کي ڪيئين راضي؟
ويو روح اڏي هُن ڏي،
۽ جسم مليو هِن کي.

شجاعت هُئي بينظير

الله جـي عنايـت ۽ بشـارت هئـي بينظيـر،
ڪيـڏي نـہ ڪرامـت ۽ سـعادت هئـي بينظيـر.

رب جـنهن کـي ڏنـي ڏات گهڻـي ڏيهـ سـڄي ۾،
تصـوير نمانيـت ۽ شـجاعت هئـي بينظيـر.

هُئـي جيڪـا ملـي، مُحـب وطـن پـيءُ پُٽـي کـان،
سـا ڪيئـن نـہ سنڀاليندي، امانـت هئـي بينظيـر.

وفـا، سـونهن، سـيپتا ۽ سـخاوت جـي نشـاني،
تهــذيب جــو آواز روايــت هئــي بينظيــر.

آواز ابـوجهن جـو غـريبن جـو سـهارو،
مظلـوم جـي تقـدير ۽ دولـت هئـي بينظيـر.

خُـواب هـو خوشـحالي جـنهن جـو امُـن ارادو،
قـوم جـي ترقـيءَ جـي ضـمانت هئـي بينظيـر.

ملـڪ جـي ماٺهن کـي رکيـو ميـڙي سـدا جـنهن،
امـن جـي اتحـاد جـي علامـت هئـي بينظيـر.

ظالمن ۽ غاصبن، آمرن ۽ جابرن،
ڪيئن نہ قاتلن سان ڪئي بغاوت هئي. بينظير.

منزل مقصود جنهن جو هو عوامي راڄ هت،
ناحق سان رکندي ڪيئن نہ عداوت هئي بينظير،

پنجتن پاڪ گهراڻي سان رکي واسطو سچو،
ماٺي سا وئي ڪيئن نہ شهادت هئي بينظير.

تاريخ ڪڏهن ڪو نہ ڏسي سگهندي لمحا سي،
جنهن وقت وئي باغ لياقت هئي بينظير.

عاجز نہ ڪڏهن آهي ڏٺو اهڙو واقعو
ڪئي برپا وچوڙي سان قيامت هئي بينظير.

ڪري ويئي جدائي

ڪــري قــوم ڪــان وئــي ادي الـــوداعي،
خبـر ڪـا نــ پئـي ڪـا، تــ ڏينـدي جـدائي.

ڪـڏهن ڪنـڌ پنهنجـو نــ مـوڙي ڇـڏيائين،
ظلــم ظــالمن جــا بـــ سـر تــي سـتائين،
اهــو مــان نــ هــڪ پـر تـي ڇـاڻي خـدائي،
خبـر ڪـا نــ پئـي ڪـا، تــ ڏينـدي جـدائي.

ويـــران تـــي ويـــا ســـتارا وطـــن جـــا،
ســـر ســـبز ٻنيـــون ۽ ٻـــارا وطـــن جـــا،
گهـــز گهـــاٽ تـــي ويـــا ســـارا ســـودائي،
خبـر ڪـا نــ پئـي ڪـا، تــ ڏينـدي جـدائي.

پٺـــي ذالفقـــار جـــي نيـــاڻي ويچـــاري،
ســـڄي ســـنڌ جـــي پيـــڙ ســـاري ويچـــاري،
ڪـــري ســـوديبازي ڪميـــٽن ڪهـــائي،
خبـر ڪـا نــ پئـي ڪـا، تــ ڏينـدي جـدائي.

آ مـــزدور هـــارين جـــي تـــ نيـــٽن ۾ پـــاٽي،
ٻــڍو جــو انُ ٻچــڙو ڇئــي ٿينــدو ڇــا هــاٽي؟
اســـان جـــو تـــ هـــاٽي الله آهـــي واهـــي،
خبـر ڪـا نــ پئـي ڪـا، تــ ڏينـدي جـدائي.

تيسو لاڙ ڪاٽي ۾ آهسي روڄ راڙو.
سڄي ملڪ جو آهي اوڏانهن ئي لاڙو.
جتي آ دفن تي نصرت جي جائي،
خبر ڪا نه پئي ڪا، ته ڏيندي جدائي

قصو يار عاجز لکڻ ڪان وڏو آ.
ادا نوحيو تا پڙهڻ ڪان وڏو آ.
ڳڌن سيج سورن جي آهي سجائي،
خبر ڪا نه پئي ڪا، ته ڏيندي جدائي.

✡

سڳنڌ جو قتل

سڳنڌ اڄ ڪسي وئي آ،
گلاب منڊ رسي وئي آ.

پرهه مٿان ڏسي ڪفن ڪي،
دنيا سڄي لڄي وئي آ.

مٿي ٻه سنڌءِ شهر جي،
مکي جيان ڇُمي وئي آ.

اندر منجهان اُميد جي،
ٻريل شمع اجهي وئي آ.

سراب راهه تان تنها هوءَ،
شهيد سج لٿي وئي آ.

ستاويهہ ڊسمبر

چوڏس شام، جنهن اسان کان،
اسان جي عزت، عظمت، همت، طاقت ۽
حوصلو چند گهڙين ۾ کسي ورتو!
اها شام سڄي سنڌ لاءِ،
تہ ماتم بڻي ئي، پر-
ملڪ ۽ عالمي دنيا لاءِ،
بہ هڪ المناڪ سانحو بڻجي وئي!
انهيءَ شام جو اسان جي پيڙهہ،
بينظير جيڪا اسان جي،
مٿان ڇپر ڇانو هئي.
تنهن کي اسان کان هميشہ،
ڇني ڌار ڪيو ويو.
۽ سڄي سنڌ نہ پر-
سڄو ملڪ ۽ عالمي دنيا کي،
ڪيو ويو ڏکارو ۽
يتيم ڪيو ويو!
ها! سوڳوار! سوڳوار!
سوڳوار يتيم ڪيو ويو!

ڀُٽي جي ڄائي

وري ظلم جي ٿي وئي انتهائي،
ڪُٺي آ ڀٽي جي، سرعام ڄائي.

غريبن ۽ هارين جي، هڏ ڏوڪياڻي،
ڏٺي اوچتو وئي، آهي جدائي.
ڪُٺي آ ڀُٽي جي سر عام ڄائي.

انهي ۽ مهل ماتم، ويو ملڪ ڀرتي!
خبر موت جي جڏهن، ڊاڪٽر ٻڌائي،
ڪُٺي آ ڀٽي جي سرعام ڄائي.

سچي قوم سان ۽ وفادار هئي جا،
ڪري پيڙ وئي سا، هاڻي الوداعي،
ڪُٺي آ ڀٽي جي سرعام ڄائي.

ڪري قيس قاتل، ڪيڏو نه ناحق،
نصرت ڀٽو جي، دل آ رنجائي،
ڪُٺي آ ڀٽي جي سرعام ڄائي.

اي سنڌ راڻي الوداع...!!

سنڌوءَ هَنج پاليو توکي سورمي الوداع!
ڪيئي ڏک سور صدما سٺا تو توکي الوداع!

موهن جي دڙي جي سهڻي سمجهدار سياڻي،
رات جي رهزنن گهٽ وٺي ڪٺو توکي الوداع!

اڄ وري غمگين شهر مٺان مينهن ڪٽيون برسيون،
تولاءِ آسمان بہ پئي رنو توکي الوداع!

مهراڻ جي ماءُ، ڪينجهر جا ڪنارا،
سڀ تولاءِ رنا شهيد پٽي جي نياڻي هاڻي الوداع!

سوڳ ۾ ورتل ليلا، مومل، سهڻي ۽ سڀ سرتيون،
ڦولار جي سنگ ۾ نہ رهي سرهاڻ توکي الوداع!

سنڌ جائيءَ جي هڪڙي ڪهاڻي ٻڌو

سنڌ جائيءَ جي هڪڙي ڪهاڻي ٻڌو!
هوءَ سسئي هئي، هوءَ راڻي ٻڌو!

هوءَ ديوي هئي ڀاڳ، مقدر سندي،
هوءَ ارڏي هئي ۽ سياڻي ٻڌو!

يا حسين، يا حسين هڪ صدا ٿي اچي،
ڪربلا ڪربلا سنڌ هاڻي ٻڌو!

ڪير دانهون ٻڌي ڪير پُرسا وٺي،
ٻاٽ جي لاٽ آهي اُجهاڻي ٻڌو!

سر ڏنئين ڪين آخر جهڪي جا ڏسو.
جا نه ڌر زور آڏو وڪاڻي ٻڌو!

پيڙ تو کي سلامن مٿان هي سلام،
سامراجن ڪسي ديس نياڻي ٻڌو!

هڪ نه "سانول" رُنو ڪوڙ سانول رُنا،
خالُ ڀربو نه اڄ يا سياڻي ٻڌو!

انور سانول

صدائون ديس وارن جون

وري آڪاش تي پهتيون، صدائون ديس وارن جون.
وري بادل ويون ٻڌجي، نگاهون ديس وارن جون.

ٻڌي جا ديس لئہ سسئي، ڪڍهن ٻاگهل ڪڍهن مارئي،
انهيءَ لئہ ويڙ ها ماتم ۾ دانهون ديس وارن جون.

ڏسو اڄ سامراجن ڇا ڏنا، تحفا اوهان کي هن،
سوين گوليون، سوين لاشون، ڏنائون ديس وارن جون.

ڪنئون ڪيئن سنڌ ڇائي کي، شرم تن کي نہ آيو ڪو،
سوين آسون اميدون پڻ، ڪٺائون ديس وارن جون.

وڏي تي ڪربلا وئي آ، سموريءَ سنڌ جي اندر،
ڏٺي اڄ ڪير آئت ڪو پُڇائون ديس وارن جون.

وري جا آڳ ڀڙڪي آ، انهيءَ کي ڪير ٺاريندو؟
ٻُڌي رَبُ شال سانول، التجائون ديس وارن جون.

رُنو جڳُ جهانُ

ٻڌايان اوهان کي تو بيحد هيءَ بيان،
ستاويهين ڊسمبر تي، رنو جڳ جهانُ،

ماريءَ مروان کيو گوليءَ جو تہ نشان،
بينظير جي شهادت جو جڏهن ٿيو اعلان،

ڏنائين ڏيهہ کي، سورن جو تہ سامان،
زخمي زبردست ٿيو پورو پاڪستان،

ڳڙهي خدابخش ٿيو ماتمي قبرستان،
رنو انهيءَ غم ۾ ڌرتيءَ تي انسان،

سيئي گڏجي پئي رُنا، هندو مسلمان،
جنت تيس مڪانُ، ورٺي ولي محمد چئي.

ها سنڌياڻي هئي

سنڌ ديس تنهنجي دڳ دڳ تي،
چڇرجي وئي هر چاهت آ.
ظلم جي ڪا ناهي انتها،
هي ڪوئل ڪلهه جا اُڏاري وئي،
سا ديس تنهنجي راڻي هئي.
ها سنڌياڻي هئي، ها سنڌياڻي هئي،
شهادت پائي امر ٿي وئي،
سنڌ کي وڏو سوڳ ڏئي وئي،
سوڳ مٿان هت سوڳ آ،
ڪيئن ڪافر سندو هيءَ ڀوڳ آ،
هي جو ڪليون ڪپجن پيون،
گلشن جي نگريءَ ۾ ڏسو!
روز رابيل پيو مرجهائي ٿو
اُماس آڻي ڪيئن وحشي انسان؟
سنڌ ٿي آ ساري سُنسان.
وڪري ويو آ جو پيٽو خاندان.
سوچي وٺو سنڌيو ڪو ساماڻو آ!
وڙهڻ جو پيي هوندو ڪو ٽاڻو آ،
هي روز شهادتون وڏن پيون،
هي سلطان سسيون لڙڪن پيون،
هت روز ڪونڌر ڪٽو ٿو وڃي.

هت روز راڻو رنو ٿو وچي،
سنڌڙي سندا هي سور سميٽي،
مڪلي بہ هاڻي ٿڪي پئي آ،
هي روز ڪهاڻيون اماڻي پيو ڪير؟
سنڌين سان رکي ايڏو وير،
تاريخي حوالن جي سينن مٿان،
ورق سمورا ڀري ڇڏيا هن،
خون سان ويو ڀڳهري آ ڄڻ،
سنڌ جو سينو سگري آ ڄڻ،
هي روز لاشن سنديون ڪاٺيون،
ٽانڊڻ جيان ٽمڪن پيون،
انصاف ڀي ويو اُڏري آ ڄڻ،
ديس ڀي ويو اُجڙي آ ڄڻ ،
ڪوئي سنڌي ڪجي بہ نٿو
ڪوئي ڳوڙهو ڳڙي بہ نٿو
سنڌ جا سور سٽي بہ نٿو.
اٿو سنڌيو ڪا جنگ جوٽيون،
ڇو نظر اوهان جي جُهڪي پئي آ؟
ممتا بہ هاڻي ٿڪي پئي آ.
اٿو سنڌيو ڪا جنگ جوٽيون
اٿو سنڌيو ڪا جنگ جوٽيون.
هيءَ ڪوئل ڪلهہ جا اڏاري وئي.
ها سنڌياڻي هئي ها سنڌياڻي هئي.

راڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن

هيءَ ڌرتي ڪيڏو بار سهي.
۽ لاشن جا انبار سهي.
هر روز شهيدن جو تحفو
هر روز نئون آزار سهي.
راڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن،
نياڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن.

او ڌرتي! منهنجي ماءُ مٺي،
تو اهڙي هڪڙي ڏيهُ ڄڻي!
جا رت سان ملڪ سجائي وئي،
پر دنيا کي ڌهڪائي وئي.
راڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن.
نياڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن.

هاري ۽ مزدور چون ٿا،
پيٽ، بکيا مجبور چون ٿا.
منهنجي سنڌ جي ڌرتيءَ جا،
ماڻهو سڀ منصور چون ٿا.
نياڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن.
راڻيءَ جا قاتل ٿا گهرجن.

ڪاڪ جي ڪوئل

سنڌ جا دشمن ڏار هزارين.
پنهنجا ٻه ويري يار هزارين.

ڪسندا اڇن ٿا سورهيه سنڌ جا،
يتيم ٿين ٿا سنڌي ٻار هزارين،

سرمد، شاهنواز مرتضيٰ ٻه قتل ڪيائون!
ماري ڇڏيائون ذوالفقار هزارين.

پٺي جي صورت بينظير ٿي آئي!
اڇي مارن ۾ ويا هيڪار هزارين،

جلاوطني ختم ڪير آئي سنڌ ۾
تنهن تي ٻه ڪيائون گولين جا وار هزارين.

18 آڪٽوبر تي آئي ڪاڪ جي ڪوئل!
ڪيا هڪ هڪ پٺي ديدار هزارين!

تنهن کي ٻه لياقت باغ ۾ شهيد ڪيائون!
توڙي گارڊ هيس چوڏار هزارين!

خبــر هلــي وئــي شــهيد پٿــو ٿــي وئــي!
ميــر جــي پيــا پــوءِ تــه جانثــار هــزارين!

ڪــنهن ڪــي ڪنــدي ســجاڳ تــون ســاگر!
تــو جهــڙا ويــا مــري شــر مختيــار هــزارين!

✲

هوءَ ڪڪر ڇانوَ قوم جي هئي...

ولر ڪان وڇڙي وئي آصف، ٻڌائج ڪا خبر،
سنڌ جو ضمير بينظير، تنهن کي لڳي ڪنهن جي نظر،
اسير ٿئين ان جي ڪري، ۽ زبان تي هئي ڇري،

آصفا، بختاور، بلاول، روئندا رهيا زارو قطار،
هوءَ ڪڪر ڇانوَ قوم جي، هئي قوم لاءِ بيقرار،
مارو وتن ٿا مرڪندا، وطن سارو ويو ٻري،

اجهي، لٿي، اٿي، ڏيڻ جو ڪيو اقرار جنهن،
ڏُک ڏاڍ ڪي ڪيڻ جو ڏنو منشور تنهن،
اُمنگ هئي ملڪ جي، نہ ملڪ ريءَ منهنجي سري،

يا خدا هن گهر سان، هيڏيون وڏيون زيادتيون،
ادي وئي، انڌو ٿيو اجا ڪري رقابتون،
قائم ڏٺي در فرياد، ٻيڙي بلاول جي ويندي تري،

جائي سنڌ جي هئي بينظير پٽو

يتيم هاڻي ڪري آ راڻي ويئي.
خون جهڙي تي هر اک پيئي.
هر دل جي آس اُڪير پٽو

****

جان صدقو پنهنجيءَ جو ڏئي،
مان سنڌ جو آ وڏائي وئي،
هر مظلوم لئه هئي هير پٽو.

****

سيني لاتو آ چمي ماءُ متي.
هنج آهي ستي ڏيءُ دلير ستي.
حق جي تي سجاڻ بينظير پٽو.

دلشاد خاصخيلي

تنهنجي سنڌ نڌڪي ناهي

اي روح پٽو مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڪي ناهي ٿي.
هر گهر ۾ تنهنجي صورت آ،
هر گهر ۾ تنهنجي نياڻي آ.
گهر گهر مان نعرا گونجن ٿا،
اي روح پٽو مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڪي ناهي ٿي.

هي قدرت جو ڪو راز آهي،
هر ڳالهہ ۾ تنهنجي ڳالهہ آهي،
تنهنجو ڪربل جهڙو ماتم آ،
هر پٿر دل بہ ٿي نم آ،
اي روح پٽا مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڪي ناهي ٿي.

جن سنڌ کي سمجهيو ماءُ آهي!
۽ جن جو تو ۾ ساهہ آهي.
سي هوشو هيمو جاڳيا ٿئي،
سي ٻاگهل ٻايون جاڳيون ٿئي.
۽ دشمن کي للڪارين ٿا،
اي روح پٽا مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڪي ناهي ٿي

طوفان تڪا ٿيا وحشت جا،
۽ دور هليا جڏهن دهشت جا،
تو جيئڻ جو ويساهه ڏنو،
۽ جيجل جهڙو چاهه ڏنو،
سو قرض اسان تہ نہ لاٿو آ،
اي روح پٽا مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڻڪي ناهي ٿي.

جڏهن حق جو شامون لنبيون آهن،
تڏهن رت جو نديون وهنديون آهن،
جڏهن شور ٿين ٿا محشر جا،
تڏهن هانءُ ڏکن ٿا ڪافر جا،
وري علم دلين ۾ ٿيا آهن ايا،
اي روح پٽا مون کي تنهنجو قسم!
تنهنجي سنڌ نڌڻڪي ناهي ٿي.

دلشاد اسان جي دليڙين کي.
تماشا بڻائڻ وارا پڏ!
اي ابن زيد اا اي ابن شمر
منهنجي سنڌ کي جلائڻ وارا پڏ!
توسان قيامت تائين جهيڙو آ،
اي روح پٽا مون کي تنهنجو قسم.
تنهنجي سنڌ نڌڻڪي ناهي ٿي.

ڪنهن ڪان پڇون؟

ملڪ ۾ ڇا پيو ٿئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟
موت ٿو ڪنهن ڏانهن نئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟

دور ڪهڙي مان پيا گذرون، دانهون ڪهڙي در ڏيون!
ڪا خبر تي ڪا نہ پئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟

جان ڪنهن جي يي سلامت، ڪا نہ آهي چويلا!
ڪير ڏس اهڙو ڏئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟

مسجدون ۽ بارگاهون، محفوظ ناهن، ملڪ جون،
روحُ رَتَ ڳوڙها رئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟

عالمي ليڊر ڪي گوليون، تو حرامي ڦرَ هيَون،
حيف ٿئي هر ڪوچئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪنهن ڪان پڇون؟

تي امر امدادُ چئي، آهي بهادر بينظير،
تاريخ ۾ جڳ جڳ جيئي، ڪنهن ڪان پڇون ڪن ڪان پڇون؟

✲

آهون، دانهون سڏڪا آهن

هـــر آس اجهـــامي وئـــي آ.
تـــو ڪـــان پـــوءِ ســـنڌ راڻـــي!
آهـون، دانهـون، سـڏڪا آهـن،
هـــر اک آلـــي ٿـــي آ.
توڪـــان پـــوءِ ســـنڌ راڻـــي!
ولـر سـچي جـي واهـر هئـينءَ،
سـچي قـوم ئـي وڪـري وئـي آ.
توڪـــان پـــوءِ ســـنڌ راڻـــي!
ڏاڍ، ستم سان جنگ آ جاري،
آڻ اســـان نـــه مچـــي آ.
توڪـــان پـــوءِ ســـنڌ راڻـــي!

شهيد سنڌ راڻي

تون لاڙڪاڻي جي ڪک جي سنڌ راڻي،
تون سڄي سنڌ جي مک جي مکڙي راڻي،
تون پورب جي جائي سنڌ جي نياڻي،
تون جمهوريت جي آهين شهيد سنڌياڻي،
تون موتئي ۽ گلابن جي ماڻتياڻي،
تون بيشڪ موهن جي دڙي جي مٽي ماڻي،
تون مهراڻ، راوي، خيبر ۽ بولان جي راڻي.
تون سنڌو درياهه ۽ ڌرتيءَ جي شهيدياڻي،
تون ذوالفقار علي ڀٽي جي ڌيءَ اميرياڻي،
تون قلندر ڀٽائي، سچل ۽ داتا جي فقيرياڻي،
تون آهين بهادر بي باڪ هوشيار سنڌياڻي.
تون آهين فخر دنيا فخر علم شهيدياڻي،
لاڙڪاڻي ڪراچي ڪان سڄي دنيا ۾ تنهنجي ڪهاڻي
دنيا ٻڌي پئي تنهنجي ئي ڪهاڻي شهيد سنڌياڻي،
الوداع ۽ خدا حافظ شهيد سنڌ راڻي!

تون سنڌ جي زينت هئينءَ

او ادي! منهنجي ادي سڀ جي ادي!
منڙي ادي، پياري ادي،
سياڻي ادي، سڀاجهي ادي،
هيءَ سنڌ توکي ساري ٿي،
تون سنڌ جي غيرت هئينءَ،
تون سنڌ جي عزت هئينءَ،
تون سنڌ جي عظمت هئينءَ،
تون سنڌ جي شهرت هئينءَ،
تون سنڌ جي زينت هئينءَ،
تون سنڌ جي طاقت هئينءَ،
تون سنڌ جي نياڻي هئينءَ،
تون سنڌ جي راڻي هئينءَ،
تنهنجي دليري تي فخر،
صدين تائين سنڌ پئي ڪندي،
او ادي! منهنجي ادي، سڀ جي ادي!

توکي سڪايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي بکايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي اڃايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي ستايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي ايذايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي ڪومايل ڇهرا سڏن ٿا،

توکي ڏڪايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي مرجهايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي منجهايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي لٽايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي وسايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي اجهايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي ڦٽايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي گهايل ڇهرا سڏن ٿا،
توکي هيسايل ڇهرا سڏن ٿا.
او ادي! منهنجي ادي، سڀ جي ادي!

تو حق جو علم بلند ڪيو،
احساس جي ديوي تون،
۽ امن جو تون چنڊ هئينءَ،
هماليا تنهنجا هيا حوصلا،
غريب جي واهر تو ڪئي،
مظلوم جي ساٿاري هئينءَ،
مزدور جو تون هئينءَ اجهو،
۽ هارين لاءِ ڇپر هئينءَ،
هي شهر توکي ٿا سڏن،
هي بحر توکي سڏن ٿا،
هي جهنگ توکي ٿا سڏن،
هي جبل توکي ٿا سڏن،
هي ڳوٺ سارا ٿا سڏن،
رستا ۽ چارا ٿا سڏن،
پنيون ۽ ٻارا ٿا سڏن،

سمندر ڪنارا ٽا سڏن،
پکين لامارا ٽا سڏن،
گل ڦل نظارا ٽا سڏن،
رمجهم ملهارا ٽا سڏن،
۽ بي سهارا ٽا سڏن.
مظلوم ويچارا ٽا سڏن.
اکين جا تارا ٽا سڏن.
مونجهون سڏن، اهنجون سڏن.
آهون سڏن، دانهون سڏن.
ريهون سڏن، ڪيهون سڏن،
سڏڪا سڏن، واڪا سڏن.
آسون سڏن، باسون سڏن،
ڪي خواب اميدون سڏن.
ننڍڙا سڏن وڏڙا سڏن،
پوڙها سڏن، پڪا سڏن.
مزدور سارا ٽا سڏن،
پورهيت ويچارا ٽا سڏن.
او ديا! منهنجي ادي، سڀ جي ادي!

تنهنجي قتل سان ٿهر ٿيو.
دنيا وئي غم ۾ ٻڏي.
ماحول زهريلو ٿيو.
رت جو سمنڊ اٿلي پيو.
هر اک رني، هر دل رُني،
رڙيون ڪري واڪا ڪري،
سڏڪا ڀري، ڳوڙها ڳري،
ماتم ٿيو محشر ٿيو

قهرام ٿيو قتلام ٿيو
واويلا ٿي، ويڏن ٿيو.
ٿي ملڪ ۾ وئي ڪربلا،
اونده ۽ انڌوڪار ٿيو
شعلا ٿيا، شمشان ٿيو
بربادي ٿي، ويراني ٿي،
سک، چين ۽ آرام ويو
امن ويو احساس ويو.
سڄي ملڪ ۾ ٿي سوڳ ويو
سڀ سُر ڏکارا ٿا لڳن.
سڀ سوز پريا ساز هن،
سنسان منظر ٿي ويا،
برباد رهبر ٿي ويا،
قاتل تنهنجو ظالم هيو
جابرُ هيو جلاد هيو
فرعون هو نمرود هو
مروان هو ملعون هو
بزدل هيو يزيد هو
او پيڙ سڀ جي بينظير!
ظالم ويو برباد ٿي،
تنهنجو عزم آباد ٿيو
توکي شهادت وئي ملي،
تنهنجي دليريءَ جا نظم
دنيا سڄي ڳائي پئي،
او پيڙ سڀ جي بينظير!!

ڌرتي لاءِ اعزاز

شهر، وستيون، واهڻ
ويران.....
دليون رڙي پيون.
اکيون، چهرا،
روڊ، رستا،
اداس....
سنڌ جي سينڌ ۾
گهاءُ لڳو.....
اداسين جو واءُ لڳو....
ماڻهن چيو
ڪا ڏند ڪٿا هئي.
خوابن جي،
ساپيان هئي....
اُجري اُجري ڏينهن جيان،
سچ هئي.
اميد
۽
اتساهه هئي.
اڄ وري....
ڪربلا جي وارثا
هئي ورجائي وئي....

محرم ڪان پهريان،
هئو محرم ٿيو.
سڏڪا....
دانهون.....
ريهون......
ڪوڪون.....
هر گهر عزادار ٿيو.
هن مٽيءَ جي مورتيءَ لئہ،
هندُ رُني،
سندُ رُني،
هر جندُ رني
ڪا نئر جيڪو موت سمجهيو هو،
ان موت کي ڏئي مات وئي،
”هن ڌرتي کي اعزاز مليو“
واقعي!!!
هوءَ بي نظير بڻجي وئي.

حميد مهراڻوي

اڄ ويڙهو آويران ٿيو

توکي پيئي سارينديءَ،
هاءِ ڳوڙها پيئي هاريندي،
سڏڪي سڏڪي سنڌ.
۽ سنڌ جي هر هڪ جند.
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

تون سرتي سنڌ جي ڄائي،
تون پينر ٻاگهل ٻائي،
تون سرت پري ۽ سياڻي،
تون ڏاهي ڏکڙن هاڻي،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

تو پيءُ وانگي ڦهلائي،
ڪاراڻ اندر روشنائي،
۽ جاڳرتا جي مهم،
تو جاري رکي هر دم،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

تو اوچو عوامي رکيو علم،
تي قوم کي چاهيو مستحڪم،
ان لاءِ عوامي بڻجي صدا،
تو چاهي تي جمهوري فضا،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

پر موت ۾ توتي بند ٽٽا،
اڏمن، ظلمن ۽ قهر سندا،
تنهنجو بابو عظيم قيد ٿيو
۽ ڪوڙي ڪيس ۾ ڦاهي چڙهيو،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

تنهنجا شهيد جوڏا ڀائر ٿيا،
۽ ساٿين ڪوڙا، قيد سٺا،
پر بلند رهيا تنهنجا حوصلا،
جذبا جاکوڙي ولولا،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

ائين سور ستم ۽ سختيون سهي،
ڪيئن قيد ۽ نظر بنديون سهي،
دانشمندي ۽ همٿ سان،
هلچل هلائي تو جُرئت سان،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

انساني حقن ۽ وطن جي لئهِ،
انصاف، تحفظ، امن جي لئهِ،
اٿي، لٿي ۽ اجهي لاءِ،
قومي دفاع ۽ ٻڌي لاءِ،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

سا ڪيڏي گهڙي منحوس هئي،
جڏهن ظالم توکي گولي هڻئي،
جلاد ڪميٽي، شهيد ڪري،
آ پيرڻ ڪروڙين دلين چني،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

آ ڪرڻن جو اُڄ موت ٿيو
آ ذهن زبان جو موت ٿيو
هي موت آهي بيباڪيءَ جو
آ سچ پچ موت سجاڳيءَ جو
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

دنيا جو وڏو نقصان ٿيو
هر ويڙهو آ ويران ٿيو
ڪو قابل ذهن آ قتل ٿيو
اميد جو مسڪن قتل ٿيو
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

هي صدمو سانحو آهِ وڏو
چوڏاري وچايل آهِ تڏو
هر دل آ غم ۾ هاڻ ٻڏل،
ٿيو قوم سڄيءَ جو آهِ قتل،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

آ ڪُڪ جمهوري ڦٽي وئي،
۽ خواب جي وستي لٽي وئي،
سفاڪ ظالم آ ظلم ڪيو
ڌرتي کي آهي گرهڻ هنيو
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

ويران هي واهڻ واديون ٿيون،
هَرِ ڳوٺ شهر اونداهيون ٿيون،
غمن ڏکن جا پهاڙ ڪريا،
جهر جهنگ وڏا احتجاج ٿيا،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

او عوامي راڄ جي راڻي،
اڄ سنڌ آهي ويڳاڻي،
هاءِ آهي هر اک آلي،
وڇڙيو چمن کان مالي،
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

نيٺ سچ ٿيندو سويارو
منهن ڪُوڙ جو ٿيندو ڪارو
جڳ روشن ڪرڻا ٿيندو

خوشحالي ڏيهہ ماڻيندو
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

ڪو راڄ عوامي اچڻو آ،
ءِ ڏينهن خوشي جو اچڻو آ،
تنهنجو سَپنو ساپيان ٿيندو
مسڪين سکيو گهاريندو
سنڌ امڙ جي راڻي.
او
سنڌ امڙ جي راڻي!

دشمن لئہ ڇڻ تير هئي

بينظير تہ سچ بينظير هئي،
دشمن لئہ ڇڻ تير هئي.

ماروئڙن ۽ جهانگيڙن لئہ،
تڏڙي تڏڙي هير هئي.

ملڪ پنهنجي جي پيشانيءَ تي،
قسمت جي لڪير هئي.

ظلمت جي هن زندان ۾
واقعي هوءَ اسير هئي.

ڏکندڙ ٻرندڙ دلين لاءِ،
هوءَ تہ مثل اڪسير هئي.

وقت جي طوفانن ۾ ”عاجز“
تيندي نہ هوءَ دلگير هئي.

هنجون هاري سنڌڙي

نيــــاڻي تـــوکي ســـاري ســـنڌڙي،
هنجـــون تولئِـــ هـــاري ســـنڌڙي

ادي تنهنجـــــي اوســــيئڙي ۾،
ڏيئــا ويتــي ٻــاري ســـنڌڙي

ظـــالمن ڪيـــڏو قهـــر ڪيـــو آ،
ســڏڪن ســاڻ سنياري ســنڌڙي

تنهنجـــو پچـــن تـــا مـــزدور هـــاري،
پـــل پـــل تـــوکي پڪـــاري ســـنڌڙي

ايـــڏو اســـان کـــان ڏور وئـــينءَ ڇـــو؟
راهـــون روز نهـــاري ســـنڌڙي

تننجـــون يـــاد ڪـــري قربـــانيون،
روز غمـــن ۾ گهـــاري ســـنڌڙي

ســـنڌ جـــي نيـــاڻي شـــهيد راڻـــي!
تـــوکي ڪيـــئن وســـاري ســـنڌڙي؟

سياست بينظير جي

مجـــي ٽـــي دنيـــا ذهانـــت بينظيـــر جـــي،
همـــت شـــجاعت جرئـــت بينظيـــر جـــي.

اصـــول پرســـت هئـــي سـچا هئـــا اُصـــول،
بـــي لـــوث هئـــي سياســـت بينظيـــر جـــي.

برابـــر هُئـــا هـــن جـــي نظـــر ۾ ڪـــارڪن،
سـچي سـين سـان هئـي محبـت بينظيـر جـي.

ڏجـي نـــ رهـي جـدا ڪـڏهين عـوام ڪـان،
هر ڪنهن کي ياد رهندي همت بينظير جي.

تعبيـر هئـي عـوام جـي خـوابن جـي بـي بهـا،
ملڪ کـي هئـي اجـان ضـرورت بينظيـر جـي.

ڀيڻ بينظير کي ارپنا

الـــــوداعي ملاقــــات توســـــان ڪئـــــي،
خوشـــبوئن جـــي آ پيتـــا اڪـــين ســان ڏئـــي.

جـــي وچـــين ٿـــي پلـــي وچ مٽـــيءَ مـــاءُ ڏي،
پـر اسـان جـوبـ ڪـنهن کـي هتـي وچ چٽئـي.

تنهنجـي وڇـڙي وچـڙ جـي خبـر جيئـن ٻـڌم،
چنـــڊ ـ چـــارن ۾ اُڏنـــدي ڏٺـــي مـــون رئـــي.

بـــادلن ســــان ســـڄي رات آڪـــاش ۾،
هـــي ڪتيـــون، چنـــڊ، تـــارا، رنـــا هـــا ٽٽـــي.

تـــون جـــي نـــاهين تـــ راٽـــي ائـــين تـــو لڳـــي،
ٿـــي ويـــا هـــون اســـان چـــورا چنـــا ســـيئي.

هـــڪ قبـــر تنهنجـــي ڳڙهـــي خـــدابخش ۾
ٻـــي ســـنڌين جـــي دلـــين ۾ٺهـــي آ وئـــي.

نياڻي موٽي آ

سـنڌڙيءَ جـي مظلـوم نيـاڻي مـوٽي آ،
قـوم چـوي ٿـي سـنڌ جـي راڻـي مـوٽي آ.

دنيـا جـا انسـان ڪـروڙين سـڏڪن سـان،
تـوکي سـڏن ٿـا پـيڻ نمـاڻي مـوٽي آ.

سڏڪا تون محسوس ڪري مسڪينن جا،
لاڙڪـاڻي جـي راج ڏيـاڻي مـوٽي آ.

تنهنجي جدائي جيءَ اسان جو جهوري ٿي،
اکـڙين جـو ڪيـئن سـڪندو پاڻي مـوٽي آ.

تنهنجي شهادت کان پوءِ سنڌ يتيم ٿي وئي.
خـاور جـي پـڌ درد ڪهـاڻي مـوٽي آ.

جام شهادت پيتو جنهن

سنڌ جي مارئي بينظير، پنهنجي سنڌ ملهائي وئي.
جام شهادت پيتو جنهن، سچ تي سر ڪٽائي وئي.

ارڙهين آڪٽوبر تي ٻي قاتل، ڪيس ڪيو هو ڪيڏو،
نيٺ ستاويهينءَ تي هن کي، جيجل جهوليءَ پائي وئي.

آهي ٻلاول بختاور، آصف يٽو جي تصوير،
پنهنجو سهڻو ست سمورو، بلڪل آهي بچائي وئي.

قوم سڄي تي سڪتو طاري، آهون دانهون توبهه زاري،
دشمن دنگ ٻه رهجي ويا، ڏيهه سڄو ڏولائي وئي.

جيستائين دنيا باقي، تيستائين آهي ”امر“،
پرجي سگهڻو ناهي هي، اهڙو گهاءُ لڳائي وئي.

شهيد بينظير پٽو

بينظير پوري ڪٿا، يا حسين!
سنڌ ساري ڪربلا، يا حسين!

جنهن ڏٺو ڏسندو رهيو گهائجي پيو
سخت سينا ميڙ ٿيا، يا حسين!

ذهن ٿيو مائوف، جسم سن ٿيو
ڪيس جي ٿي انتها، يا حسين!

سنڌ جي راڻي، اسان کان اوچتو
ٿي وئي آهي جدا، يا حسين!!

وڻ وڻ رنو واڻ جو....

ماري وئي ميدان تي، راڄن جي راڻي،
اها آڪاڻي، اتساهيندي عام ڪي.

پنڊي پگهر جي وئي، سنڌ سڄي ساري،
"زاري ڙي زاري،" عالم آهه پري چيو.

وَڻُ وَڻُ رُنو واڻ جو پَن پَن ڪڍيو پار،
سنڌڙي سوڳوار صديون رهندي سور ۾.

جيجل تنهنجي جستجو وساريندو ڪير؟
ائين ٻاريندو ڪير؟ مچ سموري ملڪ ۾.

جيجل تنهنجي جهد کي، سدا آهه سلامُ،
تنهنجو اوچو نامُ، اڳواڻن ۾ ليکبو.

جيجل تنهنجي خون جي، رهڻي آ خوشبو
سانئڻ سڀ سمجهو ساريندا سُرهاڻ کي،

سانئڻِ تو لئه سنڌ ۾ رهندا گُل غمگين،
رهي سگهندو ڪين، روئڻ بنا روح ڪو

سانئڻ تو لئہ سنڌ ۾ لکيا افسانا،
تڙپي ترانا، ڳوٺن ۾ پيا ڳائبا.

قاتل ڪٺي ٿهر جا، ڪيا ڪڙڪي وار
ڏرتيءَ ڪان پر ڏار، ڏرتيءَ جائي ڪين آ.

✲

شهيد ٿي وئي

ڌرتـــيءَ لاءِ لڙنـــدي، شـــهيد ٿـــي وئـــي،
حــق ســنڌ جــو گهرنــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

ســنڌين جــي مــاءُ، ســنڌ ڌرتــيءَ جــي ليــڊر،
رت ديــس لئــه وهائينــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

مون کـي مـاريو يـل ظـالمو مـان ايـندس وطـن،
ملــڪ تــي ســاهه ڏينــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

ســنڌ جــي مٽــيءَ کــي، اکـين تـي رکـي هـر هـر،
چمنــدي ٿــي چمنــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

مرڪنــدي مرڪنــدي، بينظيــر صــاحب،
شــهادت جــو رتبــو ماڻينــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

ڪــڏهن بــه نــه گــذارجو غلامــيءَ ۾ ســنڌيو
آزادي جــو آواز اٿارينــدي، شــهيد ٿــي وئــي.

تون بينظير تون بينظير

تون بينظير- تون بينظير
تنهنجي صورت بينظير- تنهنجي سيرت بينظير،
تنهنجو ادب بينظير- تنهنجو اخلاق بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.
تنهنجي سوچ بينظير – تنهنجي گفتار بينظير،
تنهنجي ذهانت بينظير – تنهنجي بيباڪي بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.
تنهنجو نظريو بينظير – تنهنجو نعرو بينظير،
تنهنجي تحرير بينظير – تنهنجي تقرير بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.
تنهنجو جوش بينظير- تنهنجو جذبو بينظير،
تنهنجي سياست بينظير- تنهنجي شرافت بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.
تنهنجي عزت بينظير- تنهنجي عظمت بينظير،
تنهنجو مان بينظير – تنهنجو مرتبو بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.
تنهنجو بابا بينظير – تنهنجا ڀائر بينظير،
تنهنجو آصف بينظير- تنهنجا ٻچڙا بينظير،
تون بينظير- تون بينظير.

تنهنجا بهادر جانثار بينظير – تنهنجا غريب جيالا بينظير،
تنهنجي مسڪينن سان محبت بينظير – اوليائن سان عقيدت بينظير،

تون بينظير ـ تون بينظير.

تنهنجي غريبن لئِ عزت بينظير ـ تنهنجي وطن سان محبت بينظير،
تنهنجي قوم لاءِ قرباني بينظير – حق لاءِ شهادت بينظير،

تون بينظير ـ تون بينظير.

تنهنجو نالو سنڌ نياڻي بينظير – تنهنجو لقب بينظير،
مظلومن جو آسرو بينظير – بيواهن جو سهارو بينظير،

تون بينظير ـ تون بينظير.

قابل احترام تون بينظير – اسان جي محترمه تون بينظير،
پنهنجي ذات ۾ مجسم بينظير – پنهنجي ذات ۾ مڪمل بينظير،

تون بينظير ـ تون بينظير.

عظيم نياڻي تون بينظير – شهيد راڻي تون بينظير،
هر دور ۾ تون بينظير – هر حال تون بينظير،
اڳ به تون بينظير – هاڻي به تون بينظير،

تون بينظير ـ تون بينظير.
تون بينظير ـ تون بينظير.

هوءَ ويس متائي ورڻي آهي

سنڌ جي شهيد نياڻي،
ڪانئرن هٿان مرڻي ناهي،
هوءَ ويس متائي ورڻي آهي.
هوءَ دلين جي ديس ۾،
زنده رهڻي آهي.
هوءَ ڪالهه به،
بي مثال ۽ بينظير هئي.
هوءَ اڄ به،
بي مثال ۽ بينظير آهي.
سچ ۽ اسان جو ساٿ،
زنده رهندو.

شهيد راڻي

اي شهيد راڻي!
تنهنجي شهادت پڄاڻان،
اميدن جي سر زمين جا، سمورو ڏيئا اجهامي ويا،
سمنڊ جي لهرن بہ جڙ، گيت ڇيڙڻ وساري ڇڏيا،
هاءِ هڪڙي ڏهاڪڻ گهڙيءَ،
سيني ۾ ڪيئي گهاءَ ٻڏائي ڇڏيا،
تڏهن ڪان غم، ياس جي سمنڊ ۾،
ٻڏان ۽ تران ٿي،
ويٺي سوچيان ٿي،
هيءَ ڇا ٿي ويو؟
اڄ ڦُٽي جا پرهہ آ،
تنهن جي روشنيءَ ۾
ڇو تڏاڻ جو ڪو احساس ناهي؟
۽ سچ جيڪو
اپري نئون ٿو،
انهيءَ ۾ بہ اڄ ڪوئي پيغام ناهي.
جيون روان تہ آ،
روانگي ناهي،
محفل متل تہ آ،
۽ تصوير تنهنجي سامهون رکيل آ،
تنهنجي نانءَ جا نعرا گونجن ٿا.

پر
انهن ۾ ڪا صداقت ناهي،
ڪو مايل ڇهرا چُپ ۾ پچن تا،
ظالم ڪهڙي هيءَ ظلم آ ڪيو!
اڃا ڇو بي خبر آهيون؟
اسان پنڌ پهڻ بڻجي ويا آهيون؟
اي شهيد راڻي!
ڪلهه تائين اسان لئه ڇپر ڇانو هيئنءَ!
هر ڇوڪري مٿان چاندني جو تاج هُيئنءَ!
هر ماروءَ جي تهڪن ۾ هبڪار هئينءَ:
تون اسان جي هيئن جو سڪي! ٺار هيئنءَ،
اڄ تنهنجي پڇاڻان.
هر شهر، ڳوٺ، واهڻ ۽ وستيءَ ۾،
ٿيو ويرانين جو جڻ وسڪار آ.
سڀ اميدن جا ڏيئا هَنِ اجهامي ويا.
اوچتو خواب سيئي لٽجي ويا.
اي مظلوم سنڌ ڄائي شهيد راڻي!
تنهنجا ماروئڙا وائڙا ٿي ڏسندا رهيا،
مجبوريءَ ۽ لاچاريءَ جي باهه ۾،
رت جا ڳوڙها ڳاڙيندا،
هر، هر چوندا رهيا،
يا حسين ڪربلا.
يا حسين ڪربلا،
آهي ميدان نئون ڪربلا جو سڄيو،
مورڙي جو آهي ماڳ لٽجي ويو.
سنڌ سموري اڄ موهن جو دڙو بڻجي وئي.

سنڌ جي آڪاش تي جو ڪڙي چنڊ ٿو
هُو چنڊ ساڳيو نٿو هاڻي چمڪي،
نڪوئي چڪور ڪوئي.
هتڙي ٿو ڇهڪي.
ستارن جي جهرمر تہ ساڳي ئي آهي،
اُنهن ۾ بہ سُرخي نظر ٿي اچي.
جهڙو سرخ ٻڏجي ويو تنهنجو ڪفن،
اڄا راهہ ۾ هاريل آهي رت ريٽو.
اهو نہ مٽيو آ نہ مٽجڻ ڏيندا سين.
اسان سيني اندر سانڍي رکي آڳ آ،
جيڪا ناز هڪ ڏينهن پڙڪو ڪائي اٿندي
جو قاتل آ
هڪ ڏينهن پڪڙ ۾ تہ ايندو
زمين ساڻ گواهہ آسمان ٿيندو.
هي رت ريٽو ضرور رنگ لائيندو
خون ڪٿوري هڪ ڏينهن وفا ڪندو.
خون ڪٿوري
هڪ ڏينهن وفا ڪندو.

سنڌڙيءَ جي راڻي

امن جو پرندو صدائون نه ڏيندو
وري ٻولڙيون ٻول ٻولي نه سگهندو
وري ڪنهن لاءِ پيچرو ڪو کولي نه سگهندو
وري جان ٻين لاءِ ڪو رولي نه سگهندو

وري ڏار وڻ تڻ ولر لاءِ تڙپيا.
وري ڪونج ڪرڪي، سحر لاءِ تڙپيا.
سحر جنهن جا سپنا سڙندي ڏٺا سون،
اجا بانسريءَ جا نه سڏڪا رڪيا هئا،

ستر وارو صدمو اجا ڪو نه نڪتو
مٿان هي ڊسمبر جو ڪهرام پهتو.
چون ٿا ته دوزخ جو پيغام پهتو.
اجا پاڻ ٿورو سنياليو ئي مس هو.
ڪٿي زندگي توسان جاليوئي مس هو.
اسان کي قتل گاهه کولي ٻڌايو
ڏئي جان توکي ته پاليوئي مس هو

جڏهن سِرُ ڪپي ڪنڌ اسان جو ڪپيو هو
وهيو رت اسان جو رڳو رت وهيو هو
ڪڏهن ٻي جهڪيو ڪو ٿڪيو ڪو نه موتيو.

پلـــي روڪيـــو پـــر هوائـــون نــــ روڪيـــو
خــــدارا خــــدارا گهٽـــائون نــــ روڪيـــو.

هتـــي ڪـــو سـويرو ڪـڏهن ڪـو نـ اينـدو
اميـدن جـو جهـو نڪـو نــ ٽيـو آ نـ ٽينـدو
هتـي ڪنهن جي پيـڙي ٻـڏي وئـي تـ ڇـا ٿيـو
چڱـو ٿيـو چمـن ڪـي نـ سـڙندي ڏٺـائين،
وطـن جـي انـدر ڪـي نــ ڪڙهنـدي ڏٺـائين.

چڱـو ٿيـو مڪـارن سـان وڙهنـدي مئـي آ،
اهـڙي ڪـا شـهادت ڪـڏهن ڪنهن سـئي آ،
همـــالا ڪـــان اوچـــي امـــر ٿـــي وئـــي آ،
قلنـــدر جـــي داســي قلنــدر ٿـــي وئـــي آ،

27 ڊسمبر گلابي راڻيءَ جي شهادت

تنهنجي منهنجي ساهه کي گولي لڳي.
سنڌ جي درياهه کي گولي لڳي.

شام جو راولپنڊيءَ ۾ ساٿيو!
روشنيءَ جي راهه کي گولي لڳي.

هوءَ جيڪا ئي صدين جو سڏ هُئي،
هن وري ويساهه کي گولي لڳي،

اوچتو قاتل ڏسو ڪاهي پيا،
چوڏهيئن جي ماهه کي گولي لڳي.

وڻ، واٽون، سڀ وري ويران ٿيا،
چيٽ خوشبوءَ چاهه کي گولي لڳي.

موهن دڙي جو بادشاهه روئي پيو
سنڌ جي ساچاهه کي گولي لڳي.

ماروي‌ءَ لاءِ ملڪ ۾ ماتم ڏسو!
ڇهچ سائي گاهه کي گولي لڳي.

سسئي سورٺ سهڻي مومل وئي ڪسي،
چڙ تہ رهبر شاهه کي گولي لڳي.

بيگناهہ هئي بينظير

گولي بہ ڏس! گسي نہ سگهي،
پنهنجي نشاني کان، رُسيءَ نہ سگهي.
بيگناهہ هئي بينظير مگر،
اک قاتل جي پسي نہ سگهي.

اجان تائين وجود يزيد آهي،
جِنِ بيبي کئي شهيد آهي،
”جيئي ڀٽو“ سان جلڻ واري سان،
مون کي نفرت شديد آهي.

اچو سنڌ ڄائيءَ جو پلاند ڪريون،
غيرتمند مائيءَ جو پلاند ڪريون،
ڪوسياٽي جي ڏئي تنبوري کي تيلي،
ان کان اڳ ڀٽائيءَ جو پلاند ڪريون.

نہ جهڪي ظالم اڳيان

سنڌي ليڊر ڪي ڦاهي، يا گولي يا حسين!
ڪهڙو ڪيو ڏوهہ، سنڌي ٻولي يا حسين!

هر جاءِ سنڌي لٽجندي، ڪسجندي ڏٺم،
جنهن دور جي تاريخ، مون ڪولي يا حسين!

ارڙهہ آڪٽوبر تي، ڇا تہ ڪيس هو ٿيو
گهر گهر ۾ سڏڪا، نڪتي ڪٽولي يا حسين!

نہ جهڪي ظلم ۽ جبر اڳيان بينظير،
هر امتحان ۾ ارڙي، اڏولي يا حسين!

ستاويهين ڊسمبر تي، هر اک هئي آلي،
چوطرف آهون سڏڪا، جهليل جهولي يا حسين!

”زخمي چولياڻي“ ڦهر جا سپ، ڪوٺ هي ڪرندا،
عوامي صبر ڪاڏي جڏهن، ڇولي يا حسين!

ڪٿي اڄ آراڻي

وئي سنڌ ساري صفا تي ويڳاڻي.
ڪٿو ڪالهہ راڻو ڪٿي اڄ آ راڻي.

هي آهون هي دانهون، هي ڪوڪون هي سڏڪا،
سنڌي سڀ ٿياسون وري اڄ نڌڻڪا،
اسان جو سهارو جياپو هئي جا،
نئين سنڌ سندو ڪو نياپو هئي جا،
اسان جي تہ خوابن جي تعبير هئي جا،
پنهنجي تہ بيشڪ تصوير هئي جا،
وئي هوءَ وڇڙي ويا ياڳ اُجڙي
ڪٿو ڪالهہ راڻو ڪٿي اڄ آ راڻي

ڪيو ظلم ظالم رنو آهي عالم،
شهر، ڳوٺ، گهر گهر ۾ رڳو آهي ماتم،
گهڻن جا ڏٺاسون پيا هانءَ ڦاٽي،
ڪئي خودڪشي ڪنهن، ڪُٽي ڪنهن تي ڇاتي،
نٿا يار بيهن ڳلن تان هي ڳوڙها،
نئڏيا پار نياڻيون روئن پيا ٿا پوڙها،
عجب درد آهي نٿو پل بہ گهٽجي،
رڳو سِسڪيون هِن پيو هانءُ پٽجي،
هُئي ماءُ جيجل هئي ڀيڻ پنهنجي،

اڇي ياد هر هر نياڻي نماڻي.
ڪنو ڪالهہ راڻو ڪني اڄ آ راڻي.

ٿي بي حال ڪيڏو امڙ هوندي نصرت،
پيئي آزمائي اڃا ڪيس قدرت،
ڪسي ورُ اڳي پوءِ، سڄو گھر لٽيائون،
مگر اڄُ جيجل، جگرُ پي لُٽيائون،
ڪري هوءَ بيوس، ڪنهن کي پڪارون،
ڏٺائين هميشہ هي لاشن قطارون،
پکي سڀ ڪري ويا، پڌر تان اڏارون،
وئي ڪونج وڇڙي، پيون ڪن تنوارون،
پئي سوچي سانئڻ، بچيو ڇا هي باقي،
انهيءَ سوچ جيجل، صفا ڪئي آ ساڻي،
ڪنو ڪالهہ راڻو ڪني اڄ آ راڻي.

جڏهن قوم تي ڪو ڏکيو وقت آيو،
تڏهن قوم سان هن وچن تي نڀايو،
ڏئي ڪيس صدما ضيائن ستايو،
مگر ڪين پوئتي قدم هن هٽايو،
وڙهي ويڙهہ حق جي، نہ سر کي جهڪايو،
هلي راهہ سچ تي اٽس ڪنڌ ڪپايو،
رڳو ڪو نہ منهنجو سين جو آ رايو،
امامن جيان آ ڀُٽن گھر لٽايو،
اڳي تي بڌي سون، مگر اڄ ڏٺي سون،
نئين ڪربلا جي، نئين هيءَ ڪهاڻي،
ڪنو ڪالهہ راڻو ڪني اڄ آ راڻي،

زندهہ هوءَ رهندي، اسان جي دلين ۾
پئي ڳائبي هوءَ، شهر ڳوٺ ڳلين ۾
اسان کي ڏسي جا وئي واٽ آهي،
انهيءَ واٽ تي هيءَ روان ڪافلو آ،
سوين سور سختين. سندو سلسلو آ.
سنڌين جو سلامت مگر حوصلو آ،
ڇڏي سازشون ڏي، دهشتگرد پنهنجون.
ڪڏهن ڪو نہ تنهنجي، ڪنداسون غلامي،
اجان ڪو نہ غيرت وئي سنڌ مان آ،
ڪندين جي ڪنداسين، نئين اڄ مياڻي.
ڪنو ڪالهہ راڻو ڪُني اڄ آ راڻي.

ڏئي موت کي اڄ، تہ هوءَ مات وئي آ،
قبولي شهادت اوچي ڳاٽ وئي آ،
نيائي سچائيءَ، سندو ساٿ وئي آ،
ائين ٻاٽ ۾ هوءَ، ڪري لاٽ وئي آ،
سِين جي تہ وائي، اها وات آهي،
وري ڏينهن ٿيندو رهڻي رات ناهي.
حسيني هي ڪافلو ڪڏهن ڪو نہ رڪبو
جهنڊو هي ترنگو ڪڏهن ڪو نہ جهڪبو
ٿيندي جيت سچ جي، ختم ڪوڙ ٿيندو
سنڌي سڀ اٿي پيا، اٿي آ سنڌياڻي.
ڪنو ڪالهہ راڻو ڪني اڄ آ راڻي.

ناهي ملڪ ۾ ڪو اهڙو ٻيو گهراڻو

ڏيندو ساک ان جي، هتي هر ڪو ماڻهو
جتي شاهنواز آ، جتي مرتضيٰ آ،
شهيدن جي ڌرتي، شهر لاڙڪاڻو
اتي ذوالفقار آ، اتي بينظير آ،
ڪري زنده ويئي، اسان جو ضمير آ،
چوي دل تي منهنجي، سدا ڏيان سلامي،
جهين آهي سچ جي، ته معراج ماڻي،
ڪنو ڪالهه راڻو ڪني اج آ راڻي.

شهيد راڻي کي خراج

تنهنجي سورهيه سچائي، ۽ ساڃاهه تي،
تنهنجي ڪانئر تي ڪڙڪي، ڪرڻ ڪاهه تي،
تنهنجي چاهت چري، ۽ چٽي چاهه تي،
تنهنجي منزل مٿي، ۽ مٿي راهه تي،
ناهي لفظن ۾ ممڪن، بياض و بيان.
اي منهنجي ادي! اي منهنجي امان!

ڇا لکي ڇا لکان، ڇا لکي ڇا لکان.
جڻ تہ ڏرتي ڏڏي، ۽ ڪي راهون رڙيون،
وقت ماتم ڪيو ڪي دليون ٽيون چريون،
شعور قتلام ٿيو ڇا ڪري ڇا ڪريون،
بس اندر مان اٿن، ٿا پيا دردن دونهان،
اي منهنجي ادي! اي منهنجي امان!

سنڌ جي سورمي، توتي سوسو سلام،
تو حق لاءِ لڙي، پيتو شهادت جو جام،
توکي الله عطا، ڪيو اعليٰ مقام،
تات تنهنجي رهي تي، هر ڪنهن تمام،
درد تنهنجي جدائي، جو رهندو روان،
اي منهنجي ادي! اي منهنجي امان!

سنڌ ڌرتيءَ سندي، هاريـاڻي بـ تـون!
پنهنجي سانگين سندي، سانگياڻي بـ تـون!
هر پورهيت جي دل جي، ڏياڻي بـ تـون!
۽ جهانگين سندي، جهانگياڻي بـ تـون!
وانجهياڻي بـ تـون، مانجهاڻي بـ تـوکي سڏيان.
اي منهنجي ادي اي منهنجي امان!

گـار غـدار تـي، تـوتي گلڙا وسن،
نانءَ تنهنجي مٿان، سڀ صدقي ٿين،
نعرا تنهنجا هٽي، ٿا جيالا جيئن،
شال ويرين کنان، وير واري وٺن،
”نفيس“ پنهنجي اکين سان اهو سڀ ڏسان،
اي منهنجي ادي، اي منهنجي امان!

هـار هُـن کـي ملـي، جيت تـوکي ملـي،
واهه امڙ واهه ادي، تنهنجي درياءَ دلي...!!
کنهن تـه کانئر کئي، آ وڏي بزدلي،
خـون تنهنجي سان مهکي، اُتي هر ڳلي،
هاءِ شيرين سخن، هاءِ شيرين زبان،
اي منهنجي ادي، اي منهنجي امان

توکي پئي سنڌ ساري

اڙي او سنڌ راڻي!
ماريءَ چا توکي ماريو.
ڏڪار ڏيهه ۾ آيو!
هر شام توکان پوءِ،
اداس ڏاڍي آهي،
هر گام توکان پوءِ!
هر شهر جي تولئه.
زخمي چا تي آهي!
هر گهٽي ۾ تولئه گهايل!
نهار آتي آهي!
هر دريءَ ۾ تولئه غمگين،
گمنام جهاتي آهي!
۽.....
رڳو اداسي آهي!
هر گهر جي، در تي.
ٿر تي، بر تي،
ماتم تي ماڪ ڪري،
هر روز تولئه گل تي،
ڳوڙها تولئه آهن،
هر ڳوٺ جي ڳل تي!

صحرا ٿو ٿولئہ تڙپي،
سمنڊ ٿو سڏڪي ٿولئہ!
سنڌو آ ڇا ٿو ڪان ڇنو!!
ريھون ڪري ھي رنو!
اتر جون اڪڙيون ٿولئہ،
اڃا بہ اليون آھن!!
ڪاڇي جون ٿولئہ ڳلون،
اڃا بہ ڳاڙھيون آھن!
لاڙ پيو لڙڪ لاڙي!
ھنجون پيو ٿولئہ ھاري!
توکي پئي سنڌ ساري!!
توکي پئي سنڌ ساري!!

ڇو قتل ڪيو تو ظالمو؟

بينظير بي مثال آهي،
جواب ڏيو هيءَ سوال آهي،
ڇو قتل ڪيو تو ظالمو؟

ديس جي ڌرتي هيءَ ساري،
ڏسو ته لهوءَ ۾ لال آهي،
جواب ڏيو هيءَ سُوال آهي.
ڇو قتل ڪيو تو ظالمو؟

هئي وطن جي عظيم رهبر،
شخصيت بہ باڪمال آهي.
جواب ڏيو هيءَ سوال آهي،
ڇو قتل ڪيو تو ظالمو؟

هڪ بهادر نياڻي هئي هوءَ،
اڄيو ذهن ۾ خيال آهي
جواب ڏيو هيءَ سُوال آهي.
ڇو قتل ڪيو تو ظالمو؟

27 ڊسمبر ياد رهندو،
2007ع نياڳو سال آهي،
جواب ڏيو هيءَ سوال آهي.

چـو قتـل ڪيـو تـوَ ظـالمو؟

”اداس“ اکـين ۾ هـيءَ ڳوڙهـا،
ڏکـن ڀريـو احـوال آهـي،
جـواب ڏيـو هـيءَ سـوال آهـي.
چـو قتـل ڪيـو تـوا ظـالمو؟

✵

ملڪ وحيد

وڇوڙو سنڌ راڻيءَ جو

اسان جي سنڌ واسين لئه،
وڇوڙو سنڌ راڻيءَ جو
نئين شام غريبان آ،
دلين تي راڄ هو جنهن جو
جا هڪ عزم ۽ شجاعت هئي.

محبت جي علامت هئي.
وفائن جي صداقت هئي.
اُنهيءَ جي اُن وڇوڙي تي،
هوائن لڙڪ لاڙيا هِنِ،
گلابن آ، ڪيو ماتم.

پکين پوليون وساري ۽
ملهائي سوڳ جي موسم.
سمورن سنڌ واسين جون،
اکيون پيون رت رنيون آهن،
جگر دليون، جليون آهن.

نئين شام غريبان آ،
پڏي ڇڏ وقت ڳن ڪولي!!
عزم انسانيت جو هي،

اجـــا يـــي اڳيـــرو آهـــي،
هماليـــ کـــان بـــ اوچـــا هـِــن.

اســـان جـــا حوصـــلا يـــارو
جلائينـــدا ئـــي رهنداســـين،
اســـين رت جـــا ڏيئـــا يـــارو.

✲

سلام

او شـــهيد راڻـــي! تـــوکي ســـلام!
يڻـــي جـــي نيـــاڻي! تـــوکي ســـلام!

وطـــن تـــان ســـر قربـــان ڪنـــدي اچ،
تـــو شـــهادت آ مـــاڻي، تـــوکي ســـلام!

او شـــهيد راڻـــي! تـــوکي ســـلام!
يڻـــي جـــي نيـــاڻي تـــوکي ســـلام!

هر منظر سُج لڳي ٿو

تــــون ايــــڏو ڏور هلـــــي وئـــين آن،
جتـــان ڪــوئي ڪــڏهن موٽيــو نـــاهي،
دل ڇـــريءَ کـــي پــــلا ڪيـــر ســـمجهائي،
تـــون ڪـــڏهن مـــوٽي اچڻـــي نــــاهين،
ڪـــا بهـــار بڻجـــي ڪـــا پڪـــار بڻجـــي،
تـــون گهــري ننــڊ ۾ ســتي پئـــي آهـــين،
تـــو کـــان پـــوءِ هـــر منظـــر ســـج لڳـــي ٿـــو
مـــون کـــي منهنجـــو گهـــر ســـج لڳـــي ٿـــو

توکـــان پـــوءِ ســـنڌ لٽجـــي وئـــي آهـــي،
ڌاريـــن جـــي هـــٿن ۾ اچـــي وئـــي آهـــي،
ســـنڌ جـــون نيـــاڻيون ڪـــو نـــه کلـــن ٿيـــون،
ويٺيـــون بـــس تـــو لاءِ رئـــن ٿيـــون،
تنهنجون سهيليون ٿـي ويـون اڪيليـون،
تـــن جـــي ڇـــپن کـــان مرڪـــون کســـي،
تـــون ڏاڍو ڏور هلـــــي وئـــين آن،

اڄ بہ سنڌ جون سيئي نياڻيون،
توتي سوچين ٿيون ويڳاڻيون،
سنڌين جون اميدون توءِ هيون،
خوشيون ۽ عيدون توءِ هيون،
اڄا بہ پئي توکي دل ساري ٿي،
ٿي لاچار بيوس پئي پڪاري ٿي،
سيني خوشين جو قتل ٿي ويو
پنهنجي سنڌين جو قتل ٿي ويو.
سنڌ يتيم ٿي وئي، سنڌ يتيم ٿي وئي!!

شهيد سالار

شــــامر و ســــحر گهايــــل،
پهـــر پهـــر گهايــــل.

پيــو پيــر شيشــن تــي،
ســـفر ســـفر گهايــــل.

پـــڌل لفـــــظ رت ۾،
خبـــر خبـــر گهايــــل.

پـــرن پيـــون بـــاهيون،
شـــهر شـــهر گهايــــل.

وڇايـــل تـــڏومـــن ۾،
جگـــر جگـــر گهايــــل.

هئـــي عظـــيم رهبـــر،
ذڪـــر ذڪـــر گهايــــل.

سياســـي شـــعور جـــو،
فڪـــر فڪـــر گهايــــل.

ٽيـــا روح زخمـــــي،
ڊسـمبر ڊســمبر گهايــــل.

شمع جمهوريت ٻاري ويئي!

منزل شهادت ماڻي ويئي،
شمع جمهوريت ٻاري ويئي،

ملهه مخالفن ماري ويئي،
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.
لٽيرن کي للڪاري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

شهيد پٽي جي قدمن تي،
ثابت قدم سچ سان هلندي
راهه حق سچ جي ڏيکاري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

سونهن راڻي سنڌ جي نياڻي.
مرڪندي مرڪندي شهادت ماڻي.
جيئڻ سبق سيکاري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

سسئي سنڌ جي/مارئي/ مومل،
بهادر مائي/ ٻائي ٻاگهل،

جبل، پٿر، پگهاري ويئي،
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

بم گولن کان مور نہ هٽنديس،
عوام کان هرگز ڏار نہ ٿينديس،
جگر شينهن جو ڏاري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

ماڳ، مڪان، روزگار ڏينديس.
امن خوشحالي اوهان کي ڏينديس،
شهر ڳوٺ، راڄ رئاري ويئي،
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

مسلم ملڪن جهنڊا جهاڪايا،
سوين ماڻهن، سوڳ ملهايا.
ياد سين کي ڏياري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

شهيدن لست ۾ نالو لکائي،
سڄي دنيا ۾ پاڻ چمڪائي،
واعدا قوم سان پاري ويئي.
شمع جمهوريت ٻاري ويئي.

پار جي پري، ملڪ ۾ جمهوريت،
بهادر پيڙهه ۾ باصلاحيت، ،
شهادت سيج سينگاري ويئي،

شـــمع جمهوريـــت ٻـــاري ويئـــي.

وفاق جي علامت، سنڌ جي شناخت،
"مخمور" بينظير هئي سراسر صداقت،
خوشـيون سـنڌ جـون ٻهـاري ويئـي،
شـــمع جمهوريـــت ٻـــاري ويئـــي.

ثمينا بلوچ

منهنجي شهيد ڀيڻ نماڻي

تون تہ شهادت مرڪي ماڻي!
منهنجي شهيد ڀيڻ نماڻي!

سون ۾ توکي توريان ها مان،
حال اندر جو اوريان ها مان،
هي سر مال ڀي گهوريان هان مان،
ڪو نہ ٿو بيهي اڪ مان پاڻي،
منهنجي شهيد ڀيڻ نماڻي!

خبر هجي ها گڏ رهان ها،
پل ڀي پري ڪو نہ ٿيان ها،
ويرين تي ڀي وار ڪريان ها،
ٻانهن جا توکي هار ڀريان ها،
ڪيو وار غيرن هي ڄاڻي واڻي.
منهنجي شهيد ڀيڻ نماڻي!

سنڌ جي ڄائي سمجهي ماريئون،
ڳليءَ ڳليءَ هي ٻارڻ ٻاريئون،
بينظير پٿو تي راڄ روئاريئون،
ياحسين گهوڙا وائي نہ واريئون،
سور انهي دل ڪٿي آ ساڻي.

منهنجي شهيد پيڻ نماڻي!
ملڪ ۾ روج ۾ راڙو تي ويو
ديس، ٻوليءَ سان ڏاڙو تي ويو
پٿر گهر گهر پاڙو تي ويو
هر ٻول منو اڄُ ٻاڙو تي ويو
واديءِ مهراڻ جي سخي راڻي،
منهنجي شهيد پيڻ نماڻي.

صدين ۾ هڪ ليڊر ٿئي ٿو
ديس مٿان جو سر ڙو ڏئي ٿو
قوم جي خاطر مري جيئي ٿو
سر سوا ٻيو ڪجهه نه ڏئي ٿو
اهڙا پٽا رب ٻيا به ڪي آڻي.
منهنجي شهيد پيڻ نماڻي.

ٻڙهي خدابخش واري مٽي،
راج وڏا جنهن روئاري مٽي،
اها ملڪن کي وئي ماري مٽي،
جا هر ڪواج پيو ساري مٽي،
ڳالهه نه تو تون تنهنجي جاڻي،
منهنجي شهيد پيڻ نماڻي.

وڏو صنم، بلاول، بختاور، روئاري،
آصف خود پيو هنجون هاري،
وڏو فاطمه، جونيئر راج روئاري،
انهي محبوب ليڊر کي هر هر ساري،
وچڙي تي جا هوندي ويڳاڻي،

منهنجـــي شـــهيد پـيـڙ نمـــاڻي.

ســـرتين ســـوڏي ثمينـــا ســـاري،
روئـــي وڏا ڄِـــنِ راڄ روئـــاري،
اُتـر ميـنهن جيـان هنجـون هـاري،
رهيون نـ پچر کان ٽيم کـو تـاري،
هيءَ نـ مون کان ٿي پوري کهاڻي،
منهنجـــي شـــهيد پـيـڙ نمـــاڻي.

عقيدت جا گل

هي سارو عوام الناس رُنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت،
هر ماڻهو جو احساس رُنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت.

هر ماءُ رُني، هر ڀيءُ رُنو هر ڀيڻ رني، هر ڀاءُ رُنو.
هر عام رنو هر خاص رنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت.

هيءُ ڀڪ آ، توکي جن ٻه کُنو تن پنهنجو پوٽ کُٽيو هوندو.
پڇتاءُ ڪري راڪاس رنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت

اي سنڌ جي راڻي! تا قيامت، اڄ تنهنجو نانءُ امر ٿي ويو
تاريخ سندو اپياس رنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت.

بلبل ٻه رُني، ڪوئل ٻه رني، گلشن ۾ رنا سڀ گُل عزمي،
هر ٻئونر رُنو هر واس رنو، تو لاءِ شهيد جمهوريت.

شهيد جمهوريت

سنڌ جي راڻي، سنڌ جي نياڻي، موٽي ملڪ ملير وئي،
پر نہ اچا ماڻهن جي دل مان، سانئڻ سندي اڪير وئي.

هَرِ دل ۾ ماتم آهہ متل ۽ هَرِ گهرِ تڏو وڇايل آ،
ڪيئن الائي وڇڙي اسان کان، پتي جي تصوير وئي.

اهڙي پيڻ نہ ملڻي هاڻي، توڙي ڳولهيون ملڪ سڄو
اهڙو واءُ وريو جو هٿن مان، ڀاڳ جي ڏهي لڪير وئي.

چورو چنو ڪري وئي سڀ کي، راڄ جي راڻي هڪ پل ۾
ڪيڏي هئي منحوس گهڙي جا، متي سڄي تقدير وئي.

همت واريءَ جام شهادت، مرڪي مرڪي پي ورتو
جڻ تہ ملي نياڻيءَ کي پنهنجي، خوابن جي تعبير وئي.

ڏک نہ هي وسرڻ جهڙو ”بابر“، جيءَ کي سدا پيو جهورينده،
دل ۾ درد ڇڏي وئي ڪو ۽ اکين ۾ ڪي نير وئي.

ذوالفقار! تنهنجي نياڻي

سهڻي، سباجهي هُئي، سلڇڻي ۽ سياڻي،
بي ڏوهه وئي ماري، ذوالفقار! تنهنجي نياڻي!

ويو درد وڪوڙي آ، هي درد وڏو آهي!
گهر گهر ۾ آهي ماتم، گهر گهر ۾ تڏو آهي،
سڏ سڏ ۾ آهي سڏڪو اک اک ۾ آهي پاڻي،
بي ڏوهه وئي ماري، ذوالفقار! تنهنجي نياڻي!

عورت هوندي هن هو ظلمت سان ڪيو جهيڙو.
پاپين کي ڪيئين پڌرو مارين جو پڳئين ميڙو!
بيشڪ هئي بهادر هوءَ بيشڪ هئي راڻي،
بي ڏوهه وئي ماري، ذوالفقار! تنهنجي نياڻي،

"محبت" جو پاري ڏيئو "همت سيکاري وئي،
"زندگي" جو ڏئي تحفو "موت" کي ماري وئي!
"شهادت" جو پائي چولو هن منزل پنهنجي ماڻي،
بي ڏوهه وئي ماري، ذوالفقار تنهنجي نياڻي.

باوفا سنڌ جي جائي

شهادت جو چوغو لوئي لعل پائي، مومل پاڻ ملهائي،
هلي وئي هلي وئي
ڏکن ڏوجهرن ۾ وطن کي هو ساري، لهو لاٽ ٻاري،
هلي وئي هلي وئي
لکين لوڪ سارن روئي ڏينهن گهارن، اندر تن جو ٻاري،
هلي وئي هلي وئي
وطن سارو جهوري ڪفن ڪورو پائي، سيئي سور گهاري،
هلي وئي هلي وئي
بهارن جي اميد ۾ آس هئي هوءَ ”گلابن جي خوشبو“ ڏيا ڏات ٻاري،
هلي وئي هلي وئي
ڪئي ڪانئرن آ سنڌ سان برائي، سپر سينو سهائي،
هلي وئي هلي وئي
ڪوفين جي سڏ تي ترتي چمي هن سهاڳڻ سينڌ رت سان سنواري
هلي وئي هلي وئي
ڪرم قادر سان سنڌ جي هي جائي، سچ کي سرخرو ڪرائي،
هلي وئي هلي وئي
ڪتان ڪونج آئي وطن کي جيارڻ، لهو لال ڳاڙهي،
هلي وئي هلي وئي
ڪري دانهون ڪوڪون حقن لاءِ ئي، شهه رڳ ڪٽائي،
هلي وئي هلي وئي

گھر گھر آماتم سچو سور ڏرتي سر ڙو سهائي،
هلي وئي هلي وئي.
خوشين منجهه پاليل دردن سنواري سڀ ڏک ڏاري،
هلي وئي هلي وئي.
نماڻي ڏيري ماءُ ڇڏي سورن سهاري، ڪند ڪپائي،
هلي وئي هلي وئي.
ڪٽي هٿ دعا لاءِ خدا کان گهرڻ سک سرتيون سڀ ساري،
هلي وئي هلي وئي.
سهارن بنا هو سهارو سنڌين جو ستل سڀ جاڳائي،
هلي وئي هلي وئي
رب جي عطا هئي خطا ظالمن ڪئي، لهو لاٽ ٻاري،
هلي وئي هلي وئي
انڌيرن جي ڏرتي سورن جي سر تي، ڏيا جوت ٻاري،
هلي وئي هلي وئي
سندس منهن اهڙو چوڏهين چنڊ چمڪي، افق کي اجاري،
هلي وئي هلي وئي
يادهن جي سچي سور وساري وساريو، سيئي سور ساري،
هلي وئي هلي وئي.
ڪيئن منتري امڙ لاءِ ڻئي دان سر جو سنڌڙي سنواري،
هلي وئي هلي وئي

مستقبل ڳوڙها ڳوڙها

هيءَ جو آسمان جي وسعت کان وڏو غم مليو آ.
جنهن غم جي پڇاڙيءَ جو
ڪو اعلان نہ آ.
ويريءَ بہ سنڌ جي،
هڪ تاريخ ڪي،
غم، الم، سڪ، ڏک، ٻک، بدحالي، ظلمن ۾
رنگيو ويو آ،
ماضي، روج راڙا،
حال تي ڏاڙا،
مستقبل ڳوڙها ڳوڙها،
لکجن جي سنڌ ڄائيءَ جون ڪٿائون،
تہ وري لطيف سرڪار کي موٽڻو پوندو.
سر مائي، سر سسئي،
سر سهڻي، سر سورٺ،
۽ سر بينظير ڪير لکندو؟
اسان جون اکيون جنهن کي آڇن ٿيون،
ڪو سا لڙڪ.
اسان جا سڏڪا ۽ صدائون،
جيئي ڀٽو جيئي بينظير،
مگر سچ هي بہ آ،
سنڌ ۾ ڪو جيئي نٿو.
۽ سنڌ ڄائيءَ جهڙو
صدين تائين خال پورو ٿئي نٿو.

سنڌ جائي بينظير

او سنڌ جي جائي، سنڌ جي جائي!
ڪهڙو توکي نانءُ ڏيان مان؟
سوليءَ جو سرواڻ چوان مان،

تنهنجا جذبا ارڏا ڪيڏا،
ڏاڍا پختا جبلن جيڏا،
ڏنئي تڏهن حوصلا تيڏا،
اشڪ وهن ٿا نيڻن ايڏا،
جيئن ڪي بند ٽٽا هن هيڏا،
هاڻي ڳوڙها ڪيئن جهليان مان،

ڪهڙو توکي نانءُ ڏيان مان!
احساسن جا خون ٿيا هن،
هر ڪنهن جا ارمان مُئا هن.
تنهنجا اڄ هي ساٿ ٽڙيا هن.
ويتر جُهريل جيءَ جهريا هن.
اندر جا وشواس ڀُريا هن.
ڪيئن ٻڌاءِ بيان ڪيان مان!
ڪهڙو توکي نانءُ ڏيان مان!

هر ڇهري تي آ تنهائي،
جڻ تہ خزان جي موسم آئي.
تڙپي ٿي اڄ ساري خدائي،
ڪنهن نہ هو سوچيو ٿيندي جدائي،
ڪسجي وئي ائين امنگ ڪائي.
وينو غم جا ميت لڪان مان!
کهڙو توکي نانءُ ڏيان مان!

حق جو تون آواز نياڻي،
موجن ۾ مهراڻ جي راڻي،
هڏ ڏوکي ۾ خوب سياڻي،
مجي نہ ٿي هيءُ دل ويڳاڻي،
ائين ڪا ٿيندي قوم نماڻي،
توکي يا ڪو راز سڏيان مان،
کهڙو توکي نانءُ ڏيان مان،

هر ڪنهن جي اميد هلي وئي.
خوشين جي خريد هلي وئي.
مسڪينن جي عيد هلي وئي.
راهي ٿي شهيد هلي وئي.
ائين لڳي ٿو ديد هلي وئي.
هر پاسي اُماس ڏسان مان.
کهڙو توکي نانءُ ڏيان مان.

درد جي ڪٿا

هڪ درد جو سمنڊ آ،
هڪ نئين ڪربلا جو هي نئون پنڌ آ.
دل هر ڪنهن جي ماتم ڪدا
من هر ڪنهن جو شام غريبان
پر هن سموري سفر جي ڪٿا منجهہ،
هوءَ- لاهور کان لاڙڪاڻي جي "فرق" ۾
رهي ۽
وچ تي – "راولپنڊيءَ" وارن،
هڪ وڏي "لڪير" ڪڍي ورتي.
۽ ان جي قيمت – هن کان
"وراثت" جئان "ڪنڌ"
جي گهري ورتي،
۽ هن خوشي وچان ٻانهون کوليون،
اسان مان ئي الله ڏانهن،
مُرڪندڙ مک سان وڃين "مقتل گاهہ" وٽان،
"ڪنڌ" آڏو ڪري سنڌس
بارگاهہ منجهہ پهتي
۽ اسان هڪ دفعو وري
شام (سنڌ) جي گهٽين ۾
اڪيلا، نڌڻڪا، ويڳاڻا ۽ لاوارث ٿي،
منهن مٿو پٽيون ويٺا

۽ هڪ نئون نوحو ۽ مرثيو چئون ويٺا.
۽ ماتم ڪندي،
”يزيد“ جو انت ڪيئن.
ٿيندو!؟
سوچيون- ويٺا!..

✲

اٿي رائوريل

شام منتظر اک جهڙي آهي،
۽ جي گلي ۾ رهجي ويل،
ڪنهن گيت جو
ڪو رنگ آهي تہ اُهو،
باک جي رنگ جهڙو آهي!
گهٽائن جي ڇانوَ هيٺ،
ڏس! پکي ٽڙڪي رهيا آهن.
۽ بارش سان گڏ،
رنگ ۽ نور برسي رهيا آهن،
آس پاس، هتي ئي ڪٿي...
محبت جي قدمن جي ٿاپ،
ٻڌجي رهي آهي!
روح جا ڪن ٻوڙا نٿا ٿي سگهن.
يادگيريءَ جي پلڪن ۾ وقتُ،
ڳنڍيل پل موتين جيان پروئي ويو آهي،
يادون...
اسان جي املهہ ميراث،
يادون...
چنڊ جي لئہِ ۾،
هر رات، پيار مان،
ڪنهن سنديس جي ڳنڍ،
اخر ڪير ٿو ٻڌي؟
چنڊ جيڪو انهي ڳالهہ کان،
بنهہ بي خبر آهي.

تہ هواڄ ڪنهن جي،
ياد جي اُپ تي ڪڙيو آهي.
سار ۾ هي اڄ ڪهڙا ساز سانگور جي رهيا آهن؟
سارا جنهن جي اکين ڪي تہ ڪڏهن بہ ننڊ ناهي آئي،
اولهہ ڏانهن ڪلنڊڙ
دري مان
ٽپي،
سورج ڪرڻن،
ڪنن ۾ سرپاٽ ڪندي چيو،
”اتي رائو ريل، ويٺلن تان واري وري“
هوا جي پيشانيءَ تي نئين تحرير،
لکجي رهي آهي!
سالن پٺيان،
هڪ ٻيو سال بہ
ماضيءَ جي ڏنڌ ۾
گم ٿي ويندو،
ڏنڌ، جيڪا ڪڏهن بہ
ڇنٽي ناهي!
هي من چوي ٿو،
هوءَ دور ڪٿان ڪان،
امن جي ٻيڙي،
اچي رهي آهي،
اها هن سال،
هن عالم جي ساحل سان
نيٺ اچي لڳندي،
۽ عالم ۾
امن جا گيت
گونجي پوندا.

منهنجو عڪس

منهنجي انگ انگ ۾ پڙڪو ڪائي باهه!
جلائي ٿي زبان ڪي! ۽ جلائي ٿي زبان ڪي!
نه چوان ٿو ٿون قاتل آن، ٿون خوني آن!
تنهنجي هٿ ۾ هيءَ، جيڪو ريوالور آهي.
ان جي لڳل مون کي گولي، توکي ئي لڳندي
اڄ منهنجي خون جا قطرا،
هر هڪ انگ ۾ سمائجي ويا آهن.
۽ منهنجو عڪس بڻجي پيا آهن.
جيڪي چڪائيندا، ان باهه جو حساب.
هر هڪ انگ بڻجي پيو آهه منهنجو عڪس.
جيڪو! اي قاتل توکي، ڏيچاري ٿو چرڪائي ٿو
تون هر بار ڪرين ٿو تڙپين ٿو!
هر ڳالهه تي قدم تي، الزام ڀين تي مڙهين ٿو.
پر ڇا منهنجن انهن ٿهيل عڪسن مان،
تون پاڻ پنهنجي جند ڇڏائي سگهندين؟
جيڪو منهنجن اکين ۾ تنهنجو ٿهيل عڪس
ڇا ان کي مٽائي سگهندين؟!

انصاف ڪر هِن سان

مون تي پريا سڏڪا،
ءِ لڙڪ ڪريا جڳ ڪان.
نياڻي جي شهادت تي،
هي ديس سمورو.
تو سوڳ ملهائي پيو.
اي وقت جا منصف تون!
انصاف ڪر هن سان!
ڪو داد ڪر هن سان!

سنڌ جي راڻي الوداع....

هوءَ جيڪا مظلوم سنڌ جي،
بهادر نياڻي هئي.
سنڌ جي راڻي هئي،
جنهن دشمنن جو ساهہ،
سڪائي ڇڏيو هو.
دشمن ڪائنس ڏڄندا هئا.
سنڌي عوام کي هُن تي ناز هو
۽ هن کي بہ سنڌين تي ناز هو.
جڏهن دنيا هن کي ڏسندي هئي،
تہ ائين سمجهندي هئي،
ڄڻ ذوالفقار علي ڀٽو پاڻ هجي.
خدا کيس وڏو دماغ عطا ڪيو هو.
جنهن ذريعي هوءَ دشمن ۽ سڄڻ جي پرک
بخوبي ڪري سگهندي هئي.
پر ظالمن کيس نہ ستو،
۽ هن کي گوليون هنيائون.
اهي گوليون هن کي نہ هنيون ويون.
اهي گوليون سنڌ کي هنيون ويون.
اهي گوليون پاڪستان کي هنيون ويون.
اهي گوليون جمهوريت کي هنيون ويون.
اهي گوليون غريب عوام جي خوابن،
۽ خواهشن کي هنيون ويون.

هن کي گوليون هڻي قتل تہ ڪيو ويو
پر ان سان گڏ سنڌ کي بہ قتل ڪيو ويو.
سنڌين جو بہ قتل ڪيو ويو
هوءَ شهيد ٿي وئي.
سنڌ ۽ سنڌي قوم کي يتيم ڪري وئي.
سوچيون پيا!
هوءَ اسان کي ڪنهن جي،
سهاري ڇڏي وئي؟
اي يتائي جاڳ!
تنهنجي سنڌ جو ۽ سنڌ جي،
راڻيءَ جو خون ٿي ويو.
تنهنجي سنڌ اجڙي وئي.
هوءَ مهراڻ جي راڻي هئي.
شهيد ڀٽو جي نياڻي هئي.
هوءَ سنڌ جو آئيندو هئي.
ڪروڙين ڀائرن جي،
اڪيلي ڀيڻ هئي.
۽ هن جا ڪروڙين ڀائر ها،
جن کي مٿس فخر هو ناز هو.
هن کي اهڙن ڀائرن تي فخر هو.
اڄ اهي ڀائر هن جي وئي کان پوءِ،
وکري ويا آهن.. ٽٽي پيا آهن.
جن جو سالن تائين سميٽجڻ مشڪل آهي.
هر گهر مان آواز بلند ٿي رهيو آهي.
هاءِ محرم کان اڳ محرم اچي ويو.
هاءِ ان سال ۽ ان شهر کي
قاتل سال ۽ قاتل شهر سڏيان ٿو.
جن اسان کان...

اسان جي پيڻ ڪسبي ورتي.
اي ظالم شهر!
تو اسان کي سان جي پيارن،
جا لاش تحفي ۾ ڏنا آهن، پر ياد رکج!
هي مظلوم قوم توکي پٽون
۽ پاراتا ڏئي ٿي.
شال تون بہ اجڙي وڃين!
ظالمن جي ور چڙهي وڃين!
او مظلوم قوم جي راڻي!
هي قوم ۾ هي ڏرتي توتي فخر ڪندي،
۽ فخر وچان ڳاٽ اوچو ڪري هلندي توکي ڪيئن
بڌايان تہ توکان پوءِ،
اسان ڪيئن جيئنداسين؟
پر ها تنهنجي مشن کي مڪمل ڪنداسين.
تنهنجي مشن کي اڌورو نہ ڇڏينداسين.
تنهنجي خون جو قسم!
اسان حق ۽ سچ جي جنگ جاري رکنداسين.
او منهنجي پيڻ توکي ڪهڙو نالو ڏيان؟
او ملير جي مارئي ڇا چوان، ڇا لکان!
ڪجهہ بہ سمجهہ ۾ نٿو اچي.
تون تہ گلاب جو گل هئينءَ
تون تہ سنڌ ۾ سنڌي عوام جي عزت هئينءَ.
او منڙي سنڌ امڙ بہ ميارون ٿي ڏي تہ،
اسان هڪ پيڻ کي بہ بچائي نہ سگهياسين.
او مارئي! مان ڪئين جيئندس؟
مان مري ويندس... مان مري ويندس
ڇگو پيڻ هاڻي موڪلاڻي ناهي.

محمد جوکيو

اي بينظير

اي بينظير!
تون پاڻ بينظير، تنهنجو شان بينظير،
تنهنجي سوچ بينظير، تنهنجي لوچ بينظير،
تنهنجي آس بينظير ۽ اميد بينظير،
تنهنجي مرڪ بينظير، تنهنجي مهڪ بينظير
تنهنجي سونهن بينظر ۽ ورونهن بينظير،
تنهنجي همٿ بينظير، تنهنجي محنت بينظير،
تنهنجي محبت بينظير ، تنهنجي چاهت بينظير،
تنهنجي سچائي بينظير ۽ وفائي بينظير،
تنهنجي سوڀ بينظير، تنهنجي سگهه بينظير،
تنهنجي عزت بينظير، تنهنجي عظمت بينظير،
تنهنجي مٽي بينظير، تنهنجي پوتي بينظير،
تنهنجي ڌرتي بينظير، تنهنجي سرتي بينظير،
تنهنجو ديس بينظير، تنهنجو ويس بينظير،
تنهنجو وقت بينظير، تنهنجو بخت بينظير
تنهنجو عزم بينظير، تنهنجو نظم بينظير،
تنهنجو جوش بينظير، تنهنجو هوش بينظير،
تنهنجو علم بينظير تنهنجو عمل بينظير،
تنهنجو جڳ بينظير ۽ جهان بينظير،
تنهنجو ساٿ بينظير ۽ سهڪار بينظير،
تنهنجو ساهه بينظير ۽ ويساهه بينظير،
تنهنجو آواز بينظير ۽ انداز بينظير،
تنهنجو صبح بينظير، تنهنجي شام بينظير،

تنهنجو عقل بينظير، تنهنجو فهم بينظير،
تنهنجو نانءُ بينظير، تنهنجو ڏانءُ بينظير،
تنهنجو ڀاڳ بينظير ۽ سياڳ بينظير،
تنهنجو مان بينظير تنهنجو سان بينظير،
تنهنجي ساڀيان بينظير، تنهنجي سخا بينظير،
تنهنجي جان بينظير تنهنجي جند بينظير،
تنهنجي واهر بينظير، تنهنجو وسيلو بينظير،
تنهنجي تقرير بينظير، تنهنجي تحرير بينظير،
تنهنجي ذات بينظير، تنهنجي ڏات بينظير،
تنهنجي سڪ بينظير، تنهنجي سار بينظير،
تنهنجي پچار بينظير ۽ پڪار بينظير،
تنهنجي رمز بينظير، تنهنجو راز بينظير،
تنهنجي وک بينظير ۽ وقار بينظير،
تنهنجي مهراڻ بينظير ۽ ان جي موج بينظير،
تنهنجي جاکوڙ بينظير ۽ جدوجهد بينظير،
تنهنجي شخصيت بينظير تنهنجي حيثيت بينظير،
تنهنجي سياست بينظير تنهنجي قيادت بينظير،
تنهنجي زندگي بينظير ۽ شهادت بينظير،
تنهنجي حقيقت بينظير ۽ فضيلت بينظير،
تنهنجي طاقت بينظير، تنهنجي تابش بينظير،
تنهنجو جذبو بينظير، تنهنجو جلوو بينظير،
تنهنجي ساک بينظير، تنهنجي ٻاک بينظير،
تنهنجي قوم بينظير، سنڌي قوم بينظير،
تنهنجي ريت بينظير، تنهنجي رسم بينظير،
تنهنجو مک بينظير ۽ ماهتاب بينظير.
منهنجي ادي بينظير

سنڌ جي نياڻي

سياست ۾ سين ڪان سياڻي، سنڌ جي نياڻي،
حسين ذهين راڻين جي راڻي، سنڌ جي نياڻي.

سدائين ساٿ سچ جو ڏيندي رهي، امن لاءِ،
ظلم جي باهه مٿان پاڻي، سنڌ جي نياڻي.

پيءُ پنهنجي سان ڪيئن ملي قيد تنهائيءَ ۾
لکي اها درد ڀريل ڪهاڻي، سنڌ جي نياڻي.

عوام جي محبوب اڳواڻ سنڌ جي سونهن هئي،
ذوالفقار جي پياري پنڪي نماڻي سنڌي جي نياڻي.

جنهن شام ڏرتي رني هر چهرو هو اداس
ان شام عظيم شهادت ماڻي، سنڌ جي نياڻي.

حياتيءَ جو عڪس

هوءَ پنهنجي بہ هئي،
۽ پرائي بہ هئي،
هوءَ حياتيءَ جو عڪس هئي،
۽ ڪنهن موت جي موت تي،
زندگيءَ جو رقص هئي،
هوءَ مسافر بہ هئي ۽ منزل بہ هئي،
هوءَ صديون بہ هئي ۽ پل بہ هئي.
رات جي جاري ۾ جرڪندڙ
ڪنهن ڏيئي جي لاٽ هئي،
ڪيئي چون ٿا واٽ هئي.
خانہ بدوشن جي گيت جهڙي هوءَ هئي،
سٽ هئي جڻ ڪنهن نثري نظم جي،
۽ ڪنهن نيايل ريت جهڙي هوءَ هئي.
هوءَ اُس هئي ۽ چانڊوڪ بہ هئي.
ڪنهن اجايل ڏرتيءَ تي ڪو مينهن هئي.
رات نہ، پر ڪو ڏينهن هئي.
جڻ نڪورو نينهن هئي.
پر،
ڪنهن اجاڙيل وستيءَ ۾
اوندهہ سان جو هوءَ اٽڪي پئي،
تاريخ بہ جڻ تہ ڇرڪي پئي.
وقت ويو ويڙهجي ماتمي لباسن ۾،
گوليءَ جو ورجاءُ وريو هو لمحن تي،
جڻ ديو گهمي ويو رستن تي.

پيڻ منهنجي بينظير

جهڙو هو نالو سندس، اهڙي لفظن ۾ سڌير.
بي سهارن جو سهارو، پيڻ منهنجي بينظير.

افق کان آڪاش تائين، اڄ به نعرا تا لڳن،
چيني صوبن جي زنجير، بينظير بينظير.

جيل ۾ سختيون سٺيون، پر نه ڪڏهن ڪنڌ جهڪيو
ويا اڇي سپ ويل ۾ هي چور، ڦورو پير مير.

وات وائي ٻار جي، مايون مڙئي ياد ڪن،
ذڪر ڪن صوفي سدا، آستانن ۾ فقير.

سنڌ کان ٿي جا اُڏاڻي، محبتون ميڙي سڀئي،
تو مڃي پوڙهو پڪو، هند سنڌ سارو برصغير.

آسرو ابوجهن کي، اڄ به آهي بس اهو.
شهيد آ ورندي واپس، ۽ بدلائيندي تقدير.

توکي قاتل ڪيئن مڃان ته، تون به پيءُ جو پٽ آن،
يزيد کان به وڌين چڙهي، او بي حيا او بي ضمير.

اڄ نظر کان آهي اوجهل، ڪيئن چوان ناهي هتي،
شان آهي جنهن جو اعلي، ۽ سادگي يگت ڪبير.

زندگيءَ جي فتح

رتُ آڪاس تي اُڏاري ويئي.
ديس پنهنجي کي جياري ويئي.

نئون اتهاس جُڙيو رستن جو
پير جِن جِن تي وساري ويئي.

ڪڪر جان هوءَ وَسي وَئي رڻ تي،
سڄيءَ صحرا کي سنواري ويئي.

عڪس ڳوڙهن سان ٽيا ڏندلا پر.
دل جا آئينا اجاري ويئي.

هُن جي فوٽوءَ کي ڏسي ٿيو معلوم،
زندگي موت کي ماري ويئي.

شهيد بينظير ڀٽو (سوانح عُمري)

ڀُٽي جي ڌيءَ پنڪي جي ڪراچي ۾ ولادت ٿي،
خدا طرفان ڀُٽي کي بينظير نياڻي عنايت ٿي،
ڀُٽي جي خاندانن کي اها حاصل سعادت ٿي،
ڌئي جا روشني جڳ کي سياڳي سا علامت ٿي،
هيو سَنُ تيونجاهون عيسوي جو جوُنِ ايڪيهين،
اوهان سڀ دل مٿان لکجو اها تاريخ اُن ڏينهين،

شروع تعليم ٿي اسڪولُ سو پڻ هو ڪراچي ۾
ملي تعليم پنڊيءَ مان مريءَ جي خُوب وادي ۾
گرامر جو سُنو اسڪولُ هو تعليمَ بنيادي ۾
وطن پنهنجي منجهان جملي ڪئي حاصُل حياتي ۾
وَنڻَ تعلنيم بهتر، آمريڪا ڏي رواني ٿي.
اُها تعليم هُنَ جي لاءِ ترقي جي نشاني ٿي.

اُتي هُنَ ريڊ ڪلف ۾ هاورڊ ۾ داخلا ورتي،
هئي قابل اُتي ڊگري بـ بي اي بر ملا ورتي،
ادب جي راهہ لاءِ چڻ روشني واري جلا ورتي،
وڏي اُن مُلڪ مان پي حوصلي سان حاصلا ورتي،
عُمر ننيڍڙي عقلُ ايڏو سندس مچبو هوشياريءَ کي،
وڏي عزت ڏني مولي نياڻي اَنَ پياري کي.

چڏيو پو آمريڪا کي وئي لنڊن پڙهائيءَ لئِہ
ارادا پي هيا پختا وٺڻ ڊگري سوائي لئِہ

گهٽائي ڪين ٿو انسان تعليمي ڪمائي لئِہ
وڏيون ڊگريون ڪجن حاصل جهان جي رونمائي لئِہ
ڏني لنڊن سياست ۽ اڪانامڪس جي ڊگري،
اُتي ئي پاڻ اسٽوڊنٽس جي ليڊر بڻي اُڀري.

لقبُ هُنَ کي سندَ وارو بہ مايہ نازُ هو حاصل،
مٿي جلدي ائين اُڀرڻ الاهي رازُ هو حاصل،
ڪرڻ تقرير سان قبضو اهو انداز هو حاصل،
وڏا آمر جهڪائي جو اهو آواز هو حاصل،
ڪئي شادي ڏنو هو ماءُ هن کي مڙس زرداري،
ستاسي عيسوي تاريخ ارڙهن ڊسمبر واري.

نسب اعليٰ چوان هن جو پُٽن واري گهراڻي مان،
اهو هلندو اچي هن جي سندس ڏاڏي سياڻي مان،
وڏي ملڪيت ملي جيڪا هئي انگريز ناڻي مان،
پُٽي سان گڏ گهمي نڪتي سياست هيٺ گهاٽي مان،
هنيو نعرو اجهي وارو اٽي وارو لٽي وارو
سچو نعرو هنيو آئي اهو والد پٽي وارو.

اچڻ لئِہ پاڪ ۾ پيهر حڪومت ۾ جهليو هن کي،
صفا هستي مٿائڻ جو بہ اهڙو خط مليو هن کي،
ڏنائين موت، عزرائيل ۾ شايد رليو هن کي،
عوامي جوش جذبن ۾ نہ روڪيو ۽ پليو هن کي،
ستاويهين ڊسمبر جي هيو سنُ عيسوي ست جو
"مسافر چا تہ گولي سان وهيو درياهہُ هو رت جو.